

100

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆԻՆ

ՎԻՏԱՅԻ

ԵՐԳԻ ՎԵՑԵԱԿ

85

ՎԻՏԱՆՅԻ

467

ՎՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Հ. ԵՂԻՍՎ. Վ. ԹՈՄԱՃԱՆ

Ի ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՈՒԽՏԷՆ

Ի ԽՆԴԻՈՅ

ՊԱՄՈՆ ՊՕՂՈՍԻ ԼԱԶԱՐՈՎԻԶ

62

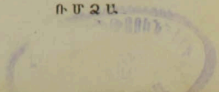

1281
551

1832

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՍՈՒՐԲՆ ԶԱԶԱՐ

Ռ Մ Ձ Ա

1824

THE UNIVERSITY OF

YALE

LIBRARY

OF THE

YALE UNIVERSITY

LIBRARY

52

YALE UNIVERSITY

LIBRARY

OF THE

YALE UNIVERSITY

ԱՌ

ՔԱՋԱՓԱՅԼ ԱՍՊԵՏՍ

ՅԱՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ

ԱԲԳԱՐԵԱՆ

ԵՒ ԱՌ

ԱՂԱԲԵԳԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ

Ի ԿԱԼԿԱԹԱ

ՆՈՒԷՐ

ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՄԵԾԱՐԱՆԱՅ

ԸՆԾԱՅԷ

ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԼԱԶԱՐՈՎԻՉ

Ա Ձ Դ

Օ՛րս անպատիր տեսութիւն կրն-
 քեցին Բանասերք, եթէ զգեղեցիկն
 յաշխոյժս մտաց զԲանաստեղծու-
 թիւն, ձօնել արժան է կամ Աս-
 տուծոյ, կամ Աստուածայնոցն, ըզ-
 նոյն արդեամբք արձանացոյց Ախտա
 առաջին 'ի Քրիստոսնեայս' իբրու Ռի-
 ցազներդակ Բանաստեղծ :

Ճնաւ համբաւատենչ այս Քեր-
 թող Մարկոս Հերոնիմոս՝ մականուա
 նեալն Ախտա Եպիսկոպոս Ալբիոյ,
 'ի վեշտասաներորդ դարու՝ 'ի Ք.Յ.
 մենա քաղաք Իտալիոյ 'ի հոյակապ
 և յածասեր ծնողաց :

Անդամին յանտիական տիոցն
 ստուերադրեաց նա յանձին զքան
 Իմաստնոցն, իսկ ապա յաճել հասա-

կին՝ տիրապէս և ճշգրտեցոյց, զայն՝
Եթէ ,, Մանուկ էի մտաւարժ , և
ողւոյ բարւոյ գիպեցայ ,, :

՚ի տիս հասեալ պատանեկու-
թեան , ուրացեալ զանձն և զհայրե-
նի տունն , զհեա ընթացաւ խաչին
Վրիտաոսի , կրօնաւորեալ ՚ի ըռծ
խոնարհութեան կանոնաւոր կարգի
սրբոյն Աւգոստինոսի :

Չիմաստասիրականն կատարեալ
զվարժան , առաքեցաւ ՚ի Պաղատիոն ,
պատկել անդանօր և զԱստուածա-
բանականն . ապա յուղի անկեալ
չոքաւ ՚ի Բոնոնիա , ուր և տքնարար
պատկառ եկաց աստուածայնոցն
Դպրութեանց և Քերթողական վար-
ժից . յորս և անդէն յետ քահա-
նայական ձեռնադրութեանն՝ այն-
պէս իմն գերազանցեալ գտաւ , ըն-
ծայեալ ՚ի լոյս ինչ ինչ քերթողա-
կան շարագրածս ՚ի Ղաափն , որպէս
զի և զհամբաւի հարեալ յընդհա-
նուրս , սքանչելի եղև նա առաջի ար-
քայից և իշխանաց , և մինչև յակն

տիկ զերաց 'ի Հռովմ, առաջի մեծի
խնայտասեր Քահանայապետին Ղև-
տնդիտաի . Ժ . այն՝ որ ըստ քաջ ա-
խորժակացն նորաստեղծիչ եղև զե-
ղեցիկ Գաբուժեանցն յԵւրոպա :

Չեռնամուխ եղեալ նորա յայս
Դիւցազնական Գերթուած Քրիս-
տոսականին , և չև ևս բոլորեալ ,
գէպ եղև Քահանայապետիս այսմիկ
վերծանել ինչ ինչ 'ի նորայոցն , և
հիացեալ բացագանչէր . « Տեղի տուք
այսուհետև Հռովմայեցիք , տեղի
տուք և հելլենք . Հիացեալ եմ ,
զի՛նչ վեհ ևս քան զԿնէականն Վիր-
գիլեայ՝ ծնանի աւագիկ աշխարհի » :

Գրեաց նա՝ և բազում ինչ այլ
Նուագս քերթողականս հրաշալիս .
և զերիս ևս Գիրս յաղագս Բանառ
տեղծական արուեստի . զորս Աքա-
լիճեր գերագոյն գասեաց քան զՈվ-
րաստիտսին մեծի Գերթողի :

Այլ էթէ զգովութեան բանան՝
զոր արք հոյակապք ձօնեցին Գեր-
թողիս մերում , կամիցի ոք 'ի շար

առնուլ, մասենի արդե ք պէտք են .
չստ լիցի՝ զի առհասարակ կոչեցին
զնա, Իշխան Քրիստոնեայ Քեր-
թողաց . շատ լիցի և ընթերցանե-
լեացն յառիլ յարդիւնսն նորա :

Սակայն և յոյժ գեղեցկապէս
Վխոս յայս աստուածային Քեր-
թուած գիտաց ըստ Բանաստեղծա-
կան արուեստին զեռեղել 'ի Միջա-
կին՝ զսկզբանն, և 'ի Սկզբանն՝ զմի-
ջակին, այն է համբաւեալն Հոմե-
րեան Իստիւմն փոճտիւմն, այս է՝
Վերջնական Նախնական . քանզի սկսա-
նի զառաջին Երգն 'ի վերջին գնալոյ
անտի Տեառն յԵրուսաղէմ, և ապա
յերրորդ և 'ի չորրորդ յԵրգն տայ
այլոյ սրտմել յատենի ոճով զա-
մենայնն միանգամայն զՔրիստոսի,
սկսեալ 'ի ծննդենէն մինչև 'ի կէան
աւարտման երկրորդ Երգոյն :

Եւ քերթեաց զամենայնն՝ 'ի
Չափ տախց վսեմական Դիւցազնակա-
նին՝ ըստ Հոմերի և ըստ Վիրգիլ-
լեայ, այն է՝ յունական ձայնիւ ա-

նուանեալն Hexametrum, այս է՝ Վէ
շալտին, համեմատեալ՝ որ ՚ի մեզ՝ եր-
կարագոյն Ոտից հնգեաաասանից . և
որ ՚ի սմա առաւել ներգաղնեակեալն
է յանձանձիր հեշտութի լսելեացն՝
Քառանգանոյն մերոյ՝ որ է 4-4-4-3:

Դարձեալ և զամենայնն երգեաց
յոճ զանազանեալ ՚ի նոյն իսկ ՚ի Քե-
րականական կազմութենէ բանին
յԱրձակն . զոր սիրէ առանձին բա-
նաստեղծական լեզուն . ըս որում է ՚ի
մեզ ինգրէ Ոտանաւոր կազմութին
(մանաւանդ որ բանաստեղծեալն ի-
ցէ . և այն՝ Դիւցաղնաբար), ուրեք
ուրեք, և է զի՝ բազում ուրեք, վայ-
ելլարար զանազանեալ ՚ի սովորական
չարագրացն յԱրձակն . որով և ըզ-
Քերթողական հուրն յինքն ձգել
րնաւորեցաւ Ոտանաւորն : Որպէս
և է իսկ տեսանել զայս մտաղիր
քննողացն ՚ի Շարականս և ՚ի Տաղս
առաւել վսեմականս և եռանգունս՝
Մերոց նախնի արգոյ Երգահանից և
Տաղաչափից : Այսչափ ինչ հակիրճ

'ի Տամուս վանն այսորիկ . և Տոխա
գոյնս տեսցի և այս՝ Օրինակօք յայ-
լում մասենի յաղագս Արուեստի
Չամբարանութեան :

Եւ քանզի ըստ քերթողականն աշ-
խուժիցն յերիւրեաց Ա իտա զՆուխ-
րականնն իբրև բանաստեղծ՝ և ոչ
իբրև պատմագիր , ուստի և ըստ եր-
կիւղածութն բարոյիցն ուրեք ազգ-
արար այսպէս ընթերցանեւեացն .
.. Եթէ ինչ մի , սակ , աստանօր կայ-
ցէ հակառակ իմաստից Հարցն սրբ-
բոց , համարեսջիր իբրև ոչ գրեալ " :

Այլ սակայն ուն և Հարքն սքք ըզ-
ճարտարաբանութիւն զԱրտաքնոցն
գերեցին 'ի քարտղութի Աւետարա-
նին , սնայէս և սա զԻւրցազնական
Բանաստեղծութիւնն առեալ տիրա-
պէս գերեաց 'ի խաչն Քրիստոսի :
Արդարև բոցավառեալ 'ի սէր աւ-
տուածահրաչ Տնօրինականացն իմի ,
յոր և վառէ Քերթողականն արուես-
տիւն զկամակար ընթերցանելիան :

ՔՐԻՍՏՈՍ ԱԿ ԱՆ

ԵՐԳ Ա.

Երթայ Գրիստոս Յրուսաղէմ :
 Նախաձայնէ Առաքելոցն զմահն իւր
 և վարժէ զնոսա : Ի խորհուրդ խմբէ
 Բեշար զսանդարամետական գունդ
 իւր : Նորաստեղծէ Գրիստոս զՂա-
 զարոս 'ի կեանս : Մարիամ արտա-
 սուրբ թանայ զոսա Գրիստոսի և օ-
 ծանէ : Գրիստոս մտանէ փառք յԵ-
 րուսաղէմ : Հրաշարի նկարագրու-
 թիւն բժշկութեան 'ի Պրորատիկէ
 առաջանին : Խարազանարախ մեր-
 ժումն վաճառականաց 'ի Տաճարէն-
 ուր և 'ի Մարմարինի քանդակեալ
 զննեն Առաքեալք զվեցորեայ Արար-
 շութիւն , և զքաջարութիւնս Նախ-
 նեաց : Աինն շնացեալ արձակի 'ի սա-
 տուհասէն : Ապա հուսկ յետոյ ելք
 Գրիստոսի 'ի Թափօր արփիահրաշ-
 արայծառութեամբ , և յայտնութիւն
 Աստուածութեան նորա , սլլովքն
 հանգերձ :

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Գ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Ո ՋԾՈՎ, զԵՐԿԻՐ, ՀՈՂԻՎ անմահ
Աստուած լինուս, և զԵՐԿԻՆ,
Յիս քո լուսոյդ շնչ կաթնացէ,
զԱրքայն երգել կրքինամին :
Այն որ յարդանդ կուսին անպորձ
էջ 'ի վերին 'ի գահէն ,
Եւ կաթնասուն աճեաց մանուկ ,
զօդ մեր շնչեաց տարբեղէն :
Ձի Աշխարհի արփիացի մահուն
իւրով քինահան ,
Խաւար Բանդէն Թափեալ զոգիան
Մղխնպոսին 'ի խորան :

Անպարտակիր ընդ մահ նորա երկիր
գողաց լայնատարր ,

Քող և Արեգն առ լուսածեմ, զաչ
խարհ պատեաց խոր խաւար :

Տուր Տէր լեզուա ինձ մահացու
արժան ճառել զանմահից ,

Է՛ զի ուրեք և բիբ զաչաց 'ի լոյսդ
յառել բերկրալից :

Ճաճանչ հասցես յիս արտաշին, զի՛նչ
էր խորհուրդն այն անճառ ,

Ձոր հայր կրնբեաց, և գըժընդակ
այնչափ մահուն զի՛նչ պատճառ :

Կալով օրհաս, քրքրանց վախճան,
գայ Քրիստոսին մերձենաց ,

Եւ 'ի Սաղիմ գընայր կամառ նա
'ի ծագաց Քիւնիկեաց :

Շառ ծերունեաց նորուն ըզհեա , ո
րեան տաստիկ պատանեաց ,

Հրաշիցն 'ի լուր նահատակեալ ,
գայր աշխարհին 'ի ծագաց :

Չի թէ՛ շինից գայր 'ի գագար , թէ՛
'ի լերանց անմարդի ,

Չամբոսին ամբառ ո՞ ժրտեացի թը-
ւով չափել սահմանի :

Խումբք գօտեպինդք նահատակեն ,
յոր վայր տանէր սահմանաց ,

Կուռ և անդուլ միմեանց ըզհեա
էր տեսանել խուռնընթաց :

Որպէս բարձուն 'ի Ա կասեղեաց 'ի սա
ճարեր 'ի ծայրէ

Իջեալ Պագոս ' , զանգ արդաւանդ
բարակ առուիւ ակօսէ .

Գնալով գրնաց թեւկօխէ , և վայր
բազում պարուրէ ,

Լայն են հոսանքն 'ի զբօսանաց ,
խօխոջն ահեղ ձայն հանէ .

Յառնէ յաղթօղ իբրև հրակայ , ա
փունք բարձունք սարսեցան ,

Գետք զօրավիզ ասափ անափ , 'ի
ծոցն յորդեալ խառնեցան .

'ի տաշան 'ի դար իւր շամփօփի , և
մըրրիկէ մեծ յորձան ,

Եւ թափ 'ի ծով , բազմաբերան որ
պէս վերսպ սայ հորդան :

Իսկ իւր յայնժամ նա Երկտասան
ընկեր զատոյց յամբօխէն .

Նոքա հրաշիցն իւր այրընտիր ա
կանատես վրկայքն են :

'ի խոր անտառ մեկնէ զնոսա , 'ի
յանթն յենու 'ի Մայր մի ,

Գէմք թաղծագինք , և խոր յողւոց
թառաղ հանեալ բարբառի :

„ 'ի կեան հասաք , լըջի , Ե՛զբարք ,
զխնոյն կենաց ըզսահման .

Գայ կենախաւզն օր մերձենայ , Սըր
բոյն ոգիք ինձ մընան :

Վասն այն Սաղիմն յայն ռիսերիս
 անդ ելանեմք 'ի քաղաք ,

Անդ ահագինն ես կրտսանեաց եղէց
 մահուն նըշուակ :

Ապարտ արեանս իմ դարանի անդ
 երկցանցն վահակ ,

Որպէս գիտուն ձեզ ճառեցի եր-
 կիցս անդամ ե երբեակ :

Գընամ ըզբիծ ջընջէլ նախնեաց ,
 մահուն խնոյ 'ի հանդէս ,

Դու զիս այսքան , հայր նախա-
 տեղծ , ցաւովք վիրօք վարակեա :

Դու ըզպըտուզն առեր քաղցրիկ ,
 հաստին յորժամ քեզ արդէլ ,

Եւ ինձ ըզվրէժ քում գողօնին մը-
 նաց զարդիս լուծանէլ :

Սակայն յեկցս երրորդ լուսով յոր-
 ժամ ըստուերք փարասին ,

Եւ իմ վախճան հարուածն ա-
 ռեալ , 'ի լոյս կենաց վերբերիս :

Իակ ձեզ դառինք մընան մահունք ,
 որ զիս անդուլ պաշտեցէք ,

Աղէ ընդ իս քան սեր զստեաց ,
 շուք զանմահիցն յարդեցէք :

Չիք աստանօր ձեզ տուն աթոռ ,
 չիք ասա կայեան ձեր բընիկ ,

Ըզձեզ Արփուոյն կոչեն ասճարք ,
 աստեղածեմն արքունիք :

Ուր կեանք անդ որք և գիւր քրտանց,
ուր հայրենին և աշխարհ ,

Դուք զընծայիցք անդ փութայէք
ը նեղն հորդեալ ճանապարհ : "

Ասաց . նոցա բերք 'ի խոնարհ , միայք
ծըփեցան թաղծալի ,

Բայց գիմազբաւ եկաց Պետրոս ,
զայս Տէրունայն պաղատի :

.. Քեզ զօրութիւն սր բուռն առնէ ,
Աստուածորդիդ և Աստուած ,

Զայդ զայնն օրհաս առնուլ , և այդ
գիմազբաւ ել վրտանդաց .

Ա'ր ինչ արժան , անէ արա' , միայն
կեցցես ողջանդամ ,

Կարես համբուռն . ը քեզ և Հայրն ,
որ Աստեղաց տայ շքջանն :

Ըզոյս կենաց մի' յոյժ ասուլ , և
մի' սանհար գոլ անձինն ,

Ըզճառ մահուդ զայդ վաշտմբեր
կարձեւ 'ի քէն , պաղատիմ .

Քեզ և քոյոցդ ողորմեսցիս , յիս Տ'ր ,
ըզմեզ մի' լըքցես ,

Որ Բարունիդ յոր վայր խաղաս ,
մեք հեռեխմք քաջապէս : "

Սայէս Պետրոս . առ նա Ահհազն ,
.. Անմիտ , ասէր , շահնածե'ս ,

Աչք 'ի խաւար յարմիւոյն թափուր ,
ցանդ բան յուրեւ մարդ կապէս :

Չեք քո երբէք ըզյոյզ մշտաց հո-
գոց թափեալ տարապարտ ,

Չայդ , իմ քրրաունք կրցկրցեցին
քում խորհրդոյ , շուք և զարդ :

Ոչ խորհրդոց և ոչ դքարաց կա-
րօս է այս ժամանակ ,

Չանդարձ հրաման ունիմ ես Հօրս ,
ինձ անհրաժեշտ նրպատակ :

Դուք առաժուր հարէք զերկիր ,
տարայք քրրաանց , ով քաջք իմ

Չեղ մտացօնք լիցին մարդիկ ,
խորհուրդք ուղղեալ 'ի յերկին

Թէ ձեր ընդդէմ 'ի կազ պայքար ,
լեզուք շարժին մեծապանծ ,

Թէ զքրպարտեն , դուք ցընծացէք ,
ողւով բերէք քաջարանջ :

Չեղ նախաափնք դարձցին խընծ-
ղանք , տուք ձեր անձանց երանի ,

Չեղ մրցանակք մընան անշուշտ ,
փառք տակտեզք աճեցի :

Մտաց , և անդ լերին բարձու 'ի կոյր
գիմեաց թաղժագին ,

Յարեան ընկերքն ողջ գօտեպինդք
ըզհեա խաղան Արքային :

Գընան , սրբանին ընդ օրահասն ան-
պարտակիր Պատանւոյն ,

Գան 'ի քաղաքն Երիբոյին , վայր
քաջարեր Արմաւոյն :

Անդ Չակքէոս ասպրնջական, սե-
զան կահէ մեծահաց,

Որ թէ իրաւ, ջեանոյր երբեմն,
և անիրաւ կուտել դանձ:

Իսկ լոյս առեալ 'ի յայն գալուստ,
պարզե չիւրոյն մեծամիր,

Միոյն միոյն ըզզրկանաց, չորբաւ
գարձոյց ըզկրչիս:

Ո՛չ շատացաւ, նա՛ և յիւրմէն 'ի գոգ
սրբաւաց աղքատաց:

Մըթերք ամբաւ, ձոյլ և գործած
ոսկւոյն իւրոյ քանքարաց:

Ըստ յեղակարծ ճակատ հարեալ,
հրեշտակ եհաս բօթարեր,

Գուժեաց, եհար ըզլըսելիսն, ո-
գւոյն թախիժ արկանէր:

Ո՛չ ինչ բացեաց անդ 'ի վայրաց, տէր
Բեթանեաց էր Ղազար,

Այր ընչաւեա, 'ի քաջաղանց զարմ
արքայից մեծամիտ:

Ե՛ր զի երբեմն հայրն Ասորւոց մեծ
ասհմանին թագ կապեաց,

Ել 'ի ճակատ և մարտ եղեալ, շատ
տիրացաւ քաղաքաց:

Չիւրամեծար իրրե ըզնա, մեծ վա-
նասաւր մարդ ոք չէր,

Չի յարկ և տաւն նորա, բնաւից
բաց էր ըզտիւ և գիշեր:

Ասա և Քրիստոս հիւրոյժ ըստէպ
անոյր սիրով, և՛ դագար,

Եւ սիրելոյն զԱստուածութիւնն
նչ ինչ կարաւ Թաքնաբար:

Արդ բոժ առեալ ըզնրմանէն, թէ
տագնասպի ՚ի դրժար,

Եւ զախա մահուն նա ջերանի,
դողցնս թէ էր շնչասպառ,

Քաջ յորհասին մըրցէր ՚ի դուրս,
յոբւոց պարզել ապաստան,

Աչք Տէրունւոյն բրխեաց արուսը
և զայս տուց յանդիման:

“ Գնացուք, ՚ի լոյս ըզբարեկամն
ածցուք կրրկին փութապէս,

Միայն թէ Հայրն ինձ լրբիցէ և
արգ փառացն ՚ի հանդէս: ”

Ասաց, դիմեաց ՚ի Բեթանեա, չո
քաւ ըզհետ մեծ որեար,

Իսկ որ հրաշիցն ՚ի տես փութան,
Թիւ էր նոցուն անհամար:

Մինչ այս մինչ այն, և անդ իշ
խանն աղջամբըջոււտ աշխարհին,

Վիրազն ահեղ և զարամուր, Սան
դարասլեա փթեխարին,

Այն զի առ դուրս որ եկն եհաս,
չէր գրչխափին անտեղեակ,

Օր վե՛ժ խընդրին, որ մեծ զամուրս
դիցէ նորուն նըշաւակ:

Նա յանհրաժեշտ 'ի ձայն Մեծին ,
յանդունդս իջցէ 'ի խաւար ,

Եւ Գերեզարձն ըզմեղսաակէր առ-
ցէ ըզԲանդն 'ի յաւար :

Տաղնապեցան բիւրասրատիկ , վա-
րանեցան ծուփք սգուցն ,

Հնարի՞ արդեօք զարքայութիւնն 'ի
մեծ Թափել Հարուածոյն :

Վերջն անդարձ կընքեաց խորհուրդ ,
ըզմահ նիւթել Աստուծոյ ,

Եւ ցանդ 'ի նոյն կաց անասանն ,
իբրև ըզվէմ արասաց :

Անմիտ . շետեա եթէ նոյն էր իջումն
յերկնից Տէրունեոյն ,

Չի հարցն ըզմեղս յիւր կամաւոր
նա քաւեացէ 'ի մահունն :

Անդ ետ ընդ ետ միահամուռ խըմ-
բել 'ի գունն արքունեանն ,

Հրաման եղբարցն այն սևադունդ
աղցին իւրոյ տայր սլասդամ :

Ո՛վ գունդ խաւար եւ ահաւոր , խօ-
լից ամբաւ տեսարանն ,

Հարան ահա աւազամփոջն , 'ի ձայն
ահեղ ետ նըշանն :

Հընչեաց խաւարն այն քարանձաւ ,
սանդարամեաք անդընդոց ,

Եւ յաղթ մարմին գողաց երկրինն ,
անձաւք կըրկննն 'ի խորոց :

Խուժեն յանկարծ անգ աղց Հրէշից
Համուռ յոստանն արքունին ,

Աղց լուսասեաց խաւարասէրք ,
Ճիւաղք անեղք երկմարմին :

Են միջով շափ մարդակերպինք , և
յօձ միշտապ աւարտին .

Ազի քարչեն ըզժաւամաղ , տու-
արն դալար անաղին :

Կէսք Վարդապայք և կէսք Պարիկք ,
գանրչ անդեղեաց մարմինք են ,

Կէսք Չիացուլք և կէսք Նըհանգք ,
Քաղք բոցաշունչք փորասուն :

Հաղար և այլք եկին Ընդդայք , և
Համբարուք աղբեղէն ,

Եւ զոր մարդիկ բիւրս այլ անեղ
Խօրականաց կրցկրցեն :

Խակ անդ հրաւառ իւր գագաթմամբ
մէհ կայ իշխանն Երեբեայ ,

Տիւղ Հարիւրեան , զի յսղթ բաղ-
կօք նա հարիւրովք պերճանայ :

Հարիւր և ձեռն , և ՚ի հարիւր բոց
հագագէն մըրըրկի ,

Սա է իշխանն Անդրեղեհպետ , սա
մեծ Գազանն ամեհի :

Անդ և ՚ի բուն ըզմահահոսան ըզ-
ծուխ շնչեն միգամած ,

Աչք և բերանք , ոքնդունք և լայնք
հուր թօթափեն կայծականց :

Վարսից փոփանն կախինն նոցա ծամբ
 ահագինք, Օձք գալար,

Եւ սրատաանն, զեռունն անդուլ,
 ընդ փողն ընդ ուլ կանն 'ի շար:

Կարթք եռարձէնք կանն 'ի բրոին,
 հրաշէկ բառնան ջահ զամբար:

'ի հուր ըզարս խեթկենն նոքօք,
 հնոցին մաանենն բոցավառ:

Ճեպենն և Այսք շորից ծագաց, որք
 յընդ հանուրս թափառք են,

Ազգ բարեատեաց, բիւրապատիկ
 գաւեալք ըզմարդ սոյթմաքեն:

Անդաթափառքն 'ի նոյն ճեպենն
 հողմոց իշխանք մերբրկի,

Չեն տեղակալք, և 'ի տեղաարամ
 չբրջինն նոքա գիշերի:

Եկին համբունն, 'ի նենդ 'ի գաւ սը-
 բենն նոքա ըզթանիք,

Մարնչիւնն 'ի ներքս անդ խառնա-
 զանջ հընչենն խառարն արբունիք:

Մինչև 'ի սեաւնն աղխեաց 'ի յաջ
 Աբբայն, հրաշէկ եռասայրի,

Եկաց 'ի մէջ, և յորգելակ ձայն
 զայս կարգաց ատենի:

Տարտարտսին Ախրագք ահեղք,
 գուք զարմ երկնից լուսամին.

Չոր թափն երբեմն 'ի շանթ հրա-
 ցանն անդուլթ վանեաց Աբբային:

Ընդ իս արար անդրնգասոյդ, երբ
իւր գահուն պահ ունէր,

Գաւաղանին յոյժ նախանձառ, եր-
կեաւ ունել նա ընկեր :

Մեք քանի՞օն 'ի խորս երկնից մարտ
մըղեցաք անարգել,

Քանի՞ երկուց խէթ ճակատուց,
հարկ է զյայանին յուշ ամել :

Նա աստեղաց Տէր ճոխանայ, և վայր
ունի զարփային,

Եւ մեր յազդէն իւր թըշնամի, ըզ-
գիէ՛ թ խընդրէ սխերիմ :

Լուսոյն փոխան և աստեղաց, իբրև
Խօլից չարագև,

Ետ մեզ կաղաղ զայս ահագին, և
յարկ յաւերժ անարև :

Նա և 'ի Թափ յայս խաւարին մեզ
կոչկոճել ըզմարդիկ,

Ոգւոց ըզմեզ կացոյց արքայ, բա՛րէ
տրխուր արքունիք :

Գահուն երկնից չիք սյլ յուսալ,
պատիմք 'ի հող թանձրութեան,

Վի՛հ կայ ընդ մեջ, և գահն երկնից
մարդոյն տըւաւ մեր փոխան :

Շատ նա շատէ, գարձեալ 'ի զէն
չարժէ ընդգէ՛մ մարտ և գոս,

Գարձեալ 'ի խոր յայս արքունեաց
վանել ըզմեզ կորակոր :

Վասն այն Սրբուոյն յըզեաց ծայ-
րից նա Պատանի քաջազօր ,

Կամ Արգին է , կամ 'ի Զուարթնայ
մի ոք յեղբարց թեաւոր :

Գայ և վանէ այն երկնաւորն ըզմեզ
նորայն զարդ և զէն ,

Նըգէ զամուրս , շնորհեալ զողխան
'ի մեր թափէ յաշխարհէն :

Թէ ոչ կըբրիմք , թերևս ըզմեզ սա-
րեօք անլոյծ նա կապէ ,

Տարեալ յԱղխնայ իւր յաղթանակ ,
յերկինս ըզմեզ խաղ առնէ :

Թեպէս մարմին զգեցեալ մահու ,
այլ մեր զինուց անխոց կայ ,

Զի ճոխարար ընդգէմ վազեալ
չսա ժրպրհեցայ ևս նորս :

Նենդ շարեցի , փորձ տարապարս ,
(բոցց զիս խարանք ոչ առին ,

Զի յոյժ ներկուռ գոմ այգախեաց ,
այս ինձ նըւար չէ նախկին) :

Յոր կերպարանն ոչ փոխեցայ , զոր
ախպ շատի դաւանայ ,

Մատեայ 'ի կարծ ևս ըմբռնել , նա
հանապաղ զիս վանեաց :

Զէն ոչ շարժեաց , առէր միայն ինչ
մի Նախնեաց նըւարէն ,

Մանդ զամենայն զիմ առակեաց ,
և զիս կացոյց ապագէն :

Արդ զոր խորհիմ, ձեզ մերկանամ,
գլնայ սա արդ 'ի Սաղիմ,

Թէպէս սասանիկ խեռան ընդ նա
մեծին աւաղք քաղաքին :

Չի երկցունքն յոյժ սխեղիւնք, ձէն
մի նրմա դաւ լարեն,

Չ'ի վրէժ անդուլ կրօնից խրեանց
ըզնա 'ի մահն որսացեն :

Նա նոր օրէնս եզ ընդ քաղաքս, ըզ
հին քակել զօրինակ,

Չեր սաս ահա պէտք են բաղկաց,
ձեզ ահա դէպ ժամանակ :

Բոց բորոքեալ խեթիւ 'ի նա,
Թէ անիրաւ Թէ արգար,

Ըզմահահոսան յոգիս նոցա Թոյն
չքնչեցէք գողարար :

Մի Թողացին, մի խեթ չիջջի, գամ
զայրացին քան ըզգամ,

Գուլ ոչ տացեն, յօրհաս ածցեն,
ցանգ սուր հարեալք 'ի խրթան :

Խակ Թէ և զոք յԱրկտասանից դառէ
'ի ձենջ ոք երբէք,

Մեզ գործն անչուն զքճարեալ է,
ահ և երկիւղ չիք ուստեք :

Ու՛մ կայք ս՛վ քաջք, ձեւ մտաւ
լուս սուք զօրավիզ վշտանդին,

Մերթ քոզամիդ, մերթ հոլանի
պէտք են ուժոյն 'ի գոսին : "

Դասց, 'ի նոյն լինուլ հրաման բոր-
 բոքեցան վառ 'ի վառ,
 Խաւճապք 'ի դրաց ըսկըզնաչարք
 գունդ կապեցին տարմարար:
 Խաւժել խաւժեն և մըտընչեն, և
 խաւարին Բանդ գողաց,
 Եկին նրստան յոգըս Թեթե, Թե
 Թեւածեալ Վիշապաց:
 Անդ օձախաիւ բախեն ըզթեւ, և
 զօգ ամբաւ հարկանեն,
 Եւ տիրացեալ մերոց ծագաց, գա-
 լառս բազումս հատանեն:
 Ոչ ինչ այնպէս բիւրուց Մեղուաց
 ամբք 'ի բարձունըս պարեն,
 Եւ ծաղկաքաղք բերք 'ի պար-
 զել ամարայնոյն գունդ կապեն:
 Ամպահալած երբ հիւսիսոց սառա-
 մանիք տեղի տայ,
 Գընաց գիճինն և անդ հարաւ,
 անձրեւայոյզն ոչ տեղայ:
 Թե յարբայիցն յանկարծ 'ի մէջ
 յուղի նոցա խեթ և քեն,
 Գնա ճակատուն տան ըզնըչան, և
 վերք մահունք յաճախեն:
 Բարե երկրին, բարե ծագաց, զոր
 Խօլք գրաւեն վայրագաց,
 Բանի՞ օրհաս ժողովրդոց, քանի՞
 ածցեն և հարուած:

- Ի**սկ Տերունւոյն 'ի Բեթանեա հա-
 սեալ ընդ մեծ ամբոխին ,
 Եւ քորքն ըզուք խըղեալ վարսիւք ,
 Եզբօր շիրմին տան վերջին :
Մին էր Մարթա , յառազաստին
 շէլ նա երբէք սրբահապան ,
 Միւսոյն զանուն Նախնեաց շինին
 կարդան նրմա Մաղդաղեան :
Աստուածորդին խնդրէ զտասպան .
 Մարթա վաղեաց հիւրասէր ,
 Կիք ըզերիմ , զՆդերասնարս , և
 ընդ առաջ խուճապէր :
Ըզհեա գայ քոյրն , և գերարասար
 յաչաց բրխեն երկոքին ,
 Եւ կանանւոյն կոծ և ճըշխեն ըզ-
 դիակամբ ջայլէին :
 „ Չխորդ եզբօր մեր յօրհասին առ-
 նումք ըզքեզ մէք 'ի տուն ,
 Քանի՛ ըզքեզ կարգայր , Շիւր մեծ ,
 'ի պաղ հարեալ 'ի մահուն :
Այլ հաւատասմք մէք , և աստէն
 լուիցեն մարդիկ լու 'ի լու ,
 Թէ աստ էիր , նա և զարգիս զօգ
 նա շքնչէր կենսատու :
Դարձնչ և արգ , (զի քեզ Աստուած
 էրք զըլացաւ ինչ մի տալ) ,
 Գիտեմք , ո՞վ Տէր , անչուչա 'ի մենջ
 յոյս ամենայն շէ՛ բարձեալ : “

Զայս ինչ նորա պաղատեցան, և
այլքն ըզհետ կըցեին,

Իսկ յաշխարհմբ, 'ի կոծ, 'ի ըայլ
ըզվայր լնայր կանանին:

Տըրամազդեցից մեծ քաջալեր բանք
ազդեցին Տերունւոյն,

Ասէր, ,, Ողջիկ քաղցր արևուն 'ի
ըյս դառնալ սիրելոյն:

Տայէ զոր առ ժանիք հողոյ, ւար
փին շորորդ ոչ ետես, ,,

Իսկ ապա քաջ ըզհամբաւ ի այս
լուր հարաւ մեծապէս:

Լնր նորասքանչ, և ժողովուրդ ի
ջեալ լերանց տայր հորդան,

Մի ըզմիով 'ի տես հրաշից, անդ
գունդագունդ խրանեցան:

Հաս 'ի շիրիմն, և պատանիք շուրջ
ըզնովաւ առին բակ,

Ասաււածորդին 'ի միջակին կըրկին
ձրգեաց ըզգաստակ:

Չըգեաց յերկին, և անքրթ ի թ զաչս
իւր յառեալ աստեղաց,

Լնա Ծընողին յողոք մատեաւ, բա
զուկք այնպէս 'ի տարած:

Ակընկառոյց և անմըռունչ մեծ
խուժանին այս էր հոգ.

Զինչ նա հրաման, զինչ տայ նըշան,
գործոյն այնմիկ զինչ ամբոկ:

Գոյն երեսացն հատաւ կըրկին, Թա-
աաչ յոգւոց հան կըրկին,

Եւ միանգամ անդ ակնարկի ըզ-
գլուխ շարժեաց նազելին :

Դողաց յանկարծ ելք տապանին,
և արհաւիրք մեծ յուղեաց,

Բնաւից 'ի լանջ սրազն տիրէր,
արիւնն եկաց երակաց :

Բարբառ յայնժամ զայս ինչ Վէ-
հազն յոգւոց եհան 'ի յերկին .

„ Հայր անըսկիզբն, ես զոր խընդրեմ,
գու չես անլուր իմ ձայնին :

Իսկ յայս սարգև քո մեծապէս ըզ-
հարկ շնորհաց ունիմ ես,

Զի քո բազուկ զամենազօր խու-
ժանս ամբաւ այս ետես :

Բաց գուք հայրս ո՞ սրտանիք,
գրանդիս շիրմին շարժեցէք,

Առէք ըզվեմդ, և երիզապինդ մար-
դոյդ ըզկապըն լուծէք : ”

Ճեպ անդեառն գառք սրտանւոյն,
և վէմն առաւ տապանէն,

Վազեն խըռնին և զահանդեալք
և այր զարամբ ելանեն :

Յակճիօս 'ի ներքս, և զականեն գի-
և զանդիօն, և սրտան,

Տեսիլ անկարծ, գիական ինքնին
խլրակէր անդէն 'ի մըլթան :

Ո՛չ ինչ յամեաց բարեկամին 'ի կօշ
ձայնին երբակի :

Կանգնի գիակն և բարբառէր , և
զօգ ծրծեաց կենդանի :

Յապուշ հարան , լ'ի ձայն նորա
ունկըն տարփմամբ մատուցին ,

Կայր նա 'ի մէջ , պատմէր սճով
զարկածն ահեղ վրտանդին :

Զինչ յօրհասին կըրեաց ժամուն ,
քանի՞ երկունք պատեցան ,

Քանի՞ մըրցանք անդ և հողւոյն ,
մինչև անդամք պաղեցան :

Դէմք քանի՞օն յոգւոց պարզել և
տես խօլից արհաւրաց ,

Քանի՞ ցասունն ահեղ քանի՞ բոհ-
մունք լուս ճիւղաց :

Զխորդ և Հոյք անդ թեւաորք
Թուցելք յերկնից լուսատարր ,

Զեօրն տըւեալք , ըղջանկացեալն
հաղիւ թափեն զայն աւար :

Թըռչին արգարքն , ասէր , 'ի լոյս ,
և չարքն 'ի բոց գահավէժ ,

'ի ձեռս անդուժ մատնին տերանց
և յանդընդոց հուրն յաւէժ :

Օ այս կատարեալ , յարկ Սիմոնին
աղաչաւոր , մուտ Աստուած ,

Զոր կեղ 'ի բոր հարեալ երբեմն ,
ամբիժ մարմնով աւաքեաց :

Այն ինչ նորա ՚ի հացկերոյթ ճա-
 խից բաղմեալ մեծադանձ,
 Եկեալ յանկարծ անդ սամաարեալ
 Ազջիկ եմուտ գեղապանձ :
 Նա ՚ի սընդոյր, և տեռն արկեալ
 զանձամբ իւրով գեղանի,
 Գերահընչակ ծոցն արծաթով յե-
 աեալ յակի գեղանի :
 Գրչու ինչ համակ ականակնուս, իսկ
 քոյսն յակւոյ և յականց
 Կրչիս հարուստ, գայր բեկբեկէր,
 փարէր նորա փող զուլանց :
 Քանչ լուսարփի ՚ի սաթ գըրգեալ
 վարսից նորա գէս փայլէր,
 Պընդեաց կարթիւք, և փընջաղարգ
 ետ խապտայիս գանդբահէր :
 Յոսկի ճարմանդ յուսոյն կախեալ
 նորա աղխէր սրամուճան,
 Յարեւընայ կրտեալ յականց և ՚ի
 գանձուց Գանգէսեան :
 Յակինթն ՚ի բոց ճաճանչ հատեալ
 ՚ի ճակատու միջակին,
 Յետոյ կախեալ հիւզք ճամակալք
 ՚ի խնւն ականց ճաճանին :
 Արաէս խոյտակն Երկիր զարգանդն
 ՚ի սիւզ բանայ գարնայնոյն,
 Եւ գանձ հարուստ զիւր հոլանէ
 գալարաղեղ ՚ի ծոցոյն :

Սա 'ի ծնողացն իւր որբացեալ մը-
նաց մանուկ առանձին .

Բազմահարուստ հօր դանձաւոր
Ժառանգ եկաց միածին :

'Ի ախա մատաղ , ամբիժ կրօնից ան-
քուն եկաց պահապան ,

Յարբունա տակաւ աւիւն բոցոյն
այրեաց ըզնա Ատորղիան :

Շըրջեաց ըզխելան , և սխերխմ Այ-
սոցն եկաց նա պատկառ .

Ա՛հ , հիբացեալն անձին պատուոյն
երես երբէք ոչ արար :

Ղանեաց ղերկիւղն , ոչ լաւ համ-
բան , ոչ շուք գիտացրն շարժեն ,

Ողջ լորբացաւ , և հարսնացու ան-
կաւ արտաքս 'ի տանէն :

Մերթ 'ի կոչունա , մերթ իւրնձղա-
լից 'ի կայթ գիմէր թատերաց ,

Խըզեաց ըզկասն , և ծերունեաց
ըզբան քերէր նա յընչաց :

Եւ որպէս Նա թխալարաց թա-
փուր յանդունդս Նգեան ,

Յորժամ յանկարծ այսք չքնչեցին ,
ալիքն ելեալ գիզանան .

Չիք նորա հեաք , ծըփայ՝ ծըփայ ,
գայ և գընաց տարածիգ .

Չիք նաւապետ , ուր և հողմունք
ուր տարբերեն և ալիք :

Արդ պէ՛րճ այնպէս նա՛ի գանձ խոր,
առոյգ տարփայր պատանեաց ,

Ո՞ դք չքնաղ ՚ի գիտակին ՚ի
չուքն իցէ երեսաց :

Լըւալ յանկարծ այր մի հասեալ ,
ըզնա Աստուած համբաւեն ,

Այր յոյժ չքնաղ , լըւալ խոյ-
տաց , վաղեաց և գայր ՚ի տանէն :

Այն ինչ տարփանաբ նա միանգամ
զերեան ետես գերաբուն ,

Եւ զահանեալ կաց յառեցաւ ՚ի
չուք փառաց ճակատուն ,

Տես զԱստուածեան և բիբ զաչացն ,
ուր բոցք սիրոյն ճարակին ,

Նա այլ յայլմէ , և շրջեցաւ անգ
սիրան համբուն և հոգին :

Հուր իմն օտար և նորահաս , ՚ի
լանջ նորա բոցք հատան ,

Եւ յեզակարծ ՚ի բերանոյն բո՛հք
բոցաչունչք ցայտեցան :

Թուխ մըթադին եօթըն զամբար
՚ի ծուխ շարաւ ՚ի գուրս գայ ,

Իբրև խանձող որ բոց վերջին թո-
ղաւ ՚ի վեր և ծրխայ :

Եօթնադրլիսեանն , ստէր Աստուած ,
սա՛ ցեց ոգւոց մեջամէս ,

Սա՛ զայս կրնո՞ղ գրաւեաց զոգին ,
Այս կոչիո՞ճէր Երկննէս ? :

Խակ Մարիամ, (այս էր անունն),

նոր հասակցաւ արարած :

Չէր այն Մարիամն, որ անդ ար

ծաթ 'ի ծոցն ասկի սրարուրեաց :

Առեալ զոսկի ըզճամակալն հար

ըզգեանի քայռ զուլան,

Եւ նըչաւակ զոսկեճամուկն առ

նոր յանձնէն պատմու ճան :

Ըտորըջացաւ, և ողջախոհ փարի

'ի ծունկն Աստուծոյ,

Նըման որպէս Շուն տէրունեոյն

կայ սեղանոյն 'ի ներքոյ :

Համբոյր անդուլ բոկ տայր սափց,

ցող տայր զոսոգն արտասուաց,

Ջընջէր 'ի ձորձ, զոր նա յայլ սէտա

առեալ ընդ իւր և կած :

Անդ Կասիայ, հոտք անուշից, հան

'ի գանձուց մարմարեան,

Նարդեան աղնիւ, խէժ կընդըրկին,

զԱմսն անոյշ ըզրուրեան :

Այնպէս յորայս յուզս անու

շունս օժ ըզնորս գարշապար,

Եւ մինչ յեթերս անմահական բու

րումն եհան բերկրարար :

Առ զամենայնն և ընկալաւ Աս

տուած ոգւով մարգասէր,

Շնորհեաց ներումն, և հեշտարար

Թաղծեշտոյն գիւր աունէր :

Լակ 'ի վայրաց անդ խուռնընթաց
խուժան ամբառ գայր խօթից :

Ո՞ պատմեցէ զկուրացն հանդէս,
զ'ի ծնէ համերց և խըլից :

Ո՞ ըզխեղիցն, և որ խելաօք են զի
ւարախք ամէհիք :

Որ աւարեալք 'ի Տերունւոյն, 'ի
տուն դարձան քաջողջիկ :

Յայնժամ անախ 'ի Սաղիմացն զէմ
եզ 'ի կոյս պատուարաց :

Զոր քն զուակ, ո՞ չայր այգեաց,
Սեմ համբառեն թէ շինեաց :

Յորժամ ամպրոպք հողաթմաւալք,
և ջաղքք կացին սահանաց :

Եւ ծովն ելեալ անդընդախոր,
յիւր ծոցն եմուտ սահմանաց :

Արա Յերուք յաղեղն 'ի սուր
զաղցըն վանեալ զառաջին :

Եկին նըստան, և յանուանէն զա
նուն կարգան Քաղաքին :

Անդուտ Արքայք նախնոյն Յուդայ
զարտ յարենէն և զուակ :

'ի գոռ 'ի մարտ յաղթօղք ազանց
անդ հաստեցին Մայր Քաղաք :

Աստ Սողոմոն շինեաց արքայն, բա
զին զամէն քայքայեաց :

Տաճար հարուտ, ըուրզն ահա
զին 'ի կոյս ամբարձ աստեղաց :

Աստ և Սեղան, բեմ յաճախեաց, և
պղղընձոյ կոնք 'ի կուռ :

Եւ ձորձ նախնեաց, ձօն Տաճա-
րին, և ծիրանիա սակեհուռ :

Եդ և ասխեայս, և աշտանակա, և
խընկակալս բուբուռաց :

Տաշտա պէսպէս, և աստանիա,
պուանարդ 'ի շէկ պղղընձեաց :

Ըզփայան անփուռ, յորում Օրէնք
ըզդուշացան սուրբ ուխտին :

Ձոր հայր գըծեաց ամենակալ
վէմ սրբատաշ 'ի կրրկին :

Աստ ձօն արքայն տայր, քահանայն
զարին հեղայր ոչխարի :

Չօնէր և Ազգն, յարին զօհից
ոչ շաղախէր այլ տեղի :

Երկոս յամին աստ նըւիրել գայր
'ի ծաղաց Իպրայէլ :

Աստ և ըտեւ սովորեցան ասք
Տերունուոյն 'ի կօխել :

Յայնժամ բիւբուք զեզուն փողոցք,
էրք հասանէր նա զուղին :

Անդուստ և բուրդն էր տեսանել,
և ծայրք բարձունք քաղաքին :

'ի բուն գալար սառ ձիթենեաց 'ի
ձեռս առին, և խայտան :

Նաև կողերք Արմաւենուոյն յա-
րեանց բընէն կորզեցան :

Հեռեակաց մեծահանգէս խուճին
հեռեւէր առաջի :

Ըզկնի օրեաք խըռնէր բազում, հան-
գարտ քայլէր այրուձի :

Իսկ անգ Վեհազն 'ի միջակին, ախար
հրաշագեղ բոցանայր :

Չէր նա 'ի ձի գոռ վերելեակ, ոչ
յերիվար սսկեսար :

'Նա յուշ առնել, Թէ կեանք խո-
նարհ արդոյ յոյժ է Արքային,

Յաւանակին բառնի քամակ, որ
պէս գուշակքն երգեցին :

Գըլուին 'ի բաց, յուսոյն 'ի վայր
պըճըղնաւորըն փարի :

Էր պատմուճան, զոր Մայրն ինք-
նին մատամբ գործեաց նազելի :

Արկաւ մանուկ, լոչ մաշեցաւ ար-
կեալն իբրու ձորձ ըզհին,

Իսկ օգ ունէր նա բոկ ոտիցն ըզ-
լաշկամաշկ զարջառին :

Սապէս գալով նա մօտ շինին, մանկ-
ացն կանուխ ել գասակ,

Գան օրիորդք, բոլորք ծաղկանց
գունակ 'ի գլուխ ե գունակ :

'Նըւագ պարեն կողերք 'ի ձեռս,
Ծաղկապըտակք քունք յայտից,

Եւ այր զարամբ, գէմք գեղանին
գիտել մըրցին ցընծալից :

Բացանն և գրունք, և գունդ և
մուտ իբրև յաղթող քաղաքի,
Գան, և սղջոյն իբրև Փրփկչի, տան
և իբրև Արքայի :

Պըսակ պըսակ առնուն, և տան սա-
ղարթ ծաղկեալ ձիթենին,
Եւ ձայն գոչիւնն եւ բարձրացաւ,
գընաց մինչև 'ի յերկին :

Մեծ համբաւոյն ըզլուրն արագ
լըւաւ քաղաքն և ծրփայ,
Աւագորեարն 'ի վեր վազեաց, գէ-
տակն ունի 'ի բացեաց :

Չամբըն փոշոյն յակն արկանեն,
գընայր գիզան բարձրամայր,
Վարանեցան շըշուկն 'ի նոր, յու-
ղեն խընդրեն այր ընդ այր :

Ո՞ւայն իշխանն, որ բիւրք բիւրուց
հորդեն ուղի և խաղան,
Եւ զինչ այնչափ ջընծացեւոցն
իցէ նըւագն յաղթական :

Խակ որ անգէտք չեն համբաւոյն, են
Տէրունւոյն 'ի գասէն,

Գան Է առաջ առնուն զԱրքայն,
ըզձափն ըզկայթ յաճախեն :

Աճեն գեանոյն և ծիրանիս, և գորգ
ըզտար աշխարհաց,

Փողոցք գառնան մարգաղեափնք
'ի բոլորից 'ի ծաղկանց :

Այն ինչ եմուտ, ամբոխ բիւրուց
 ետես խրանեալ յերկուղին,

Չայն նա լքեք անդ մեծագոչ,
 ոտք Տէրունւոյն կասեցին:

Լ'ր անդ Չորակ փակ 'ի բըլբոց ան-
 տառախիտ աներման,

Ուր տեղադրաւք, ուր և առաք
 յաւերժարար լըծանան:

Գան օրհորդք ճոխ քաղաքին 'ի
 ջուր նորա պիտեան,

Եւ հինք հովուաց դիւր ծարաւոյն,
 խաշին տային անդ հորդան:

Դեզ և ցաւոտ ոչխարակին եր կեն
 տառիժն այն վըտակ,

Ուտի յետինքն ըստ համբաւոյն
 Լիճ անուանեն և Ծովակ:

Լ'ր անդանօր շափոց խրանել, այլ
 և ցաւոտ խուժանին,

Քանդի երբէք յուզէ՛ր երբէք,
 գըրգանք հաներ ահագին:

Յուզէ՛ր ծըփայր մէջ ծովակին, չը-
 սինդն յանկարծ անդ 'ի դալ,

Կապոյտ կահակն յերկին ցընցուղ,
 փըրփուր ցայտեր ձիւնափայլ:

Լ'ր 'ի սամկեն զանխուլ պատճառն
 այն ծըփանացն ահաւոր,

Միայն մանկափն և օրհորդք նը-
 շան կանխեն լուսաւոր:

Ասեն ընդ օդ փայլակեանալ հոլա-
 թեւան Պատանի,
 Ոսկեճաճանչ են թեք նորա, հով
 ծիրանւոյն ծածանի:
 Իջեալ 'ի ծովն յուզէ խաղաղ նա
 'ի կրրկին գառասկէ,
 Հետք լուսահեա գրծէ հարուստ,
 յարժամ յերկնից սաւառնէ:
 Որպէս Աարամն հօրըն վերին, 'ի
 ծիրն երկնից շրջապատ,
 Զոր նաւազիցն եա 'ի նըշան, կամ
 խըմբելոցն 'ի ճակատ:
 Գայ գահավէժ 'ի բոց 'ի հաւր,
 կայծ թօթափէ նա անհուն,
 Եւ սիրաք սարսեն խամ խուժա
 նին իրրե տերե խարչափուն:
 Կան անդ ցաւաք գէտակն յեր-
 կին, երբ ըզնըշանն է սաւոց,
 Խաղաղ 'ի ծովն ակրնկառոյցք,
 կան շականջին ձայն զօգոց:
 Զի ընդ նըշանն այր այր նախկին 'ի
 ծովն իջէ ալեկոծ,
 Անդ մին մայն նահատակեալն
 յախափն բուժէր 'ի ցաւոց:
 Քաջք սրտանեաց որպէս զարձակն
 ըզգալտ փոխեալ 'ի կրրկէս,
 Փորձ քաջընթաց յարագ սփնն
 այր զայր կարգոյ յապարէս:

Անդ 'ի նըշանն իբրու զողիս կա
լեալ նոքա 'ի բըռին ,

Յոյժ գօտեպինդք և յտանխնատն
յակճիւղս կան ձայնատուին :

Բայց և Թասե՛ն , բնաւից 'ի լանջ
սիրարն արտփայ և Թընդայ ,

Եւ մէն մի իւր վայր նախընծայ
մըրցանակին խոստանայ :

ԼՅԸ 'ի նոսա ոմն հիգացեալ 'ի
յախա ջեռնոյր գըժուարին ,

Կոճղ անպխտան , ողջ անգամօք
լոյժ 'ի բազուկն և յտին :

Յեարոս անուն , յանդերժ ախաին
իբրու յանել կայր 'ի բանդ ,

Ընչեղ երբեմն , էր հայրենեաց ժա
ռանգ անդոց արգաւանդ :

ԱՄ աւաբել 'ի շար ախտէն , ա
ռոյդ հաստել ըզմարմին ,

Բա՛րէ , հաւատ նա ծայրայեղ ետ
խաբուսիկ արուեստին :

Երբ զամենայն քար նա շարժեալ ,
և զամենայն փորձ փորձեաց ,

Եւ արուեստին Բըժըկական իբ
րու զամէն ոյժ քամեաց .

ԱՆ , հիգացեալն զաղքատութիւն ,
գազանն ասեմ մարդախանձ ,

Առ 'ի վերայ բարդեաց ախաին ,
Թափանց յուղեղն ոսկերաց :

- Քառիցքա տասն , առուրց նորա ,
 անք ցաւազինք չափեցան :
 Թող զսխտն անբաւ , ե՛ ՚ի սովուն
 Ժանեաց մարմինքն հաշեցան :
 Ի սա յայնժամ ակընկառեալ Ա. Բ.
 քայորդին և Ա. Բ. քայ ,
 Չորաւ և մօտ զայն օրինակ հեշտ
 և ամօք ձայն կարգայ :
 “ Զի՞ քեզ այդչափ , ո՞ հիգացեալ
 դու սնախաստակ գէտ ամօնց ,
 Աստ ցաւազին , ակընկառոց մը-
 նալ ջրոյդ ծրփանաց :
 Տես , զի արագ քոյին ընկերք դառ-
 նան աստի խընձղազին ,
 Եւ ՚ի մարմին նորափետուր , կո-
 բով խայտան յառաջին : “
 Իսկ նա առ այս , և արտասուք զայս
 օրն թանայր յականէ ,
 “ Զիք , Տէր , ասէր , չիք մեզ ջը-
 րոյդ , ոչ աղբերակդ ինձ դըրժէ :
 Այլ մինչ ըզժուփ գիտեմ ծովուդ ,
 այլք անդ փութան տըքնաբար ,
 Մընամ աստէն ես վերջոանեալ
 իմ խեղանդամ դարչապար :
 Նա և յայնժամ մենացերչս չիք զօ-
 բավիդ , չիք ընկեր ,
 Որ զիս կանուխ Տէր յայդ ծովակ
 առեալ ձրգէր կենսաբեր ” :

Մինչ նա խօսէր, յառեալ հեղինկ
 գեաակն ունէր Տարունին,
 Ընկաց գու, ասաց, յոտից վերաց,
 Են մեծաբայլ հաւա զուղին:
 Չէ հարկ'ի ծովց յուսալ համբուն,
 արի կանգնեալց գու քեզէն, "
 Ասաց, անգէն, ո՞վ սքանչելեաց,
 'ի վեր վազեաց 'ի մահձէն:
 Ինքն ըզխշտեակն 'ի յուս բարձել,
 այլոց քայլեր հաւասար,
 Զի և կորո՞ն 'ի նա դարձեալ,
 ջեզք պընդեցան և աճառ:
 Որպէս Հովիւ տերեախիտ ոսորս
 քաղեալ 'ի մայրեաց,
 Եւ 'ի միջի Թըմբրեալ 'ի սաղ Օձ
 մի բունեալ պարուրեաց:
 Հովիւն անգէտ ածեալ ըզնա, մերձ
 խարուկին 'ի բոց տայ,
 Հաղիւ ըզհոտ առեալ բոցոյն, գը-
 լուի վիրազն ամբառնայ:
 Աստ անգ հրացայտ նա բիր յածել
 գողցեն Թէ շանթ արձակէ,
 Սողոսկ ընդ տունն, ահէ՞ղ շքչիւն
 հանէ յեռասայր 'ի լեզուէ:
 Իայց անգանօր կան պաշտօնեայք
 'ի սեամ' նըտեալք հաճարի,
 Չօն վաճառեն, զոր Բողո՞վուրդք
 տան 'ի Սեզան պըղընձի:

Են սարարոյս խաշին գառինք, ար-
ջառք, և զոյգ աղանին,

Քաւիչ մեղաց ՚ի ձօն սրաշաման,
այր այր ամէր ըսա գոյին :

Այն ինչ մըտեալ, զայն տեսարան
աչք զխտեցին Տէրունայն,

Զի յաշխարհին ՚ի գրօսանաց հըն-
չէր ծրփայր վայրն ողջոյն,

Ոչ հանգուրժեաց, յերեքիւղին
զաջրն զինեաց խարազան,

Գանին շըսինգն հարաւ թիկանց,
սեւոյն վանեաց սրբազան :

Որպէս սաստիկ Հիւսիսայնոյն յԱջ-
ջոյն բունեալ ՚ի քարայր,

Մըրրիկ յահեղ խուժեալ զօգոյն
ըզգաշան առնէ վեր ՚ի վայր :

Գո՛ւ ընթանայ, վանէ զերկինս,
ամբք ոչ ժուժան բընուածն,

Կըկունք սարսեալք յաղթականին
օգք և ամպրոպք ակզի տան :

.. Սո՛ւ այս, ասէր, առն Աստուծոյ,
Որ Էնն սասէն է բընակ,

Զոր զըժպատե՛հ գուք սըզձեցէք
իրբև հանուժ և կըրպակ :

Հո՛սա իսկ ջոյս վայր ըսա հին կրօ-
նից զո՛հք խաղացին ՚ի յարեան,

Եւ յապաժոյժ յաղեալ խաշին
բե՛մք և սեղանք գունեցան :

Ամենակալն արդ հրամայէ , զա-
րիւն խնայել ըզխաշանց ,

Ո՛չ ՚ի թըռչնոցն այլ հաստափ , ոչ
՚ի ճենճերն ախանդեաց :

Չեզ նորակրօն ձօն պաշտաման ,
արդարութեանն է հանդէս .

Միտք սրբբանուէրք , աղօթք ջեր-
մինք , այս ձեր կրօնից ողջակէզ :¹¹

Մայ , և անդ աղաչաւոր առ Սե-
ղանոյն ծունկ կրրկնէ ,

Այնպէս ՚ի դուժս աղօթս առ
Հայր , ՚ի խոր հանէր ՚ի սրբակ :

Իսկ և անդուստ սիրարն տասեր
այն նախաթոռ Երիցանց ,

Հուր բորբոքէր ՚ի լանջ նոցա , բոց
և զայրուց մարդախանձ :

Ո՛չ թէ նոր ինչ մտկոյնութեանն
այս դառնարմատ բոյսք բուսան ,

Խէթք վաղեմիք , և քէն անջինջ
յոգիս նոցա տըպացան :

Ո՛չ ժրպրհեցան դրրթել նմա , զի
չաա ունէր նա որեար ,

Տեսեալ խաւթան , թողուն գրնան ,
բոհմունք ածեալ վայրասար :

Արպէս ՚ի պահն ՚ի գիշերոյն , առ-
վեալ Գայլոցն վահմակ ,

Բայ ըզգաւ ի թն և թէ դրաին հօ-
ափն գիմեն ՚ի պառակ :

Այլ խնչ ընդ ասն եկաց նոցա ան-
 քուն Հովուին ըրբ ականց,
 Եւ խուճապեալք հարածեցան հա-
 ջիւն 'ի Շանց և Վամփռանց :
Սոսն 'ի ներքոյ դօշէ զնոսա, մեկ-
 նին նոքա վայր յանշէն,
 Կան և 'ի զուր ոռնա՞ն ոռնա՞ն,
 մինչև լերինք հընչեացեն :
Ս'ինչ նա յաղօթս, ընկերքն ու-
 բոյն 'ի Տաճարին մի առ մի,
 Զընենն ըզխուրդն ըզհրաշակերս,
 ձեռին արուեստ ճարտարի :
Կան հիացեալք, յանն արկանեն
 հարիւր կոփե՛լ սիւնք մարմար,
 Հարիւր և սիւնք կուռ պրղընձոյ,
 լերանց բարձանց հաւասար :
Գուրք պրղընձիք մե՛ծ ճրարնչան
 պրղընձագոյց 'ի ծրխնեաց,
Մոյժք և ձեղունք յաւերժ մայրից,
 սալք մանրահատք առակաց :
Գրանդիք սեղանք 'ի զուտ ոսկոյ,
 և Չոնք 'ի վեր կան կախեալ,
Անդ են և Կառք յալնխաղից, և
 փրղոսկիւրք ձիւնափաղ :
Իբրև այնպէս անդ հիացեալք զըն-
 նեն նոքա վայր 'ի վեր,
 Եւ Տարունին մերձ առ նոսա մա-
 տեաւ մեղմով, և առէր :

Եւ յի մեծ Տաճարդ, արմատաբի
 զեա հողմաժար մեծ սոճի,
 Երոնդն հարեալ յոյժ ահագին,
 կործան ՚ի վայր հոսեացի :
 Եւ քեզ Սայգիս մընան տուգանք աւ,
 տուածատեաց քոց դործոց,
 Որ ըզԳուշակս յերկաթ մաշեա,
 և կոչկոճեա քարակոծ :
 Քանիցս անգամ ՚ի մի գընդել զոր-
 դիւրն քո ցանն ու ցիր,
 Քարոզ բանին ևս աստուածեան
 փորձ փորձեցի ՚ի նանիր :
 Արպէս և Մայրն այն ջրցնազարդ ձա-
 դուցն յերամ ցիր և ցանն,
 Կարկաւջ հանեալ թև թօթափէ,
 ձագքն ընդ թևով քիւրմբեցան :
 Սուրքեզ շողայ, և զէնք ըզքեզ թա-
 դիդ սարսեն ՚ի դահէ,
 Եւ գետք արեանց դնասցեն յերկիր,
 հուր վրէժիւրնդիր լափեացէ :
 Աչ տեսանես քեզ արհաւիրք կան
 մաղիւ շափ մօտապուս,
 Զի՞ ոչ բարգեա աղօթք յաղօթս,
 ուր սպառնալիք են անսուս :
 Լըցան քո շափն, Ամենակալն այլ
 ուր կարդ սուրբ տալ ճըզնի,
 Այլուր քաւել, և իւր պաշտօն
 յայլում անուղ Քաղաքի : "

Լասց, և Աիճ 'ի նորասբանչ եցոցց
 նոցա 'ի քանդակ,

Մեծ տեսարան, և յայտնութիւն
 նախնի Աւուրց են վեցեակ :

Յորում Աշխարհ այս անարդիւ
 անդ հաստեցաւ մեծապէս,

Անդ և գոյից կարգ, և Նախնեաց
 քաջարութեանց կայ հանդէս :

Գործ հրաշակերտ, և երկրածին էր
 անպատում 'ի լեզուաց,

Իսկ անդ տխարաբ շէն մարդատիւ,
 շէն և գրօշեալք Ահհազանց :

'Ի գիծ 'ի նիշ ծածուկ անյայտ,
 մեռն գրծեաց ճարտարին,

Հասա վնեւ գիտաց ոչ ոք, և ոչ
 Գուշակք զօրեցին :

Լաս Էնն Աճ յանկերպ հաստուած,
 զակն իւր յառեալ իբրև բոց,

Յաւերժ գիշեր, և զանպատրաստ
 ըզխորս գիտեր զանգրնոց :

Տարերց գոյից իբրու կամեր օրէնս
 հաստեւնս անլոյծ,

Ինքն հրացայտ ճառագայթիւք,
 լուսով փարեալ անմատոց :

Անգուտ յամբոյն ոսկեճաճանչ,
 զարփեացն հաստէ պարունակ,

Չերկիր, ըզժով, ըզոյս թափառ,
 ում և շափեաց ամանակ :

Չի յայն լուսոյն հասցէ Արփուոյն
Ճաճանդաւուն խա հրակային :

Կա ե խարոյկ զարմանազան , արկցէ
Բոցոյն 'ի յերկին :

Անդ ե կայծխոք սգար մեծ առեալ ,
ե ծափահարք կան Հասարչին

Չորք երկնաւորք , սղխք հրեղէնք ,
Լուսոյն հասարաւած առաջին :

Չն հող 'ի ջրոյն , ե ոչ յերկրէ եր-
կինք զառեալ արփայեան ,

Այնպէս տարերք էից համբուն ,
անդ խաճանխառնան անկեղկան :

Այն ինչ Արկնից գայր յերևան եօթ-
նասանգեան շքըջանակ ,

Եւ հրարորորք լուսաստարից կարդ-
տայր գունակ ե գունակ ,

Ազար տակաւ ե գոյք ամէն նոր
առնուին կերպարան :

Իսկ ե յերբում յակաստանին կային
Երկինք անաստան :

Ե՛ր անասնեղ Յամեք կարկառ , 'ի
միջակին տարածիդ ,

'ի գոգ ափանց պատեալ ըզնա ,
Ըուրք գան բախեն ամեհիք :

Կահակ կահակ անդ խորտակին , փըր-
փուրքն յասակ զա են գիզան ,

Եւ չն Լաստից ծովագնացից լայն
պատարառուիք պարզեցան :

Չէ և 'ի դաշան յայն հասանաւա
ուժեն թիակք, Զուրք ծըփին :

'Ի սիւգ 'ի քաղցր 'ի զեփուսեան
անոգ Ծով ծըփայր ծիրանին :

Յանկարծ յՌփեաց, լերանց կատարք
սեպուհք ելեալք, ծածկեցան :

Եւ մարդարայր առ 'ի ներքոյ, հո-
վիար խոնարհք դաշտացան :

Հող քաջարոյս ծիղ ընձիւղեր, եր-
փըն և երփն 'ի ծաղկանց,

Եւ սաղարթիւք ծիծաղախիա ծառք
զարդարին հերասպանծ :

Էր տեսանել և դաշտ և մարդ դա-
շարագեղք զանազան,

Իսկ 'ի մարդաց նախանձ առեալ,
գան և բըլուրք յերևան :

Անառախիա կատարք նոցա կան
'ի սոսիւն յերերի,

Անդ և Սղոցիք և Չիթենիք, կո-
նոնարեր և Նոճի :

Ճաղեն յանկարծ և Լուսարք
կըրկին յերկին կապուտակ,

Երիկածինն ըզգոյս իւրեանց լու-
սոյն գընեն նրպատակ :

'Նոքա իրրև կան Աշխարհի անքուն
պահարդք նորասքանչ :

Եւ գաս 'ի գաս կարդ յանցեղլի,
փոփոխ նաւթնն ըզճաճանչ :

Քանզի Աբեգն աղբիւր լուսոյ, շա-
 փե զՈղբմազ ըզցերեկ,
 Պատի շքջի, գունե զերկիրս յե-
 րանդ սսկւոյն գոյն 'ի շէկ:
 Իսկ կայ Առսին փոխանապաւ, գըժ-
 գոյն ըզցայդ 'ի ստուերի,
 Ընդ ըզլուսոյն կաթեն նորա մա-
 հիկ եզջիւրքն արծաթի:
 Անդ և Ասակք վառեն զԵթեր
 գիշերափայլ 'ի յականց
 Յաւերժական սուեալ հոլով, 'ի
 ծագ ձրգին 'ի ծագաց:
 Առ այս գարձեալ, տըտամբք երկ-
 բաշխ գաշտ հոսանուտ ակօսեն
 Ազգն անմեռունչ, աղգրն թեփոտ
 զանգունդս 'ի լիւղ հատանեն:
 Կըշտեն ըզթե, ճախրեն ընդ օդ,
 Թըռչունք ծաղկեայք 'ի նըկար,
 Եւ 'ի կըսոցայն 'ի կարթըն գան
 այր ընկերին 'ի պայքար:
 Ո՛չինչ բացեայ գընան թափառք
 Ըսկք Անդեոց 'ի գաշտին,
 Եւ լուսակիզն Օգիք խայտան զը-
 լարթ մարդաց 'ի գեաին:
 Գազանք վազերք յայնժամ ա-
 հեղք բաւիղ կազազ որոնեն,
 Տիտունք վիշապք երկայնադէզք
 սուտն ահագին քայրչ ածեն:

Անդ վերնաձե՛մ և մե՛ծ Արքայն
գողցն՝ս յամբոյն լուսափառ

Խրախոյս նոցա, տայր քաջալեր,
և ձայն աղգէր բարեփառ :

« Երամտփն բազմացարնք, ի մն ա
ձեցէք արարած,

Եւ ձեր յաւերժ ծընունդք զա-
ւակք լիցին գարուց և աղգաց : »

Եւ ՚ի վերջէ մերկ Մարգ յերկրէ,
փայլակն իբրև լուսաձե՛մ,

Գողցն՝ս Հաստիչն օրէնս նրմա տայր
և խօսեր դէմ առ դէմ :

Թագ և նրմա կապէր անմահ, զերկ-
րին ունել գաւազան,

Եւ ուխտատարս՝ կալ անաստան յան
գրբժեղին պատուիրան :

Է՛ր անդ և Մարգ հրաշածաղիկ, ուր
ծառք սատովք հարուն ծափ,

Բայց և պրտղոց պահակ բունեալ
կապուտերանդ կայր Ա իշապ :

Ազբիւր ՚ի մէջն էր արծաթի, քա-
ռից մարդից գետահետ,

Ջուրքն ՚ի հողոյն սուղել յարգանդ,
զանդ բաժակինն մէա ՚ի մէա :

Ա՛հ, Պատանին անդ Թակարդէր ՚ի
գաւաձան Ա իշապէ,

Կընքեալ ծառոյն ուտէ զպրտուղ,
պատուիրանինն ունչա առնէ :

Հաղիւ զճաշակն առ հիբացեալն,
 երթ զօղեցաւ 'ի մայրին,
 Եւ սրբաառուչ ոչ հանդուրժեաց
 սաստիկ դիմաց Արքային :
 Չի ահ թափեր մեծ յանցուածոյն,
 նորա յամբոյն ահեղ ձայն,
 Պատիժ զարժան գոռայր նրմա, և
 որ ըղհեա 'ի լոյս գան :
 Իսկ Կողածինն, որ նախ գաւեալ
 ուխտին գրբեաց տէրունին,
 Այն հիբացեալն 'ի զուր խաւճապ
 զօղեր թըփոցն 'ի թափն :
 Բաց յաղթականն ապարթանեալ
 'ի գաւաճան իւր գործոց,
 Վիշապն այն կուռ պրղընծարտեան
 յիւրն խայտայր քընթընոց :
 'ի յաղթ իրան ճապուկ Սողունն,
 երկցս առեալ վաղ 'ի բունն,
 Ուրտացան կընձիռն յահեղ պա
 տեանց ըղձառ զայն համբուն :
 Անգ 'ի վերուստ, գեմք իգակերպ
 բախեալ թեւք մահաբեր,
 Անգուժ և լիր, ըղգաւելոցն ո
 գիս հարեալ խաղ առնէր :
 Այնչ բացեաց էր տեսանել Բանդ
 խոր բաւիղ ահագին,
 Յարկք են անդէն խաւարարդեւք,
 լոյս թալացեալ Արեգին :

Ուր և Հոգւոյն երամ սրբոց անդ
արգելեալ Նախահարք ,

Վնասու միայն , Ժառանգք լուսոյն
սպասեալ մընան կարգ 'ի կարգ :

Են հինաւորց արեք ծաղկեալք ,
Գուշակք ամեալ վարասկալ ,

Ծանրեալ բազուկ ամբառնային
յերկինս 'ի վեր աստղափայլ :

Ողջոյն զերամն հայրն Աբրահամ
Թիկունք լայնեալ վայր 'ի վեր ,

Գոգ մեծ պարգեալ , տարած բազ
կոք յաջ և յահեակ պարագրէր :

'Նոքա երկնից մեծ Աբբային յողոք
մատչին դաս առ դաս ,

Խնայել , և մի փնասու միոյն ընա
ւից ամեւ պատուհաս :

Աստ Բարուեին վայր մի կայեալ 'ի
խոր սրբակն Թառանջ հան ,

„ Դոքա , ասէր , Թախանձ արկեալ
մընան մահուն մեր քրրոան :

Օ՞ն մեք գնացուք , ես պարտական
'ի մահ մասնխմ և 'ի խոց ,

Թափեմ բանդէն զերամ գոցա ,
Ըզնիդ փրչեմ գրժոխոց :

Բա վաշտմբեր գոցուն կարեաց որ
ինչ նըշխարք կան մնան ,

Մնչուչտ իմոյն յարիւներանդ կա
նուխ քաւին 'ի մահուան : „

Լ'նդ և յարկած աշխարհի համայն
 նաջինջ մեր ազգին ,

Աջ Անեղին հովանացաւ , նուա
 զունք նըստան 'ի Լաստին :

Անքոյձք յալեաց , արգարք 'ի ներքս
 հարուն ըզժամի և ըզկայձ ,

Մինչ սաստաներ ծրփայր 'ի խորս
 այն ահագին Լաստափայտ :

Հագիւ 'ի դուրս գան յալձ լերինք ,
 բոջք զամբ յայնձ մ' պատառեն ,

Կըրկնեն երկինք և երեքինեն , փայ
 լակեացայտ և շանձեն :

Լ'նդ և Ծերոյն շողացուցեալ մեր
 կապասեանն ըզուսեր ,

Հայրն աղէկեզ Իսահակաւ հրա
 ման ընոյր մահարեր :

Ճգներ 'ի գործն , աջ ամբարձեալ
 մեծ ծերունին նահատակ ,

Չն էր դարձեալ յեա կոյս թիկանց ,
 գայր սաւառներ 'Արարակ :

Պատգամ բերեալ նըստ յերկնից ,
 նախկին ընդդէմ պատգամի ,

Տե՛ս ծերունի՛գ , քոյ զոհն , ասեր ,
 մերձ քեզ արօտ ճարակի :

Փոխան մանեկանդ որ ոչ գիտէ , նա
 կայ 'ի սպանդ պատարասեալ ,

Դու զայն հանցեա Էին նըւէր , Խոյ
 ատարարոյս ձիւնափայլ :

Մեզ և Լղբարք վասն Երազոյն զեզ
բայրն ասուն, վաճառ ասուն,

Հօրն հիգացեալ սրտն զօրհասն,
ասուն, թէ դէշ եզ Գազան:

Հայրըն զորդւոյն 'ի ձեռս ասեալ
զարիւնսոց պատմու ճան,

Յօղովն աչաց կայր և թանայր,
ուր է, գոչեր, գերեզման:

Մեզ և 'ի կեա երկայն վըշտացն,
'ի սահմանաց Փարոսին,

'ի խոտացեալն 'ի գահն ամեալ
օրէնըսգիր Ահհազին,

Այն ինչ խուժանն հրաշիւք ամբաւ
'ի հայրենին գարձ ասնէր,

Յազգըն թափառ յանապատին օձք
զեռային մահարեր:

Եւ զե անթիւք խարու կեցան հրա-
շունչ օձիցն յանշէջ բոց,

Եւ զե ամբաւք դիակենացան 'ի մա-
հահասն 'ի խայթոց,

Նա 'ի գաշտին բարձր 'ի ձողէն Ախ-
շապ կախէ պրղընձի,

Փըրկիչ 'ի Փայան, օձահարիցն
ասեր, բիբ տալ կորովի:

Մեզ և ուրեք կըրծոցն 'ի լանջ կը-
տուց հարեալ սայրասուր,

Հաւն այն թրուշուն 'ի վերըս խըր
ձագ բուժանէր անփետուր:

Չաղթն ըզնովաւ առեալ ըզբակ յա-
րիւն խայտան մայրենի :

Լանջ փեռեկեալ մօտ քաջ զըննել,
ձագ ընդ ձագուն պայքարի :

Օ այս ինչ զըննեալ, և երկբայիկ
ընդ դուրս ելեալ Տէրունւոյն,

Յոյժ մըտախորհ, ընդ աշտիճանս
չև նա իջեալ էր ողջոյն :

Շքոնդն հարեալ, կին հերարձակ
ձրդէր քարշէր անդ խուժան,

էր հինօրեայն, կին, Մանասեայ,
դէմք թաղկացեալն այն Շուշան :

Ըզնա իւր հայրն, ՚ի տես ծաղկեալ
ազջիկ չքնաղ ՚ի դիմաց,

Թեպէտ ջահիցն երես չարար, առ
դրժկամակ և զուգեաց :

Դըրժեաց Շուշան առադաստին,
պարսից քարանց ձայն տային,

Խուժք պատանւոյն, մանկաին, խու-
ժան, ըզքար կալեալ ՚ի բըռին :

Կանխեաց Երէցն, ոչ տայր ըզկինն
առնել քարանց նըշաւակ,

Մինչև դարձաւ, և ըզՔրիստոս
գաւիթն ետես յընդարձակ :

Գայ չարարուեան, և մօտ սեմոց
ըզկինն ըզհէք առ ձրդեաց,

„ Սա այս, ասէր, առադաստին
ուխտին գըրժեաց հարսանեաց :

Արդ յայն ոճիր պարտաւորին տալ
 պատու հաս մահազղեաց ,
 Կընքեն օրէնք , բարե կրօնցն , կոչ
 կոճ լինել 'ի քարանց :
 Մէք առ քեզ գամք , ո՞վ Գուշակաց
 դու հեղ թարգման և ամօք ,
 Քո զինչ կարծիք , լսել խնդրեմք
 փոյթ մեծ կալեալ և ըզհոգ : :
 Ասաց , և անդ մտք մտրասին երա-
 զայոյս նանրացան ,
 Կարծեաց յանելն և յանփախուսա-
 ունել ըզՏէրն յարգելան :
 Զի թէ հեզիկ նա գորովեալ , թա-
 փէ ըզկինն յորհասէն ,
 Ըզքարն 'ի նա ըզխուժանին կու-
 տել իբրև յանօրէն :
 Իսկ թէ կընքէ նա ճոխաբար , յօր-
 հաս մահուն տալ ըզկին ,
 Իէթ յոխերիմ յայնժամ ըզնա
 դխնագրաւել ամբոխին :
 Յայն մտայոյզ իբրև յաղթօղ , յոյս
 մի կալեալ նա ընդ վայր ,
 Այն ազաջուրն առ մեծ խընդին
 'ի սիրան յայնժամ փըքանայր :
 Արաէս 'ի քուն արօրադիր ետես
 Մըշակ յերազի ,
 Յորժամ 'ի խոփն իւր ահօսեալ
 հողոյն արգանդ պատառի .

Կարծեաց փորել գանձ ընդ հողով

Չոյլ մի հարուստ սակեփայլ .

'Ի վեր վազեաց , 'ի զուր խայտաց ,

Մինչև ըզքուն թօթափեալ .

Չարթեաւ , և դեռ քրրանաւա-

տակ , ետեա , եթէ աղքատ է ,

Յայնժամ ղերաղն , յայնժամ ըզ-

բախան 'ի միասին նըզովէ :

Հնարեաց Աստուած , (զի անձեանք

մարթուն մարդկան են անհաս) .

Չի և 'ի հէք խնայեաց 'ի կինն ,

և օրինաց շեղ վընաս :

Չակն 'ի դեանոյն 'ի վեր յառեալ

'ի գօտէպինդն յայն խուժան ,

.. Անշուշտ , աակր , մահ ըն նախնեաց

այդ յանցուածոյդ է արժան :

Արդ , դուք աղէ , ո՛րք 'ի ձէնջ

'ի յանցանաց է անբաժ ,

Քարձիգ լիցի ինքն առաջին , և

կարդացէ իւր վա՛շ վա՛շ " :

Իակ ո՛ երբէք յայն խուժանէն ,

սիրտ ապառուժ և յայրատ ,

Ո՞ր առաջին քարձիգ լինէր , և

զինքն աակր անարատ :

Աաց , հայէր նա 'ի խանարհ խո

Տո՛ւ ախանք ստեղծի .

Պատրատա գըրել յանձնադատան

մարդոյն ըզմեղս 'ի դեանի :

Կայր մանկամարդն ըզգողանի՛ ՚ի
մութ մահուն միգարեր ,

Աչքն ՚ի խառար , ծունկքն յերերի ,
՚ի մէջն անկեալ կիսամեռ :

Որպէս անկեալ Եզրն մատաղ ՚ի սլա
ռական ե ՚ի ցանց ,

Ող ահարեկ յերկայն վաղիցն ե
՚ի հաջել Բարակաց .

Հուրջ Թըշնամեաց գիտէ ժանիս ,
համբուն թափեալ նա յուժի .

Յողւոց սարդէ , ե մտաշուա օ-
րահասին ակն ունի :

Չայս Տերունւոյն իբրև այնպէս
անկարծ լլւան սատասխան ,

Յանկարծ ոգիք բեկան նոցա , ե
ամենիքն հեղացան :

Անդ ընդ ակամբ այր նըշմարէր , ե
այր հայեր ընդ ընկեր ,

Եւ անձնընտիր յայն ամբօխէն ոք
գիմազբաւ չընծայէր :

Բընաքարիցն յերեանց ձեռաց
տան զերծանել գաղտարար ,

Այր այր ոգւոյն իւր գիտակից ,
Թողուն գրնան ըզՏամար :

Իբրև գարձաւ ետես Ատառած Թա-
փուր ըզվայրն ըզգաւթի ,

Մանկամարդոյն լոյծ ըզկասպանա ,
որ կայր ՚ի գող յերերի :

Առեալ ըզնա և արձակեաց, քա-
 նիւք ելից բարեզգեաց,
 Նա 'ի վերջնումն յոյժ լաւացեալ,
 և զառաջնոյն բիծ ջրնջեաց:
 .. Դարձաւ ապա և ընկերաց, Վայ
 աղգ, ասէր, խեղաթիւր,
 Յանգ խեղ նք, ջանգ և ժրպիւրհ,
 Երբէք կըբիցն ոչ տան գիւր:
 Սըրանին գոքա, զի մերթ 'ի տօնա
 յախակն ըզխօթն ես բուժեմ,
 Մերթ գիրկ ամեալ, ողորաւոր զա-
 պաշաւեալան արձակեմ:
 Երթ թէ և իմքս անխորտարար
 և անլուայք հաց ուտեն,
 Ան հիբացեալք, և շատ ինչ ալ
 գոքա 'ի մեզ յաւակնեն:
 Դա և ժրպիւրհն օրհասարեր հաղբ
 ինձ լարել գողարար,
 Արսան, ընդ իս Հռոմայեցւոց զաղ-
 գըն ձրգել 'ի սպայժար:
 Նենդապաախրք գան և խընդրեն
 վասն արժաթոյ արքային,
 Ըզհարկն արդեօք արժան է տալ,
 զոր Հրովարտակք կընքեցին:
 Դոցա հրաշից շաղգեն նըշանք, զոր
 ոչ արուեստ ինչ ուժէ,
 Կին լուսոյ կըբրին ընդդէմ զերթ
 զաշացու կոյրք 'ի ծնէ:

Չեմ ես լուծիչ հինն օրինաց, խոր
խորհրդոց է գա ծով,

Այլ սրբութիւն ե այլ խնայան
գաղէ բանիցն ընդ ամբով :

Լրուեմ զայլոց, հիմ գարշ իցէ խոր
տիկ խողին 'ի սեղան,

Չիք մեզ սգւոյն, թէ՛ յայս թէ՛ յայն
գուք լուծանէք ըզբերան :

'ի ներքս 'ի ձեզ միտքն սղղծեն,
ե ցանկութիւն մոլեգին,

Թէ՛ ոչ այսպէս, ամէն ասեմ, ոչ
մեղանչէ խողենին :

Բայց զի թաւալ ընդ գայս ընդ մօր
է ստեարոյսդ այդ խողեան,

Ասան այն 'ի գա՛ պատկեր զազիր
հովանապրի Աստղիկան :

Տակաւ Հաստին, երկնաւորաց զո-
գիս գործել հոգաստար,

Եւ զի խուժանն ուսցի տրքնուզ
կրօնից միում կալ պատկառ,

Յազել զենուլ նա հրամայեաց գա-
սակ զանմեզ ըզգառին,

Եւ երբնջոցն 'ի սուրբ Սեղան գու-
նել արեամք հոյ զերկրին :

Այս ամենայն, ում միանգամ
միտք հաստեցան խորազգեսաց,

Նորոյ Արօնից նախանըկար տխրք
տըպացան հայելեաց : "

Վայր երեկոյն , և յՈղիմպոս լու-
սոյն ծածկէք Նրեակ ,

Եւ նա յայնժամ չորսու ելիք զԱ.
տուածամարան ըզքաղաք :

Նախ քան զօրհասն ըզձայր ուրոյն
խօսել ընդ Հօր ծածկաբար ,

Ուստի զընկերան եթող անդեա
ձոր Թափօրին 'ի խոնարհ ,

Ինքն ել եկաց 'ի սեպ լերին , ուր
մայրք յաստեղս սօսին տան ,

Պետրոս , Յակոբ , գոն ուղեկիցք
և մըտերինն իւր Յոհան :

Նորա յաղօթս , և անհրառենչք դաս
ասկք 'ի վեր , աչք յերկին ,

Իսկ նա առ Հայր զայս բարբառէր ,
սիրով լըցեալ գերարփին :

„ Չարդիս , ս' Հայր , Որդիս անպարտ
գառն օրհասին գամ 'ի վեդ ,

Գամ ընդ անբաւ ես ապաժոյժ ,
և ոչ հրաժեշտ տամ երբէք :

Եւ զի անշուշտ քո այդ են միտք ,
քո այդ են կամք մեծապէս ,

Եւ զի այդչափ արժեն մարդիկ ,
ոչ գանդաղիմ , Ահա՛ Ես :

Դանեա զտոսա , որ զհայր և մայր լը-
քեալ , ընդ իս կան անգուլ ,

Դու զայս անմեղ զիմ Այրընախր
'ի կրից թափեա՛ 'ի զանխուլ :

Չէ ինչ ինձ փոյթ, թէ ամբա-
րիշտք դայցեն դոցա 'ի վշտեր,
Քանզի և դամբ հնարից մարդկան
նչ ինչ ուժեն մահաբեր:

Խառլիս ևս ոչ, և թէ դոքա հա-
մուռ անկցին գիտապատ,
Կամ թէ կամիս, գու ըզդոսա 'ի
շանթ հարցես մեծասատ:

Միայն զարկածն հար ըզլարին, և
ըզքոյին տուր օձան,

Եւ քրտնաբեր այս մեծ հողոց
գու ո՞ հայր իմ, տուր վախճան:

Եթէ այնչափ քերան հասանէ, ըզ-
մարզն ամել 'ի յերկին,

Եւ փոփոխուին էից տրեւալ, 'ի
դարն ամել 'ի նախկին,

Միայն մաղթեմ, այն Սեւադունդք
յահէզ խուժեալ Վիրապէն,

Շունչ մահահոտ մի գաղտաբար
հօան յիմ փոքրիկ փրչեսցեն:

Մի նենգ մի գուն յաջողեսցի,
իմ դեան գործել երամոյն,

Յորժամ հրապոյր խառնեն դոքա,
մի հովասցին մեր սիրոյն:

Փաղանդք զարդիս դարանակալք
առ գուրս ահա հասեալ կան,

Չէ են յաղեալք, և հեղձամուղձք
յողիս 'ի հուր տապանան:

Քանի՛ քանի՛ հնարից ՚ի նենդ առ-
ցեն սրտախր ատաղ մարմնոյն ,

Արտաղ զանմեզս , յահ սարսանել ,
և փորատել մահաթոյն :

Դու ըզխուժանն հար և ջրուեան ,
՚ի չիք դարձցի դունդ գոցա ,

Եւ անյարիրք անկցին , ո՞վ հայր ,
՚ի քո բազուկ գերակայ :

Նա և կրօնից կալցի վարժիչ , յետ
խմ մահունն , Ազգ մարդկան ,

Զայս ինձ շնորհեա , և զայս Արդւոյս
սիրոյն ձօնեա գրաւական :

Սապէս Արդին , և ձայն Ծնողին ան-
դուստ կրկնեաց զայս Արդւոյն ,

.. Հօր զօրութիւն դու ո՞վ Արդի ,
գու մեր Պատկեր գերարուն :

Նենդ և ոչ մի , բարձ գու զերկիւղ ,
գեան հասուցեք քում Հօսին ,

Դաւ և ոչ մի , լոչ դաւադիր Եւ-
խանն ուժէ խաւարին :

՚ի զուր ջանայ . թող ՚ի հազար դա
փոփոխի կերպարան ,

Ե՛ս մօտ ըզգաւն և ըզփաղանդն
ուժով վանեմ Աստուածեան :

Բայց մին միայն անձն հիքացեալ ,
որ արդ մրաօք դանդաչէ

՚ի մեծ ոճիր մրտաքերեալ և հօ-
վացաւ ՚ի սըրտէ :

Իս ցանդ սրբանի, ե՞ր քու՞մ ձայնին
ըզնեա չոքաւ կենսաբեր,

Եւ խառնեցաւ 'ի քու՞մ հօսին,
լիք զաշխարհին հեշա ըզսեր :

Ե՞ր և քոյին հաղորդ կրօնից եղև
ամբաւ վըշարմբեր,

Որպէս ընդ իս, մինչ շև աշխարհ
եղեալ, դու զայս գիտացեր :

Այլ խորհըրդով սրբոցն 'ի թիւ,
գա բազմեցաւ յակըմբին,

Ձի և Գուշակք նախապատումք
զայդ դիւարախոգ երգեցին :

Քոյոցդ յաւերժ լիցի կոթող գա
'ի տխար սոսկալի,

Ըզգոյշք համբուն, և անպատիրք
ուղի կալցեն զարբունի :

Այլք վասն քո խոտեալք զարև,
դիմեալք 'ի մահ քաջութեան,

Սոց քեզ անթիւ ծընցեն արեամբ,
մահու կենաց յալթական :

Չաւակք քանի՛, Երնունդ անճառ,
կրօնից այսմիկ յարիցեն,

Քեզ և քանի՛ դունդք քաջամարտ
հահատակաց խաղաացեն :

Միայն արի, և զըսկըսեալդ 'ի նը-
պատակ տայ 'ի բուն,

Մի՛ դու ասեր, թէ՛ արդ քոյինքդ
իցեն արբումդք անխօսուն :

Ա՛լ յամեացեն, բան տիրարուն դա-
 ցա բղխեալ 'ի սրբանն,
 Եւ պերճախօս Օրինագիրք, զաշ-
 խարհս ողջոյն սրասացեն :
 Եւ ըստ կարգէ կարգ սրբութեան
 զաւակք նոցուն զաւակաց,
 Զյաղժող նըշանդ յայնկոցս տար-
 ցեն Ովկիանուն սահմանաց :
 Ժիր քանի՛նն այդ ծով պատէ յար-
 քայութեանց 'ի դասուց,
 Անդ քում մեծի հարցեն անուան
 հրաշակ 'ի դարս 'ի դարուց :
 Քե՛զ ինքնակամ Արքայք անյաղժք
 խոնարհեացեն դաւազան,
 Քե՛զ առաժուր արկցեն ըզգէնս,
 Սեղան ձօնեալ և խորան :
 'Նա և ինքնինն այն գերարունն հը-
 սում թագից յաղժական,
 'ի ծոց ծաւալ շուրջ պարուրեալ
 Ապեննածին Տիրերեայն,
 Որ ազգ անթիւ սանձակոծէ, աշ-
 խարհալուրն այն Արձան,
 Քե՛զ Դրօշ և Խուրձ ընթագրեա-
 ցէ և զԱշխարհին երասան :
 Անդ կարգ կրօնից, նա և հարիւր
 մեծ հոյակապ սուրբ Տաճար,
 Քե՛զ և Սեղանք հարիւր ծրխեալք,
 Քե՛զ Պաշտօնեալք և հաղար :

Եւ որ նոցան իսկ Աբբայից օրե-
նադիր քահանայն ,

Յնոյժ մեծաշուք զիցէ ըզքեզ տար
աշխարհացն 'ի սահման :

Իսկ թէ տակաւ շքընէլ գարուց ,
ոգեկործան գացցէ գար ,

Եւ այլակրօնք որդւոց որդեք վար-
ժից գործեն ըզխանգար ,

Վարձ 'ի վըշտաց զազցն յառաջին
կարգ վերբերեմ ճոխարար ,

Լաւ 'ի յաււոյն , միշտ ամբարձցէ
զինքն 'ի յարփւոյն 'ի կատար :

Տեսցես ըստեպ հողաթաւալ կոր-
ծան գոզցես մինչ յառակ

Չայս մեր քաղաք նախաձայնեալ ,
'ի Թըշնամեացն 'ի հրտակ :

Յանգ վըշտատեա , տարցի՛ ըզցըւի-
ցանգ յառակոց գա 'ի պար ,

Յար և քաջիկ ըզսասանեալն հա-
րըստեոցէ զիւր պատուար :

Եւ հուսկ յետոյ Աշխարհ գըմա
նըկուն կացցէ կոր 'ի կոր ,

Մեր այս են կաւք , ԱստուածուԷ
լիցի մերում գա՛ Աթոռ : "

Լայց , զՈրդին փարեաց աջուլն , և
անգ յարփւոյն 'ի բոսոր

Գընաց փայլակն և որտաց , հըն-
չեաց Բեկուն ահաւոր :

Քանզի և Հայրն ամենակալ հրե
զին Արփուոյն յարական :

Ամբ բոցաափայ լուսաճաճանչ
յայանեալ երեք յերևան :

Ե՛ր վայրն համբուն փայլահնարցայա ,
Քրիստոս ծածկէր մըրըրկա .

Ճաճանչ յամբոյն հատաւ միջոյ ,
Աճ անշուշտ յայանեցաւ :

Ողջ և ըրին սիւգ յանմահից բուր
մունք բուրեաց կենսաբեր ,

Լուսոյն է սա՛ Նրկարագիր , Ծնա-
ղին փառաց սա՛ Պատկեր :

Ո՛չ ինչ ընդհատ փայլեաց գեղով
գեմք վարդենին երեսաց ,

Եւ նորապանչ հեղեալ ըզլոյս , բռ
լորածիր պարագրեաց ,

Որպէս ոսկի լուսոյ Ազբիւրն ընդ
արշալոյսն 'ի ծայրէ

Երկնից , Արեգն ըզլոյ թափեալ ,
զեթեր ծաւալ բաժակէ .

Անդ հայելոջ յԱվիանուն պատ
կերն հատաւ և ճաճանչ ,

Ոսկեճրոյ ծայրք քրքրմագոյն Մայ
րեաց շողան հիապքանչ :

Սապէս իւրոյն 'ի հիացման զանձն
ընծայեաց Տէրունին ,

Ինքն էր Արփի , կայր աստղափայլ
մէջ գուշակաց 'ի կըրկին :

Մին ըստ իբրև շնորհաբնակ ՚ի
կառս ոստեալս բոցաւառ ,

Մեծ ասպարեզ կոխեաց զերկնից
հաստ ՚ի հրեղէն երիւար :

Մին փարսէն զազցն Յակոբեան
լուսով ամեալ ամբաշու ,

Մեծ առաջնորդ, կրօնից օրէնս ետ
նա ազգին լու ՚ի լու :

Գամ քան ըզգամ գնալով գընայր
բանայր անդէն Տունն անճառ ,

Եւ յերեան եւս ՚ի մտայ գան Ար
քունիք լուսաւառ :

Յայնժամ և Հայրն ըզձիւնափայլ
զամբն հովանի արկանէր ,

Եւ քաղցր համբոյր տըւել Որդւոյն,
բարբառ հընչեաց ընդ եթեր :

„ Դա իմ Որդի, և իմ սըրտին գա
մեծապէս փարեւի ,

Միում գըմա, կանաչածի՞նք, ուն
կըն սիրով գիք ձայնի : „

Միայն բարբառ զայս երկնաւոր
յամարոյն լուան ՚ի վերին ,

Եւ յՈգիմարս զարմանազան գայր
պարերգութի կըրկնեցին :

Ազա ուրեմն յիւր առաջինն ՚ի
մոյն գարձեալ Տերունւոյն ,

Ետ ՚ի հրաշիցն աջ թըմբերեաց ,
տիպ մահացուն առ ըզնոյն :

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳԵՂԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ

ԵՐԳ Բ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹՒՆ

Նազմատագնասպ վարանք երկ-
 ցանց Տաճարին : 'Ի զայրուց սաս-
 անի գունդն սանդարամետական ե-
 լեալ 'ի Դժոխաց բոցավառնն զնո-
 սա . Յուզայի սաղրեն զմասնուին ,
 և նա վաճառէ զՎարդապետան : 'Ի
 սոն Զասկի գունդագունդ ցեղք
 Խարայէլի մասնեն յԱրուսաղէմ ,
 հրաշալի նկարագրութի իւրաքան-
 չիւր . ուր և Քն առաքէ յիւրոցն 'ի
 պատրաստութի Պատեքի 'ի վերնա-
 տանն հիւրընկալեալք 'ի Սիմոնէ 'ի
 քնարահար նուագածութեան նո-
 բա : Ընթրիք Տեառն' և սահմանա-
 գրութի ահեղ Խորհրդոյն , և Ուն-
 լուայն սրբութն : Երթ 'ի Չիթե-
 նեաց լեառն և սղօթք Տէրունոյն :
 Յուգա խորամանկէ զմասնութին .
 Կապի Տէրն : Ուրանայ զնա Պեա-
 րոս : Աճեալ լինի առ Կայխափա ,
 անտի առ Պիղատոս , որ գութ մե-
 ծապէս աճեչխանդաղապի զնովառ :

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

ԵՐԴ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԲԱՅՑ Սաղիմեանցն աւագ օրեալ
մշտաբերեալ բազում ինչ ,
Յնչ ահաբեկք նոքա բզրայցն ան
նիրհ կացին և աննինջ :
Լեալ մշտայոյզ յոգիս իւրեանց
մեծ պաշտօնեայք Տաճարին ,
Հեղձամեղձուկք խուճապեցան ,
մինչև հանգիստ ոչ ապին :
Ըզմուտ չքքով անդ Տերունոցն ու
նին անջինջ պատկերաւ ,
Տեսին դարձեալ Մատաղերսմն ա
նուանն հրաշակ մեծ հարաւ :

Թըռչի՛ համբաւն հրաշից քարոզ,
 զինչ արդ նոքա գործեցին,
 Չայնք Գուշակաց դամ ք ըզգամ
 արդ միջօրեայ ըյս ծագեն :
 Չայն հընչեցին, թէ գայ յերկնից
 Աբբայն զարմէն յերկնաւոր,
 Յայնժամ կործան թագն և Տա-
 ճարն անկցի նոցայն կորակիր :
 Անգ Սաղիսեան և Սեղանոյն հա-
 մայն վախճան առցէ՛ սոն,
 Հատ է արդ շատ, կրօնիւք նախ-
 նեաց մի Տրտեցին տալ ըզձօն :
 Ուստի նոքա յոյժ միջարեկք, ՚ի
 սուն ՚ի մութ անճաճանչ
 Այր այր եկին և փակեցան, վա-
 րանք կալեալ ոգեւանջ :
 Արման հանգոյն թռուցէլք ՚ի մարդ
 գունակ ծաղկօք դեղասպանծ,
 Զախն անմահ բնաւորեցան ծը-
 ծել առնուլ սարք Մեղուաց .
 Երբ թափ տրեալ ձրմերայնոյն,
 օգք արտասուեն և երկին,
 Եւ ցօղագինն հանուրց տիրէ ար-
 քայու թիւն մեծ Հայկին .
 Աք անգործ, կէսք ներքնափակք,
 կէսք փեթակացն ՚ի բերան,
 Թաղձեալք այնպէս ՚ի դուրս սե-
 մոց կան վարանին և բրզզան :

Պահն էր, յոր քունն ողջ անդամոց
Թըմբիր անոյշ ծաւալէ ,

Եւ անցելոցքն մոռացօնք հոգոց
Ե գիւր մեծ ամէ :

Յայնժամ խաւար գիշերանոյ խաւ
Ժանն 'ի խոր Ա իրապէն

Ելին 'ի տիպ խօշականաց , ողջ ըզ
քաղաքն ըմբռնեն :

Կէսք յաշտարակս եկին նըստան ,
Կէսք խուժեցան 'ի Տաճար ,

Գան թեւածեն մինչև 'ի ծայրն , և
սլրտակեն ըզկատար :

Կէսք ընդ ուղիս Ղեզէօմլին , կէսք
յերգըս տանց խոյսացան ,

Եւ կարգ 'ի կարգ մածան վերոյ
քան ըզմարդակ և գերան :

Նըման որպէս գարձ յրտալեա առ
նեն 'ի ջեր գարնայնոյն ,

Հառուցն երամք յոգնելք յերկայն
յուզին 'ի գաշան երկնագոյն .

Չոր առաջին գըտին Յամաք , ու
նին ելեալք ըզմիսեամբք ,

Եւ տարտարար թըռեան նըստան ,
լըջին ըզգոգն առ ափամբք :

Նախ թոյն գաղտնի սիրա յորերոյն ,
Ժահր և զիժին փորատեն ,

Չայրուց ապա տան գիւարախ ,
խէթ ապաժոյժ և ըզքէն :

Հասք և մարդոց առեալք ըզտիս,
վառեն քաղաք զայն 'ի բուն,

Ըջուկ յամբառ լնուն ըզնա,
կէսք սրայրրդին և 'ի աուն :

Անդ քունելոցն յանուրջս ասնզ
պատիր պատկեր հայթ հայթ են,

Եւ 'ի ցնորից խօշակամաց ըզտիրս
մարդկան խաղ առնեն :

Մերթ յայս ճօխին, մերթ 'ի միւսոյն
'ի յարկ մշխեալ բանասարկուք,

Մեծ արհաւրոք իրաւ և սուս ա-
հարեկից տան շքուկ :

Նազովրացին արդ հրաբորբոք
զամբար ածէ Տաճարին,

Եւ Սեղանոյն կայ 'ի վերայ, պը-
ղնծ զինեալ յերկասայրին :

Նա ճօխաբար և 'ի Դաբիլն աղէս
վերջին ըսպառնայ,

Արդէն Տաճարն ընդ խանձողեալ,
հուր ընդ եղէգն ընթանայ :

Նոքա հանդերձ առեալ զանձամբ,
և պաշտօնեայս խօրեցին,

Մըտին 'ի սուենս, և 'ի Ժողով ձայն
տան հարանց Տաճարին :

Ինքնին ըզդուրսն Զօրավարն այն
բանակին սեազգեաց,

Բըռնահարեալ ճըսինչ հանէր պը-
ղնծակուն 'ի ծըինեաց :

Աստի անտի կոխեալք ըզսեանն
 հրոսեալք 'ի ներքս և խրոնին ,
 վաղեն և դան , խաւար գիշեր շե-
 կաց նոցա խնչ սասին :

Նըսեան գուժին , թէ ,, Գաւեցաւ
 քաղաքն 'ի խոր գիշերին ,

Շըսինդն հարաւ , թէ 'նդ գողու-
 զի փաղանդ եմոյժ թըշնամին .

Եւ 'ի գըղեակն և տիրացաւ , և 'ի
 բարձուն 'ի պատուար

հուր արձակեալ , խանձի՛ն Գրո-
 շէլք խարու կածինն 'ի զամբար :''

Եւան ուղիք անդ քաղաքին , թըն-
 դան փողոցք և տրոփին ,

Աստ անդ խուժեն , և շէլ 'ի վեր
 պատճառն անկարդ հրոսակին :

Սուլքն յառաջեն ջահիցն 'ի լոյս
 հարտարտոփն վառելոց ,

Եւ 'ի գըլխոցն 'ի դադալթանոց ա-
 հէզ ցայտեն հուր և բոց :

Թափեալ ուղեղքն ոչ ինչ ըզգան ,
 բանդադուշեաց կիրքն ամբաւ ,

Բաժակ արբին , բաժակ գեղեալ ,
 Ժահր 'ի նոսա տարբացաւ :

Յըղեն գըժոխք և երկատասան Խօշ
 յերկատասան երամին ,

Եթէ արդեօք զոք տապալեն , գա-
 ւեն գործեն մօլեղին :

Նորա ՚ի Տեառն ՚ի զէն վառեալք ,
որ զայս նոցա նախ ձայնեաց ,
Ամբածածուկ պահեն զողիս , և
բնա շառնեն դաւանաց :

Թէ և նենգ բիւր շարժել Ախրագն ,
՚ի բիւր դարձաւ կերպարան ,
Յանգ նըշաւակ յիւր մենքենայս ,
և միտք մնացին անասան :

Մին անձնապար ըստեալն հազրից
չեղեալ յայնժամ , լիք ըզգաս ,
Դժոխայնոյն անձնանըւեր Իս-
կարովանանն էր Յուդաս :

Քաջաց գրնդին գայթակղութիւն ,
մահուն առիթ Վենասառուի ,

Արասառուի՛ն մտեալն Յուդա ,
մեծ Արհաւիրքն աշխարհի :

Արքոյն ՚ի Թիւ անցեալ և սա , ըզ-
հեա խաղաց Տերունոյն :

Զինչս իւր և Թող , և հայրենիս , և
սիրելիս և ըզառն :

Ի՛ր հատանել և տարաշխարհս , նա
հատակեալ ՚ի յողին ,

Սւ զինք դարձեալ ՚ի մահ յորհաս
՚ի սեր մասնել Արքային :

Յոր բուռն եհար և զոր կըրեաց ,
նրմա տակաւ տաղակացան ,

Կայր մըտայոյզ , և վարաներ ըզ-
ցայգ ցերեկ ըռեւլայն :

Յանկայր Թափել զինքն 'ի կապից ,
 նախնին կենաց իւր տարփայ ,
 Յանայր , քրտանեցն վըշարմբեր
 զի նա ժուժեաց ընդ նրմա :

Փախուստ ընդ այս փախուստ ընդ
 այն , այլ և գողան նա խակայր ,
 Հեղձնայր մըղձկեր , մինչև ըզնա
 յինքն տարաւ Բեւիար :

Ս' ինչ յայս մինչ յայն 'ի մահահասն
 յուզեր խորհուրդ և ծըփայր ,
 Եզիա ըզնա խաւարադրօշ մեծ
 բանակին Չօրավար :

Ո'չ ինչ այնպէս խայտայ յոգին , յոր
 ժամ լերին 'ի բարձու

Նախժ Գեաղեանն ³ ետես բացուստ
 յարօտ իջեալ Եղջերու .

Է' բազմօրեայ անկերակուր գա
 զանն ահեղ սովատանջ ,

Դանին բացեալ զիւր ծարաւուս ,
 մահ փորտակ քաջալանջ :

Նախ նա տիպար ըզՅովհրամայն գա
 լիլեացուցն առ ըզբուն .

Էր Յուզային սա՛ ազգակից , իսկ
 անդ Յուզաս կայր արթուն :

" ' Ի ընա գիշեր յանչէն լերինս ,
 ով գու , սակեր , խելայեղ ,

Չի' Թափառել , զի բացօթեազ
 ժուժալ ըզյուրտ զայս ահեղ :

Ձի՛ կեանս վարես հնազանդ մար-
դոց, որ Տաճարին դեմ կըբքի,
Ըզնեա երթաս, ո՛վ մոլութեանս,
այդ բարձրացն հրապարտի :

Ո՛չ տեսանես, եկեալքն առ դա-
շնն արք աւագք քաջամոյն,
Են կանանի, են կեանարդիք, և
խաժամուժ որերոյն :

Արանին Աւագք, մահ տալ գրմա
իրու կապտող Տաճարի,

Դա ժրպրհութն լուծցէ ըզվրէժ
և յոյս դորա նանրասցի :

Չօգնեն նրմա զոր խարդախէ, հրա-
շից համբաւն այն մեծաց,

Ո՛չ զօրեսցէ ամբ մէգ մըթին առ-
նել ըզնա քողաղղեաց :

Ո՛չ օգնեսցեն արուեստակեալն այն
մենքենացքն իւր խախուտ,

Օն դու արի, ՚ի հարուածոյն
Թափեալ ըզքեզ մօտալուտ : : :

Ասաց, և սայր գիւարախին ՚ի
սիրան եհար կարելիք,

Անդուտ յանկարծ անհեա ՚ի խոր
զինքըն խառնեաց ՚ի գիշեր :

Բաց պսակիր հիքացելոյն ներ-
քինքն խաբւո մոլեցան,

Եւ մինչ յուղեղն, յսկերա ՚ի բուն,
անշէջ հնոցին բոցք հատան :

Չարկածն անձին, որ միանգամ չ
Տէրունւոյն, յուշ եբեր,

Քիրտըն քանի, և քանի՞օն եղև
յայնժամ վըշտըմբեր :

Ցաւեր քուքայր, մինչև խարառ ըզ-
փարեւոյն սէր թողու,

Խորհուրդ յուզեաց, անպարտա-
կիր գոլ Արքային մասորնտու :

Ահ հեքացեալ, չ քեզ Աստուած,
այլ ՚ի սիրտ քո չիք Աստուած,

Ոչ խեղ ըզնա տեսեր լըւար, որ
Դև ըզքեզ սարանեաց :

Տես, յոր ծայրից, յոր գաղաթանց,
ձըդես ըզքեզ գահավէժ,

Տես, որ հաղբից, որ գաղանաց,
որս արկանիս գեշագէշ :

Չի՞ քեզ, որ տապ այրեաց ըզքեզ,
լուսոյն թափուր, վատ արանց,

Կարգ աղարտես, ձիր է անգարձ,
գարբ ըզձատցին յախտեանց :

Եւ զոր տածես, իզձ քո և յոյս,
զուր խընդու թի՛ք փըքուռոց,

՚Ի չիք դարձցին, և հողմավար փա-
րասեսցին ՚ի յօգ ըյծ :

Ազէ թափեալ, ժամ այս սրտակն,
ըզժահր ըզթոյն իժական,

Որ բարգեցաւ անդ խորհրդոյդ
բաղմամբեմն ՚ի յաման :

Իսկ եր յայնժամ, զի Երկցունք և
ձերակոյտ քաղաքին

Ահումք գործեն միահամուռ յարկ
տաճարին 'ի ներքին :

Բայց Երկցանցն գահերէց նըւի-
րական խոյրակիր,

Կայխափաս 'ի բարձրագահս ոս-
կւոյ բազմէր բարձրնափր .

Բազմին և այլք կարգ ըստ կարգէ,
Այսք շուրջ կաքան տան ոտին,

Արբեն զայրուց յաներևոյթս Հը-
րէշք ճիւղաղքն անմարմին :

Չիք դուլ գագար, հարեալք 'ի
սիրտ, ըզխելք նց ողջ բախեն,

Եւ 'ի յոգիան անշիջելի Տարտա-
րոսին հուր խառնեն :

Չայն խառնածայն յողովն արեանց
տայր տագնապեալ 'ի թասին,

Անդ և Տաճարն այն ահագին գը-
նայր ծրփայր 'ի սօսին :

Կեոք հրամայեն տալ Քրիստոսին
մահ դաւաճան կամ բըռնի,

Կեոք նորաստեղծ և Պատանուոյն 4,
զի հար շըշուկ քաղաքի :

Են որք սրահնուն 'ի խուժանէն,
զի շէնք ամբաւք միարան

Յանկչին 'ի Տէր, կեոք յերախափա,
կեոք ձայն 'ի քաղցր յածեան :

Աստ մին միայն Նիկողեմոս ըզ-
թոյն շէարք Վ խշարպին,

Սա՛ այր բանեկայ , և իւր ազգին ա-
ւագանւոյն շէր վերջին :

Սա՛ ողջամիտ անգուստ վերուստ
գոյր խորհրդով գերունակ ,

Այլ ոչ ժրակր բնաւոյ ընդդէմ
կալ առանձին նահատակ :

Սա՛ Աստուծոյ երբեմն անգէտ , գէմ
կըքրեցաւ Վ Էհազին ,

Միտքն ողջախոհ կային նենգեալ ,
մինչև Շ ընտրէքն ազգեցին :

Յայնժամ իբրև խոր խաւարէն 'ի
լոյս ամեալ բերկրարար ,

Յանկէր 'ի Տէր , ահ խուժանին
ըզնա կալաւ գաղտարար :

Իսկ բան այժմիկ լուեալ արեան , զի
մահ նիւթեն Անպարտի ,

Ո՛չ հանգուրժեաց , քօղ սրտա-
ռեաց , բարբառեցաւ յառենի :

•• Ո՛չ զանշայտից անգ բանք ճառին ,
ով գուք , աակր , Երիցունք ,

Խօսիմ զանշուշան 'ի սէր ազգին ,
թէ և մընան ինձ մահունք :

Ըզգա մարդոյ գուք գերարուն տե-
սէք անգուստ 'ի վերուստ ,

Եւ թէ շխարիմ , Աստուածորդի
է և Աստուած դա՛ անշուշտ :

Դա՛, զոր գուշակք մեր հոգեշունչք
 վայղ երգեցին լու՛ ՚ի լու ,
 Գայ մեզ քաւիչ , Ծնողին անմահ
 զազգն ընծայէ մահացու :
 Անշուշտ է բանս , չէ սյլ մերում
 դա՛ նրպատակ պայքարին ,
 Դովաւ ամբաւք , զորս անձաձանչ
 սրտեաց գիշեր , լոյս տեսին :
 Լըսելափակք ՚ի ծնէ բազումք առ
 նուն բարբառ և ազդեն ,
 Դորա , քանի՛ և յուսահատ խօթք
 բուժեցան , ՚ի ձայնէն :
 Դա՛ խեղանդանս , և ողբ հարան
 յախտ զանազան , աւարեաց .
 Զերիս և զայլ , գիտէք իսկ դուք ,
 մահուն թափեաց ՚ի ժանեաց :
 Այն ինչ Ղազար մեր քաղաքիս ջը
 շուկ հարաւ ահագին ,
 Բա՛րէ , մարդկան միտք ձախողակ ,
 բա՛րէ , և սիրտ սրղզնձին :
 Յայս ո՛չ աւիշքըն Պետիւեան և ո՛չ
 արուեստք ըզբօնուն ,
 Ատաւած անշուշտ զայն ատիկէ ,
 ուժոյն պէտք են գերարուն :
 Բանիցս ՚ի զուր Երկնախօսին բան
 լարեցաք դաւանաց ,
 Զուր ժըտեցաք և զապաղէնն յեր
 կաթ մասնել , կամ միմաց :

Իսկ նա ըզգլուին առեալ յանկարծ
 և քօզարկեաց յամպ 'ի խոր :

Եւ 'ի Չուարթնոցն, անտես յաչաց,
 'ի գունդն եմուտ երկնաւոր :

Եւ արդ ո՞ ոչ անշուշտ գորայն Աս-
 տուածու թեան կայ պատկառ,

Եւ մեզ զննչ սյը և զննչ խորհուրդ
 նիւթել մընաց վայրասպար :

Եւ զե էջ դա յՈղիմադոսէն մեզ մե-
 ծապէս օգնական,

Ազէ դրնա մեք սրբաառուչք անկ
 ցուք յողոք միաբան :

Քարբառեցաւ Նիկողեմոս, և ե-
 րեքինեաց յանդիման,

Եւ ասոնդիքն եռան նոցա իբրե-
 կաթսայ յեռանդան :

Գամ քան ըզգամ բոցք դիւաշունչք
 յողիս նոցա հատանին,

Դիզան 'ի վեր տակաւ տակաւ,
 զայրուցք գընան 'ի սըրափն :

Բորբօքեցան, և մինչ խազառ յոյժ
 հիբացեալք խօրացան,

Դեղեալք 'ի ժահր, և թուխ 'ի մեզ
 միտք և խորհուրդք պատեցան :

Մըզձկեալն յայնժամ բոցըն ցայ-
 տեաց, և սայթեցաւ ահագին,

Գոռան ընդդէմ միահամուռ, չը-
 սինդն հարաւ 'ի վայրին :

Արաբէս ըզսեաւն առեալ ծրծուք
 խայծն 'ի սղոյինծն 'ի Փառար,
 Գնալով գընաց և զայրացսն հա-
 բըն բանակաւ 'ի սրատուար :
 Ճեղըն թափէ . թէ զերձանի, մարդ-
 կան անչունչս տայ ըզգոյժ :
 Փակեալ 'ի ներքս և պարպասի
 իրբն ըզՇանթ ապամոյժ :
 Ծերպն է անձուկ ընդ ելումուտ,
 շնտ նա արտաքս ըզթըմբիւն :
 Մինչև արագ քըթթե՛լ յական
 լափլիղեցաւ նիւթն համբուն :
 Ասեաւ հարուտս Գունանն երկա,
 թին սրացսն 'ի միգ ամպրտապոյ,
 Բամբիւն յահեղ Երկինք գողցես
 վայրհոսեցին յեթերաց :
 Թափ հեռատանն երթ հար մարա-
 կոց, հար մահարձանն ըզգեանի,
 Զեն և զինուոր ընկեց տասանս,
 բաց թընանեոյն լայն ուղի :
 Մանկա մոլիքն ողջախոհին բանիցն
 ընդգեմ վառեցան :
 Վանեն ըզնա, և սրատուարացն 'ի
 տար վարեն 'ի սահման :
 Վան անչըչունչք սահասարակ, և
 լրումթիւն եր ամբաւ :
 Մինչև անդէն Վայխափա զխոր-
 հուրդ սըբափն մերկացաւ :

- " Չեմ քեզ յերկրայս, Քաղաքացիք,
 զի և նենպեայզ այդ Բշխանս ,
 Առ Թըշնամիս ընալ գասաղիք, կալ
 ջի զնոսս սալասսանս :
 Գա՛ս որ մեր սակա և Օրինաց եզ 'ի
 կըշիս զինքն ողջոյն ,
 Եւ պաշարեալ վայր մի յառաջ ,
 ընդգեմ կըբեր Թըշնամեոյն :
 Այդչափ և հարց այդ ճարտարիդ ,
 այդչափ և բանք կորովի :
 Զայր և կամի, շքջե փոխե, և Թոյն
 նորա Թոյն իձի :
 Չի հաւատամ մեզ յոգն եկեալ
 ըզոս Գուշակ երկնաւոր ,
 Ար սակարիշտ, զինքըն կարգաց Առ
 սաւածորդի նըշաւակ :
 Գա՛ս և ճըգնի ըզկարդ Նախնեացն
 յամօթ կարգել և յառակ ,
 Եւ ճոխարար զինքն ընծայե նո-
 րոյ կրօնից հեզինակ :
 Գա՛ս յաւակնի տալ հի՞նն 'ի մեր
 Տաճարն ըզսարք և զանխար .
 Զոր Նախահարքն յերկնից հրա-
 ման մեզ կանգնեցին հոյակապ :
 Չինչ նորակրօն այդ ծեւ դորա ,
 զինչ այդ հանգեա և կարգաց ,
 Ար և 'ի բուն գա՛ս Ժրպրհեցաւ :
 Ղոճիք ամեն պրասկեաց :

Սեղան կապտե , աշխարհագրոյժ ըզ
յանցաւորան արձակե ,

'Ի տուն ժանդից գայ լուծանել ,
ըզտօնս յընչաց դա՛ քերե :

Արեք , ո՛վ արք , զարժանե գընս
հաղբ զօրհասին ըօրեցեք :

Արա՛գ արագ զոյ՞դ բորբոքեալ
հօրն ընդտանեալ շիջուցեք :

Մի այդ տակաւ բոց լափլիզող ծա
ւա՛լ 'ի տանց մինչ 'ի յարկ ,

Գերան մարդակ խանձողեացե ,
բարձրագագամն և կատարք :

Բա՛ խարանօք ողջ ըզքաղաքս ահա
լուծցե դա 'ի շեք ,

Խուժան գաւեալ , նրկուն ըզվայրս
հրաշիւք արկցե խարուսիկ :

Լու հինօրեաց մեր գեղապանժ կը
բօնք առցեն կատարած ,

Եւ քանդեացին տապալ կործան
մոյթք և նեցուկք խորանաց :

Գուցե սրբանեալ և հռտմուլեանք
կապտեն թագին մեր նըշխար ,

Քակեն ըզբոյնս , և հրամայեն ծա՛գ
մեզ ունել տարաշխարհ :

Այդ մի գըլուխ , բոլոր ազգին փո
խան գիցի 'ի կըշտին ,

'Ի մահ միոյն փըրկիմք ողջոյն յօր
հատարեր մըրըրկին :

Այս է, ո՞վ արք, և այն վերջին
քաջիկ խորհուրդ մեզ մընայ,

Մեք զայդ ըզուք և պատարապ
Աստուածուն տամք դորա: "

Նա զայս ասաց, և զայլ որեան
Այսք խրթանեն գառաման,

Զի և ողջոյն անդ ծերունիքն 'ի
նայն խորհուրդ յուզեցան:

Մի էր խորհուրդն այն ակրմբին,
մի զգայաղիկ և հանձար,

Բայց խոճոճեն, գոլ գամադիս
զխարդ զօրեն գաղտարար:

Յայնժամ յի բոցըն գողուղի Յու
գաս մեկնեալ բացական,

Յեղակարծումն եկն և եկաց, նո
քա յապուշ կրթեցան:

Զինչ կրք իցեն, այր այր հըծծէր,
և մոլեղոյն ահագին

Հիւրամեծարք տան բազմական,
բազմոց 'ի վեր 'ի գասին:

Խրախոյս ձայնին կարգան նորա 'ի
լուր ճեպին և փութան,

Ըզմէ եմուտ, յակճիւս եղեալ և
կան լըռիկ և անսան:

Իսկ նա հրացայտ զաշարն յայսկոյս
տարեալ յայնկոյս տաննին,

" Անուշա, ասէր, ըզմեզ ո՞ հարք
մեծ արհաւիրք պատուցին .

Գաղիլեացւոյն հրաշակ մօլւոյն, թէ
հարց կրօնից տայ օրհաս,

Եւ դուք տապիք զխնակ զխնակ
նիւթել նմա մենքենայս :

Ձօր ես խընդրեմ, թէ ինձ կըշռէք,
զիւրեմ հոգոցդ անպայման,

Ձորսըդ զայդ մեծ իմ ձեզ այսօր
տայ ըմբռնել պատական :

Ասաց, խընդան ե ուխտ եղին
տասնիցս երից տաղանդաց ⁵,

Արծաթ կըշռեն, բարէ Արծաթ
մեծ զին գործոց մըրցանաց :

Ձբւարթամիտք յուղարկեցին, մին
չե ՚ի դուքս շուք ետուն,

Նա գէ՛մ ՚ի լեառն եղեալ կըրկին,
ե խառնեցաւ յիւր դասուն,

Գալով գայր Տօնն աշխարհախուճք
տօն էր աղգին մեծահրաշ,

Կրօնիւք նախնեաց, արեգ եօթ
նեակ նք գործոց կան անբաժ :

Խօրտիկ գառին տան խահամոքք,
այլ ՚ի խըմար ոչ մօտին,

Ճեւղ տան ընթրեաց, զարդ սեղա
նոյն է վայրաբոյս գալարին :

Ըղխինդ զաւուրն յիշեն նախնոյն,
յորում հրաշիւք բա՛ անձառ,

Ասեն, Նախնեացն ՚ի Քարոսէն ամ
բով ամեալ բոցաւառ :

Ելեալ գնացին , նաև սաստիկ ա-
 սին գանձուն մեծ աւար ,
 Անթաղք յաղի մրակալ յալիս ,
 զանգունդս հասին ճոխարար :
 Խըռնել յայնժամ էր ամբաւից
 Թաղապարսակն 'ի Քաղաք ,
 Ծագաց խըմբին աղցք 'ի Ծագաց ,
 բաց ոչ անկարգ էր հրոսակ :
 Այր այր տոհմին , մէն մի ցեղին ,
 էր ընդ Պեոփն միաբան ,
 Թէպէտ բնաւից նոյն էր արիւն ,
 նոյն 'ի զարմէն սերեցան :
 Նոյն Յակոբեանք , և նոյն Օրէնք ,
 ցեղ յերկտասան բաժանին ,
 Ծաւալեցան , ողջ ըզնոսա 'ի Ծոյն
 առնոյր Պաղեսոփն :
 Ազգ Թագակալ երբեմն ազատ ,
 քաջ Արքայիւք ճոխապանծ ,
 Բազմաժողով փրթ թեալ քաղաքք ,
 աւանք հարուստք մեծագանձ :
 Իսկ 'ի ժամուն ըզբնակաւոր լքեալք
 սահման և ըզկայս ,
 Գողցէս ողջոյն Թափառականք
 Կասպեան սաշտեն զափափայս :
 Միայն երկուք յերկտասանէն զեր
 կիր կարան հայրենին ,
 Յեղք բարգաւաճք և բազմադանձք ,
 այն մեծն Յուզաս , Բենեամին :

Դարձեալ և զայս մեծին Հռովմայ
 յինքն անխոփեաց գաւազանն ,
 Իշխանն ազանց 'ի մարտ 'ի գոռ ,
 'ի զէն 'ի զարդ յաղթականն :
 Միայն ըզթագն ըզքաղաքին բարձ
 զարքունին և ըզզէն ,
 Նախնին զօրէնս յաղթօղն եթող , զի
 կարդ զիւրեանց սրաշտեացենն :
 Բերդեան ամուր , շէն մարդաշատ ,
 բարէ զարդիս կան խոսպան ,
 Կէսք Նչրեսէն , կէսք 'ի ժանեաց
 ծախիչ դարուց հաշեցանն :
 Սաստիկ այնպէս խոժոռ և խեթ
 Հայրըն ցասեալ Ամարտպեան ,
 Անպատուհաս շեթող զՈրդւոյն
 զայն օրահաս գառնութեանն :
 Բայց ես զԵրկիր , թեպէտ այնչափ
 արք նա ըզգանն , դիւր սրբախց ,
 Երբէք անշուք , (Երգք խմ միայն
 կեցցեն յաւերժ) , սչ թողից :
 Մի մտացօնք բազմահոլով ամեալ
 մարդկան դարք անհունն ,
 Եւ ընդ աղգին անդ շիջելոյ ջրն
 ջեն խալառ և զանունն :
 Մեծ է նրմա , զի անդ մանուկ Աջ
 քայն տեսաւ հինաւուրց ,
 Եւ ոտընխոփս նախ անդ եղև , նա
 խանձ կալցենն դարք դարուց :

- Կայց** 6 անդէ դուք, Դսնս գեղա-
 արար թեւք թեթեւ և հրահոս,
 Որ աղջ արփուոյն գոլով բարձուն,
 կոխէք ըզմեծն Ողխմարտ :
- (Չի դուք ըստեպ իջէք անդուստ,
 չըրջեցարուք զայն Սահման,
 Եւ բարեկամ զԱզգին հիւրոյթ
 նըշան առէք հաշտութեան) :
- Դուք** յայն 3 ինձ առաջնորդք,
 ուր անդ ձըգեն զիս տարփանք,
 Ողջ չըրջեցայց, բայց ընդ իմոյս
 նա և բացցին ձեր բերանք :
- Չըգեւ** յստայր ընդ ժամանակ, զա-
 նուանսն յիշեւ ըզխասփան,
 Մարտկոց քակեալ, և հինանուն
 քաղաք աճնուլ ՚ի բերան :
- Այլ** և թըսիչս ՚ի թեքս ձեր յար-
 փին առեալ լուսաղբեաց,
 Ես յիմ քընար, ծագ և ըզտիս
 աստէն թողից մահացուաց :
- Դուք** զիս մաղթեմ, բարձր ՚ի շա-
 լիզ գիք յանուզին ձեր կաճառ,
 Ես արփաձեմ յերդ ամոքեալ զար-
 փիս գըրգեմ ոսկեարար :
- ՚ի թեւ կառաց նախ հեաք հա-
 տեալ ոտից անկոխ մահացու,
 Ղրասկ առից ես անսովոր բարձր
 ՚ի գահից երկնաշու :

Ժրտիմ երգել . Սիրոյն արտապին մի
զեա լըքցէ հիգաբար ,

Արդ տուք ընդ իա դուք ըզհան
դէս մեծ խորանելոցն 'ի Տաճար :

Ո՛րինչ այնպէս անդր 'ի վաղուց
երբէք եղեն խուռներն թաց ,

Տեսոյն յաւէա , քան ըզտաճարն ,
իղձ Քրիստոսին անդ յորդեաց :

Գան մըտանեն նախ առաջին մեծին
սերունդք Յուդային ,

Չարմն հոյակապ , և 'ի բազմաց
թագ յարքայից պանծալին :

Սա այլ ցեղից 'ի թիւ 'ի զօր գըլուի
ամբարձ գերաբուն ,

Արպէս Ասիւծ ողջ գազանաց գոյ
մեծազօր աննշկուն :

Յախանց Գազայ եկին ամբարք ,
նոյն 'ի Սարայ տարմարար ,

Գան ժողովուրդք և յՆնգազգայ ,
և զայգաւէա թողին վայր .

Շէն քաղաքին և զԱտուղեայ , և
ձորամէջ ըզՏրափան ,

Նաև ըզԼիւզ , և ըզՍեղի , ըզհող
մաշտան ըզՅամնեան :

Նոյն և զԻսպոս , և ըզմարակոցս
Ազովատսին , զԱսկաղոն ,

Դիմեալք 'ի մի , թողին նորա և
զԱհկարոն և Սոքոն :

Ուր և Յուզպէն այն յարածուփ
 յահեղագոյ կոհակաց,
 Ուր և Ժայռից կարկառք ծովուն
 մեծ արհաւիրք են նաւաց :
 Թողուն բընակքն հին Գամասկոս,
 ուր Նախաստեղծն հողածին,
 Գառմեն, թէ անդ յարքին կա-
 լոյն զարե ետես առաջին :
 Ամարդացան Ներս, Եմիաւուս,
 և Աթեղոն Եղիպտեան,
 Եւ Բեթղէհեմ, մանկացելոյն մեր
 Աստուծոյն որորան :
 Անդ և Բեսսուր, և Գաղգաղէ ա-
 մայացեալ և լուս կայ,
 Ուր են և դաշտք Մարեթոնին,
 ուր ամպաճեմն և Երմա :
 Ուր և Սեգովբ ետես ըզհարսն ան-
 շունչ մարդոյ կերպարան,
 Այն ինչ գարձաւ նա ՚ի շրշուկն,
 յաղին մաճաւ ՚ի յարձան :
 Ուր և յԱսիաղա ջերմուկ Վըճին?,
 տարատարուին բոց եռայ,
 Յայտէ յերկին, մահ տայ օդոց,
 Ճըճըմբահոտ սրբալըջայ :
 Անդք քաջարեք էին երբեմն, սաս
 և Վարդոցք հոտ անոյշ,
 Զարդիս թըփուտք են մահահոտք,
 սատասկ բերէ դաղ և փուշ :

Քն արհաւիրք են ո՛վ Տըսփանք,
 ուր երկրաբարչք բըռնացան,
 Արփիարեանկ այն պատանեաց ի
 գեղն հարեալք աստուածեան :
 Ազուանային, բայց Արփենիքն անք
 մեզ ամին վաճառից :
 Ղեկավարեալք ՚ի Թեա հողմաց ՚ի
 կայս Թըռեան անտահից :
 Հայրն ցտակաւ ամբրտաբային, և
 նորապանչ տեղ տեղաց,
 Հուր անձրեւաց և դայն սահման
 յանգուեղս ՚իսոր առ սուղեաց :
 Կայ արդ յաճիւն երիթացել խան
 ձեալ երկիրն, հողն ամուլ,
 Այր արհաւրաց, միշտ անբերբի,
 ըզմայնան համբուն հուրն եկուլ :
 Ծառ համբաւն Թէ անգանոր
 ծաղիկ բերե գեղեցիկ,
 ՚ի սերն հարեալ կան օրիորդք, ՚ի
 գեղն հարեալ պատանիք :
 Բաղել տարփան, և նա ծընգի,
 հարաւ շընչեալ ուժգնակի,
 Եւ միրգ ՚ի վեր գայ յերեան խո
 շորաղեղ Թաւարծի :
 Գիրգ օրիորդք աստեան ըզնա, և
 գաղբ պըժգան պատանեաց,
 Ասեա ըզնա ոչ ինչ անպէտ ՚ի
 տիպ վերին երեսաց :

Ներքինք նորա ժա՛նք և Թըրքածք,
 այն ինչ հրակալ և ձրքձի,
 Յաճիւն ջընդի, յի՛նչ և 'ի բան
 շէ՛ նա երբէք պիտանի :
 Իսկ և հազիւ 'ի հասկ խարտեալ
 անդեայք գառնան 'ի սպիտակ,
 Հոպ մահաբեր, մինչև 'ի հունձս
 հասունացեալ, սայ խորշակ Թ :
 Սա նոցանէն գան ժողովուրդք,
 Հրմաւունին են զուակ,
 Անին նորա ըղձարոն, և ըղձո-
 զոգ, Սիկեւակ :
 Սա հացաւէտ, դաշուն արգաւանդ,
 և մոյն երկրին գերունակ,
 Եւ որ բնակեն 'ի Սիպարաթ, յԱ-
 սան յերկժայուն 'ի գըղեակ :
 Որք յԱթարխա, ուր և երբեմն այ-
 գեաց բըլուրք բարերուն,
 Որք 'ի հակման, յԱին բերրի բըլ-
 րոցն 'ի ծայր կայ կանդուն :
 Եւ որք յԵգունն են իլնկաւէտ, ուր
 և հարիւր կայ աւան,
 Եւ որք 'ի շէնս կոյս յԱբարեայ,
 բաղմարուրեանն 'ի սահման :
 Իտարարայն գան և որդիք, գան 'ի
 գոչիւն մեծաձայն,
 Իլունին 'ի սուրբ անդ 'ի սաճարն,
 և ողջունեն ըզսեզան :

Ազդ լիացեալ յարդիւնս երկրի,
 գոհ կայ յանձուկ սահմանին,
 Աստ են բընակք, զոր յարականն
 Հերմոն բուծէ սրանծալին :
 Հերմոն Մեղուաց սարուց ծընող,
 մայր ձիաւէս աննըման,
 Եւ որ 'ի ծայրան են Թափօրին, ուր
 ժայռք տուն են կարմեղեան :
Անդ ըզԳուշակն յահեղ մըրրիկ այս
 Յեղ յառեալ տեսանէք,
 Արփայագնաց հրեղէն 'ի կառս,
 վերջ անցեալ քան զԵթեր :
 Դարձեալ յԵննադ, որք 'ի Սան-
 տան են և յԱփրա նազելին,
 Քաղաքք սոքա անշուր ժայռից 'ի
 ծայր կացեալ ծարախն :
 Եւ որք ըզՍէն, և ըզՏափքովդ Թո-
 դին և զանդս Հրիմովթեան,
 Անգք այգաւէտք, սըաղովք ա-
 փունք են ահազմել բազմազան :
Տայց և անդուստ զարմին Գանայ
 դան ժողովուրդք Թաղծաբար,
 Երեսք ծըմբեալք, լուռք ընդ քա-
 ղաք դան ահրնհորք 'ի Տաճար :
 Արպէս յորժամ նոր ելք ջըրատյն զա-
 ռուրս յորդեն զաշնայնոյն,
 Եւ ձըմերունք չն' ծընգեցին շուք
 սաղարթուցն և ըզդոյն :

Անդ Օձ բայոյն եւ ՚ի խընդիր գը-
նայ չըրջի տարադէմ ,

Եւ լանջ հանգարա քարչէ սողայ
մընչիկ ընդ ժայռ եւ ընդ վէմ .

Շըիւն զամէն յինքն ամփոփեալ
զեռայ այնպէս գաղտարար ,

Եւ իբրև լար ձըգտապարզեալ ոչ
կանգնէ առւան ըզգալար :

Սայպէս Դանեանք ՚ի հին Պատգամ
գան անգ ծըմբէջք սըրտառուչ ,

Թէ զարմ , Իշխան , ծնցի նոցուն
լատ Գուշակացն հողեշունչ .

Նըտաի իշխան , նա Բրխատոսին պատ-
կեր առեալ ըզպատիր ,

Ահ տայ մարդկան , կենաց նոցուն
յոյզ արարեալ եւ խընդիր .

Երբ վէր ՚ի վայր Դարն անբարի
առնէ ըզլարն ըզբարին ,

Եւ կատարած գործէ աստեաց
հուրըն գանձեալ երկնային :

Այլ վրէժ խընդիր գայցէ արսիգ
գընդիւք հասեալ բիւրաւոր ,

Մեծն եւ անշուշտ Ատուածորդին
տիեզերաց դատաւոր :

Եւ զայն վ իշխան , որ զուր գոռաց ,
արուեստակեաց վայրապար ,

Զբահեա վարեալ , Սանգարամեոք
՚ի Թափա առցեն շանթահար ? :

Վան Ասերայ գունդք պատանեաց,
 բոլորք յանգոց 'ի գլխին,
 (Սոքա սյապէս բնաւորեցան), զի
 հասկք 'ի քունս ծածանին :
 Աշխատագոն, վարեն ըզհորմ, Ա-
 փեզ նըստոց է սոցա,
 Գան 'ի յԱմայ, և 'ի Ռորայ, գունդք
 հին Ղեբնայ և Ազրայ :
 Դրացիք նոցա ըզՄըբաննիս այրեն
 'ի մութ 'ի գիշեր
 Այն ծովափնեայ Չաբուղոնեանքն,
 և են նոցա ձօնաբեր :
 Գան յԵփուսղեայ և յԵգարայ, և
 'ի շինէն Կանայի,
 Ար ձիւնափայլ ետես վըտակ հրա-
 շէկ գարձեալ 'ի գինի :
 Իսկ Նազարէթ, և կորդ Սէմբրոս,
 յըղեաց անդ բիւրս և Նային,
 Նային ետես նորափետուր զ'ի մահ
 ծընգեալ պատանին :
 Բիւրք յարգաւանդն և 'ի Դովթայ
 ելեալք հորդեն անդր ուղի,
 Նազող յիւրոցն, և Կազթէտայն
 բարձրն լըբաւ ամայի :
 Իսկ զինչ զամբաւ Նեփթաղիսեան
 մարտկոց, ըզէն, ես թըւեմ,
 Արք 'ի Կեգար, և որք յողունս
 սուրք Լիբանուն ամպաճեմ :

ՈՅՔ բունն 'ի շէն Նեփթաղխմայ ,
 որք 'ի Նասն բարձրաբուն ,
 Աքք պերճախօսք ճըշմարտասէրք ,
 ուր երկակունք Յորդանուն :
 Գիսենն համուսա 'ի Գալիլեայ , և
 Սամարիա դայ ողջոյն ,
 Ելէք Եթող , 'ի տես միայն դայ անդ
 վասեալ Տերունւոյն :
 Ըստեպ երկնից ոտք Աքքային զայս
 կոխեցին ըզսահման ,
 Եւ մըտագիր իբրև Աստուած
 զինքն կացոյց յերևան :
 Հրաշից զարուեստ ցանդ Աստեգա ,
 ցանդ Կափաունա յուշ ամէ ,
 Նա և որ հին կորոյս զանունն , առ
 'ի Յունէն Սերաստէ :
 Չըէ Բեթող , չըէ Բեսաս , բերդն
 ասաղաճեմ ունի կէտ ,
 Եւ որք ծըփան Գեննէսարեայ 'ի
 Չուր վըտակ ձըկնաւէտ :
 Իսկ Ղևտածինք նըւ իրականք իսուն
 ընդ ամէն չըւեցին ,
 Գաւառ սոցա չիք սեպհական , և
 կալուածոց չիք բաժին :
 Այլ ըզնոսա Օրփնադիրն իշխանն
 ազգին բարերար ,
 Յայսկոյս յայնկոյս 'ի զանազան
 բաշխեաց տահման հաւասար :

ՆԵ՛րբադործս եդ Սեղանոց, և ընդ
երկրին արդաւանդ

Եդ ըզնտա յազել ըզխաշն, և դ
յողջակեզ և ՚ի սպանդ :

Սակայն ՚ի ծիր իւրում Թագին
ժշ շատացաւ Մանասէ,

Զոր վիճակաւ յինք պարուրեաց
յայնկոյս դեատյն ՚ի բացէ :

Յորդեաց սահման, ուր կայ Նեփեք,
ուր և Բերտայն քաջորասկ,

Դոր խաշնասուն, ուր և գիմակ
հոյլք գազանաց են գիմակ :

Նրնա Տէնաք կայ ՚ի սպասու, և
արնկախիտն այն Յերզա,

Մակեզ ուսեք ՚ի Թիւ, ՚ի գանձ,
բա՛ զառաջին գահ՝ ժշ տայ :

Եւ զորս յուսդ Թանայ Տափուայ
իբրև արծաթ շուր փայլուն,

Ուր մարդք խայտան խոխոջ յա
կանց, ուր և յաւերժ է գարուն :

Ըզհեա խազան, և որք ՚ի տան
զանդ արդաւանդ մըշակեն,

Բընակք յայնկոյս Յորդանխին են
Մանասեայ ՚ի զարմէն :

Գան և գազեանք, և Ռորենին
սերունդք քաջին այն մարտիկ,

Էր նա ողջոյն երկոտաստան հարա
զատացն անդրանիկ :

Գան միտքան, քանզի յայնկոյս մի-
մեանց եղևն երգակից,

Տուն սեպհական որ թագակալ էր
Տիտանեան հրակայից :

Արգ որ, Բասան, Մայրիք Գաղղեան,
վաթառն քաղաքք կան Ուլցայ,
Գաղաադուն աւանք Յարին, Սէ-
քամ, Բաղմէն, Ռամոթա .

Գողան, Նարէն, Եդրէն, Սէլկամ,
և կիսաւ էր Կարեաթեմ,

Են այս անուանք նախնեաց դա-
րուն, զարդիս անուն այլ կոչեմ :

Որք ճարակին յապառաժուան յայն
Արիմնէ մայրալից,

Մայրից կասարք սաղարթապատք,
ողունքն 'ի զէն աշակից :

Եւ որք ունին ըզբոսորէ և ըզՏա-
բաթ, ըզԳաւղին,

Ողջ ըզբաթաղա, որք ընդ հարուստ
ցըլուց 'ի վէգ մաքառին :

Եւ զոր սահեալ բարձր 'ի լերանց
Արնոս վաղէ և թանայ,

Յիշեմ ըզմեզ, որ հունձ բառնայք
ըզքաջարեր զԱրիլայ :

Մանգաղ ամեալ հրնձէք զԵլաղ,
և զԱսերոս դալարին,

Անդ է Սէոն, և Եսերոն, վայրք
ապառաժք ահագին :

Անդ անապատքնն Կաղեսեան , և
 շէնք քաղաքք զոր ունի

Քասկն անմատոյց , և Հերմակ
 անկոխք ասափ և անափ :

Շէնք Աբարեայ , ուսափ հովիւք
 պակեան բաշուան 'ի կատար ,

Երբ Յորգանան ձոյլ յաճազին
 կրկին եկաց 'ի կարկառ :

Ուր և վճռակք փախուսա ը կրուկ
 ետուն տեղի , պաղեցան ,

Երբ զաւետեալն անշուշտ աշխարհ
 սուն ժառանգէր Յակոբեան :

Գայ 'ի վերջէ Բենիամին 'ի սահ-
 մանաց մերձաւոր ,

Արուժ ազգին ել գերասպանձ մե-
 ճակ երկրին գեղաւոր :

Անդ է Ազգին համբաւատեննն աղ-
 քեան Սաղիմ Մայր քաղաք ,

Բարձր Եարեփիղ , ուր և Լուզայ
 այն երկանուն կան գրղեակք :

Եւ որ այն ինչ յարեգ չորրորդ ,
 գիականացեալն իւր զիշխան

Ետես պակեաւ Բեթանիա , 'ի լոյս
 կենաց նորոգման :

Տարեղ , Սամար և Գարաւոն , ուր
 և առատ կայ Հերձի ,

Վայրք քաղերէք , և ազգն ողջոյն
 է գաղանաց ստեղծի :

Անդ պատանիք յուս Գայլենի ,
 ըզբոյլս առեալ Բարակաց ,
 Սըբեմն մայրիս , շուրջ պատանիանք
 տան արգելոց դազանաց :
 Նա ըզկատուան 'ի յուս բառնան ,
 զոր ջանդ որսան ընդ այգուն ,
 Մինչև ըզ մութն Ողիտարտին ածէ
 լուսոյն երիկուն :
 Բաշխ տան որսոյն , խաճ և խորտիկ
 կան պատրաստեն համազամ ,
 Կոչունք կահեն , նըստին 'ի դաշան
 անդ երախան յոքներամ :
 Մօս կայ սոցա տունըն Մասիայ ,
 ուր և Հեմէն առատար .
 Բըլուրք բարձունք , շուրջ ամա-
 փայք կան 'ի պարեխ որձաքար :
 Ուք ըզ Ռայկէն Թողին և զքերդ
 բարձրաւանդակ Բերոթին ,
 'նոյն ըզ Սեւմն , այն որ երբեմն
 ունէր տաճար աղքատին :
 Թողին զԵզէֆն երկայնանիստ ,
 զԱմոս , Սեղամ , և զԱվիւն ,
 Ըզ դաշա Հաամայ , ուր Ռաքէլին
 ջայլուն գուժեաց և լալիւն ,
 Եկին և անդ Գարաւոնէն , յերի-
 քոյեան 'ի տանէն ,
 Ոյր և բընակք , նոր և չքքնաղ
 տեսեալ տեսիլ , համբաւեն .

Թէ կաց Արեգն օր մի շուարեալ
 յուղւոյն իւրմէ երկնընթաց ,
 Չայնի հնազանդ Չօրավարին , ըզ-
 տիւ ձրգեաց երկայնեաց :
 Կայր Պատանի սոցա 'ի մէջ , էր նա
 գեղով գերաբուն ,
 Որ 'ի նախնոյն 'ի Սաւուղայ ձը-
 գեաց ըզճեսն և զանուն :
 'ի մի բերան վաղուց Գուշակքն ըզ-
 նըմանէն երգեցին ,
 Այր նա կայցէ յոյժ պերճախօս ,
 քաջարութեամբք առաջին :
 Կորա քանի՛ միտք խաւարինք նախ
 մեր ընդդէմ կըքրեսցին ,
 Զի Այս մըրրիկ առցէ ըզնա , և
 մոլեսցի՛ ահագին :
 Բայց գութ ածեալ Ամենակալն և
 զինքն առեալ 'ի յԱրփւոյն ,
 Ըզար Նէսարն յոգւոյն հանեալ ,
 'ի սիրտ մըտցէ պատանւոյն :
 Լեցի՛ յանկարծ նա հոգեշունչ , ըզ-
 տիւզն առեալ արփային ,
 Բան յաստուածեան լըցցէ զերկիր ,
 զոլորտ շըրջեալ զաշխարհին :
 Աւար սաստիկ հարցէ հոգւոց , և
 գըժոխոց տացէ գոյժ ,
 Եւ ինքն ըզմահ վասըն կրօնից առ-
 ցէ արեամբ ապաժոյժ :

Մրդ 'ի քաղաքն երկոտասան Յեղթ
 խրունեցան և մրտին ,
 Եւ Տաճարին շուք և տօնին փու-
 թայր նաւթճել Տէրունին :
 „ Նըւիրականն , ասէր իւրոցն , առ
 դուրս ասա՛ օրն եհաս ,
 Եւ արդ բերկրեալ 'ի քաղաքին
 տունք ամենայն կազմէն ճաշ :
Ո՛ նախ 'ի ձէնջ անդր ելանէ , թէ
 ոք 'ի սէր մեծապէս
 Վանք տայ , ընթրեմք , մինչև մե-
 ռեալ յայս տարևոր 'ի հանդէս :
Չիք վարանել , ձեզ ընդ առաջ ել-
 ցէ ասա՛ պատանեակ ,
 Սափորն 'ի յուս յաղբերակէն հա-
 նեալ տարցի սուրբ վրտակ :
Ուր ոտք ուղղին պատանեկին , ուր
 մրտանէ զըննեցէք ,
 Աին անքըթիթ յառեալ , 'ի նոյն
 սեամ և 'ի յարկ դուք մրտէք :
Ըզսէր յարկին հարցեալ սիրով , զոր
 գրտանէք 'ի նոյն տուն ,
 Վանք դուզնաքեայ 'ի շուք տօնին
 դուք մաղթեցէք յիմ անուն :
Յարկ մեծ ցուցցէ ոսկեձեղուն ,
 գորգոցն 'ի գեղ բազմադէմ ,
 Դուք անդ սեղան մեզ կազմեցէք ,
 գամ ես , և զիմն անդր ածեմ : “

Յարեաւ Պետրոս ընդ Յոհաննու ,
եւ ՚ի քաղաքն արքունի ,

Մըսին թաղժեալք , եւ վարանեալք
անա անդ հային ՚ի բայի .

Ահա ստիտն յուս յաղբերէն հով
ջուր տանէր պատանին ,

Ըզնեա քայլից քայլեն նորա , յոր
տուն եմուտ , եւ մըսին :

Անդ էր Սիմոն զարմու տոհմիկ ,
եւ թամբք բերկրեալ զաւակօք ,

Աստ գայր յանդոց , ջանդ մայրա
բար զորդիան առեչ յիւրն գող :

Սաստիկ նմա անդաստանաց կեանք
քաղցրացան գաշտային ,

Յայն հեռաստան նրստեալ յընչաց
ըզուք բերէր քաղաքին .

Սիրեաց մայրեացն ըզհովանիս , եւ
կարկաշուն ձայն զառուաց ,

Ուր նա ահօս բազմահարուստ յա
րօր հազար պատանեաց :

Հաս յալեոյթ , սիրեաց հընչակ նա
զաղերսիս ընդ երգոց ,

Հրաշածաղիկ մերձ աղբերաց , եւ
կամ յափունս ՚ի գետոց :

Զի զթիւ , ըզլափ , շրջան զուզոյն
գիտէր զերկնից քաջագէտ ,

Եւ զասպանեաց լեալ հոգեշունչ
երգ մըշակաց տայր ըստէս .

Զինչ յԱրեգէն, զինչ յամառուր
 Լուսնոյն ազգմունք հասել կան,
 Զինչ և պարզոյն, զինչ անձրեոյն
 նըշանք կայցեն նախաձայն :
 Իսկ նա յայնժամ վասրն Սրբբոցն
 Եկն 'ի քաղաք փութապէս,
 Հայրենատուր ըստ աւանդից տօ-
 նել նախնեացն ըզհանգէս :
 Մինչ պատանիքն յայլ դրասիկոն
 ձօն պատրաստեն և ըզհաց,
 Նա անգ նըստեալ քաջարութեանց
 նըւագ առնոյր ըզՆախնեաց :
 Մերթ 'ի կիթառ մատունքն արագ
 Թեակօխեն զեա թըւչուն,
 Մերթ կընդընդոցն 'ի փըղոսկրեաց
 ըզլար բախեն ձայնատուն :
 Նըւագ առնոյր, 'ի սկըզբանէն զինչ
 կարգ կրօնից զայն սեղան,
 Զինչ տօնախումբ, զայն տարեւոր
 ազգին կընքեաց նախնական :
 Երգեր, և անգ Պետրոս յանկարծ
 Եկաց խափան նըւագաց,
 ,, Արքայ, ասեր, ունիմք բնաւից
 կրօնից մատամբք գերազանց :
 ԲՐԻՍՏՈՍ կօչեն, նա առ ըզմեզ
 յողոք առ քեզ անա յըլեաց,
 Վանք գուզնաքեաց 'ի շուք տօնին,
 մաղթեմք, 'ի շուք և ընթրեաց" :

Այն ինչ լուեալ, խընդաց խայտաց
նա հրաշագին յայն անունն ,

Հրաման մանկանոց ապր փու թափա,
բանալ ըզյարին իւր 'ի բունն :

Տայր և բուրեանն 'ի յարկ սենեակ
կըրակ յամել խընկալից ,

Եւ ամաւանայր, լընոյր դաւ ի թն հոտ
Արարեան անուշից :

Ապա զորեարն 'ի ներքսակողին ա
ռեալ ամէր 'ի տաճար ,

Յարկ ցուցանէր մեծ գընթե թարգ
'ի սքանչելին 'ի կամար .

Գորգք և օթոցք պատեն ծաղիկայք,
հրափայլ շողան ծիրանիք ,

Յատակ սըփռէր վարդայատակ ,
մոյթք բազմոցացն արծաթիք .

Բազմոցքն համբուն են ձիւնափայլք,
ըսկահք արտեայք նորապքանչ ,

Են զնա ոսկի , և տունն 'ի բուն
ոսկին արծաթն ետ ճաճանչ :

Անունա , սակր , այս ոչ այսօր
խնոց հարաւ լըսելեաց ,

Ե՛ս ինքն անգուտա 'ի համբաւոյն
նորայն ակահ եմ փառաց :

Չեղէ 'ի ակնն եւ գամագիտ , 'ի
լուր ձայնին աստուածեանն ,

Մաղթեմ , գայցէ ապցէ 'ի սպաս
զայս փարեւիս իջալանն :

Դուք աստ կացջիք , յինէն բանբերք
տարջին ճըշգրիտ զայս համբար .

Առեալ շքքով ամցեն ըզՏէրս աստ
ընդ իմով գերանաւ :

Օ՛չ թէ նա աստ մընայր յաւերժ ,
սիրտ իմ ըզձայր ո՛չ 'ի զուք ,

Եւ շուք հարեալ նա տանս այսմիկ ,
անուն կարգայր Աննաաուր :

Ձի և մերոյն թողունք զարմին զայս
յուշ ամեալ անմտաց ,

Եւ զայս նըստոց նախանձելի հիւ-
րոց ցուցցեն ասրագաց :

Բաց մէք զհաւեալն սուցուք նըւար ,
և մեր նախնեաց շուք տացուք ,

Մինչև գիշեր պատէ զերկիր 'ի ցօղ
'ի մութ 'ի տամուկ : "

Մայ , ձայնին ըար գաշնակեաց , և
թիւ և շափ տայր ճարտար ,

Երգէր ռճով , գոգ նա հիւսկէն
գործ անկանէր և նըկար :

Նա Պարտոնեան 10 յերկրէն եր-
գով զազգըն հանէ Յակօբեան .

Երբ Ձօրավար ծով պատտաւեր ,
բընահարեալ գաւազան .

Կընան ճախրէն , և անմահոյիկ ըուր
յաղթ կօխէն կոհակաց ,

Անգունդք յայնժի՛հ հատան ծովուն
մնացին ողջոյն ոտք անթաց .

- Զի հասանաւան իբրև ակառն հա-
 բուսա դիզան սաղեալ կայ ,
 Լայծ ընդ երկուս հերձեալ կահակք
 արձակ բացին սողոտայ .
 Անդ 'ի Թիկանց յեգիպտոսէն հա-
 սեալ դուայր Թըշնամին ,
 Գերանդաղէն քառաձիոց ցող-
 մունքն ահեղ ցայտեցին :
 Այն ինչ վանեալքն ըզխորս հասեչ
 բարձրր զափունարն կալան ,
 Պակեան շոքան , և ծովափանցն 'ի
 խոր մայրիս զօղեցան ,
 Արայց յայնժամ հարեչ կըրկին զեր-
 կիրն 'ի ցուպ աստուածեան ,
 Եւ կարկասի'ն ծովուն կահակք ,
 ըզհինն առեալ կերպարան .
 Այն որ ահեղ լայնափողոց երաց
 սրարդեաց 'ի հունին ,
 Թօթափեցան անդ Թըշնամիք ,
 ալիքն աղիք սրատեցին .
 Իակ զէն , զասպար , ըզբանջապան ,
 ըզ փողփողեալ գըլխանոց ,
 Ըզ նահատակ , քաջ զերիվար ,
 Վիշապն եկուլ անդընդոց :
 Է՛ր սեսանել , դամ քան ըզգամ
 գընան սուզին զերթ կասպար ,
 Եւ կառք սուզեալքն անհետանան
 իբրև փոշի հողմավար :

Իսկ որ կհասով չափ 'ի ծովուն յալիս
 ծրփան 'ի սասանն ,

Փոխորկեցան 'ի սրտուտիցն համ
 բուն իջին և սուզան :

Երգեաց , զխաբդ Ամենակալն յերկ
 նից 'ի գուժ հայրենին ,

Չաղջըն թափառ անդ բուծանէր
 'ի վայրն անէնն ահագին .

Գուժ նըքթելոցն անեալ ջամբեաց
 ճաշ երկնաւոր բերկրաբար ,

Նոր էր տեսիլն , և հացն , ասես ,
 յԱրփուոյն տեղայր ձիւնաբար .

Տեղայր շողայր ցօլն 'ի գաշաին .
 Խաւժանն յակճիւս հիանայր ,

Հաց զայն գործեալ նորաճաշակ ,
 նըստին ուտեն սարսաբար :

Օ խաբդ Գուշակն 'ի գաւազան
 հար զասպառաժն , աչք յերկին ,

Եւ գեա յորդեաց 'ի խիստ ժայռէն ,
 վէմք քաղցրաջուր ցայտեցին :

Բերանն 'ի բաց զիմեաց խաւժանն ,
 արբ նորսուքանչ յաղբերաց ,

Չի և հարուստ սպարակ ծարաւ
 նորա զհագագն հըրդեհեաց :

Երգեաց , զխաբդ որ Սարգիսայն նախ
 կին կերտեաց ըզզըղեակ ,

Առ մըշակեալ ձօն 'ի յանդոց , առ
 նորադիւան ըզբաժակ :

Բաժակ մտառոյց ըն անասական, և էր
անգաննն 'ի վայրի,

Զոր կրցկրցեաց 'ի սեղ դաշար և 'ի
բեկտեալ 'ի Հացի :

Սինչ զայս նորա երգ առնուին, ան
գուտս Վեհազն էր անգեակ,
Իջեալ լերանց նա 'ի բարձանց մուտ
յոխերիմն 'ի քաղաք :

Պահն էր Արփող, ձեպէր Արեգն
համբոյր ծովուն տալ խորոց,

Եւ նա ընդ իւրան յարքայասարանձն
եկեալ եմուտ հիւրանոց :

Եկին յակումբ բոլորեցան, կազմ
և խորափին էր ընթրեաց,

Կայր և Յուդաս անդ դաւաձան,
սէր խարգափէր 'ի գիմաց :

Բաց Տարունին սուրբ յարմըտեաց
ըզհացն առեալ վաղահաս,

Երեկ ձեռամբն և մասն հանէր յա
շակերտացն իւր 'ի դաս :

Ապա զըսկահն 'ի յանասական լը
ցեալ և ջուր 'ի յրատակ,

Եւ նրբրէր ձօն Աստուծոյ այնպէս
խառնեալն ըզբաժակ :

Յարբուին, 'ի կեր, ջամբեալ նոցա,
ձայն զայս աւագ բարբառի,

« Այդ իմ Մարմին, և այդ ան
շուշտ իմ է Արիւն անբուենի :

Ե՛ս մի փոխան հեղում բնաւից հօր
զայս նըւէր անմահին ,

Պատարագիմ անարարտակիրս ըզ-
բիծ ջընջէլ վազեմին :

Դուք , բարեկամք , բանիցս անգամ
'ի յայս մատչեք 'ի սեզանս ,

Ճաշակ առնուք զայս անձեան , զոր
աստ կընքեաց իմ բերանս ,

Անպարտ մահուս իմ գամբանին ,
զայս շուք հարէք թաղծաղի ,

Եւ այս բանիս յիշատակին մի
փառքն երբէք ջընջեացի " :

Մա զայս ասաց , և մեր Նախնիքն
անջինջ կարան օրինակ ,

Զարդիս մեք ցանգ ասեղահարաշ
բանիս առնեմք յիշատակ :

Զօն սուրբ ցորեան հանեմք 'ի բեմն ,
և զանուշակ բեր օրթայն ,

Փոխան գառանց ըն պարարտից , փո-
խան սպանդից այն հընոյն :

Նա 'ի բարձանց աստ խոնարհի բան
յերիցանց հրաշաձայն ,

Յինքըն զարդիւնս փոխէ զերկրին
արփիարնակ մեծ Արքայն :

Մարմնոյն Արեան սապէս առնումք
մեք զԱստուծոյ ըզճաշակ ,

Եւ այս կրօնից մեք մեծապէս շուք
հարկանեմք գերունակ :

Բ զքաղցն հարին, և Աստուած որդին
 հան ըզքաղէն նաղելի :
 Եւ սուրբ զենջակ սփածեալ խընդ
 րեաց ջուր ջերմ յանօթ պըղցնեմի :
 Ապա ըզցուրան առեալ վըսակ հե
 զոյր աջոմն 'ի կանքին ,
 Պարմէր ձախուն , յամանն հընչակ
 բարեխառնեալ ըզջերմին :
 'Ի դու ճա անկեալ տայր Պեարտսին ,
 տայր և այլոց ջուր ոսփոց ,
 Թեպէտ հրաժեշտ առնոյր Պեարտս ,
 յնչժ ստեղացեալ 'ի հրաշից :
 Խանարհ և դոսան առեալ սըրբեաց ,
 և թող նոցա մեծ տապար :
 'Ի խնր տալա յոգւոց հանեալ ձայն
 զոյս կարգաց տիրարար :
 ,, Զոր նախաձայն ձեզ սակի , որս
 է վերջին , եզբարք իմ ,
 Գանն է Գիշերս , թողու՛մ ըզձեզ ,
 ևս Հօր հնազանդ մեռանիմ :
 Մի ոմն 'ի ձենջ , (ո՛ հաւաստայր) ,
 զահէզ ոճիրս հայթ հայթեաց ,
 Մի ոմն 'ի ձենջ զիս մատընտու 'ի
 ձեռս տացէ թըշնամեաց :
 Կամ անձնագրու , դաւ աւաղիկ մեծ
 դաւածանն իմ կենաց ,
 Մըտարերեալ շարին խարանք զս
 շարաղին սիրա դրաւեաց :

Այս արդասիք իմ գորովոյն , այն
 իմ երկոց քրքանահար ,

Բայց ո՞ դք ես , քաջարու թեամբդ
 ոչ խնդասցես դու յերկար :

Թե չէր երբեք քո զօգ չընչեալ , այն
 մեծասէս քեզ լու եր :

Օչ թե երբեք քո չէր առեալ
 զարփւոյդ ճաշակ լուսարեր :

Բայց դուք , քաջք իմ , ընրուք գը-
 թածք , որնո թողի մեզ տխար ,

Եւ դուք սղջոյն այր ընկերին ը-
 րուք հնազանդ կամակար :

Խանարէք հոգւով ըզբարձրացուն զա-
 չըս հարէք դուք ընդ վայր ,

Ան մեզ անդուլ սայ ՚ի սրտարել
 որ անդ դուայ բեւիար :

Չուարթունք հոգւով յըստակա-
 տեպ զուղին հասէք ճոխարար ,

Եկք քաջարիք , և զգայու թեանց
 ամուք ամէք մեր սրտուար :

Որպէս յանձին մեան հարեալ էք ,
 մի սայք տեղի դուք չարին ,

Գաջարդասիք սղնդեցարուք ըզմի
 գիշեր զայս վերջին : “

Սասկեալք հեծեն և վարանին ,
 ո՞ այն իցէ զաչացուն ,

Ո՞ այն մային , զոր շատակեաց բան
 նախատես Տերունւոյն :

Ոչ հանդուրժեաց, և ձայն առ նա
կարգաց դասուն գահերէց,

.. Քեզ, Տէ՛ր երկնից, ո՞ ժամատա
ժուան այր այն իցէ ահրճիկէց:

Բա՛ւ այսօր իսկ գա մի ըզմեզ խա՛ղ
արասցէ հիքասէս:

Չե՛ հինօրեաց յիմում արեանն այժն
է թափեալ ՚ի բազկէս:

Ա՛յն իմ առոյգ, չէ՛ դողցօջուան, չէ՛
զեա կուսին ծընդասէր, ..

Ասաց, և անդ ՚ի սրտաննէն ՚ի նոյն
մերկեաց ըզուսեր:

Իսկ Բարունին նըշան յանշուշտ բե-
րեալ ըզժանան յերեան,

Բայց և մըտաց քոզ արկ նոցա,
մինչ գործն առցէ ըզվախճան:

.. Նա՛ գայս գիշեր, ասէր, վերջին
յիմացդ ո՛չ ոք յընկերաց,

Ինձ բարեկամ կայցէ անխար, և
միայնակ ես լըբայց:

Եւ գու՛ ինքնին, որ խրոխտ այդչափ
բարբառ դոռանս ՚ի յարկին,

Եւ հողանեալ ՚ի թե՛ լեզուիդ վե-
րոյ՛ ճախրեա քան զերկին:

Ա՛նդ ասպարէզ կարգաս հողմոց,
և մըրրրկաց դու ձայն տաս,

Ժամ՛ եկեացէ, և բա՛կ տեսցես ջոկ
Թը՛նամեաց դասադաս:

- Մինչ զիս ունին , դու որչ խնդրեչ ,
 դու բոյն խըրթին ապաստան ,
 Վայցես լեզու քեզ խարուսիկ , և
 դաշտ հասցես փախըստեան .
 Վասն յորժամ զիւրն ընդ միջէ շըր-
 լան գիշեր այս գիճին ,
 Երկնս յուրաստ զիս , ահարեկ , լի
 ցիս ըզքս սիրելին .
 Քեզ ահրնկէց կին ապազէն , քեզ
 արհաւիրք տայ աղջիկ , “
 Ասաց , իսկ նա պընդեր կըրկինէր
 յուժին մընալ քաջողջիկ :
 “ Լանջն խմ , սուէր , յանգըծելին
 սահին ոսանուն սուր և զէն ,
 Թող վատասիրտք 'ի ճեպ փախուստ
 ընդ դաշտ սուցեն յերկիւզէն :
 Մի զիս դու Տէր յերեսս հարեալ
 սուէր իրրե վատ արանց ,
 Մինչ չե՛ տեսեչ , թիկունք շըրջեմ
 ես գունդադունդ թըշնամեաց :
 Յոր վայր յոր կոյս Տէր երթիցես ,
 գընամ ընդ քեզ և անդէն ,
 Չեան և բազուկ ոչ ուժեացէ եր-
 բէք քեցուլ զիս 'ի քէն : “
 Յարեաւ Աստուած , ել քաղաքէն
 գործոյն փուծայր նա 'ի կէտ ,
 Եւ զիւրան առեալ , 'ի խոր գիշեր
 'ի ըլուր չոքաւ ձիթաւէտ :

- Անդ մենարան խընդրեալ անձին ,
 աակր նոցա կալ անքուն ,
 Թեպէտ յերկոցն ըզցայդ ցերեկ
 էին նոքա խոնջք համբուն :
- Աչ բաւեցին զանյազթեւին սան-
 ձեւ նոքա քուն անգարձ ,
 Թըմբրեալք 'ի խոր խորդան անոյշ ,
 և զասպառաժն առնեն բարձ :
- Տաղնապեցաւ Աստուածորդին , 'ի
 սիրան հարաւ յոյժ 'ի խոր ,
 Կրբու այն թէ ողջ մտացաւ ճեա
 նա ունել երկնաւոր :
- Կերք զաղէտիցն ըզըժտըհի , զա-
 հեղ տանջանս յուշ ամէր ,
 Մահ զոխերիմն , և շարաշուք զե-
 րես դահձին , և սարսէր :
- Զի և կերք զայն նա մարդկաբար
 ձրգեաց 'ի մօրն արդանդէն ,
 Զի արհաւիրք սըրտից մարդկան
 նոյն և նըմա ազդեացեն :
- Ուտի 'ի սիրտ նա մահացուն պա-
 կեաւ 'ի մահն ապաժոյժ ,
 Միտք անասան կացին նորա , ան-
 վանելին և աշխոյժ :
- Այնպէս յողոք Հօր մատուցեալ
 կըրկին խօսէր երեքկին ,
 Չայն զայս ողորմ 'ի վեր մազթէր ,
 դաստակ ձրգեալ ըզկըրկին :

,, Հայր անբակիրքն , ինձ օրհասին
 արդ խառնեցաւ այս բաժակ ,
 Վասն օտարին ահա տեքաւ դո՛ւ
 եւ վըշտաց նըշաւակ :
 Ձիս յօրհասէն թափեալ 'ի դառն ,
 և քոյ խորհուրդք անաշառ
 Վիցին համբոյրք , և զահագին
 տաղնապս յինէն 'ի բաց առ :
 Աս' եթէ այդ անշուշտ վըճիռ և
 մտք անդարձ կընքեցաւ ,
 Թէ չ մարդկան չիք քեզ հաշտել ,
 բայց թէ մահուս միջնորդաւ ,
 Քաւ , թէ լինիմ եւ փրկու թեան
 տիեզերաց խոչընդակ ,
 Մեռաց անշուշտ , ըզմեզս ազգին
 բարձից մարդկան հասարակ : “
 Ըսաց , տաղնապ բայց ահագին ըզ
 սիրան յուզեաց վըշտումբեր ,
 Եւ քիրան արեամբ կամ տիպ յա
 բեան ողջ չ իրանն հարկանէր :
 Յարիւոյն յանկարժ սառառնաթեւն
 էջ և եկաց Պատանին ,
 Ըզհօրն առ նա բերէր բարբառ ,
 դիւր մեծ յահեղ մըրբրկին ,
 Կայր և գըրգէր , և տաղնապին
 տայր քաջալեր 'ի սրբախ ,
 Ըզկայլակեալն առեալ ջընջէր ըզ
 ջօզ մարմնոյն արփենի :

Եւ ի Ժամակալ ըստ սրայմանին Յու-
զաս շարեաց դաւադիր ,

'Ի ծայր լերին ամէր հորդէր խա-
Ժան 'ի սուր և 'ի բիր :

Խնուն յարձակին , և խառանել
Ճրգնին ըզնա 'ի կառան ,

Բայց և անդուստ 'ի ըյս լուսնին
պատենազէնք ցոլացան :

Անդ և վահանք տան ըզկոփիւն ,
'ի զէն հընչէր վայրն ողջոյն ,

Եւ ճարպալից լապտերքն 'ի սող
ըզմութ վանեն գիշերոյն :

'Նաև բորբոք օծեալ ճարպով բազ-
մակուղիք ջահ զամբար ,

Ար շեշտաձև 'ի սուր երկաթ հա-
տան կրարօնք հասկարար :

Շքոփնդն հարաւ , և գոյժ անձաւք
հընչեն լերինք և քարայր ,

Ձէնք շառաշեն , և ձայն սրանցա-
զազակին բազմանայր :

Յարեաւ անահ Ասաուածորդին ,
կաց և կարդաց ձայն ընդդէմ ,

Օ՞ն դուք , ասէր , կացէք վայր մի ,
զոր դուք խընդրէք , ես ինքն եմ :

Ան ինչ սուսերքդ , առ ինչ զամ-
բարք , ոչ 'ի քաղաքդ յանդիման ,

Բազմաժողով ես յատենի Հօրն
երգեցի զպատուիրան :

Հիմ գուք անգէն զիս ապագէն ոչ
կալարուք զէմ ընդդէմ,

Զի ես ըզձեզ ՚ի մութ գիշեր անտ
գունգագունդ տեսանեմ :

Թէ զիս անպարտ անտ խրոնեցայք
մահուն քարչել յօրահաս,

Թէ ձեր քն ակն են խոչ փառք մեր,
Թոյլ առք գոցա անվընաս :

Չիք մեզ գոցա, գոքա առ իս սի-
րոյն լըցին ըզհանգէս,

Ես միայնակ խեթին ձերոյ ես
անձնագրառ ողջակէզ : "

Ասաց, մատեառ և ճօխաբար զանձն
իւր երկիցս ընծայեաց,

Երկիցս ՚ի նոյն, բարէ հրաշից,
տապառտ անկան գեանամամ :

Անդ և զարկեալ զէնք ըզգեանի,
չաչուն սաստիկ հընչեցին,

՚ի նոյն նոցա զականողիս գիշեր
սքառեաց իսուարին :

Թեպէտ յարեան, իբրու ՚ի քուն
գընան քայլե՞ն զանգաշեն,

Իբրու գինին եկեալ զակամք, ուր
գեղեկն ոչ գիտեն :

Մինչև Յուզաս, որ աչք աննիրհ
եկաց գիշեր զայն ողջոյն,

Նըջան անշուշտ բարեկամին ետ, և
մատնեաց թըշնամ ոյն :

ԱՆՆՂ շարեացն ըզուեր ըզգուԹ նա
 քող արկեալ, բայց 'ի զուր,
 Նենդ 'ի սրբախն, խաղաղասեաց,
 Ժրպիտ յերեսս, ետ համբոյր:
 Գիտեր ըզնենդն, և նա զայս ինչ
 մեզմ արձակեաց 'ի ձայնէն,
 ,, Դու մըտերիմ, զայդ տաս համ-
 բոյր սիրոյն մերոյ փոխարէն:
 Յայդ շափ շարեաց, գոյզն վարձու,
 հասես ըզքեզ դու 'ի խոր,
 Անուշա ընդ քեզ ետ այդ բանիդ
 շեղէ երբէք դաշնաւոր: ,,
 Հաղիս ստաց, և զաշացուաց հե-
 զաւ ըռիբ պատանեաց,
 Եկեալ պատեն մի ըզմիով, և տան
 անլոյծ կասարնաց:
 Արեան յորժամ եկն և անկաւ ցան-
 ցասեաակն 'ի գահող,
 Կամ Եզձերու, կամ Ասիւծուն
 կորին ահեղ պատառող.
 Յարեան հովիւք, և զէն առեալ
 շուրջ բան առին դունդադունդ,
 Կան և մըրցին, ո՞ սաաջին տեղ
 հարկանէ և մըկունդ:
 Մինչև յարփիս ել աղաղակն, հըն-
 շնն պարուցն անդ կայեանք,
 Եւ 'ի խոնարհ սաս մերձաւորք
 կըրկենն ըրինք արձագանդ:

Սապէս բացուաւ առեալ ըզնա զե-
 նութ ահեղ պաշարեն ,
 Գունդք մուկիներ տանահարեն ըզ-
 հիգացեալն ապագէն :
 Կէսք ձեռնամուխք , կէսք 'ի կառան
 զուլն նորա պարանեն ,
 Այնպէս կապելչ , մերթ աստ մերթ
 անդ ձրդեն տանին և բերեն :
 Յոյժ խօշացաւ վերոյ բնաւից անդ
 յախրն թորն և մորոս ,
 Գերի վարեալն 'ի Նդումայ , վը-
 տարականըն Մալքոս :
 Ո՛չ բրանամարա ուժէր ընդ մարդ ,
 նա ո՛չ 'ի վէդ գայր անգամ ,
 Նա վնա արանց , կորով չիք մի 'ի
 լանջ նորա և յանգամ :
 Բաց 'ի սպասուն Կայխափայ իբ-
 րու զինուոր նահատակ ,
 Եւ և եկաց , զի և զուզին ետես
 անքոյթ և արձակ .
 Հուրջ նայեցաւ , թէ որ ժըպրհի ,
 ուստէք նմա չիք վրտանդ ,
 Եւ զանձնատուրն տանահարէր այն
 կնամարդին անաւագ :
 Հողմավարեալ 'ի կագ կրօխ սը-
 բէ զեզուն նա ընդ վայր :
 Եւ 'ի սրբաին իւր փըքուսոյց հա-
 զնու ուժեաց զոր ըզձայր :

Այն ոչ վայրիկ Տաճեաց Պետրոս
կասարակատորն 'ի ցամառն ,

Սուր արագեալ 'ի պատենէն , և
խոյսցաւ 'ի ծառայն .

Խուճապեցաւ , 'ի քունն 'ի [Թափ
շողանց սուսերն 'ի ձեռին :

Էջ և արագ լայն զանհեթեթ զա
կանջ կըտրեաց Մաղքտին :

Անդէն Ատուած զայն յանկնարկէլ
զաջ իւր ձրգեաց տերունի ,

Եւ յապաժոյժ տանուկ հողոյն
բարձ ըզհատածն ընդ փոշի :

Ա և մատոյց բըժըղկապէս , բա
ղեաց 'ի բունն իբրև Տէր ,

Մերժեաց ըզցաւն , և հարուածոյն
և ոչ ըսպիքն երևէր :

Սըրանէր 'ի նա , որ սուր մերկեաց ,
և կայր գործոյն ամբաստան ,

Սանձէր ըզզէն , մի յարգելեալն
երկաթ լինել ապաստան :

Թե զայս չասէր , անշուշտ արագ
այս բորբոքեալ ծերունիս ,

Ապրախօսին , ըզմերկացեալն ըզ
սուր միտէր , յախանդիս :

.. Չեմք այդ զինուց , չեմք մէք ա
սէր , բաղկին կարօտ մահացուն ,

Չեմք յայդ սուսեր մէք ապաստան ,
զի է ինձ հայր գերարուն ,

Նա թէ կամէր թափել զՈրդիս
 'ի գառն անեղ օրհասին .

Եւ չիժ արեան չե՛ իմ հեղեալ ,
 հաշտ գոլ մարդկան ը ազգին .

Նա ինձ գունդ բիւր հորդէր յԱւ
 փայնն ըգե՛մ գընդիդ ալէսաստ .
 Ճակատք հազարք , որ զայդ ջուր
 արկանեկին գիտասպասս :

Դու զարմայնոց ջինուորութիւս ,
 և շատ մարտիցն ըզհանդէս .

Դիմակ գիմակ ըզՊետութիւնս , և
 թիւ զանուանցն ո՛չ գիտես :

Թոյլ տուր յամբոկ կոչել գործոյն
 ըզհօր մեծին պատուիրան ,

Միոյն այնմիկ քաջ միտ գընե՛մ , ինձ
 փոյժ զինուց չէ մարդկան : "

Եսայր 'ի թափն իւր Ծերունին , և
 զայս լուեալ ըզբարբառ ,

Հազիւ ցածեաւ անժուժեկին , ըզ
 հուր չիջոց բոցավառ :

Որպէս յորժամ 'ի մեջ շինին Գամի
 ոըն ետես անարկու ,

Էրէ համբոյր և ձեռնընդել վար
 ժապետին Եղջերու .

Նա որս վայրի կարծեալ վաղեաց ,
 մայն նահանջեաց որսորդին ,

Հազիւ ժանեաց 'ի կատաղւոյն զու
 լըն թափեաց զեղջերունին :

Երբ ըմբռնեալ զանձնանբուերն,
աշխարհի՛ տեսարանն,

Քարչեն զանգէնն և ըզգըլեալն
հարուն բանիցն ՚ի խըլժանն :

Դու այս հրաշից, Ա՛մենակալ, կան
Մղխնակէն ՚ի զընինն,

Եւ թան Աբբայդ, և ո՛չ զանդունդս
յուզնս խառնես ընդ երկինն,

Ե՛րբ շանթ ՚ի բոց աջ զինեացես ՚ի
գութ շարժեալ աղէխարչ,

Թէ արդ երկրին երեսք անթուղք,
աշխարհ՛ լռտիկ կայ անշարժ :

Բնութիւնք էից թող խանդարինն,
ցե՛րք կան դոքա անսասանն,

Թող աստ յանկարծ անկցին տա-
րերք, անկցի եթերն և կործանն.

Քո ո՛ւր է աջ, է՛ր ո՛չ երկիր ՚ի շանթ
ծըխաց եռարձէնն,

Թէ ո՛չ այսօր, ո՛ւմ այլ աւուր ցու-
մունք սրահին բոցեղէնն :

Ո՛չ աղդ մարդկան թափուրն երկ-
նից լըցողն այսչափ ինչ արժէ,

Ո՛չ Ազգն ոսկի, որ արդ կրօնիւք
՚ի վեր յարսեաց սրար ելլէ :

Մէ՛ Տէ՛ր ՚ի քում, գորովդ ՚ի մեզ
բոց զայդ հասցէ ՚ի սըրտինն,

Զի վըշտըմբեր այդչափ լիցի Ո՞ր-
դիդ Աբեալ Միածինն :

Պակեան ընկերքն, յանտառ փախ-
 շին և կխամեաք անդ թաքնուն,
 Իբրու Ա շորազ դիմեաց մոլին, կամ
 ձայն գոչեաց Ասիւծուն :
 Հրոսակ խուժեաց, գողցես թէ կէսք
 յոյժ տաղնապեալ ունել կայս,
 Չորձ ահարեկք թողեալ 'ի ձեռս,
 'ի շտապ վազին յափափայս :
 Կէսք սարստան ունին զանձաւս,
 և ուր թաւուսք են մայրեաց,
 Կէսք անձնապուրք իբրև ճագարք
 'ի փապ զօղին 'ի վիմաց :
Երշուկ հարաւ, գոփեանք ոտիցն
 անտառք անկոխք հեծեցին,
 'ի ձայն գոչիւնն, և թաւ բըլուրք
 տերևախիտք սօսափին :
Օուզին հատեալ, մեծ Երիցուն
 'ի յարկ մըտին ընդարձակ,
 Եւ փութապէս 'ի քաղաքեն ան-
 գըր խուժէր մեծ հրոսակ :
 Պետք, Երիցունք, կան դատախազք
 հաղարք միոյն սխերխմ ,
 Հրացայտ խոժոռ հային աղամք,
 բոհմունք թափեն ահազին :
Անդ Կայեափաս, ,, Ա յօր, ասէր,
 հողքք լարեցան անարդել,
 Ձի և արուեստք ոչ ուժեցին շա-
 րագըլխոյդ զերծանել :

- Չեք արդ գընա դաշտ 'ի փախչել,
 ոչ վայր մընաց թաքըատեան,
 Արիք 'ի բուն, և մեծ գործոյն
 կատարածին ասոք վախճան :
- Օր այս անշուշտ, որ յաւերժեան
 մեզ մեծապէս շուք ձօնեաց :
- Այլ 'ի խուճապ ժամանակիս հնա
 ընց պէտք են դաւանաց :
- Գուք լուռք ողջոյն ինձ ունկըն գիք,
 մեզ գառաստան չեք արեան,
 Կենաց, մահու, պատժաւորին
 Հասնայեցին և իշխան :
- Յուզեալ մեք նախ բան մահաբեր,
 նորա հանցուք ատենին,
 Եւ լուսնէ, տայէ բղղա զան
 պատըսպարն օրհասին : "
- Լուսնց, և զայս ընդ կապելոյն բան
 հարցանէր յատենի,
- " Անշուշտ մեծ ին դու Աստուծոյ
 այն անմահին ե՞ս Արդի :
- Իցե՞ս անշուշտ դու և Աստուած,
 դարուց հընչեալ յաւիտեանց,
 Չոր աշխարհի յերկնից ծագել
 ձայնք երգեցին Գուշակաց :
- ' Ի հայրն երգուեալ յամենակալն,
 որ տայ հրաման ստանդաց,
 Աղէ աստ, և որ խընդրեմք, մի
 բան ասեր քօղաղղեաց :

Ըզքո գիտակիս արդ մերկացեալ, ա-
սա՛ մեկին յանդիման,

Մի անձնամասն յեանկացուք մեք,
չուքքեղ գընել աստուածեան:՝

Մայ, իսկ նա խոնջ և վատակ
և խոնարհեալ 'ի գիտաց,

Այլ հեղաբար վայրիկ մի զաչս
'ի վեր յառեալ, զայս ասաց:

«Ե՛մ զոր ասես, զի բիւք անդ մ' փորձ
նայն փորձէք դուք զրաջան,

Հասեն խարանքդ, ուչիմ ընրուք,
ըզձայն թողէք դաւածան:

Ասեմ մեկին, ոչ ժամանակք հա-
րուսա մի այլ անցանեն,

Զի լուսաւոր ինձ 'ի սահման Ողիմ
պոսին թագ կապեն:

Յայն արքունիս զԱմենակալն ևս
պարագրեմ ընդ աջմէ,

Մնդուսա կըրկին ևս ճոխաբար ասա
'ի յերկիր դամ յերկնէ:

Իսկ յիմ յայնժամ յամպախաղաց
փայլակնացայս դալըստեան,

Ինձ արփայինք Սաւառնաթեք զե-
թերն հասցեն յանդիման:՝

Մայ, յայնժամ Երէցն յուսոյն
ձորձ ըստ կարգին պատառեաց,

«Զի նչ պետք, ասեր, լուսոյ ար-
փուոյն, ինքըն զոճիրն առակեաց:

Ո՛չ Աստուծոյ որ զինքն որդի սըտաւ,
պատիր ժրտեսցի,

Օրէնք ազգաց, կարգք աշխարհաց,
դանըն մասնենն օրհասի,

Օ՛ն դուք արիք, և Պանտացւոյն
հարեալ պեափն շուք ՚ի սպաս,
Տարայք առ նա, և զարժանփն
անդ գոչեցէք պատուհաս: "

Սակայն Պետրոս յարկածն ՚ի շար,
յոգին խոցեալ կարեվէր,

Բացէ ՚ի բաց ըզսիրելին խաղայր
գընայր ակնարկէր:

Բայլեաց յառաջ, ՚ի տան գաւիթ
մեծին ևմուտ Երիցուն,

Մընջիկ առ դուրս այնպէս Թաղ
ծեալ, ՚ի պահ նըստէր գիշերոյն:

Առ նա աղջիկն այն բարասպան մա-
տեաւ ՚ի դուրս ՚ի տանէն,

Կասկած առեալ, ,, Դո՛ւ ևս, տակր,
ես փախըստեացն ՚ի գտակն:

Եւ դո՛ւ գորա հաղորդ շարեաց, քօ-
ղածածուկ կաս ՚ի ստուեր,

Լըրտես եկիր, մինչդեռ բնութիւնք
՚ի լուս հանդչին ՚ի գիշեր: "

Չայն յահարեկն, անդ Պետրոսին
արիւնն եկաց սառնամած,

Անձն իւր նըմա դոն մտացօնք,
(բարե, սէր զինչ է կենաց):

Վարանեցաւ ընդստարասիկ անեկարծ
կրացն յայն տխարար,

Զինչ գործ գործ եւ յոր կոյս դարձ
ցի, արուեստ արկցէ զինչ ՚ի վար:

Որպէս զաղջիկ մատաղ կալաւ քուն
մի քաղցրիկ ՚ի դաշտի,

Եւ մտացօնք ծնողին եղեալ, լիք
անդ ըզնաւ ամայի:

Մայրն ՚ի դաշտէն, մինչ աւուր կայր,
դարձաւ եմուտ ը յարկաւ,

Մութ գիշերոյն զաղջիկն էաւ, մինչ
քուն թափեաց և զարթեաւ.

Զարթեաւ, և գիրդ զաչս իւր յա-
ծեաց, ընկեր շեանս և ոչ մայր,

Տարնայ ամբաւ, նա կիսամեռ
չուրջ զամային ունի վայր:

Նա և ուղւոյն գոյ անտեղեակ, և
աղջ պատեաց գիշերին,

Սուպէս յայնժամ ըզհիքացեալն
եօթըն վարանք պատեցին:

Ա պարանեաց, անդէն յուրաստ
զԱնունն եղև ասեղի,

Որ վայր յառաջ զինքըն նըւէր մա-
հուն ձօնեաց բաժակի:

Նա և ժըտեալ ՚ի քոզ անձին մուտ
յոխերինն ՚ի տաճար,

Զոկ սինըբոր ՚ի ծառայից զինքըն
խառնեաց անհանձար:

Քօղըն շաղգեաց, ՚ի նա սղջոյն խո
 Ժոս և խեթ ակնարկեն,

Եւ թաքթաբուր զանդ սրայրդէլն
 հարցնամք բանիւք տաղնապեն,
 Երկցս անուն, և զհայրենիս Աւր,
 դապեալին նա լլուս,

Երկցս ՚ի բան սրտապատիր առ ՚ի
 նմանէն ու ծայտ :

Մինչև եր այդն, ուր ընդ յարկաւ
 ՚ի գիշերին հասարակ,

Կան և երգով նըշան կարդան մեզ
 ջըցնազարդ հաւք խօսնակ :

Մինչ զարշարուս կուէն նոքա ղիւ
 և հընչակ ՚ի ձայնին,

Յոգւոց եհան նա յուշ ամեալ
 բան Տերունոյն ըզվերջին :

Հեղձամբղձուկ ՚ի խոր սրբակն թա
 աաչ եհան արբամազդեաց,

Եւ ցառ սասակ յոքնաթախիթ
 յուզեղն հարաւ ոսկերաց :

Յայնժամ և զանձն ոսնահարեալ
 և զահ սրբալին անաւադ,

Ոտընխըթի ել նա ըսք դուրս, գը
 նայր մընջիկ ընդ քաղաք :

Ողջոյն ըզցայգն աննիրհ ակամբ հե
 ծեր մընչեր առանձին,

Եւ ըզմտուաց բրնահարեալ զա
 լիս ձողեր ծերունին :

Կա համբաւեն, ցանգ պահ 'ի նոյն
 Թանայր ըզնա ցօղն աչաց,
 Յիշէր ըզգործն և արտասուէր
 մինչ 'ի վերջին կէտ կենաց:
 Ըստեալ ըզնա յայր մենացեալ ա-
 րեզն ետես լուսածագ,
 Կոյն և 'ի մուտս ետես արևն յան-
 ձաւ 'ի սուգ 'ի համակ:
 Յաւերժ 'ի նոյն ջեանոյր խորհուրդ,
 ընդ միտ ամեալ և հեծէր,
 Եւ դիւր վայրիկ ուստէք երբէք
 Թաղծեալ սիրոյն չընդունէր:
 Յուչ դան նրմա պատգամք վերջինք,
 զոր նա ելիք, Արքայի,
 Էր անմտաց, զիարդ յայնժամ
 'ի ձայն պակեաւ կանացի:
 Պահն էր յորժամ աչալըրջոց չն
 էր հասեալ ժամանակ,
 'ի լոյս արփւոյն ըզմութն երկրի
 'ի գոյն հարուլ 'ի սպիտակ,
 Յորժամ զԱստուած ձեռակապօք
 'ի յարկ քարչեն Իշխանին,
 Յուզել քըննել ըզպատժաւորն,
 ամեւ վըձիւ զօրհասին:
 Իշխան յայնժամ կարգեաց երկրին
 բան Կեսարուն Տիբերի,
 Ըզհասմուլեանն ըզՊիղատոս ազ-
 դաւ տոհմիկ Պնտացի:

Աստիճանս գոյ մտնողին, ըզմեծ բարձեալ աղազակ :

„ Ըզգան, գոչեն, արժանահաս մահուն արան նըշաւակ :

՚Ի խաչ պընդեան ՚ի փայտ անարգ, ոճիր գործեաց, դաւ լարեաց, “

Մոլին կըրկնեն և երեքկնեն, գոչին դուժեաց գազանաց :

Նա Պատանուցն զուարտահասակ մարմին զընեալ խիտ առ խիտ,

Ան նա յակճիւս եղեալ Իշխանն և զայս յառեաց անբըլթիթ :

Զի և համբուն չն էր ծընդեալ տեք քաջաուոյգ ծաղկաբեր,

՚Ի գեղն անմահ ՚ի շուքն անբաւ կայր հիացեալ, ոչ յաղէր :

՚Ի սքանչելեացն երգնոյր Իշխանն, անշուշտ զարմ է Դիւցազգեաց,

Կամ օն և օն, նա զԱրքայից արին ունի ըզմեծաց :

Խանդաղատէր ընդ կապելոյն, միտք իւր յուզին Թաքնարար,

Արդեօք Թափել անպատուհաս ՚ի հարուածոյն է հընար :

Հարցումն առնէր, “ Աղէ ասան, քո զինչ յանցանք և զինչ մեղ,

Եւ ուստ ուստեք հեզաւ ըզքե յանկարծ մըրրիկ այս ահեղ :

Մեթէ յայդ խորս ըմբռանեցին ըզ-
քեզ եղեան և ոճիր ,

Կամ Դինց արգեօք ցատուին ան-
հաշտ , ասա՛ ո՛ր է քոյ երկիր :

Չի՛նչ գու ասես . ո՛ք են նոքա , որ
քում զարմիդ գոն նախնիք ,

Կամ թէ թագից գու ո՛յց տարփաս ,
ո՛ր քեզ պիտին Արքունիք :

Լ . և նա հակիրճ ասեր Քրիստոս ,
« Ես ոչ մեզօք ասա քարչիմ ,

Խիղճ և ո՛չ մի 'ի յանցանաց շա-
ղախեցան խորհուրդք իմ :

Ա . և որ երկնից Իշխան գահուն ,
ըզ՛օր լնում պատուիրան ,

Թագ չիք իմ աստ , թէպէտ և ճեա
ղիմ շուքանամ զարքունեան :

Լ . ասց լռեաց . Նա հիացեալ 'ի
չնորհաչափն 'ի պատկեր ,

Մերթ զայս նլմա մերթ զայն խօ-
սէր , և զամենայն լըրտեսէր :

Բայց Ահհն ըզնա պատասխանուց
ոչ ևս արար արժանի ,

Չի և յալիս բազմակոհակ յու-
ղեր ծըփայր 'ի սըրտի :

Խիսանն ասպա իբրև սանձեղ զազ
գըն խընդրեաց մողեգին ,

հրաման ձայնէր , 'ի գիպահօղ 'ի
յարկ պահել 'ի ներքին :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ

ԵՐԳ Գ.

ՆԱԽԱԴԻՐ ՈՒ ԹԻՒՆ

Օրօթ կապանաց Աստուածորդւոյն առեալ Յովսէփ, Ճեպէ յԵրուսաղէմ : Անդ ընդառաջէ նմա Յովհաննէս Թաղճագին սրախ . երկոքեան 'ի միասին դիմեն առ Պիլատոս : Նախ Յովսէփ մերկանաց Պիլատոսի զիւթ սխերիմ զՆքիցանցն . Ապա 'ի խնդրոյ նորա սրամէ ոճով զամենայնն զՏեառն . Չպտակէ ըն իւր ընդ Վուսին . Չայցե լուծիւնն առ Եզիսարէթ . Չհրաշարի ծնունդ Աստուածորդւոյն 'ի յայրին, այլովքն հանդերձ . Չընծայումն 'ի Տաճարին, զգէպն զժերունւոյն Սիմեովնի . Չընծայարե լուծիւնն յաստանիչ գալստեան Մոպուցն . Չգիշերազնաց փախուսան 'ի Մեմփիս Եգիպտացոց, Ճարտար նկարագրութեամբ . Չաշխարհի կոտորած բեթղէհէմեան մանկուոյն : Չաստուածահրաշ վարդասպեամեալ Յիսուսի մանկանն 'ի Տաճարին : Եւ 'ի հրաշից նորա, միայն զարանչելի գիւնեփոխութիւնն 'ի Վանա, Թողեալ զայլնն Յովհաննէս 'ի սրամէլ, Երբու ահանաահաւս վկայի :

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

ԵՐԴ ԵՐՐՈՐԴ

ԼՆԴԻՆ համբարան արագաթե
Թըռեաւ ՚ի մօտ ՚ի սահման ,
Հընչեաց , շարեալ հազր Տէրու
նւոյն յիւր որերոյն գաւաճան :
Բայց ՚ի շըշուկ մեծ համբարոյն
գործօնն անյայտ էր շարեաց ,
Չն նազեղոյն ՚ի լրասրան Մօրն
աղկափն ձայն գութեաց :
Թէպէտ և նա լեալ նախաստեա ,
ցանգ վարանէր ՚ի յոգին ,
Լըաւ , գիտէր զարտարնդոսա ձայն
Գութախայնն ահագին .

Ըզձայնն տակ՝ եթէ յանդորր հանել Սըրբոցն ըզգատակ,

• Իւր Միածին կամաւ ըզգաուն արքցէ մահուն ըզբաժակ :

Եւ կարնդ եա Յովսէփ յորժամ ըզբօթն կառ ծերունին,

(Որում կանուխ պատգամ յէին Մայրն առաւ արփենին),

Եթող ելիք ըզՆազարէթ գիմեաց չոքաւ 'ի Սաղիմ,

Այնինչ մշտեալ, յակն արկաներ շքշուկ յուզեալ քաղաքին :

Խուժեն ամբոխք, ծրփան փողոցք նրսեմաստուերն 'ի գիշեր,

Պատուարք, բերդեան, կան երեսուն 'ի գոռ սարսել գուժարեր:

Եւ զուտ Յովհան լեալ անձնապար յահնգ զինուց հրասակին,

Եւ ընդ առաջ գէմք իւր ծըմբեալ 'ի գոյն հասեալ 'ի գեղին :

Կիւք Տերունւոյն խոցեն զոգին, քայլեր ահիւ ճեպ ընդ ճեպ,

Յամբաւ տաղնապ գոգ ուշաթափ, հազիւ ծանեաւ ըզՅովսէփ :

Սա, ,, Օն, տակ, կայ յո գիմեա, եմք մեք արդեօք դատափեա,

Զի՞ ոչ ընդ քեզ Աստուած արգին, կամ քո ուր է վարդապեա :

Կամ զինչ աստեն շըշուկս ամբաւ :
 Իցե՛ս արգեօք իրազեկ

Բա՛րէ անշուշտ ո՛չ խաբեցին Պատ,
 դամբն ըզՄայրն ահաբեկ : ։

Ասաց լուեաց . իսկ գիրկ ընդ խառն
 ընդ ծերունւոյն պատանին ,

Խոր ՚ի սրբանն լալեքն իբրև յազ
 բերականց բըխեցին :

Աղի գոգւով ածեալ գոչէր , ։ Բա՛
 բէ սիրոք մեր յոյժ հարան ,

Չիք փրկու՛թն , անարգաբար ըզ
 Տէրս էառ կապարան :

Պեօք քաղաքին խեռան ընդ նա ,
 անհար եղեալ հարուն ծափ ,

Ո՛չ Թէ ումպէս գոռան պատիժ ,
 այլ պատուհաս արեամբ շափ :

Ողջ մըտերիսք խուճապեցան , ո՛ր
 Մայրն ո՛ր է նազեղին ,

Արգեօք գուժկան հիքացելոյն բա,
 խեանց ոք զունկն ՚ի գուժին :

Օ՛չ Թէ սաս էր , Իշխանն ըզլիճ
 տեսեալ լուսոյն ցողաքեր ,

Կոժ և զաշխար լուեալ ըզՄօրն ,
 ընդ կիրս ամբաւ գորովէր :

Օ՛ն մէք զընամբ , հաշա և համբոյր
 զԻշխանն առնեմք յատենին ,

Տամբ յերևան զատելութիւնն , ըզ
 խէթ պատմեմք խուժանին : ։

Լայց , ճեպեաց և Իշխանին 'ի
յարկ դիմեաց թաղծալից ,

'ի խոր թախիծ և ծերունին ժրա-
ցառ նըմին ուղեկից :

Նըման յորժամ կորոյս զանդեայս
Հովիւն աղքատ , կամ Մըշակ ,

Զոր թըշնամին վարեաց 'ի տար ,
կապեալ 'ի դաշտն ասպատակ :

Անդ ճեպ ընդ ճեպ 'ի յոյզ խընդից
քրտնալատակ լեալ ողջոյ՞ ,

Եւ տարադէմ , և զառակաց զե-
րեցն ընկեր առ ուղւոյն :

Յամին յոգնին , զըննեն ըստեալ 'ի
դաշտ հովիտ , սիրտ 'ի վառ ,

Թէ զուգակիր պատահարին տես-
ցեն ուրեք զոք թափառ :

Բանդադուշին , թափեն լալիս , զի
ոչ տեսին մըխիթար ,

Եւ յամայիս անդ զանապատն 'ի
կո՞ծ լընու՞ն և յաշխար :

Սասէս նոքա հարեալք յոգիս , 'ի
դուրս հասին տաճարի ,

Որ Արքայից էր զի երբեմն ամտո
եկաց վաղեմի :

Մինչ տակաւին կայր աշխարհին
Թաղն անարխեղծ արքունի ,

Իսկ էր յայնժամ յարկ և կոյեան
հառվակական Իշխանի :

Տեփն, ծըփայր մեծ շառաշխն յան-
 դոյր գաւթին վեր ՚ի վայր,
 Հանգեալ դըրացն հարք ծերակոյտ
 ՚ի կազ գային և պայքար:
 Իսկ ՚ի վայրաց անտի տակաւ տե-
 ղի տային Երիցունք,
 Յանուն խեթան ընդ Պոնտային,
 տաստիկ ամեն և բոհմունք:
 Չայն յակն արկեալ, վայր մի ա-
 սին ցաւոց սրբան քաջալեր,
 Դիւր և սգւոց տազնասպելոցն յոյս
 մի ծագեաց անվեհեր:
 Ատեր Յովհան, « Բա՛յլ իսկ յե-
 մում յոյս օթանայ ՚ի սրբի,
 Դու ընձ զերկիւղն, և ընդ Իշ-
 խանն ասա ըզնա քո որդի:
 Չաստուածորդին աստ քողարկեա՛,
 տուր աղերսիդ և պատճառ, «
 Չայս նա ասաց, և միախորհք մը-
 տին նորա ՚ի տաճար:
 Այն ինչ Իշխանն ՚ի մեծ վարանս
 խորհուրդ առնոյր յաւագաց,
 Մուտ ծերունին, և զծունկ փա-
 րեալ սղոքաւոր զայս ասաց:
 « Բա՛յլ Հռոմուլեան, ըզքեզ Ար-
 քայն, որ թագ կասէ յՈղիմբոս,
 Կացոյց իշխան, թագ զԱսորոց
 սանձել ազգին ըզգոռող:

Խնայեա՛ յԱնկեղն, արգել ըզթափ
սանձակոտարն ըզմարդկան,

Բան և հանձար բարձաւ ողջոյն,
գորա խարստ բռնացան :

Ե՛ս ինքն եմ հայր այդ Անկեղից,
որում լարեն ըզթակարգ,

Աւագք ազգին միախորհուրդք ու
ճիր բարդէն տարասարս :

Քեզ մասնեցին, իբրու է դա շա-
րաց բնաւից գերակայ,

Պատիժ զարեան, գոչեն գրմա պա-
տիժ բերել գուցնաքեաց :

Յահեղ հրաշից, ՚ի սուրբ կրօնից,
գա յայս ազէտ արդ ընկրաւ,

Նոքա մոլին նախանձարեկք խե-
ռան ընդ շուքն և համբաւ : "

Օ այս ողբեալ, և յարտասուաց
այտք ծերունւոյն թանային,

Այլ առ ըզնա գիմեք համբոյժ
հիւրանեծար Պոնտացին :

Բան քաջալեր ետ երկոցուն, գըր-
գեաց իբրև բարեկամ,

Նա և անդէն խոնջ ծերունւոյն
գիրդ հրամայեաց բազմական :

Ասաց նոցա, " Դուք փարեղիք, և
կիք ասակն ՚ի ժամու,

Կարծեմ խընդայք ՚ի ձեր գա-
լուսան, ասեմ ահա՛ լու ՚ի լու :

Ինձ արդ զու հայր ինձ հարցողիս
 զանշուշան ասա՛, ընր անաս՛ ,
 Ձի և ողջոյն առ իմ հաւատար
 Ժան է քեզ զող վրաստահ :
 Վըկայ զերկին կարգամ անձին ,
 պար գեղեցիկ և զարփեաց ,
 Հող քանի՞օն յանձին կալայ ևս
 զառակիդ անձկայրեաց :
 Յուզիմ ծըփամ , ըզպատանիդ սրա-
 հեւ քեզ հայր անվըժար ,
 Նս իմովանն յոյժ քըրանեցայ ,
 խօլից սանձել ըզգուսար :
 Աղէ խօսեաց , (լըւեալ իսկ եմ ,
 և այս նըւագ նախկին չէ) ,
 Ձինչ բախա զորս , ո՛ր հայրենեք ,
 յինչ գա սերեալ ՚ի զարմէ :
 Նա և ըզքոյդ ճեա և ըզՄօր դո-
 րա բեր ինձ յերևան ,
 Չէ յանաւագ գա ՚ի զարմէ , Թէ
 ոչ մտք իմ խաբեցան :
 Ձխարդ զորս քալէ ճօխարար ,
 իբր և գիտակ , գեղն անհուն ,
 Հասակն յառոյդ բոլոր մարմնոյն
 բա՛ արի փայլէ գերաբուն :
 Բարե աչիունքն ՚ի շուք խայտան ,
 փառք ՚ի դոսա օթացան ,
 Գընացք և ճեմքն ազատանձնեաց
 ախպար բերեն արքունեան :

Նա և գորա զբան բերանոյն ևս
մանր առի ՚ի քընին :

Ո՛չ երկրաւոր ՚ի մարդկայնոց աւ-
տի երբէք հընչեցին :

Անշուշտ, ասեմ, ևս յայն ՚ի լանջե-
ինչ մի տեսի աստուածեան ,

Կամ Աստուած է, և կամ գորա
ծընունդ և ճետ չէ մարդկան :

Ասացէք մեզ բան բացերև , զի
մեզ զարդիս ատեան կայ ,

Ե՛ս հարցանել հարցի ըզգա , գող-
ցես յինէն ուժանայ .

Հազիւ մեզմով բարեկամիս այ
պատասխան կէս ՚ի կէս ,

Արհամարհէ , ո՛չ իւր լուսոյն , ո՛չ
ինձ առնէ դա երես : "

Ասաց Իշխանն և ծերունոյն վա-
րանք յուզեաց ՚ի սըրափն ,

Վայր մի լռիկ կայր բարբաբեր ,
Թէ քողարկէ՞ տակաւին :

Արդեօք նրմա զԱստուածորդւոյն
բան ճըշգըրտէ՞ ըզգարմին ,

Արդեօք պատմէ՞ ըզհայրն անշուշտ,
ակն յանդիման և մեկին :

Ստուաւ անդէն ընկերն հակիրճ
հըծժեաց ՚ի լուրն ըզբան զայս ,

" Զարմ արբենի , Կուսին արփեան
խօսնայր արդոյ , զի՞ հեղգաս :

Մի տաղնապիր, դու բան ըստոյդ
սընդեա՛ ըզմէջ առ 'ի տալ,

Լուծեալ զերկիւղ, քոզ պատա-
ռեա՛, բան մի ապեր ծալ 'ի ծալ:

Արի՛ ո՛վ քաջ, զի զամենայն ես
տեսանեմ յանգորբու. "

Ասաց, և ծերն համարձակեալ
բարբառեցաւ ըստ 'ի ըստ:

" Անուշտ Իշխան ես քեզ ոչինչ
ըզմեծ գաղտնեաց լռեցից,

Ճեազիմ խընդրեա, ես զայդ նախ-
կին քեզ մերկացայց 'ի բանից:

Թեպէա և ինձ կեանք աղքատին
տան վաստակել գործ հիւսան,

Այլ իմ նախնիք արքայազունք,
գողցես յերկին մերձենան:

Բուն առաջին, անթիւ ազգաց նա
խածընողն Աբրահամ,

Այս նահապեա, կարծեմ Իշխան
քու՛մ անձանօթ չէ ունկան:

Սուրբ օրինօք սա յայլազգեաց զազգ
իւր կալաւ միշտ ամփոփ,

Սա զԵսահակ ամ յերեան, և Ի
սահակ ըզՅակօր:

Սա զնահապետս ազգին ծնաւ աւա
գորեար երկասասան,

Յօրոց և մեր 'ի նոյն 'ի թիւ բա-
ժինք և ջեղք զատուցան:

Վե՛հ 'ի սոսա կրօնիւք Յուդաս,
վե՛հ և յիւրում զաւակին,

Որ և փոխան Փրզիշտ անուանն
եա զիւր անուն աշխարհին :

Անգուստ Դաւիթն հայր արքայից,
(այլ շատ 'ի մէջն ամբ խաղան),
Յորմէ գտմ եա շորեքասանն յեա
արքայից յերևան :

Իսկ Պատանուոյն ձեանէ չքքնաղ,
զարմ Աստուածեան երկնաւոր,
Թէպէտ ասաք Մայր ունեւոյ,
յերկիր ծընաւ աղցաւոր :

Նա հայր անեղ ունի զԱստուած,
ըզմեծ Աւքայն կենսասառ,
Որում արսի կայ և երկիր և ծով
անդորր 'ի սպասառ :

Ըզնա անփորձ Կոյս Օրիորդ 'ի լոյս
երեր արեգին,

Ծընաւ և կոյս կայ անարխեղծ,
որպէս Գուշակքն երգեցին :

Չի սիւգ յարփուոյն Ամենակալն
եհեղ 'ի սուրբն յայն արդանեղ :

Սիւգ քաջաբեր, և զայն անմահ
պըտողովն արար արդաւանեղ :

Իսկ թէ խուժանն հայր զիս կարծէ,
գու մի կարծեր, քաջ արանց,

Ինձ Մայրն արսիեան յանձն է միայն,
ընդ իս բաշխել հոգ քրքրանց :

Այլ նա ամբիժ չբայն պատկառ
կրօնից կայեալ սրբութե՛ն ,

Զիս առն անուամբ պատուամի-
րեաց, թէպէտ և ե՛ս անարժանն :

Էր Օրիորդս , (և բանքս անդուստ
քեզ 'ի վերուստ մերկանան),

Մեր աշխարհին յաւերժհարսանց
սա կոյս գեղով աննըման :

Սա միամայր , տարփան սրնա հոյ՛ք
պատանեաց բազմերամ ,

Քաղաք սորա է Նազարէթ , ա-
նուն ունի ՄԱՐԻԱՄ :

Կրօնից կուսից սա տարփացաւ յա-
ւերժ իբրև երկնակրօն ,

Երես չարար սրբակապանին , ևս
Տաճարին զինքն 'ի ձօն :

Այլ հինօրեայն մայր իւր Աննա
չէր գուշակացն անտեղեակ ,

Ազգեալ իմն էր , թէ վէ՛հ որդի ծըն-
ցի երբեմն իւր զուակ :

Վէ՛հ այն որդին Նշանն ազգաց ,
Թագիւ առցէ դաւաղան ,

Կացցէ յաւերժ , այս թէ՛ երկնից,
Թէ՛ գուշակաց է սահման :

Շատ ինչ նրմա 'ի քուն ազգեալ ,
ձայն իմն հընչէր գերակայ ,

Իւր հարանացու Օրիորդին իրն-
դրել արագ ըզփեաց :

Մինչ զեղեկալք, վերնոյն Ծնողի
ձայնին կային անազգակ,

Յեզակարծումն 'ի միջօրեայն ընդ
օր հարաւ ձայն աւազ :

՝՝ Տուք առն ըզգա, այլ մի տայի
ընդգեմ կարգաց, փեկային,

Արեանառութ կայցեն յառաջ,
այլ դանդաղանք մի լիցին : "՝

Անգուստ արագ հրոշակ համբաւն
ընդ շէնն հարաւ այն փոքրիկ,

Եւ մերձաւորք, անդ փեկայի յու
սով խընին, պատանիք :

Յարկք և սենեակք լնուն Կուսին,
ես ևս 'ի սունն յայն չոքաց,

Իբր ազգական արեանառու ես
ինքն էի հօր նորա :

Չիս հինառուրց ձայն հարսանեացն
անդ հրաւիրեաց բերկրալից,

Ընդ հօր Կուսին երթալ խընդալ
իրու ընդ իմ ծերակից :

Շատ պատանիք կան վարանին ա
ռոյգանձինք 'ի հասակ,

Երկինք արդեօք ո՛ւմ ձօն ձօնեն
ըզփարեւին զայն փեճակ :

Այր այր ծածուկ ըզձայր անձին,
յոյս և վարանք 'ի սրբաին,

Եւ մշտախորհք առհասարակ չո
քաք 'ի յարկն 'ի ներքին :

Մեծն Յովակիմ հայրն Կուսին
 անդ հաշտ առնէր միշտ զՄԾ,
 Բեմ վաղընջուց կայր 'ի վայրին
 կանգնեալ 'ի մեր 'ի նախնեաց :
 Ուր կրօնասէր մեր Նախահարք զամս
 եռհարիւր պաշտեցին ,
 Եւ մէք խոնարհք շուրջ ըզբեման
 'ի գուճս անկաք 'ի գեաին :
 Չօնեմք մաղթանս , և աղերսեմք
 զերկնիցն ըզմեծ Թագաւոր ,
 Ձի հաշտ համբոյր , ըզփեաայի նը-
 շան տացէ երկնաւոր :
 Կայր անդ 'ի մէջ Կոյսն չըքնաղ ,
 խարտեալ 'ի գեղ գխասկին ,
 Բիրքն 'ի խոնարհ , 'ի լիճ լուսոյն
 առաք վրասկէ խաղային .
 Ե'րփն հարկանէր այոք վարդադոյն
 Կուսին 'ի լոյս կերպարան ,
 Գողցես ընդ վարդ խառնէր կար-
 միր ըզմիւնափայլն ըզշուշան :
 Որպէս թաթաւ , լուսին նորեալ ,
 մեծ լողարան 'ի Ծովին ,
 Մահիկ եղջիւրքն և գեմքըն ջինջ ,
 լուացեալ խաղայ 'ի յերկին .
 Ըզնա արփեաց բոլք բակ առնուն
 յայն ծիրանին յասպարէս ,
 Սալպէս և Կոյսն այն սրատանեաց
 կայր բոլորեալ 'ի հանդէս :

Կա սակալ զԱստուած կոչէր վեկայ,
 նոյն Ձրաբլծեացն և ըզգար,
 Վըկայ կարգայր, « Ես յայս հան
 գէս շեկի, ասէր, կամակար: »
 Հայրն իւր ըզցող ջրնջէր զաշացն,
 հանէր ըզկոյսն 'ի յանդայր,
 « Սա այս են կամք, ասէր, Երկնից, »
 'ի նոյն նա տայր և համբոյր:
 Անգուստ յանկարծ, որ անդ Կուսին
 կայր առննթեր, հարսնածու,
 'ի մայրն յԱննա բոց Էծեան հա
 սաւ 'ի մէջն այն պարու,
 Ոգի անմահ խաղաց 'ի նա, դար
 ձաւ Աննա Մարգարէ,
 Ըոք ըզցեցաւ, և անդ աւար
 ձայն մի հրնշեաց այլ յայլմէ:
 Յիս նա միայն զակն իւր յառեաց,
 և իմ եկաց առաջի,
 Այս ինձ երբէք չանկաւ 'ի միտս,
 և ոչ անդամ յերազի:
 Կալաւ զաջոյս, « Դու արդ, ասէր,
 դու խընդրեցար 'ի Փեաց,
 Յայս առագաստ ըզքեզ կարգաց
 երկնիցն անմահ մեծ Արքայ: »
 Յասորչ ողջոյն անդ կըրթեցան,
 տեսալք ըզգէպ զայս անյոյս:
 Այլ պատանեացն և ոչ մի որ ընդ
 չոք խեռաց իմ ծերոյս:

Հրաժեշտ ետու իբր անպիտանե ես
յայս հասեալ ալեայթ ,

Հաս զեզ իզէ , իբրե տեսի զան-
կարծելին երեայթ :

Բայց մըտերիմք ինձ հինօրեայք տե-
սեալ ըզմերս անբմբեր ,

Սըրտապընդեն , տան լըքելոյս ա-
զու բանիւք քաջալեր :

Չիջեալ ապա առի ըզնա փեայց
իբրե հոգատար ,

Կուսին ըսեաց արտասուակից , ա-
ծի ըզնա յիմ տաճար :

Գալով և գայր պահ գիշերոյն , և
զսասեղաց վառեր բոց ,

Հատուեր ամեալ մեր աշխարհին
'ի բաղածիդ իւր թեոց :

Այն ինչ մըտեալ մեր երկոցումն
յառադաստին 'ի սենեակ ,

Եւ գերարտօսը յաչաց Հարսին
Թանայր գեանոյն ըզյատակ :

Արպէս մըշակ , յորժամ աւիշքն 'ի
ծառս յորդեն դարնամի ,

Ըզգիրդ որթոյն յերկաթ թե-
քեալ ըզծայրս յօտ : 'ի յայդի .

Թէ անըզգոյշ վերք և ուսոց զընէ
յանկարծ նա 'ի խոր ,

'ի զուր հօտոցն անիրաւի , ըզ-
մայրն առնէ վերաւոր :

Ըզջըշտահարն ես առ ընթեր բանիւք
գրրգեալ գեղեցիկ ,

Ո՛չինչ տարփամ , ես առաջին կու
սին քաղել ըզծաղիկ :

Իակ նա անգէն թառաչ հանեալ ,
խոր 'ի յոգւոց ես զայս բան ,

“ Զիս ո՛չ կրօնից զուր կարգք , ա
սէր , գրրգեն ատել սրբահապան :

Ես ո՛չ 'ի զուր վարդ կուսութեան
պահեմ յաւերժ անթառամ ,

Ինձ 'ի հոգին Երկինք երկնից ինձ
բուռն առնեն յարածամ :

Թէ մայրս աւսարդ յոյլ միտս ե
ղեալ , մերժէ բացէ զայս 'ի բաց .

Եթէ տազնապ նրմա ամեն ե
տարածնալիք գուշակաց ,

Ե՛ն են ե ինձ ե այլ գուշակք , ցանդ
ինձ մընալ անշաղախ ,

Զա՛տ 'ի Զահից ունել կուսիս միտք
անըզբօս ե խաղաղ :

Նախ յիւր ակունս 'ի ճեպ գարձցի
յետս ընկըրկեալ Յորդանան ,

Նախ ե արփեացն ըզկայ ընթացք
առցեն յանձնիւրն 'ի կայեան : ”

Զայս նա ասաց , ե ցօղալից այսքըն
թանան խիտ առ խիտ ,

Եւ կոյս Հարսինն աչք գեղաւորք
շատ կայլակեն մարգարիտ :

'Ի նոյն յանկարծ ինձ արհաւիրք 'ի
 բունն հարաւ սակերաց,
 Մունկք դանգաշեն իմ ծերուն-
 ւոյս, գիշեր մաժաւ իմ աչաց :
 Երկցս ողջոյն ճիգըն թափեմ խօ-
 սել կուսին յանդիման,
 Երկցս և ձայն հասաւ լեզուին,
 բանք և ոչ մի յօգեցան :
 Հարաւ յայնժամ ձայն լրսելի, « Դու
 յանկողնոյդ լեր պատրաստ,
 Քեզ փեսայի պահեա՛ զանուն, հուպ
 մի լինիր յառազաստ : »
Յարեաց անդէն, և վայրիկ մի 'ի
 Կոյն յառեալ լուսազգեաց,
 « Ընդգէմ կամաց, ասեմ, Երկնից,
 զիս Կոյս ընդ քեզ ո՞ զուգեաց :
 Իսկ ո՞ որ զիս, (անշուշտ ես զայս ոչ
 խընդրեցի սրբակապան),
 Զիս յայս հրաշից ո՞ պատանդեաց
 իբրև 'ի ցանց և յուռկան :
Մանուկ էի, հայրն ինձ ոչ ինչ բան
 գուշակեաց զայս յառակ,
 Ար ծերունին էր տաճարին և՛ քա-
 հանայ և Գուշակ :
Նա ինձ ասէր, կամ հարամեաց
 ոչ գող հաղորդ անկողնոյն,
 Կամ յառազաստ թէ մրտանեմ,
 շաք ինձ ունել գերադոյն :

Բայց արդ անէ, ես զիմ մտաց
խորհուրդն ՚ի վեր քեզ հանկից,

Անշունչս երկինք ըզ ծերունիս ա-
րար զիս քեզ զուգակից :

Այլ զի և նոյն հրաշխք արգել, ան-
հուստ անմերձ գող միմեանց,

Այժմ և յաւերժ ընցիս ո՞վ Աոյս
կրք յանթառամ ՚ի ծաղկանց :

Բայց սրբրազան խըզել ըզկասկն ես
նչ ժրտիմ անհրաման,

Ազէ սասանն մեք ընդ միով կամք
գերանաւ երկոքեան :

Գու ինձ գրասեր կացցես փոխան,
ես քեզ եզէց հայրաբար,

Ես բաժանորդ լինիմ քեզ ցանդ,
զինչ քեզ գիտի պատահար :

Այս ինձ ծերոյս, այս և Աուսիգ
զէս գայ ըզձին երկնակրօն,

Աոյսն լուաւ, ինդաց և ել ՚ի զաս
եկաց գրասիկն :

Իսկ թէ տեսիլ ՚ի քուն քանի տեսի
լուեմ ես ո՞վ տէր,

Յինչ յարհաբաց ես յահաւոր
հարթեաց ողջն զայն գիշեր :

Գընաց խաւարն, օրն յերեւան գայր
մերձենայր լուսարեր,

Եւ վարդապոյնն ՚ի ջահ Արեգ զըս-
տուերն ըզմութ փարատեր :

Յառնեմ ՚ի անս հարսին Կուսի .
 շարժեմ ըզդուրս ՚ի ծրղինեաց .
 Այն ինչ բացի , ճաճանչ արսեան
 հարաւ յանկարծ իմ աչաց :
 Լոյս հասանէր յառաստաղէն , լու-
 սայն նըշուքն էն անձառ ,
 Գերանք մարդակք փայլատակէն ,
 յարկն երեւեր բոցալառ :
 Անդ ՚ի յարկին նըստեր ՚ի մէջ Կոյան
 սկեփայլ այլ յայլմէ ,
 Հիացեալ էր , թէպէտ և շատ հար-
 ցումն առնեմ , ոչ լըսէ .
 Անշարժ ՚ի ձայնս , աչք անթարթափ ,
 դատասակք ուղղորդք ՚ի յերկին ,
 Կամ աստղ ըզնա անս համբուն ,
 կամ արշալուս ծիրանին :
 Բաբէ քանի իւր պատկերին տիպ
 փոխեցաւ հրաշալի ,
 Հուք քանի՞օն յաչս նորա , գեղ
 քանի՞օն դիտակի :
 Արման որպէս հանել գրօշեալ յաղ
 նիւ փայտէն Ակերեան ,
 Մուս ՚ի մայրիս կըարեաց ըզբուն
 ճարտարապետ ձեռն հիւսան .
 Խընդրէ կանգնել յերեանի նը-
 բականն ՚ի Տաճար ,
 Չի ժողովուրդք երկիր պագցեն .
 Թափօր կապեալ գեղատար .

Դժբու ազ քանդակ շքնաշխարհիկ
նա սքանչացոյց յարուեստին ,

Առ և յոսկի սրտակաց ըզնա , շուք
եա նըմա ըզվերջին :

Կայր նա անշարժ , և ըզնովառ անբք
լուսաւորք բակ առնուն ,

Արփուցն ճաճանչ հատաւ գրբխոյն ,
արփիք պարեն շուրջ 'ի քուն .

Չարփիան ասեմ , որ ճաճանչեղք
չողան յերկնիցն 'ի մեծ Սայլ ,

Իսկ ընդ ոսիւք ըսքանչելոյն լու-
սին ծագէր ձիւնափայլ :

Ես ահարեկ յապուչ հարեալ , աչք
խմ յԱրքայն մեծ երկնից ,

“ Ձիս Հայր , ասեմ , ամենափալ
զիս յայս թափեա 'ի հրաշից ,

'ի քէն արուեստք այս հրաշացան ,
Երկի՞նք յաւերժ դու արփեան ,

Գիտեմ անչունչա , զի սքանչելեօք
քե այս նըշանք ազգեցան :

Դու յիմ համբոյր շքնչեա 'ի սիրտ ,
յայս վարանաց զիս զերծս ,

Ուստի զիս Տէր զինչ գործեցից ,
ո՞ր անզընին ևն կամք քո : “

Օ այս մաղթեցի , և Արցան յարեաւ
իբրև 'ի քնոյն , արփենին ,

Յողւոց ևհան , ցողէր յաչաց , ծոց
իւր թանայր նազելին :

Մասեայ, 'ի սէր նոր փեայիս սղա
քաւոր ասեմ բանն ,

Մաղթեմ նրմա և յանթաւամ 'ի
սէր յաւերժ հաւատեթեանն :

Մ'ի զիս այնպէս անտես առնել , առ
նուչ սրբաբն զիս ընկեր :

Ըզմեծ գաղանխան ինձ մերկանալ ,
և գոչ առ իս անվեհեր :

Նա խոնարհեալ ըզբիր զաչացն և
զիւր գիտակն երբնազարդ ,

Որպէս այգուն ցողատարափ լըցեալ
գըլուխ կըքէ Վարդ :

Վայր մի այնպէս ակն 'ի խոնարհ ե-
կաց ապա ետ բարբառ ,

՝ Նսեմ քեզ հայր , մի գաղտ կաց
ցէ քեզ խընդուի մեր անձառ :

Այլ զոնն ասեմ 'ի սքանչելեաց ,
զոնն 'ի սկըզբան պատմեցից ,

Կամ պատմողիս հաւատասցէ ո՞
այս հրաշից ամբաւից :

Առ մեծ խընդիս զոր սրդ թափեմ ,
յայս արտասուս իմ անդուլ ,

Տուր ինձ երգումն , և զոր ասեմ
առ քեզ պահեա՞ գու զանխուլ :

Գուցէ հրաչակ հարեալ բանին ,
խուժան լրակ սինլիբոր ,

Մինչև Աստուած զայս յերևան
հրաշիք ամեալ նորանոր :

Մ'յն ինչ փախչել ճնայ տայր ար-
 փեաց այդքն գործոց հրաւիրակ,
 Եւ խաւարին ջահեալ երկրի արփ-
 ւոյն ծագէր երևակ,
 Եւ իմ յայնժամ միտք յուզելն
 զքան Գուշակաց ընթախնեաց,
 Բայց այն մի բան յաւէտ անշարժ
 ինոց հանդէպ կայր մնաց :
Ձոր ես կարծեմ, բանն այն յայնժմ
 ինձ արագացաւ յաստուածուստ,
Ձոր ձայնեցին 'ի մի բերան, բնա-
 լից վերոց գոլ անշուշտ :
Ա'յն թէ զերկնից անմահ Արքայն
 ամբիժ Կուսան արքեմի,
 Անփորձ յառնէ, զարմա՛նք ահեզ,
 տայ յերևան աշխարհի :
 'Ի գալ նորա ցընծոց երկիր 'ի փա-
 ռաւոր յանուանէն,
 Եւ ընդ աշխարհ համատարած Ազգն
 յարիցէ սակեղէն :
Էս լուս 'ի միտս այն Մօր Կուսի
 հազար տայի երանի,
Ձոր հայրն ընարեաց ամենակալն
 'ի շուք այնչափ փարելի :
Երկըրգագեմ հանդերձեց Մօրն
 Աստուծոց դերարուն,
Տամ պատարագ զիս Աստուծոց
 մանկացելոյն կաթնասուն :

- Մեծ ոչ թէ նա մերձ առ մեզ և
մօտ յառաքել լոյս ծագէր,
Եւ ես նրմա լի հրրճուանօք ձօն
սրտորստանեմ և նրւէր :
- Մինչ յայս մինչ յայնեմ մըտախորհ,
հանդերձելոցն ևս անդէս,
Լոյս յեղակարծ նորոգածին բը-
բացս հարաւ իմ 'ի կէս :
- Ես վերակնեալ, թեթև զօգոց մեծ
հատանեմ ասարբէս,
Նոր սքանչելիք, երկինք վերինք
փեռեկեցան կէս 'ի կէս :
- Հոլաթեւանն այն ժողովուրդ մե-
ծին բընակք Ողիմպին,
Արփիաձեմքն երկնից անմահ սար
բողորեն Աբբային :
- Ո՛չ աղիք դրանդեաց կան ինձ խա-
փան, և ոչ սարփապք մարմարեան,
հրաշէկ զարփեաց աեփ խորանս,
վերնոցն ոսկի օթարան :
- Անդուստ հանդէպ իմ Պատանի
փայլակնացեալ իբրև բոց,
Սաւառնեցան աստուածանման յու
կեճաճանչն 'ի թևոց :
- Հէշա և համբոյր ինձ տարածէր,
չուչանք սրայծառք յաջ ձեռին,
Զուարթունն այնպէս աւետար
ձայն ինձ աղդէր բերկրալին :

« Մեծ Արքային կայ հովանի քեզ
զօրութիւն հրաշանելչ ,

Ո՞ր ի բիւրուց ընտրեալ կանանց չը-
նաշխարհիկ դու բամբիչ :

Ո՛վ , որ միայն երանաւէա շուք և
պարծանք Կուտանաց , «

Լըւայ անդէն յապուշ հարաց ,
և անդամոց դող տիրեաց :

Տայր քաջալեր ինձ Չըւարթունն
ի տերունին գրաւական ,

« Դու փարելի դոս Արքային , մի
Կոյս խառվիր աննըման :

Դու քո յարգանդ յղացես որդի ,
և դու լիցիս Տիրածին ,

Կա Մեծ լիցի , ըղնա Որդի դարք
կոչեացեն Հօր մեծին :

Շատից փրկիլչ և արդարոց , առ-
ցէ անուն նա ՅԻՍՈՒՍ ,

Անուն գութկան է Դըթօխոց ,
ւառթէ նըմին արասասուս :

Վերոյ մարդկան տեսցես ըղնա , վե-
րոյ երկնիցն Աւագաց ,

Շուք և համբաւ առցէ անճառ
գերաշխարհիկ յարգասեաց :

Ամենակալն ըզԴաւազան նախա-
ծնողաց իւր զարմի

Տացէ նմա , և նա յաւերժ գահ
բազմեսցի յարքունի :

Արքայութեան գաւազանին չիք նս-
րա կէտ պայմանի :

'Ի դարս անկէտ ըզփեզերս յաջ
պարագրէ աւերունի : "

Ասաց , ե իմ իրբն տակաւ երկիւղն
անկաւ 'ի սրբակս ,

.. Ձխարդ , աւեմ , 'ի գլուխ ելլէ
այդ աւետիք , զոր աւես : "

Օ՛ն ե օն ինձ կամք անյեղի , միտք
կընքեցան անասան ,

Վարդ անթառամ ունել Կուսիս ,
զայր ոչ գիտել յաւիտեան : "

Ձայս ես նրմա կարճ 'ի կարճոյ , նա
բարձ ըզխութ զիմ բանին ,

.. Հայրն 'ի բարձանց 'ի քեզ , աւեր ,
սիւզ շնչեացէ արփային :

'Ի նոյն 'ի սիւզ լի ե զեղուն , ան-
հուպ անփորձ դու յառնէ ,

Եւ արգաւանդ լեալ 'ի Ժամու
պրտուղ տացես յարգանդէ :

Եւ զոր ծընցես , Աստուած անշուշտ
Երկինք Երկիր դաւանէ ,

Որդի Մեծին , այն որ միայն զաշ-
խարհ տանի ե բերէ :

Ձուք չեն բանք իմ , դու ինքն ան-
շուշտ ազգականիդ ես գիտակ ,

Ձխարդ յայտօր Եզխաբեթ կաց
այն պառաւն անզաւակ .

Ամուշ արգանդն իւր բնակաւոր,
նաև տիոյն աւագոյթ,

Յոյս զուակի բարձ ՚ի նմանէ և
զուգութեան սովորոյթ :

Բայց արգ արգանդն արգասաւոր,
լիցի տրաղոյն և Ժաման,

Ձի նա յղացաւ, և արգ Ղուսինն
ըզլիցերորդն առ շրջան :

Չիս քեզ, Բերկրեւոյց, Արքայն յը
ղեաց անմահն երկնից կառավար,

Այն Արքային ամենազօր չիք ինչ
երբէք անհրնար : "

Մայ, թըռեաւ սաւառնաթև կը
չիս գործեալ ըզթևոց,

Սըացաւ յերկինս, և ես ըզ կնի
նորայն ձայնեմ ըզհետոց :

" Ո՞րք իցես, ո՞ հրաշագեղ արա-
գաթև Պատանի,

Պանձ ես հնազանդ անձնանըւեր
մեծին կամոց Արքայի : "

Չայս ասացի, և գունագոյն ոսկե-
ճամուկ բակ ամբոյն

Իջեալ յերկիր, պարունակեաց զիս
՚ի թև իւր քրքրեալոյն :

Անդ ճառագայթք արփիահրաշք
յամբոյն հասան ՚ի ծոցին,

Հրաշէկ և շուրջ կարգ ըստ կարգէ
շանթք կայծակունք թօթափին :

Ոսկեցընցուղ ճաճանչեցին 'ի նոյն
արփեաց բոլբ և սրար :

Որպէս Աղեղն հանգէս Արփուոյն
գունակ գունակ երփնահար :

Երբ նըկարէն նարձա նարձա սրատէ
երկնից սրամուճան :

Այն անգաճեմն յետ տարափոյն
կամարակասս Ծիածան :

Այն ինչ բարձանց ամենակալն Աբ-
քայն շնչեաց մեծազօր :

Թեթե արփեօք էջ և հեղառ Սիւզն
այն հարուստ արփաւոր :

Ուր միանգամ գայր անցանէք նա
շուրջ 'ի մեծ հեռաստան :

Նըջոլբ հատան : և ոսկեցայտ հրա-
հոս շանթիք թարփեցան :

Չիս այն մըրրիկն արագածե յինքն
առ 'ի լոյս գերազանց :

Եւ Սիւզն հարուստ ամենազօր մուս
յիս համբուն թարփանցանց :

Իսկ Չօրութիւնն արփիահրաշ զինքն
ընդ իրանն իմ իսառնէր :

Գոգցէս թէ անդ սիրտ իմ կաթեաց
յանուահ 'ի իսանդ և 'ի սէր :

Որպէս օրէնք բնութեան գազանիք
ուժեն յանբերն 'ի մարմանդ :

Եւ նա լռիկ զարմանազան գառ-
նայ սըտղովբ արգաւանդ ' 2 :

Յորժամ 'ի մօրն արդանդ կաթեաց
առատահունն այն Եթեր ,

Եւ դարնայնոյն սիւղըն շնչեաց ,
սրղոխ և ջեր քաջարեր :

Զուարթունքն յայնժամ սառառնա
թե սար իմն առեալ դեղասար ,
'Նըւադ գիմակ առին գիմակ , տօն
կատարեն ծափահար :

Դչլըրդեցաւ յորտան ահեղ Ողիմադր,
սին արաւանն ,

Եւ ընդ երկինս անդ խիս առ խիս
հրացայտ ցոլմունք ընծայանն :¹¹

Օ՜յս Կոյսն ասաց , և ցօղ յանոյշ
զայտարն թանայր առ խընդին ,

Ես ձեռք 'ի վեր հեղում մաղթանս ,
յոյզ և վարանք 'ի սրբաին :

Գողցնս երես բանից շառնեմ , այն
չափ հրաշից նըշաւակ ,

(Ա՛յնչափ ծերոյս ինձ 'ի ժամուն
մտք յուզեցան ձախողակ) :

Հողք շատ լարել բնաւորեցան ան
մեղ կուսից , սառտանիք ,

Ա՛հ , օրիորդք տան դաւանաց դիւ
րապարարատ լըսելք :

Նա ես յայնժամ , (եղս՛ւկ եմ ես) ,
զԿոյսն արձակել խօջացայ ,

Բայց անդ և ինձ տեսաւ 'ի քուն
Զուարթնոյն ախպարն սկիկայ :

'Ի օխայ 'ի նոյն էր ճըշգրտեալ, 'ի
 նոյն գիտակ գեղերևս,
 Որպէս ոճով այն ինչ պատմեաց
 Հարսն իմ և Կոյս, թէ ետես :
 Ուսն հօղանի նորա ողջոյն 'ի գոյն
 վարդից նըկարէն,
 Եւ ձորձ նորա քղամիգ սակի վայր
 իջանէր յահեկէն .
 Չայն առ կողիք պընդէր փայլուն
 ճարմանդն յոսկի եռարարդ,
 Վառք ըզլանջօք կախին կարմիր
 պաշարակապք աստղազարդ .
 Խնուն 'ի թիկանց իւր բազմահոյլք
 աղուածեց բուսանին,
 Եւ աճեցունք տակաւ 'ի յուս սա-
 լառնացան թեք կըրկին :
 Նա 'ի գոհար պատեաց ըզբուճս,
 էր մերկ յողջոյն 'ի մարմնի,
 Հուք գիտակին յոյժ գեղապանծ,
 գընացքն անձին նազելի :
 Ասես ըզնա 'ի պատանեաց յոյժ 'ի
 մերոց տարադէմ,
 Չի է իսկ դա ճես երկնածին, և
 յազգ սընեալ արփածնմ :
 Տիպ և ձորձոյն էր նորաքանչ, զոր
 անդ արուեստ գերունակ
 Գոհար սկամբ, հոյլ մարդարխա,
 կըռեաց նորա ըզգրօշակ :

Պընդէ ըզմէջն ոսկի Կամար կըրկնա-
 պարոյր Մէանդրեան ¹³ ,
 Գործ հրաշակերտ , յորում հիւս-
 կէն երեք Մանկունք տըսպացան :
 Նոքա զըւարթք գընան խայտան 'ի
 բոց հըրոյն անդ անկէզ ,
 Նըւագ առնուն մեծ Արքային , 'ի
 տիպ համբոյր և 'ի հեզ :
 Է՛ր տեսանել մարմինս ամբիծ մեծա-
 բորբոքն յայն Հընոց ,
 Բոց ցողացաւ , չէ՛ր կիզանուտ հը-
 րատն ահէ՛ղ մեծաբոց :
 Մինչ ես լըռիկ 'ի գող կայի , չըք-
 նաղ ձայնեաց Պատանին ,
 ,, Զա՛րմ արքունի , զինչ ձախողակ
 քում յուզեցաւ 'ի սըրտին :
 Ա՛յդ ողջ հրաշիցդ ո՛չ ինքն անշուշտ
 Աստուած եղև գամագիտ ,
 Մի՛ տագնապիր , զի Կոյսն ամբիծ
 բան քեզ երգեաց ճըշմարիտ :
 Ո՛չ սաղմնառեաց դա յարգանդի ,
 ընդ առն եղեալ զուգակից ,
 Դորա արգանդն յաստուածային 'ի
 Սիւգ լըցաւ 'ի յերկնից :
 Քանզի արդ Հայրն ամենակալ գա-
 հէն շընչեաց յերկնաւոր ,
 Եւ նոյն 'ի հետ ելից զարգանդն
 յերկնիցն իջեալ Թագաւոր :

Աստուտ եմք մեք , լեր անվեհեր ,
 զայդ ձեր Գուշակքն երգեցին ,
 Թէպէտ և միշտ առակախօս քօղ
 ձրգեցին 'ի բանին :

Սա է յերկնից վայրն անմատոյց Գու-
 ուրն փակեալ յաւիտեան ,

Սա դուռն աղխեալ արփիահրաշ ,
 մըտից անկոխ է մարդկան :

Ընդ նոյն մըտեալ և ելանէ ամե-
 նակալն Էն միայն ,

Երբէք և ոչ փակարանին կրնիքն
 ամուր խախտեցան :

Երկնից Արքայն իբրև ըզհարան 'ի
 յանձն ըզդա քեզ արար ,

Գու մի' ժըտիր , երբէք ըզգործ մի'
 զփեսայի 'ի բան տար :

Հարանըդ և Կոյս յանքոյթ ընդ քեզ
 լըցցէ կենացն ըզսահման ,

Թէպէտ է նա անդըրժեւի , զի Աս-
 տուած է պահապան " :

Սաց , անդէն արագաթև զօդ մեր
 լըքեալ մահացու ,

Փայլակնացա՛ւ թեթև ընդ օդս , ել
 և գընաց ամբաշու :

Լանջք իմ վտուին 'ի սէր անմահ ,
 սիրտ իմ դարձաւ ինձ համբոյր ,

Որպէս զերկաթ խիստ ամոքէ դար-
 բինն 'ի բոց և 'ի հուր :

Յառնեմ, Երկնից ներումն հայ-
 ցեմ իմ խորհրդոյն խաշական,
 Այսն իմ դարձաւ, և ինձ յայնժմ
 Երկնից գազանիք մերկացան :
 Զոր վաղցնջուց երբեմն Աստուած
 բեր յերևան Գուշակաց,
 Բայց և ողջոյն ըզճըշմարխան 'ի
 մութ 'ի մէզ սգարուբեաց :
 Սա այս է Կոյսն այն Մորենին, զոր
 իբր 'ի բովս հալոցաց,
 Աստեալ 'ի լեռան 'ի հեռաստան
 Գուշակն ետես բոցազգեաց :
 Ըզնա անկեզ բոցք լափլիզն, ջու-
 մունք սրտեն ահագին,
 Սաղարթք 'ի բունն անդրբէլիք
 կան և գալարք տասանին :
 Սա տարափոյն անընդունակ սա
 Գեղմն ասուին որ 'ի Կալ,
 Յորժամ աշխարհ տեղատարափ
 յանձրե թանայր 'ի ծաւալ :
 Երկիր ողող 'ի ջուր թաթաւ, և նա
 միայն կայր անթաց,
 Այս Գուշակաց բանք են անշուշտ,
 և տառք անտուտ չողերգուաց :
 Զայս յուշ ամեմ, և գիշերոյն լոյսն
 յաջորդեաց գեղեցիկ,
 Զինչ այլ ասեմ, արգիւնք իրացդ
 են այս հրաշից հաւաստիք :

Զբաղակ յայնժամ 'ի Գալիլեա շե-
նիցն համբաւ մեծ հարաւ ,

Այն զի 'ի մարդ , բարե հրաշից ,
գըտաւ շերանց կին սրառաւ :

Ճերն այն ամուլ կայ սաղմնառեալ ,
և են ամիսք վեցերորդ ,

Այն որ երբեք շերեր զաւակ , մինչ
էր առոյգ օրիորդ :

Հարան իմ յայնժամ , , Զայս նախաւ
ձայն իմ գեղաւոր Զըւարթուն ,

Պատեաց , ասէ , ինձ յայնմ աւուր ,
արդ յուշ ամեմ ես համբուն :

Սա է սրառան Եղիսաբեթ , արեան-
առուն իմ զարմին ,

Սա սաղմնառեաց , արդ վեցերորդ
գըժեաց կամար զիւր Նուսին :

Փութով ապա յողջոյն ծերոյն սահ
ման հատեալ լեռնափայր ,

Եւ Զաքարեաց մեծ Գուշակին մը
տաք 'ի բարձր 'ի սաճար :

Այն ինչ հազիւ , (զարմա՛նք ասեմ) ,
տաք իմ ըզսեանս կոխեցին ,

Պատան 'ի դող վաղեաց յառաջ ,
էր գիրկ ընդ խառն ը Վուսին :

Յանկարծ յԱսառած հողուփս համ
բուն արփիացեալ բարբառի ,

„ Դու վե՛հ 'ի Մարս , օրհնեալ ես
Վոյս , և քոյ՛ժընունդ արգանդի :

Ինձ ուստ ուստեք Երկինք սյուպես
 'ի մեժ նաւթնն արգասեաց ,
 Կենաց 'ի մուտս իմ Պառաւոյս զինչ
 այս սպայծառ օր ծագեաց :

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐ էս տեսանեմ,
 կամ և հանդէպ բարբառիմ ,

Դըշխոյն ընտրեալ դա՛ 'ի բիւրոյց
 դայ յաղքատին տաճարն իմ :

Քանզի այն ինչ մըտեր առ իս , և ինձ
 'ի լանջ բոցք հասան ,

Իմ յարգանդին խայտայ մանուկն ,
 և ինձ իւր մօրն ետ նըշան :

Էին Եղնոյ լի հաւատովք , յամ
 բաւն հասեր դու 'ի ծայր ,

Որ ճըշմարտոյն ետուր հաւատ ,
 մինչև եզեալ Տիրամայր :

Ձուարթնոյն 'ի քեզ քցաւ սպառօ՞մ
 յերկնից բերեալն 'ի գահէն ,

Դու աշխարհի դու՛ թ աճ Դըշխոյ
 դու ընր մարդկան ապաւէն : "

Ասաց , և Կոյսն համեառ շիկնեալ
 գիրգ 'ի կարմիր իբրև վարդ ,

Էզու շարժեաց յերգ բարեբան
 'ի շուք Էին և 'ի զարդ :

Ձի ճինքն այնչափ մտա ակնարկեաց
 Աստուածային աչքն աւագ ,

Որ զինք բնաւից գիտէ կանանց
 անձն առաւել անուագ :

Բերկրեալ յողին նա զիւր անձին
նախաձայներ շուք փառաց .

Հուք խոստացեալն 'ի վաղընջուց
իւր Նախահարց ծերունեաց :

Իսկ յայն ժամէն քանիք հրաշից
ողջ աշխարհիս աղղեցան .

Բանի՛ և ահ մըտաց մարդկան . նը-
շանք ետուն նախաձայն .

Այն ինչ Մանուկն ամենակալ առ
գուրս հասեալ գայր առ մեզ .

Պատմել սճով . հարուստ ժամաց
ծերոյս պէտք են մեծապէս :

Անդ Թադք Կասպեան 'ի գող հա-
րեալ 'ի Գուշակացն 'ի ձայնին .

Նոյն և Նեղոս . նոյն Եգիպտոս .
ողջ Արևելք սարսեցին :

Լուան և ձերբդ . (ըստ համբաւոյն) .
'ի ծովափունս Աւանեաց .

Թե սրդ անյաղթն առ գուրս հասել
'ի ըչս կենաց գայ Արքայ : 14

Նա Թագ կալցի փեղերաց մեծ 'ի
բազուկ Հայրենին .

Եւ զինքն և զաղցն իւր սեպհական
յ Ողիմպն առցէ 'ի վերին :

Յայն աներկմիս . ես Մօր Կուսին
շուք սամ՝ իբրև Տերունուց .

Հնազանդութիւն ձօն Գըշխոյնին
սամ՝ զիս՝ մըտաց և ողբոյ :

Բաժակ անմահ և ճաշ Կուսին
 Զուարթուն յերկնից ընծայէր,

Ի յարկն ըստէս ըզմուտ նորա ևս
 լոյս տեսի յանըստուեր :

Աստուածայնոյն ժամուն ծնընդեան
 կայի մնայի անձկայրեաց ,

Ա՛հ, դանդաղանք դըժ սխրմբեր զիս
 յոյան առնէր տրբամազդեաց :

Չայն ես անդուլ յանձուկ վառեալ,
 ձայն երեքինեմ ՚ի սըրտին ,

Ո՛վ թէ զարդիս արագ արագ Մա-
 նուկն ինձ դայր երկնային :

Օ՛չ թէ այսօր զինք ցուցանէր, մինչ
 չէ մեռեալ ծերունոցս ,

Զ ի ճըշմարիտ ինձ զամենայն զանձ
 նէն չքքնաղն ասաց Կոյս :

Ծաղիկ քաղեալ ըզժիրանին ածէք
 գունակ զանազան ,

Եւ ձեռք ՚ի լի ըզձիւնափայլն ա-
 ռեալ բերէք ըզուշան :

Չօն Տերունւոյն պատրաստեցէք,
 որ արգ ՚ի լոյս կենաց գայ ,

Արիք ելէք և տեսանէք ըզմանկա-
 ցեալ մեծն Արքայ :

Օ՛չ թէ մընայր յայս ալեոյթ ծերոցս
 հասեալ ինձ նըշխար ,

Եւ դիտէի, Մանուկ անմահ, զան-
 ճառ գործոց քոց տխար :

Յորժամ անբոյժ անգորբու թիւն
մերում նաւթ ձեալ աշխարհին,
Թաղ կապէիր սասուածաբար 'ի
գահ բազմեալ հայրենին :

Կարգք ո՞ր, հաւատք կայցին զերկիր
և կրօնք որ արդ երեքի .

Եւ զգօնացեալ տեսցէ աշխարհ
զարդարու թիւն 'ի յերկրի :

Յայնժամ ըզտուրս արեանարբուս 'ի
խոփ մանգաղ թեքեացին ,

Եւ անձկացեալքն 'ի յախտեանց
դաբք եկեացին ոսկեղէն :

Յայն անուշեմ յամել զերացն 'ի
Թաղձու թեան ես 'ի մէջ ,

Եւ յոյն անգուտս հաղ քան ըզ-
հաղ բոց բորբոքէր ինձ անշէջ :

Նստման յայնժամ տալր յընդհա-
նուրս հանդէս առնել և համար ,

Աշխարհակալն համբաւատենչ այն
Աւգոստոս մեծ Կեսար :

Յարեայ 'ի չու յիմ հայրենին 'ի
հին քաղաք Բեթզահէմ ,

Զանուն գրբել զիմ և զիմաց չորայ
ես անգ տարագէմ :

Յարեաւ ընդ իս հարսն իմ և Կոյս ,
ոյր Նազարեթն էր քաղաք ,

Անագանեալք հատաք զուղին , մը-
տաք 'ի շէնն անաւադ :

Հէնն յաղքատին յարկ օթեզան
անդ ցիրուցան երևեր,

Պահ գիշերոյն պատեաց զերկին,
զբառուերն ածեր մեզ քնարեր:

Իսկ ՚ի շինին անդէն ՚ի մուտս է
յարկ լքքեալ և անկամ,

Խարձ և ցօղուն ծածկոյթ նորա,
կընիւն գըզիր ազտւեաց:

Սա իջավան էր մըշակաց, յարկ
ապարէն փարելի,

Թէ ոք յանգոց անագանին ՚ի
շէնն եհաս գիշերի:

Զի էր իսկ նա յայլոց յարկաց ՚ի
զատ լքքեալ նըշաւակ,

Անդ գեմ եգաք ՚ի միասին, խոնջ
երկօքեան և վաստակ:

Զայս կամ յայնժամ գեաք ինձ ե
տուն, կմ զայն երկինք կընքեցին,

Որպէս արժան է հաւատաւ, միաք
խմ անշուշտ յայս յանկէին:

Կամէր Որդւոյն նա ոչ միայն յաղ
գէն կրբել խուժագուժ,

Եւ վըշարմբեր ՚ի կեանս ողջոյն ընդ
քիրարն գալ ապաժոյժ,

Այլ և կամէր Աստուածորդւոյն
՚ի յարկ ծնանել ՚ի յաղքատ,

Եւ սրբակապան ունել զմարագ,
ողորմելի և անքատ:

Մըսեալ 'ի գոմն , և առ մըտոյն
գրաստ մեր կապել ռաւեր խար ,

Կա մեր ուղւոյն էր զօրավիտ , մեզ
մեծապէս գիւր արար :

Մօտ առ ընթեր 'ի յարգն 'ի խար
Կոյսն նրատաւ նազելին ,

Ձի շէր խակ անդ մեկուսացեալ այլ
կողմն ալուց 'ի գոմն :

Եզն յաշեկէն կայր և շինշէր , ջերին
գործեր զայն դազար ,

Ձոր յանդ փոքրիկ իւր կալուածոյն
աղքատ վարեր արտավար .

Վարեր քըրանէր ցերեկն 'ի բուն ,
ձեռք փաստարեալ 'ի յարօր ,

Եւ գիշերի գառնայր 'ի տուն ընդ
իւր եզին վարձաւոր :

Ձի 'ի սպրեկնն իւր բաւեացէ ողջոյն
աւորն 'ի քրտանց ,

Կաւ հացիկ բերեալ ըղքաղց հար
ցէ մանրիկ զաւակաց :

Կայր և սրտեր 'ի մեր աշխարհ
պահն հասարակ գիշերի ,

Քուն զիս եթող , որ աչք ծանրեալ
'ի կողմն եզէ 'ի վեմ մի :

Խորե այնպէս ես զայն գիշեր չըն
կրկնեցայ քուն 'ի խօր ,

Հարթնում յանկարծ , զականողիս
նըշու գրաւեաց ահաւոր :

- 'Ի ներքս ողջոյն 'ի լոյս ճաճանչ փայ
 լատակէր տաղաւար ,
 Եւ ոսկեփայլ ըզխրուուացելն յարդ
 տեսանեսա և ըզխար :
 Յառնեմ և մերկ մերձ առ մըտքին
 յակն արկանեմ ես Մանուկ ,
 'ՆԸՂԸ ցայտէր համբուն ծածկեալ
 իբր 'ի լուսոյն 'ի ճամուկ :
 Էր հանգուցեալ դիրդ 'Նորածինն
 յարդից վերայ 'ի խըրձանց ,
 Ձոր այն ինչ Կոյսն 'ի լոյս ամեալ
 ցաւոց ազատ և յերկանց :
 Իսկ հանգարտիկ աստի կայր Եզն ,
 անտի գանգաղն Յաւանակ ,
 Երես մըտոյն շառնեն նոքա , և մո
 ռանան ըզճարակ :
 Անդ և նըղըլ մեծ արձակէր Մայ
 րն Լուսոյն գերաշխարհ ,
 Եւ ծունդ կրրկնել կայր նա'ի գուճա ,
 աչքն արփենիք 'ի խոնարհ :
 Ա՛հ , արաստուս ցողեալ անոյշ 'ի
 սղայն հայեր հօղանին ,
 Եւ ըզկրրկին ձրդէր դաստակ ա
 չացն հանգեալ ցողագին :
 Արախս օդոցն յեա թօնընկէց , ար
 փեացն երես գեղաւոր ,
 Երբ հիւսիսոց թեք տաւառնեն և
 հողմ հանեն ցուրտ և չոր .

Ըզմեզ ըզբալ ողջ փարատեն , մաք-
րեալ զեթեր և զերկին ,

Սապէս յայնժամ այն Կուսական
գեղ ճաճանչեաց գիտակին :

Չինչ գործեցից , ետու նոցա զիմ
բաճկոնակն 'ի սրաստառ ,

Գըզաթ առեալ եղի ներքոյ , զոր
ստրաբոյս տայ ոչխար :

Այս էր ոսկին , այս ծիրանին , մեր
այս արքեան Արորան ,

Աղքատութիւնն և խոր գիշեր զայս
մեղ ցուցին բուական :

Չե՛ զաշխարհի մութ փարատեալ
արփիանայր առաւօտ ,

Եւ գունդագունդ հասին հովիւք
մօտ 'ի գաշտէն բազմարօտ :

Երփըն ծաղկամբք լըցին մեղ զայրն ,
և սրբ կապեալ գեղաարար ,

Կան և հարուն , հընչեն ծակոտ սը-
րինգ տախիլ և քընար :

Այն ինչ մըտեալք , և զայս իւր-
եանց 'ի կոյս շըրջեն 'ի մըսոյն ,

Եւ ակընկորք գեանաամածեալք եր-
կըրպագեն Արփենուոյն :

Լըսիկ ես անդ կամ հիացեալ , ու
տի՛ համբաւն այս բանիս

Յանկարծ ընդ գաշտն հարաւ հըռ-
չակ , և հարցանեմ ծերունիս :

Մի ոմն հովուաց արձանացեալ, բան
ինձ պատմեաց կարգաւոր,

„ Դասք եմք հովուաց, և ՚ի դաշ-
տի սատ արածեմք մօտաւոր:

Մեք մեր կարգաւն ըզցայգն անբուն
հօտից պահեմք ըզպատակ,

Մեզ ՚ի վերուստ լոյս մեծ ծաղեաց,
և էր գիշերն հասարակ:

Մինչ յարհաւրաց կամք պակասցել,
ձայն մեզ հարաւ ընդ եթեր,

Մի երկրնչիք, ևս ձեզ ով արք,
մեծի խընդին եմ բանբեր:

Մօտ ձեզ այսօր ծընաւ Աստուած
զոր ձեզ Գուշակքն աւեանն,

հա յառաջինն ըզմարդն ամեալ,
խաւար թափէ ՚ի բանդէն:

՚ի մօտ ՚ի շէնդ ըզնա տեսէք, շէն
աւեանիքս այս ՚ի զուր,

Յարգից վերայ տեսչիք ըզնա խո-
նարհ եղեալ ՚ի մշտուր:

Ազդ զայս առեալ մեք զանին յա-
ռեմք ՚ի մօտաւոր յայս ՚ի շէն,

Եւ չուրջ յանկարծ գունդք իջա-
նեն ՚ի թեւս սակիս նրկարէն:

Գունդք են անմահ երկնաբնակաց,
ողջոյն ծաւալ ընդ երկինն,

Արք ամպածեմք արփիածեմք ընդ
օդ թեթեւ սաւառնին:

'Ի կարգ տխար զարմանազան ա-
 րագ խայտան և ճախրեն ,
 Երկնս յերկինս յերրեակ 'ի դաս
 սար երրակի բոլորեն :
 'Ի յերգ սպա հընչեն Բեեռք , ւան
 դուստ բարձունք Աղիմուֆին
 Տան արձագանդ , և ծափահար
 խընդայ սարէ և Արֆին : "
 Չնչս պատմէին , և անդ անյազք 'ի
 լոյս ջընծան 'ի Մանկան ,
 Աչք անքըթիթք և միտք անխաբք
 'ի նոյն տեսիլ յառեցան :
 Դէմքն և աչկունք ճաճանչ ջայտեն
 և գիրգ մարմին Տէրունայն ,
 Գնալով գընայր և բացարձակ փայ-
 լասակէր վայրն ողջոյն :
 Արպէս 'ի թերթ ծիրանափայլ փըթ-
 թեալ բարեան վարդից բոյս ,
 Ծաղիկն անմահ գայ յերեան , յոր-
 ժամ ծագէ արշալոյս :
 Եւ կամ յորժամ յելս Արեգին ,
 'ի ծագ վառեալ վարդագոյն :
 Մեզ քըրքմանայ յոյժ գեղափայլ
 աւուր գիտակ գարնայնոյն :
 Իսկ մեր յայնժամ թէպէտ և միտք
 Մանուկն յանմահ շերկբային ,
 Աստուած գիտեմք ապէնխաղ , և
 ոչ կարօտ ինչ կաթին ,

Ճարակ սակայն շատրեմք Մանկան,
իրբու ծընունդ հասարակ :

Եւ կաթնասուն գիրգ արդայոյն
կամք և լինիմք օժընդակ :

Նա 'ի Մօրէն մասն սալիկար առ
մահացուն 'ի մարմնի :

Եւ ըստ կարգին նըշան Ղզզիա,
Սամեան խեցւով թըլփատի¹⁵ :

Անդ մեք ըզբանն յուշ մեզ ամեալ,
ՅԻՍՈՒՍ նըմա սամք անուն :

Որպէս երբեմն յերկնից պատգամ
մեզ աւետեաց Ձըւարթուն :

Եւ զի անշուշտ և Քահանայ, էր և
զարմէն յարբունին :

Ըննա և աղոթ 'ի բառ Հեղին
ՔՐԻՍՏՈՍ անուն ձայնեցին :

Այլ թէպէտ և անխորձ յաննէ
Մայրն անշաղախ էր 'ի բուն :

Եկաց մընաց, մինչ զԱրեղին ծա-
գուսնե կանա քառասուն :

Ապա 'նդ Մանկան գամք 'ի Սաղիս
'ի սըրբութիւն Մօր Կուսի :

Տամք ըստ կարգին ձօն Սեղանոյն
մանեկազարդ Ազանի :

Կայր Քահանայն նըւիրագործ, կը-
տառ ամեալ ըւստապանձ :

Ունէր 'ի գըւխ խոյր երկեղջիւր,
պահէր 'ի ներքս հուր անանց :

Հարջ Սեղանոյն սըրահաւոր վար-
տադեղեալ կայր մանկափն ,

Եւ բակ առեալ , և ՚ի սկահայ զա-
րին հեղուն զուարակփն :

Քաւիչ մեղաց զայն Քահանայն մեծ
Արքային փողտակաց ,

Ներումն հացեր ողորաւոր , բու-
րումն հաներ խորանաց :

Գան և խրանին աւագք աղչին ՚ի
կարգ ՚ի մի և ՚ի նոյն ,

Առեալ և զաջն ՚ի սրատանդեալն
՚ի քունս ամեն արջառոյն :

Նա ըզ մասփն վեր ՚ի վերոյ թացեալ
ըզձայրն ՚ի յարեան ,

Չորիցս երիցս ՚ի սրբազան սըրակեր
ցօղեր ՚ի սեղան :

Սըրակեր ՚ի հարն և սեղանոյն , և
յեօթնաջահն աշտանակ ,

Նոյն և ՚ի մեծն ՚ի վարագոյր , սըր-
բոց գաղանեացն ՚ի սրահակ :

Արգ եկն եհաս վախճան սըրբոցն ,
և խոնջ Նրեցն ՚ի գործոյն ,

Յակուժը նըստեր ՚ի հացկերոյթ
ընդ զաւակաց քաջանոյն :

Յայնժամ համեաա քայլ ՚ի սեղան
Կոյրն քայլեաց ծընգասեր ,

Բարձ ըզ մանուկն ՚ի յահեկփն , և
զաղանիս յաջն ամեր :

Ե՞ս քեզ, Իշխան, ես զորն ասեմ
'ի հրաշակերա նըշանաց,

Զոր Հայրն յերկնից վըկայ անխար
անշուշտ Որդւոյն իւր ապշեաց:

Քանի՞ յայնժամ 'ի սեռ Մանկան
ահիւ պակեաւ Քահանայն,

Քանի՞ և հուր լոյս նորահրաշ փայ-
լատակեաց 'ի խորան:

Երկըս նա 'ի բոցն 'ի հուր նըւիրա-
կան խունկ էամ,

Երկցս և անդ մինչ յառաստաղն
ահեղահրաշ բոց ցայտեաց:

Նա ըստ կարգին յաղէ զԹըռչունս
խառեալ զնոցուն պարանոց,

Հեղու զարխանն, և ըզփետտութն
առեալ անդէն արկ 'ի բոց:

Նոյնպէս արար և զառաւուշանն, և
զարմըկունս ջախջախեաց,

Եւ 'ի մրտից զինքն արեուն յա-
րեւելից կոյս շքրջեաց:

Հուր սուրբ ասպա ես ախանդեաց,
և ծախ անոյշ ամբառնայ,

Եւ 'ի սեղանն հանէ բութեան հոս
ըզՊանքեայ՝¹⁶ և Սարայ:

Սանկարժ զորեարն անդ ափշեցոյց
դէպ նորապքանչ և օտար,

Իբ Սիմէոն յանուն հաւուն, այբ
հինաւուրց, այբ արգար:

Հրաշիցն անդուստ աս 'ի վերուստ
 ապագայից նախատես ,
 Յարգուոյն վերին էր իսկ նմա խոս-
 տումն եղեալ մեծապէս :
 Բա՛ զաւետեալն անշուշտ անպէ ըզ-
 բուն Գրքիինն և զԱստուած ,
 (Թեպէտ նորա արեք ծագկեալ) ,
 մինչ չի փոխեալ նա յաստեաց :
 Խոր ծերութեամբ էր նա տուայտել ,
 հանգիստ խընդրէր 'ի մահուան ,
 Այլ յանձկայրեաց էր 'ի սրբափն
 յոյսն նորա անաստան :
 Եհաս Աստուած , ծանեաւ ճըշգրիտ ,
 Հոգևով լրցեալ գերունակ ,
 Դիմեաց ըզհեա Տեառնն իւրոյ եւ
 իբր 'ի դաշտ ըզԲարակ .
 Նա թէ յանկարծ Նապաստակին
 ըզհասն էառ 'ի բացեաց ,
 Կանգնի անդէն և շահանջէ , և վեր
 'ի վայր հաստաց .
 Թողեալ զուղորդն յոր հեռեէր ,
 գրնաց թափառ 'ի յուզոյն ,
 Զակն իւր յածեալ , զանտեսն ան-
 յայտ ըզհեան յուզէ գերեոյն .
 Գրնաց յայտեոյս վազէ յայնեոյս ,
 մերթ խուճապէ և դառնայ ,
 Անդուստ ըզգաշտ և զանդաստան
 հընչէ լինու ձայն նորա :

Սասկէս էր տեսնել ի Տաճարին, յոր
Ժամ խայտայր ծերունին,

Այն ինչ տարփմամբ կորզէ զՄա-
նուկն ՚ի գողգոջուն իւր բազկին:

Նա գիրկ ընդ խառն եղեալ նրմա
աչօքն հայցէր ցօղագին:

«Մանուկ ողւով դու բարգաւաճ,
անշուշտ ծընունդ դու կին:

Կեանք աշխարհի, որ մեր զարկածն
և ըզՆախնեաց մահագոյժ,

Եկիր կամաւ քաւել ՚ի քո յառուս
արեանց ապաժոյժ:

Ըզգուրս բանալ մեզ երկնաձեւ և
տալ հարուլ մեզ ըզժամ:

Զիս հայր, խոստմունքդ, ամենա-
կալ, ոչ խաբէցին քո անխար:

Մեռաց այժմիկ, հանգստիս արդ
վերջ աուր կենաց քըրանահար,

Լոյժ զիս մարմնոյս ՚ի կապանաց,
որպէս յառաջ խոստացար:

Աւք իմ տեսին, զոր աշխարհի ա-
ռաբեցեր օգնական,

Լինել ազգաց լոյս խաւարի, նոր
փառք զարմին Յակոբեան:»

Դարձեալ առ Մայրն, «Ո՛ր գեղ,
ասէր, քեզ ո՞ր ներքող նրմանէ,

Զինչ քեզ շնորհա, որ մահացուաց
Փլրկիլ ծընար յարգանդէ:

Թեպէս շատից մեծ խոչ և խուժ
լիցի անշուշտ այդ Մանուկ ,

Եւ ժամ դարձեալ քեզ եկեացէ , ո՞
ժամ տրխուր և անշուք .

Յորժամ ընդ քո սիրտ թալացեալ
սուր մի անցցէ սայրասուր ,

Ա՛հ , արքամաղցեաց Անյս համա
կիս 'ի սուգ 'ի բօթ գուժալուր :

Գոյն 'ի պրզատր այն գեղահոսն
յայնժամ գընայ Յորդանան ,

Արեգն յամեալ ծագէ երկրի գալ
կան 'ի գոյն կերպարան :

Յայնժամ և ի դձ լիցի երկեր զի-
րանն ամալ զանարի ,

Եւ կարգ օրէնք քակեալ բնու
թեան , յոդ լուծանել ամայի : “

Ասաց , և փոյթ զաչարն փակեաց ,
իբրև 'ի քնոյ ծանրացան ,

Եւ առ ըզնա քաղցր օրահասն ,
յապունչ հարաւ անդ օրեան :

Ա՛յ մեք գիտունք յոյժ զանդ խաւմք ,
և մեր անդուլ միտք յուզեն ,

Այ խոչ և խուժ լիցի Մանուկն ,
և զինչ այն Մօր սուրբն իցեն :

Մինչ երկոքեան ծրփամք այնպէս ,
և ժամանակ շատ չեանց ,

Եւքն յերեան ըզբանն ամին , ըզ-
հոգ թափուք մեք յանձանց :

(Թէ ոչ, և այլ յողնաթափած մեզ
ցաք յապայս հանգերձին,

Եւ խորագոյնա ՚ի սուր սուսեր գի
ցեն ըզվերն ՚ի յողին) :

Քանզի յայնժամ յԱրեւելից երեք
Աքքայք ՚ի ծագաց :

Եկին առ մեզ, տեաքք են նոքա
բազմահարուստ դաւառաց :

Չօն մեծ ամին. տեսա, նոքա Աքքայ
տեսին, ոչ Մանուկ,

Չի էր իսկ ձօնն ոսկի հարուստ,
զբժուռս, ըստաշին, և կընդրուկ :

Սոցա արփեացրն զօրութիւն, կարդ
չբըջանին Ողիմակեան

Աժ յերևան մեր յաշխարհին ծընել
սահման մեծ զԱքքայն :

Որում Երկին, որում Երկիր, Թագ
դաւազան ընծայէր,

Ճեպեն նոքա անտահ Մանեկանն ՚ի
տենչ տեսոյն և ՚ի սէր :

Ասող ՚ի բարձանց ճանապարհին վա
ռեաց նոցա ջահ սրայժառ,

Առաջնորդէր մեծ կարսպեան,
ուզի գըծէր ըստավառ :

Որպէս երբեմն և մեր Նափնեաց ընդ
անապատն ամայի,

Յորժամ նոքա ՚ի Փարսուէն յերկիր
գնային հայրենի,

Զահ մի հրափայլ ըզպայդ յերկնից
ուզույն վնէր նախընթաց ,

Լոյս նորասրանչ և ճաճանչեղ սըփ-
ուէր ծաւալ սահմանաց :

Սըտեալք 'ի Շէնն , և զՀերովդէս
տաննն ուզույն այն գիտուն ,

հըսա կարծէն ծընեալ մանուկ , իբր
արքայի 'ի Բանուն :

Յապնչ հարեալ , 'ի վեր վազեաց նա
մեծ 'ի շտապ տազնապի ,

Գուցէ խընդրեալն օտար Մանուկ
ըզԹագն առցէ հայրենի :

Հրաման բնակաց տայր դուշակացն
Սասան խըմբել արքունեան ,

Եւ ըզճնելոյն յուզէր ըզվայր , Ժամ ,
զարմ , և տուն ըզՄանեկան :

“ Բանք Ծերունեացն , տան նոքա ,
ողջ ակնարկեն Բեթղազէմ ,

Ուստի ծընեալն արփխացի հրա-
չից մասամբք բազմադէմ : ”

Յայնժամ նորա բազմակոհակ յոյզ
խորհրդոցըն ծըփայր ,

Եւ խելք խառնէր բազմամըթեր ,
'ի գոյ հարեալ վայրապար :

Զարքայսն ապա առեալ յըզէր , և
զայս նոցա տայր բարբառ .

“ Գիտեմ ս' տեսարք , յայս մեր սահ-
ման ըզձեղ ձըդեաց ս' պտաճառ :

Նոյն պատճառին և մէք մընամք, յոյս նոյն ըզմեզ ցանց վառեաց :

Տենչ մէք ունիմք տեսոյն Մանեկան 'ի շատ երգեալ գուշակաց :

Չէ 'ի բացեաց Բեթղահէմին շէնն յապառաժ արասաց :

Ի՛մ է քաղաքն, անդ Արքային 'ի խոյզ մըտէք ծընելց :

Անդուստ 'ի գիւտ ձեր փութապէս առաքեցէք մեզ բանբեր,

Չ'ի այդ Մանուկ թագապըսակ ըզ շուքն առցէ և՛ ըզմեր :

Ասաց, և նոր կեղծեաց հըրճուամք 'ի սուտ պատիր գիտակին,

Բայց դառնութիւն օտարախորթ 'ի լանջն յուզէր մոլեգին :

Անմիտ կարծեաց թէ մեծ Արքայն, որ տայ հրամանն աստեղաց,

Երես առնէ կալ 'ի յերկրի պատկառ թագին մահաղցեաց :

Կրքա ուղւոյ եղեալք կրրկին զաստղն տեսին բերկրարար,

Եւ մեզ գալով գայր և մօտէր գունդ և սաստիկ մեծ որեար :

Յայնժամ յանկարծ վերոյ յարկին, Ասալն այն 'ի լոյս ճոխարար

Եկաց և շնդ կաթեաց սաստիկ, զողջոյն ելից տաղաւար :

- Արաբէս յորժամ մարտ զասրաժոյժ
 Երկին յայանէ երկրասլիշ,
 Կամ թագազարդ գոռայ Պետաց
 զօրհաս մահուն մատնանիշ,
 Գէս բարկացայտ հեղու յեթեր
 Վարասին ահեղ գիտաւոր,
 Եթէ յանկարծ տիպն է յարեան
 կարմիր 'ի գոյն ահաւոր :
 Արդ տանս անձուկ ընդ գերանօք
 ես ծեր տուայտեալ 'ի գոյից,
 Հիւրընկալու աղքատս համբուն ե
 ըից եղէ արքայից :
 Տեսի զնոսա յոսկի յարծաթ, և
 ծիրանեօք գեղասպանծ,
 Ողորաւոր Մանկանն առ ոտս և
 Մօր Կուսին, գեանեամած :
 Այնպէս մէն մի կարգ ըստ կարգէ
 ընծայ և ձօն մատուցին,
 Մինչ անդ առ դուրս գունդ սրահ
 ունէր բարբարիկոն խուժանին :
 Անդ և Նըժոյզն 'ի նիւս առեալ
 Տիւրեան ծովուն ծիրանեաց,
 Կայր դաւիր հատեալ և 'ի դան
 դան սանձ կտարէր ոսկեսանձ :
 Օայս շուք հարեալ, և խընդալիցք
 Աստեղբն 'ի շուն ընթացան,
 Ար ասպարէզ նոցա ընդ մեծ գայր
 նըշողիւքն յերեան :

Ուրի ընդ այլ ըստ սրտագամին թո-
ղին ըզլէնն յահեկին :

Մի զարքունիս տեսցեն դարձեալ
զՆդամացի արքային :

Այն ինչ մանգաւ նա թակարդեալ
զանձն իւր ետես նըշաւակ :

Բիւրուք Ա յսովք մոլեալ դռաց
կասկածաւորն ՚ի քաղաք :

՚Ի զէն ՚ի զարդ բիւրս անդ յըզեաց ,
մշտեալք ըզցայդ դողուղի ,

Արկցեն տապաստ զոր և գըացեն ՚ի
տիս մատաղ հասակի :

Թէպէտ ՚ի գիրկս են դիասունն , ՚ի
մարցն ըստեանց կորզեացին ,

Անկցին սրամահ , անկցի և անդ
Ժառանգակալն թագին :

Բայց ինձ ՚ի քուն ՚ի խաղաղիկ ձայն
իմն ազգեաց երկնաւոր ,

՚Ի շտապ տաղնապ փախուստ առ-
նուլ , ըզլայր թողուլ բնակաւոր :

.. Օ՞ն դու , ասէր , առ ըզՏըղայդ ,
նաև ըզՄայրն առ ՚ի հեռ ,

Ճեպեա՛ ըզլուդ , ուր կայ Նեղոս
եօթնաբերան գետահեռ :

Անդ գեմ եդեալ բնակեաց յերկրի ,
որ չէ այտի տարադեմ ,

Մի գոան երբէք դու փոխեսցես
մինչև ես նախ քեզ ազգեմ :

Քանզի Արքայն դառէ Մանկանդ .
որհաս նիւթէ շարաշար . "

Լըւայ յարեայ , և Մօրն ըզքան
զայս մերկայայ կարգաբար :

Անդ զՕրիորդն էր տեսանել գող-
ցեա յողիս ապաստան ,

Խուճապ ըզցայդ հնարէր խընդրէր
ընդ այս փախուստ և ընդ այն :

Յայնժամ ապա ընդ սիրտ նորա սուր
Թափ էանց երկայրին ,

Ահ , տըրտմազգեաց սիրտ նազել
ւոյն 'ի ցաւ դեւոյր ահագին :

Յարեաք լըւիկ և զահարեկն ըզ շէն
Թողումք գիշերի .

Եւ ձեպրն թացք և խուճապեալք
յանտառ մըտաք յանուզի :

'Ի չու անկեալ հասի զանտառն այն
արմատուան Եզմնայ ,

Անցի ընդ շէնն ընդ վաղընջուց
բարձրապատուարն Ելուսայ :

Անդէն Մապոայն վայր ձիթենուա
կայ անջըրպետ ՂԱսիոյ ,

Ծագ Լիբիայ , ուր և մըտի յերկիրն
անփորձ անձրեոյ :

Փարտան է սա , որ նախընծայ բնու-
թեան երկնից գոյ գիտակ ,

Սա և զարփեաց , և ըզլուսնին
գիտ զԱրեգին չըրջանակ '7 :

Անցեալ ջրեմ, ւանծանօթից լե-
րանց, գետոց, տամ սղջոյն,

Անցի ընդ շէնս, ոյց և Բրբրոնք
բարձանց նրման ևն Արփուոյն :

Գնացի զափամբք Անթեղոնին, ուր
և բերդոս և պատիր : 8,

Եւ զգուշանամք և գոյզն 'ի սիւզ
Մանկան գըլխոյն գըրգալիր :

Անդ 'ի խորշափ ճապուկ ծայրից
մայրիք գըրգան Սարդենեաց : 9,

Եւ սիւզք անոյշք հանկեն սօսիւն,
գիւր մեծապէս ևն վըշտաց :

Նա՛ ժայռք, լերինք, գըրգեն ըզմեզ
հեղինկ շարժեալք 'ի ծայրին,

Լրձակք, ծովակք, պատին և տան
նըշան հընչակ առ խընդին :

Եր և լրանլ գըրգանք յորձանք ընդ
խորտակեալն ընդ սլխա,

Թափ քարավէժ հընչեն ընդ վեմս
յանուշահոս գալարիս :

Յաւեա թըռչունքն յափու՛նս առ-
վորք գետոցն 'ի գար գեղեցիկ,

Ըզսիւզն առեալ մեզ անուշեն յերգ
և 'ի ձայն գայլայլիկ :

Է՛ զի իջեալք արօրանան, է՛ զի
թեկն խոյանան,

Եւ ծափահարք տան քարախիւն
հարեալք ըզթեա ընդ իրան :

Նա և երկիր 'ի տես Էին խաղաղաց
յարգանդն 'ի բերրի :

Սէզքն են բուրեան , և արկանէր
Մարեմն 2⁰ անոյշ հովանի :

Անշուշտ յայնժամ զանխաւըն յա-
կունս գրնայր խընդայր և՛ Եզաս,
Գալուստ Ե՛ին գիզան ալեօք գեան
ամբառնայր գեղահաս :

Նա հըրճուալից 'ի վեր յորգեաց ըզ-
մբկանունան որ 'ի ծոց ,

Եւ ընկըրկեալ զալբանեբքինս, գայր
յերեան 'ի խորոց :

Իսկ յերկուզեան յուրտացեալ, գայր
մեզ յերկնից Զքարթուն ,

Սլացեալ յերկիր շողայր սուսեր , և
ասպարին տայր կոփիւն :

Նա բազմուղեացն էր քաջագէտ ,
տայր մասնանիշ մեզ զուզին ,

Մի ընդ ուզորդն 'ի չու անկեալ
ըմբռնեացէ Թընամին :

Նէշք ծիրանիք յուսըն փայլեն, տխրն
էր Զուարթնոյն լուսազգեաց ,

Այն որ ըզկոյսն ինձ յարձակել ,
զիս մեծ վարանս հանգարաւեաց :

Զուարթունք և այլք կան մեզ վե-
րոյ , զթօն գիշերոյն փարատեն ,

'Ի քուն Մանկանն ըզցուչացեալք ,
քօշ ըզթեացն արկանեն :

Արդ ես յուզի զանխուշ 'ի տար ,
յանքոյթն ելի ընդ Մանեկան :

Նլի յաշխարհն , ուր զանգակեալ
Մովսէսն հընչեն Շքաընչան :

Բայց ե լինիմ այլ միջամուխ խոր
'ի տահման փարսեան :

Աներկեան իբրև երբէք ինձ չե-
րեէք մի աւան :

Իբրու ոչ շատ ինչ տարագեմ թա-
գէն մոլի յարքային :

Ա յապէս յանքոյթ թէպէտ 'ի վայր
մտք յերկիւղէն ծրփային :

Ոչ ընտրեցաւ , ոչ Հերմուսու , ե ոչ
Թերէն շէնն աւագ :

Հարիւրդ ընեանն այն գեղանին ,
անքոյթ համբուն մեզ քաղաք :

Ա զիս Մեմփիս , ուր արքայից ա-
հեզ Շիրմայ մահարձանք ,

Բնակեմ նախնայն բարեկամիս
ընդ գերանաւն անվճաանդ :

Նուշակ հարաւ 'ի Պեղոսեա , ե
Թէ արքայն Սաղիմեան :

Տղայոցն 'ի մահն 'ի տարածամ եզ
ամայի գէնն աւան :

Նա սուր երկաթ մըխեաց 'ի փողս
իբրև մատաղ 'ի գտաանց ,

Ընքաղքս արևն , 'ի ճիչ լայինն ,
հաս ամբարխչան ըզմանեկանց :

Լըւաւ զայս Կոյսն, և գիբկ ը խառն
 ընդ իւր Մանեկան պընդապէս,
 Գոյն իւր հաստաւ, սիրաբն գեղոյր
 յահեղ շարեացն 'ի հանգէս :
 Քանի՛ կարծես, յաղբերականց հե-
 ղոյր արտօսը անդ որեան,
 'ի ըստ քանի՛ մարք ընթացան ընդ
 այն քաղաքն աշխարան :
 Իբր 'ի յարեանց գեա յապաժոյժ
 ողոյնցան հող երկիր,
 Յարեանցն 'ի ծով աունք 'ի լիւզ
 դան և դիակունքն անյարիր :
 Արպէս յորժամ զանրզգուշից հա-
 վուաց ըզգան ընթրանեաց,
 Աղջոյն 'ի գաշա, ողջոյն յանտառս,
 կարկուան և հոյն ամպրտագ :
 Ա՛չ բաղմահոյլ Գառիւնք այնչափ են
 կարկտահարք դիտապասա,
 Ա՛չ և այնչափ լացին արօտք, լա-
 ցին հովիւք շարաբասա :
 Ա՛րչափ անկեալ կան խիտ առ խիտ
 աղայոց մարմինք աղածրի,
 Լի են նոքք հեզ աւանին և հրա-
 պարակք և ուղի :
 Հասոց ահա՛ ըստ Գուշակին Մա-
 նուկն եղև 'ի կործան,
 Եւ աղէկէզք արդ որբացեալ զա-
 ղիսն իւրեանց մարք որբան :

Ո՛ղինչ յամեաց եղևնադործն, Ե.
 զեմանդեանն 'ի մարմնին
 Ախաբս ջերեալ, ժամ ոչ հարուստ
 փրչեաց ջատուկ նա զողին :
 Իսկ իմ 'ի քուն ազդեալ կրրկին 'ի
 ձայն Չուարթնոյն երկնախօս,
 Ալբեալ թողում ըզհրեշամին վայր
 Նեղոսին եօթնասոս :
 Դառնամ յերկիրն 'ի հայրենին,
 գետակն հարեալ 'ի նըշան,
 Չոր ես կանխիկ եզի ուղւոյն, ըզ
 Մայրն ամեալ ընդ Մանեկան :
Ո՛ւերևս յուղես, զինչ գործ Մանե
 կանն, ոյժ զինչ 'ի վեր ք ըզտիս,
 Չինչ միտք ե զինչ անախականն
 եցոյց հրազից արգասիս :
 Թէ քեզ զարգիս թիւ արկանեմ,
 զոր ինչ տեսի հրաշալի,
 Յորժամ 'ի տիան անախական մար
 մինն ամէր տերունի,
 Նախ նուազէ այս ճառ ըզձայն իմ
 ծերունւոյս քրրանաբեր,
 Եւ յողմագոս պայծառ ըզտին
 արգէն պատէ խոր գիշեր :
 Քանիցս 'ի բան նա աստուածեան
 ըզմեզ ահիւ պաշարեաց,
 Հուր սուրբ քանիցս ահ մեզ կարկ,
 Ե բոց ցոլմունք փայլականց :

Յորոց պատեալ բոց էր Մանուկն ,
 'ի լոյս խարտեալ գիտակին .

Յարժամ հրացայտ փայլատակեալ
 լուսով վառ էր արփային :

Թողում ասել . քանի՞ լըւաք խօսել
 նրմա միայնակ ,

Եւ Երնողին տալ ըզբարբառ , խոր
 խորհրդոց նըշանակ :

Մայր նազելին կայր հիացեալ , մինչ
 գոյնն ոստան անկանէր ,

Ձի տակալ 'ի տան սաւառնէին Հրեշ
 տակք մարդկան 'ի պատակեր .

Գան ըզ Մանկամբն և բակ առնուն ,
 Թեւովք գրրդան նըկարէն ,

Ածեալ Թափեն հոյլ Մանիշակ , և
 խուռն 'ի Վարդ քօղարկեն :

Բայց նա խոնարհ մեղ շուք հարել ,
 բան կատարեալ զիմ և Մօր ,

Ենողին անշուշա լընոյր ըզսէր ,
 լեալ անդամովք քաջազօր :

Օ արդուն յարբունս մատաղ ախոցն
 ամօք ամեալ երկտասան ,

Եւ տակաւին հրաշից մատամբ ոչ
 եկն ազգին յերևան :

Իակ որ յայնժամ նա զինքն յայտ
 նեաց , սոյս առաջին էր նըւագ ,

Ծանեալ խուժանն ըզգօրու թխնն ,
 'ի բուն ծանեան և քաղաքք :

Տօն մեծ ազգին էր 'ի Սաղիմ, չա-
քայ և եան 'ի հանգէս,

Գայր Կոյսն արգիւան, Մանուկն ան-
մահ զաջոյն ունէր պընդապէս :

Տօն վախճանէր, և ես 'ի աուն ընդ
Մօր դառնամ Տերունւոյն .

Խանջք մէք յուղւոյն նախկի աւուր,
մութն առ ըզմեզ գիշերոյն :

Իբրև անհեա լինէր Մանուկն, աստ
անդ հարցի փոյթ և ժիր,

Ըջնոյն երկցս ուղին չարկցս հա-
տեալ ձայնեմ առաւիր :

Մայր մեղադիր անձին լինէր, աչք
գեղանւոյն ցօղալից,

Եւ ծածանէր իբրև 'ի սիւզ խար-
տիշադեղ փունջ վարսից .

Գիրդ արտասուքն հրաշանային գե-
ղով յանբիծն յայն 'ի բիր,

Եւ ձիւնափայլ ընդ ուն հեղեալ
գիտակք շողան ոսկեափայ :

Արպէս յորեմմ ջինջ մարմնոյ
գըղգեալ Մարեմն 'ի սափօր,

'ի անդ ասարափ յօդ դառնաշունչ,
Թաղծեալ վարսիք կայ 'ի կոր-

Բայց և ըզչուխ իւր ամբարձեալ
կրկին ցօղունն 'ի յերկին,

Չըւարիւսպեղ Թեակոխէ, ըզ-
չուքն առնուլ զառաջին :

Դառնամ ընդ կրուկ, ինձ մըտադ իւր

Մայրն հեռու ըր թաղծալիւր,

Արեւ երիս մէք վարանեալ, սաս

Թափառեմք ՚ի նանիւր :

Ի շորթորդու մն եկն յերևան, զի ես

և Մայրն յուսահաստ,

Տաճարն ՚ի կոյս դառնամք մաղթել

մեր Աստուծոյն ՚ի սպառս :

Այն ինչ կոխեալ սեանք Տաճարին,

և տեսանեմք անդ մեծ խումբ,

Ունէր բազմոց իւր հոլունեալ նա

Նրբացանցն ՚ի յակումբ :

(Այս են նորիք հրաշից նորա և զօ-

րութեան նըշանաց) :

Զի զԳուշակաց առնոյր նա անդ

բան ՚ի քընին խորխուաց :

Չաւազս ՚ի Հարց կայր հարցանէր

խոր զառամից, և վարժէր,

Նորա յակճիսս յապուշ հարեալ,

նա գերաշխարհ բան խօսէր :

Չէր այն հանճար մաւրացածոց,

չէր գեանաքարչ հրահանգաց,

Չէր Վարժապետ, և հրաշանայր

Մանուկ տիոց գերազանց :

Նա ոչ պակաս տիպն յաստուածեան

էր փարեղի մեծապէս,

Որք հայէին, ոչ յադէին, յաստուա-

ծազարդն յայն երես :

Յաշխունան յաղու 'ի լուսալիբ , և
'ի գագաթն արբենի ,

Ծաղկափրթիթ էր և հասակն , ա
կանողաց տարփալի :

Չ 'ի սւր ուրեք և յոր 'ի կոյս ըզ
գլուխ շարժէր Նազելին ,

Քան զասող ոսկի էր գեղանի , կամ
լուսածագ նոր արփին :

Բնութիւն ամեն գեղամիծաղ , էր
ծով , երկիր , և եթեր ,

Ոչ 'ի մարմնոյն սրփուէր ծաւալ
քայոցր և անոյշ խանդ և սէր :

Որպէս 'ի վայրբս մարդաւէտ , կամ
յանձրչակ 'ի գաշափն ,

'ի սիզաւէան 'ի գալարիս Նարկիզ
փայլէ ծիրանին .

Երբ նա պատեալ խունն 'ի տերև ,
բողբոջազարդն 'ի գընդակ ,

Փրթթեալ ամէ յերևանի ըզճայր
գըխոյն գերունակ :

Եւ կամ որպէս գոյ ճաճանչեղ
Ջրմբուխս կանաչ լուսոյն լիճ ,

Երբ յարժաթոյն ըզնա փակեա , և
կամ յոսկւոյն 'ի կապիճ :

Եւ յա կայծ նախկին է մեր ցաւոց ,
ապա հրաշից 'ի մասին

Ան արկ Մանուկն , և սխտրիմ խե
ռան ընդ նա Պետք ազգին :

'Ի նոյն 'ի խոյժ զբարթացաւ բոյճն
վազեաց եռանդուն ,

Աւար աւար զայրուցն և թափ
գընայր ոգւոյն աճնչուն :

Ես նախատես յոյժ զանգիտեմ .
մաղթեմ Մանկանն անգլեհեր .

Մի մասն անձին գոլ թընամուցն .
մի գիմագրաւ անըմբեր :

Բայց նախ գըղեակք շերեւոցին կան .
գունք շերանց 'ի կատար .

Կամ թէ ըզցայդ 'ի ծայր բըրդանց
բոցք ծածկեցին վառ 'ի վառ .

Ապա և կեանք առաքինի , հրաշից
մասամբք պատարուն ,

Չառցէ ըզուքն և ըզհամբաւն ,
յերկար կայցէ և թաքուն :

Միաց եղեալ նա երեաուն , և խէթն
յորդեալ բորբոքի ,

Յորժամ ըզժուրն ականակիտ հրա
չէկ փոխեաց 'ի գինի :

'Բանդ' 'ի Կանա շէն Գալիլեաց ընդ
իս չորաւ Կուսածինն ,

Ուր ես և Մայրն երթաւք 'ի կոչ ,
սիրոյ հրաւեր մըտերմին .

Սա փեայի տալ հանդերձեալ զիւր
օրիորդն ըզկուսանն ,

Հրաւեր կարգաց աւագանուցն ,
գալ և ունել բազմական :

Ահուճք կապեալ կոչնականայն 'ի
 մեծահաց բազմոցին ,
 Ընթրիս առեալք զըւարթամիտք ,
 մատրուռակին ձայն տային :
 Չն էր խորակաց վախճանն առեալ ,
 սաստիկ հարաւ շքշնջիւն ,
 Աւրանեցան 'ի տաճարին , այր ըն-
 կերին տայր հրծծիւն :
 Քանզի քամեալք դատարկացան
 գինւոյն ամանք և տափոր ,
 Խընդին սրտաճառն հատաւ գինին ,
 ծըմբեալք կային դըլխակոր :
 Իտրով յայն դէպն հարսին ածեալ ,
 մայրն ակնարկէր Տիրածին ,
 Եւ ձայն 'ի ցամ , տալ զօրավեղ ,
 զիւրն աղաչէր Միածին :
 Տեսի ես անդ հարեալ խըռով 'ի գոյն
 դիմաց Պատանւոյն ,
 Բաց Մօր սիրուն երես արար , ես
 'ի Տամուն ըզպիտոյն :
 'ի մէջ վեցից սին թակուկաց ջուր
 արկանել ես հրաման ,
 Արագ արագ լըցեալ այնպէս առ-
 նուլ ածել 'ի սեղան :
 Մօտ անդ հային աչք Տէրունւոյն ,
 ջուրք շքրջեցան 'ի կարմիր ,
 Մէք ընդ ջրոյն , յապուշ հա-
 բեալք , գինի արբայք լիալի :

Ի ըւար, Ի շխան, զարս ըզժընուեդ,
 զերեխայրիս Տերուելոյն,

Մի այլ խընդրեր, հրաշից ար-
 զեամբք ելից զՅ զայս ողջոյն :

Եթէ և զայն լըսել տենչաս, դա՛ զա-
 մենայն քաջ ետես,

Դա՛ ճառեացէ, (և ակնարկի զըն-
 կերն յայանէ զՅովհաննէս) :

Յանգ ոտք գորս Վարդապետին ըզ-
 հեա շաղաց ընթացան,

Ինձ առ տընին գործն յանձնեցաւ
 Վուսի Հարսին պահասպան :¹¹²²

.. Վա՛ զայդ բանիդ պատճառն ըզ-
 բուն ճառեա՛, տակր, ինձ ոճով,

Զի՛նչ կրօնքն իցեն, անշուշտ իցէ
 Հրէից տուեալդ այդ մեծ գով-

Զոր ես լըւայ, մինչ ասա եկի, եթէ
 գորս ոչ պաշտեն,

Իայց մի Աստուած յախտենից,
 անձին, յանմահ՛ ՚ի զարմէն :

Դորս և տիպ ըզգրօշէլոց դիմակ
 դիմակ Դից ազգաց,

Մեծ վրէժխընդիրք Աստուածուէ,
 կործան ձրգեն ՚ի բազնաց :

Դու քեզ ծանօթ քո Տարուելոյդ
 Թիւ արկ գործոցն Աճեան,

Զի՛ ոյժն ՚ի լանջ, ոյժն ՚ի ձայնին
 այդ Ծերուելոյդ Թօշնեցան :

Դա՛ւ եւ սատար ըզքեզ խընդրէ, զիւ-
 րոյն կըցեւ բանին [Թեւ. 41
 Զայս Պանսարցին. և ողջոյն ստեանն
 յակճիւս եկաց ՚ի լըսեւ:

ՔՐԻՍՏՈՍ ԱԿԱՆ

ԵՐԳ. Դ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Յակնարկի առնել Պիղատոսի ,
 պատմէ Յովհաննէս արփիացեալ 'ի
 Հոգւոյն հրաշարի աստուածաբա-
 նութեամբ զՔրիստոսէ . Չհրեշտա-
 կաց անկելոց . Չհոգածին մարդոյն
 և զառաջին յանցանացն : Ճառէ
 զմեամեակալութիւն արարչին 'ի վե-
 րայ մարդոյն . Չառարումն մեծիկա-
 րապետին . Չմկրտութիւնն 'ի Յոր-
 դանան . Չընտրութիւն զՆրկոսա-
 սանիցն . Չսքանչեւահրաշ գործսն
 Քրիստոսի , կարգ ըստ կարգէ , գե-
 ղեցկարուեստ նկարագրութեամբ :
 Յարէ և զփորձելն նորա 'ի Սասա-
 նայէ յանապատին : Յաւելու և ըզ-
 ճառ աստուածահրաշ վարդապե-
 տութեանց նորա , և զոր վասն հան-
 գերձելոց դատաստանին :

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Գ Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ

ԻՍԿ Պատանին, որում գիտակն
արիւնոյն հանգոյն ծաւալի,
Եւ գեղանւոյն յայն օխ ծաղկեալ
չէր ոք նրման սրտակերի,
Շատ նախ հրաժեշտ, նոյն և ներումն
հայցէր խընդրոյն մեծապէս,
Նըւաղ յերկար այնպէս լըսիկ սանձ
ևս բանին Յովհաննէս:
Ապա տակաւ հոգւով տակաւ զոր
խորհ լըքեալ մահացու,
Վերաթեէ, իբրու մարդ չէ, յան
կարծ լինի երկնաշու:

Յամի յերկին , և միջամուխ բուն
 'ի գաբիրն 'ի հրաշից ,

Տեսլեամբ զմայլի երանաւէտ երկ-
 նաբնակացն անմահից :

Սիւս արփային անդ ըզ նորա զի-
 բանն ըզ շունչ պարուրեաց ,

Եւ յերկնամիրն 'ի լոյս նորա ճա-
 բակեցան բիրքն աչաց :

Ասեա , համբուն հոգիացաւ , զմար-
 մինն ելիք թանձրամած ,

Այնպէս ողջոյն նա դէպուդէս
 յաւեաւ մըաօքն 'ի յԱստուած :

Զորօրինակ յորժամ յԵթեր թըռչ
 նոց արքայն իղձ լինի ,

Ել 'ի ստորէ , գընաց ճախրեանց հա-
 ըսթեւան մեծ Արծուի .

Ընդ օդ յերկին բախել թեոցն յա-
 ռաջադէմ խոյանայ ,

Սուզեալ 'ի յամբ , թեթե օդոց նա
 բազմեցաւ 'ի վերայ .

Անդ վարդամաան 'ի լոյս Արփուոյն
 բիբ նա ձրկակէ կորովի ,

Եւ անբըթիթ կայ և տեսլեամբ
 ըսքանչեւոյն պարարի :

Արդ նա այնպէս կայր անշըշունչ ,
 և ողջ 'ի նա ակնարկեն ,

Արդեօք անշունչ , կամ խոր 'ի քուն
 թըմբեալ ըզնա , զանդխտեն .

Թինգ տան մարմնոյն, մինչև ուրեմն
ողին զուարթուն արծարծեաց,

Եւ վայր մի խոր յոգւոց հանեալ,
ձայն զայս աւագ արձակեաց :

„ Ի սկզբանէ Ամենակալն աղ-
բիւրն էից գերակայ,

ՀԱՅՐՆ անասնման ամենազօր,
ՈՒՆՆ միայն էր Արքայ :

Չէ զաշխարհիս աստեղազարդ էր
քանդակեալ սրարունակ,

Չէ էր աշխարհ, չէ փեղեբք, ոչ
բոլորէր ժամանակ :

Հոլով գարուց մը էր յայնժամ, և
կամ ամաց չբըջանակ,

Ո՛չ արփային լոյս ճաճանչէր յերկ-
նիցն ՚ի ծիր կապուտակ :

Որ ինչ և էր, այն Աստուած էր, որ
զինչ և գոյր, սարանէր,

Թէ վայր, Թէ բան, ողջ բաւանդակ
յինքըն միայն սրարագրէր :

Մի է միայն Որդի անձառ, Հօր
Միածինն ՚ի ծոց կայ,

Ո՛չ կին ծնընդեամբ մեր մահացու,
ոչ Դիցանոյչ ամ ըզնա :

Յաւերժ Ծընեալն, յաւերժ Ծը-
նող, չը քնանղ է այս կարգ բանին,

Ծընուեղ մըտաց ասեմ ամբառ, մի
գու յիշէր ըզմարմին :

- Ա՛ջ երկրաստեղծ անդամաթիւք, ո՛չ
 տիպք մահու են նորա,
 Ողջ անմարմին, ողջ և աննիւթ,
 Հօրն է հանձար մըշտակայ:
 Խոր յանմատոյց ծածկեալ 'ի ծոց,
 Խնաստութիւն է և բան,
 Զոր յօգ թեթե ձայն յօգաւոր
 չե ամ երեք յերեան:
 ԲԱ՛ն է անունն ամենազօր, չու-
 նի վախճան, ծագ չունի,
 Նովաւ Երկիր, նովաւ Երկին,
 Ծով ծաւալի ծիրանի:
 Աստուած համբուն ասեմք ըզհայրն,
 Աստուած զՈրդին միածին,
 Մի գու սակայն աստուածք, ասես,
 Եթէ իցեն անդ կըրկին:
 Աստուածութիւն մի է երկուց,
 նոյն և սրափ զուգափառ,
 Աստուած անեղ են երկոքին, բնու-
 թիւնն 'ի մէնջ է անձառ:
 Նա և որ զօգ է երկոցուն, սերս յօ-
 գակապ, ՍԷ՛Ր անուն,
 (Քանզի յերկուցն է փոխազարձ
 փրչումն անհաա և անհուն):
 Ամենակալ ասեմք և զայն, հաստիչ
 կարգամք և Աստուած,
 Ը՛րնչէ գըրգայ ընդ ծով, ցամաք,
 և ընդ երկին լուսապանծ:

Շընչէ և գոյք կեանն և շարժին ,
Թէ ոչ շընչէ , մեք ոչ եմք ,

Ձերխ զտաս մեք մի Աստուած ,
միակ հաստիչ գաւանեմք :

Իսկ որ յաւէա քեզ հրաշարցի , այս
բանն Աստուած եղևալ Մարդ ,

Ձոր տեսանես , և որ ընդ քեզ , 'ի
տիա մարմնոյն ամէ արդ ,

Ո՛չինչ պակաս , քան թէ յառաջն ,
'ի գահն երկնից բազմեալ է ,

Եւ ընդ Ծնողին զոյգ զօրաւոր զաշ
խարհ տանի և բերէ :

Ձի է իսկ նա անպարագիծ : վայր
չեք նշուա վայրափակ ,

Հանուրց վայրաց կայ մերձաւոր ,
նա և յամէն ժամանակ :

Անտես մերոց սրանայ յաշաց , և
զգայու թիւնք տեղի տան ,

Պատէ զամէն , ընու Աստուած , է
միջամուխ յամենայն :

Լոյս արփենին զօրօրինակ ծաւալ
խոնարհ յայս երկիր ,

Ծոցոյն ճաճանչ հաստալ յարփե
ւոյն , զանդրս պատէ երփնածիր .

Այլչէ և չէ ուրեք երբէք անջատ
յարփւոյն եթերեան ,

Ո՛չ իրամասի , թէպէտ և շուրջ
պատէ 'ի մեծ հե՛նտատան :

Ա՛չ բացաձիգ ո՛չ անկրցորդ յարփե-
 ւոյն լուսոյն է ճաճանչ,
 Եւ ո՛չ յիւրմէն անբաժ լուսոյն,
 Հրակայն գընաց քաջալանջ:
 Իսկ թէ զԱճ, քիրան և տաղնապ
 ժուժալ ամբաւ, զի՛նչ գըրդեաց,
 Ար արդ զանխուլ և մարմնաափայ
 յերկիր շքրջի մահազգեաց,
 Անդուսա, Իշխան, քեզ 'ի վերուստ
 խորինն ասեմ ըզպատմաւ,
 Ա՛չ քողարկեմ, սակայն հակիրճ
 բան մերկանամ կարգարար:
 Ա՛յն ինչ զերկին, զոր տեսանես,
 և կարգ զերկնից կամարաց,
 Արարչապեան ասաց լինել, և զայս
 Երկիր հողազգեաց,
 Հաստեաց անդէն գունդ թեւար
 Չուարթնոց երկնից մեծ բանակ,
 Երիցս երբեակ ճակատ զօրաց, և
 անմարմին ազգ արաց:
 Եօթնաստեղեան բնակիչք երկնից,
 և ժառանգել վայր ամբաւ,
 Եդ ըզ նոսա, երբ Հայրն յանկարծ
 'ի հուր սիրոյն վառեցաւ:
 Չի որ հըրձուէր ինքն առանձին,
 նոյն և Երնուեզն 'ի ծոցի,
 Չոյգ հըրձուեացին 'ի նոյն վայելս,
 նոյն ձիր բազմաց ձօնեացի:

Նոբա յանկարծ, ում պարտաեալ
երկրորդագել էր արժան,

Եւ հողմեալք խրեանց Հասաչին
երգ հարկանել օրհնարան,

Իզձ յետամիա թագ կապելոյ ոչ
նըւազունք տարփացան,

(Ո՞ղբ անկրէժ բերցէ բանին), որ
յոյժ այնպէս մոլեցան:

Աւար ըզգահ մեծ Արքային ժրտին
մոլիքն հարկանել:

Եւ խօլացեալք, զՆրկինս երկնից
գրաւել անձանց անարդել:

Ոչ հանդուրժեաց Ամենակալն, և
զնահատակս խր ձայնեաց,

Վառեաց ՚ի զէն փայլահնացայս,
եհան ընդդէմ կատարեաց:

Յարմուցն Երկնից յալուցն ՚ի խոր
թափեաց ՚ի Վին գահավէժ,

Ուր արհաւիրք մեծ գիշերոյն, ուր
և խաւարն է յաւէժ:

Հասաէր ապա Մարգ հողածին,
և ճոխ նըմա տայր աւար,

Անդորր Երկրի և երկրափակ Ծո-
փուն իշխան մեծ արար:

Կալցի զՆրկին, և Մեկեւոյ փոխան
գասուն ոսկեկայ,

Թափուր ըզվայրն ինքն լըցցէ, և
ազգ նորուն որ յետ գայ:

Կացոց արքայ, գրաւեաց 'ի նա ողջ
զանաանոցն գասակ,

Ծովուց գեաց զազգ թեփածին,
Կէա և Վիշապ և Ղուղակ:

Չազգ նրկարէն նարձա նարձա
թեաբուսիկ Օգոյնոց,

Եւ զազգ գազան լեռնախորշախ ան
տառասուն Կրէոց:

Անգ և Դրախախ զայր տրնկախիտ
Տէրն և ա նմա մըրգարեր,

„ Միոց ծառոյն 'ի միրգն, ասաց,
մի գու ըզձեռն արկաներ: “

Այլ յարգելեալ նա հեշտ պրազոյն
'ի սէր հարեալ ախաակիր,

Արք ըզհրապոյր հէգ Կազածնին,
զոր անգ գաւեաց Օձ պասիր:

Ա՛հ, սերն յաղթեաց, և մտացօնք
նրմա հրաման տերունին,

Եզնէկ ասեմ իմ Նախահօրն,
ուխախն գրթեաց Արքային:

Ճաշակ պրազոյն, զոր ըմբռնեաց,
այն ինչ քրմացն և ա պարար,

Անգէն և Հայրն ահեղագոչ 'ի
թախ ամբոյն որտայր:

Չահեղ վրձիռն որտընդոստ Հօ-
րն շանթեաց հուր ցտաման,

„ Հասրա, որ նախ անկղիտացաւ,
օրհաս լուծցէ գառնութեան:

Լուծցեն ըզլե՛ժ և ձեաք նորա, որ
յեա նորա 'ի լոյս դան, "

Այնպէս հասցնեալ դրանդիք բար-
ձունք երկնից 'ի նիգ աղիւեցան:

Յանկարծ ապա այն նախընծայ Չա-
ւակն յարեալ այսակիր,

Գողանց երկիր, և եա ընդ եա թա-
թաւեցաւ մեծ յոճիր:

Նենդ ընձիւղեաց, հրապոյրք շարին
ընձիւղեցան ցանկաւ թեան,

Անգուստ և դանն ազգի մարդկան
քրքաունք ամբաւք բարդեցան:

Հորդան և հոգք ետուն լալեաց
գուռն բացաւ օրհասին,

Ախա զորն ասեմ, ըզցան, ըզսով,
ըզգանն աւուրս աղքատին:

Նա՛ էր մարդոյն հոգոց անբաժ
կեալ հինօրեաց ջընծալից,

'Ի ախա առոյդ, ոչ յալեոյթ, գա-
րուց յաղթել ամբաւից:

Ապա անբաժ կրօնից կարգաց թա-
փառեցաւ վայրասուն,

'Ի սպանդ միայն, զերկնից Արքայն
հաշտ նա ասնէր 'ի Ժամուն:

Քաւիչ ըզնա իւր յարդարէր, և իւր
խաշինն 'ի սպառակ,

Չի մի երկինք բժւան արատցեն
յիւր արօրեալն ազարակ:

Այսպէս անդէտք, խօշք անհրա-
հանգ զերկք 'ի բանէն հիգարար,

Այս աշխարհիս ահա հանգէս էր
իր ամաց երկհազար :

Երգէն խկ հայրըն բարեփառ ան-
ճառ խնամոցն 'ի հանգէս,

Թողեալ ըզխէթն, երթայր տակաւ
և հեղանայր մեծապէս :

Չն էր մարգոյն զարփայաճեմն ըզ-
գուրս բացեալ Ողիմպեան,

Սակայն հրահանգ գործեալ ըզնա,
խրատուք վարժէր լծեան :

Օրէնք գրոշմեաց աստուածագիծ,
և կարգ կրօնից սրբազան,

Եւ զԱզգըն մեր իւր ժողովուրդ
ընտրեաց անձին սեպհական :

Խրաիր ընդ մեզ յայլակրօնից կարգ
անյեղլի ետ արուաց,

Սուր կրարոցին թըլփատութեամբ
ողջոյն ըզմեզ որոշեաց :

Ապա մարդկան աւետաւորս, գու-
շակս հոգւով առ ելից,

«Աճգք, խընդացէք, ասէր, օր դայ,
բացցին սրբոց գուրք երկնից :»

Խակ նընջեցեալն ողջախոհից հոգ-
ւոցն երամ խիստ առ խիտ,

Խոր ընդ երկրաւ նըստեալք 'ի մութ
յայն արտասուացն 'ի հովիտ,

- Յուչ զաւետեացն ամեալ ըզձայն ,
 Համարէին զժամանակ ,
 Յաղերս անկեալք յաստեղս 'ի վեր
 ձրգեն կրկին ըզգաստակ ,
 ԶԱրքայն երկնից արգահատեն , ըզ
 բարկութեան բոց կարծել ,
 Խնայել և մի մնասուք միայն զազգ
 ամենայն ազարտել :
 ,, Խնայեա՛ Հայր սբ , խնայեա՛ Հրգօր ,
 ձայն զայս կարգան փարելի .
 Զոր խոստացար . Երկնից գահուդ
 արա՛ ըզմեզ արժանի :
 Լուսոյն անբաժք 'ի գեղեցիկ , ուստի
 անջատ եմք վճհաւ ,
 Բնութիւնս 'ի քէն 'ի լոյս կենաց
 ոչ 'ի նանիր հաստեցաւ :
 Եթէ և ինչ մի գրքամեաց Նախնոյն
 անգամ հեաք մընան ,
 Զընջեա՛ ցօղովդ , և աղբերացդ աս
 տուածայնոց տուր հորդան :
 Ա՛վթէ , Վերնոցն ոք սիրարար գնա
 ցիւք գետոց խընդարեր ,
 Աղբերանայր , և յանմահիցն յա
 նոյչ 'ի ցօղ ոռոգեր :
 Դու յԵթերէն մեզ շող կաթեա՛ ,
 եօթնաստեղեան ո՛վ Վամար ,
 Յօղ զանձկացեալն ամբք գեղեցիկք
 մեզ ցօղեցէք հեղարար :

Իսկ դու ո՞վ Տէր, ում դարձ ամբար
 սպասեալ մընան անձկացրեաց,
 Եւ անգընդոցն, 'ի քոց գիմաց սիւնք
 սասանեն 'ի հիմանց,
 Հօրքն մեծի ծընունդ անձառ, դու
 ո՞վ Երկնից անդ ոսկի,
 Տէր մի յամեր, հաւր խրամատեաւ
 հուն զաստեղեայն Կամարի :
 Բունքն բազկաւ ըդ տասրակեաւ դրան
 գիւղերկնից, էջ առ մեղ, «
 Այս սրազատանք 'ընջեցելոցն,
 այս նըւագացն էր հանգէս :
 Տայրն 'ի բարձանց խընամ յայնժամ
 դասուն ամեալ Անկելոց,
 Ասաց լնուլ, իբրև համբուն իւր
 գորովոյն հասաւ բոց :
 Եւ իսկ ձեռինն ամենազօր զԵրկին
 բանալ ակնարկի,
 Կամ թէ միոյն տալ սաւառնել
 Թեւաւորացն երամի .
 Ար յազմամուղջ արքայու թեանցն
 Հոգւոցն ըզգաս տարնաբար,
 'ի դահն ամէր Վերնաձեմիցն,
 յաստեղազարդն 'ի տաճար :
 Այլ զի յիշող Մարդն անմտաց
 շնորհին լիցի անբընին .
 Քաւիչ ողջոյն բնու թեամբ մարդոյն
 զիւրն առաքեաց Միամին :

Եւ զի ըզնա մի հրաշագէտ , խու-
 ժան մարդկան կարծեսցեն ,
 Եւ յաշխարհէն իւրեանց արագ
 ըզնա 'ի տար վարեսցեն ,
 Յորժամ նա զինքն ազգողաձայն
 համբաւեսցէ 'ի հրաշից ,
 Աստուածորդի իբր հակառակ հայ-
 բնատուրն աւանդից ,
 Հորդիչ ուղւոյն ելից հոգւով ըզ-
 մեծն Յովհան մարգարէ ,
 Չոր հինօրեայն Եղիսարեթ յա-
 մուլ ծընաւ յարգանդէ :
 'Նա ազգարար ըզխողն հարցէ , եթէ
 ծընաւ մեզ Աստուած ,
 Տրամեալա ազին տալ առեախ , ե-
 թէ լըցաւ յոյս ազգաց :
 'Նա մենաւոր յամս առաջին խոյս
 'ի հետոց տայր մարդկան ,
 Առնախըշափ իբրեւ էրէ , եւ խը-
 սուագէս զերթ գաղան .
 'Ի խոր մայրիս , ըրանց 'ի թաւս ,
 յափունս գետոց ամայի ,
 Յարկ ծածկութի նմա խարակք ,
 Ե քարանձաւք սոսկալի :
 Մաթուզ վայրեաց ² էր կերակուրն ,
 բերք անարօր կորզ երկրի ,
 Եւ կաթ ծառոցն 'ի փապարաց ,
 խորիսն մեղուն վայրենի :

Այբերակունք ականակիտք ջուր
տան նրմա բաժակի :

Եւ ձորձք նորա գրժօխըմբերք են
մաշկ և տակ թաւարժի :

Հըրձուէր միայն , ճեմէր միայն ,
ձայն արձակէր Ամլորդին ,

Բարբառ բըլրոց , կանչիւն լերանց ,
ձայն տայր ափանց պոնտոսին :

Սէ թաքնարար շուքլն մընայ կրօ-
նից նորուն սըրբութեան ,

Համբաւն աւազ թըռեաւ անդէն
ամբաւ շինից 'ի տահման :

Սքանչանային , և Աւեախքն ըզնա
կարծեն երկնառաք ,

Ջոր վազընջուց ճըջմարտախօս
շառք երգեցին Սիրիլայք 24 .

Թէ յարհաւրաց նա 'ի ստուերաց 'ի
լոյս բերէ զազգ մարդկան ,

Ուստի անձկով և խուռներամ փա-
րէ զնովաւ մեծ խուժան :

Ո՞րք արդեօք , ուստի՞ արդեօք , և
զի՞նչ եբեր , կան խընդրեն ,

Արդեօք յերկնից եկն օժանդակ ,
երկիցս երիցս հարցանեն :

Կըրկնէր և նա և երեքկնէր հովա-
նաւոր յանձաւաց ,

„Աճգք խընդացէք խաւարարդեւք ,
Լոյսն անձկացել ձեզ ծագեաց :

Չեմ ես այն Լոյսն, ըզգոյշք համ-
բուն, մի՛ յերազէք դուք անգամ,

Զի գողարար զսա յարժանեաց ես
ուչ ՚ի շուքն աղուանամ :

Ե՛ս Արուսեակ սրպէս Արփւոյն ՚ի
ծնունդ կանխիկ նըշան կայ,

Եւ նըշողիւքն իբրու քնարիւ գա-
լուսա զաւարըն կարգայ :

Ազգեմ կանուխ, ճաճանչն հասեալ
ձեր խաւարին մե՛ծ լոյս տայ,

Տամ երանխա, զի մերձ ընդ մերձ
առ դուրս Ա՛ժ հասեալ գայ :

Ահա՛ նա ինքն յերկիր մահու, իբ-
րև ըզմի մահացուաց,

Ի՛ջ եւ շորջի, ճն ընդ առաջ արիւք
նըմա խուռնընթաց :

Սարարթ տերև արկէք ստիցն, ա-
ծէք ոսկի գորգ գաշտաց,

Եւ արժանի իբր Աստուծոյ հա-
րէք նըմա շուք փառաց :

Ուսարսէք զարգարութիւն, գնա-
ցէք ուզիզ եւ ազատ,

Կարապետիւս ՚ի ջուր գեացոյն լուա-
ցէք ըզբիժ եւ զարաս :

Իսկ նա ըզձեզ եւ հին ըզժանգն Հող-
ւով սրբէ բոցեղէն,

Զարգիս նոր Ա՛մ եւ նոր Ա՛շխարհ,
մեզ Դարքն ոսկիք յաջորդէն : ”

Լըւան քաղաքք, և խուաներամ
դան Յորդանուն 'ի հոսանս,

Մաղթեն քաւել, և խոստովան
սիրով լինին ըզմեղանս :

Անդ ամէրդին մերկ ըզնոսա 'ի գեան
առեալ 'ի յըսասկ,

Կոր օրինօք առեալ ափօրն ածէր
'ի գլուխ սուրբ վըսակ :

Անդուսա Աստուած 'ի խաան ծած-
կեալ, Յորդանխին գայր 'ի գար,

Ընդ խուժանին լուանալ և զինքն,
'ի ջուրն եմուա Թաքնարար :

Չինա համբուն մեր մահացու փորձ
փորձեացէ ըզմարմնոյն,

Ազգք որ ըզինի մի՛ հեղգացին բե-
րել յանձին տխր հանգոյն :

Ծանեաւ Գուշակն եկեալ զԱՃ,
և ըզգաստակա առ սբարղեաց,

Հրաժարեցաւ, լաղաշաւոր 'ի հուն
գեացոյն խոնարհեաց :

Բայց և անդէն հնազանդ ձայնին,
'ի գլուխն 'ի սուրբ ջուր ածէր,

Այնպէս ահիւ զաստուածազարդ
զիրանն առեալ մըկըրտէր :

Արագ յայնժամ ոսկի յորձանքն
Յորդանխին բոցանայր,

Եւ 'ի բարձանց յահեղ բոմբխն
առնն Ողիմիգեան որոտայր :

Յեւոյր Եթեր, և սաւառներ գայր
ձիւնափայլ Ազաւնի,

Հրաշէկ սակի են Թեք նորա, և
Թիկնամէջն արծաթի:

Հանգեաւ 'ի նա, անդուսս յերկնից
հեա մի գրծեաց լուսաւոր,

Եկաց ընդ օդս հովանացաւ, և
սիւղ փրչեաց երկնաւոր:

Անդ և բարբառ մեծի ճնորդին հըն
չեաց վերին յԵթերաց,

Եւ մասնանիչ, ձայնն ահաւոր սի
րոյ Որդւոյն վեկայեաց:

Յայնժամ և Չօրք սաւառնաթեք,
սլացեալ յերկնից լուսատարր,

Եկին կացին ընդ օդ Թեթե, և
բզնովաւ առին սար:

Ածեալք բեհեզ պաստառակալ բար,
ձին նոքա ձիւնափայլ,

Սըրբէք մարմնոյն կան լծեան,
անդէն սաշուն մեծ հարեալ:

Չընջան վարսից ցօղատարափ ա-
ծեն նոքա Տերունւոյն,

Ա՛յսպէս Աստուած զայս կատա-
րեալ, և սայր տեղի 'ի գեաոյն:

Ըզնա յափանցն եկեղեցւոյն կայր
և մաստափն ակնարկէր,

Եւ գհեա նորա անձկով տարփման
ձայն զայս Գուշակն արձակէր:

- .. Ահա՛ Աստուած, զոր բիւր ան-
 գամ ձեզ աւետեաց իմ բերան,
 Ահա՛ սա Գառն անձնանրէր 'ի նո-
 րապանչն 'ի Սեղան :
 Արեամբն ըզմեր քաւէ գլանցանս,
 Հօրն զենու ողջակէզ,
 Ահ՛ առաջնորդ, գնացէք ըզհետ,
 և Վարդապետ ահա՛ ձեզ :
 Ասաց, 'ի նոյն լիք զանասրան, և
 լիք կատարս ըզբերանց,
 Էջ և քարոզ կարգայր շինից, փոյզ
 հարկանէր, .. Եկն Աստուած :
 'Նուազունք թըլով հաւատ բանից
 ընծայեցին 'ի Ժամուն,
 Մինչև Աստուած զինքն յերևան
 հրաշիւք կացոյց գերարուն :
 'Կախ բարեկանս իւր 'ի բազմաց,
 զասոյց նա դաս Երկասան
 Ձի ցանգ 'ի քիրան և 'ի վաստակ
 ընդ իւր կացցեն միարան :
 Լիցին նոքա հանգիստատեւք հրաշից
 նորա և բանին,
 Որ զամս յառաջ երկցրս տամն և
 կեաց անձին առանձին :
 Մի տէր կարծեր, թէ 'ի բիւրուց
 ընտրեաց ըզմեզ հազարաց,
 Կրբու որ եմք 'ի մանգ յաջողք,
 կամ խորագէտք ճարտարաց :

Կամ թէ յարհեստ վարժից ըզմեզ
 բնաւից եզխա գերազանց ,
 Կամ թէ ընչուք բազմահարուստ ,
 Կամ զարմ իցեմք քաջազանց :
 Ազդ մեր անշուք անփառունակ ,
 հարք մեր գրծուծք , ուծակեր ,
 Վաստակն արհեստ մեր ներդեւեալ ,
 սրարդ անպաճոյճ են կեանք մեր :
 Ընչինդ ՚ի մէնջ Բեթսայիդա ծը-
 նաւ անշուքն և սընոյց ,
 Արհեստա կալար ցանցել յալուցս ,
 'ի ծով 'ի դեա ձրկնարոյծ :
 'ի կարթ յապուս մեք գարանեալ ,
 ճարասար որսամք զազգ թեփոս ,
 'ի գաշա կապոյտ 'ի լիւզ գընամք ,
 'ի մարդ ճեմեմք ձրկնարոս :
 'Նա' առաջին յորժամ Աստուած
 ըզմեզ առ ինքն յորդորեաց ,
 Կարան , ծովափն ես յաւազուս ,
 տայի ջրահոծ յիմըն ցանց :
 Մինչ անդ ըզթինդ պահէր ձրկանցն
 իմ հարազատն Յակորոս ,
 Անգուստ և այլ մակոյկ փոքրիկ 'ե
 հունն աղի տայր ախոս :
 Էր այն ախատն Անգրեասին , որուս
 եղբայրն էր Պեարոս ,
 Մեզ որսակիցք 'ի նոյն 'ի ծով , զի
 և սոքա են ձրկնորս :

Նոյն Փիլիպպոս յիմ հայրենեաց,
 ինձ մերձաւոր ՚ի զարմէն,

Կոչեալ արագ թող ըզձրեւնա,
 զուսկանան ելիք ըզհիւսկէն:

Նա և թամաս, և թագեոս, ՚ի նոյն
 վարժեալ արհեստէ,

Նոյն և Սիմոն մեր բարեկամն ՚ի
 Գալիլեաց Կանայէ.

Սա այս Սիմոն յոյժ գերազանց
 թեւակոխեաց յարուեստին,

Սա՛ ահ ծովուց, և ՚ի սմանէ լու-
 զակքն համերք սարսափին:

Բայց և արեանն իւր մերձաւոր
 յանկեաւ ՚ի նա փութապէս,

Է՛ր սա Յակոբն Ալփեաց ծրնունդ,
 նախ սա եմուտ ՚ի հանգէս:

Ահա՛ մեր աղքն, և կեանքն անկամ,
 տեսեր անշուշտ, թէ զի՛նչ են,

Ահա՛ զանուանա լուար և մեր, գը-
 ժոխալուրք ՚ի ձայնէն:

Խափարածայնք մեք և գէմք մեր ա-
 րեակէզ ջըրտահար,

Կիսակք գըլիսոյն մեր խըռուացելք,
 մօրուաց թաւուան անյարգար:

Երեք և այլք ոչ լուարոյն կենաց
 ՚ի կարգ հաստեցան,

Նախ Մատթէոսն, որ յաւարոյթ
 արդէն ալեացն է ժաման:

Բարթոլոմայ հասակ տիպն է
Պետրոսին զոյգ նրման ,

Վերջին Յուզաս մեծ դաւադիրն ,
ահեղ շարեացն դարան :

Իսկ որ ապա աչաց ունեան , հրա-
շից ցուցան մեծ տիպար ,

Ինչ ըզքնաւիցն ըզհաւաստիս ոճով
Ճառել չիք հընար :

Եւ այս 'ի յամբա դուզնաքեաց , այն
ինչ ձրմեռն անց երբեակ ,

Յարմէ ես ինքն արժանացաց նա-
բայն խառնիլ 'ի վիճակ .

Բա՛ խոր զասակ զայս չիք չափել ,
ըզժով հասեալ ալեասանջ ,

Բայց ե անցից փոքր 'ի շատէ , թէ
պէտ ե իմ շուժէ լանջ :

Հակիրճ ըզքոյ լընուլ հրաման կամ
ես ահա՛ նահատակ ,

Չասեմ զոր ինքն եթող զարդիս ,
մեծ անբընին յիշատակ :

Գխառն ես տէր , զոր նա կընքեաց
'ի նահանգիս մերձաւոր ,

Եւ զաշխարհին ըզժագն ողջոյն
հրաշիւք ելից ահաւոր :

Ո՞ ոչ գիտէ , որ արդ կըրկին շքնէ
'ի կեանս , ե խընդաց ,

Նրմաւենեացն քաջարեւր ըզուերն
ասեմ Բեթամեայ .

'ի լոյս շորթորդ ըզնա շիջեալ արսիկն
եաես անկենդան ,

Դի անյարիբ մերձ հողանալ ան-
կեալ գընեք 'ի զընդան :

Լրուեմ զամբառան , որոց զոգիս
գրանդիք մահուն պաշարեաց ,

Եւ նա չոքաւ Թափեաց արագ
գառն օրհասին 'ի Ժանեաց :

Զի ծովածուփ ես մրկանանց Թիւ
արկանեմ հեշտագոյն ,

Պանտա յանգորր յորժամ ջընչէ
մըրրիկ հողմոյ Հիւսիսոյն :

Կահակք քանի՞ անդ փըրփրադեզք
հարուն զերկին ե ջեւուն ,

Կամ աւազոց Թիւ քանի՞նն , կու-
տակք ափանց են ծովուն .

Հատք են քան զայն , որք մըշարմբերք
գունակ գունակ 'ի կարեաց ,

Յողոք անկան , նա գուժ ամեալ
ե ջընծալից արձակեաց :

Կէսք զաչացուք խաւարարդելք ,
կէսք խուլք համերք են 'ի ծնէ ,

'ի լուր , 'ի տես , ոչ ջընծացան ,
անբաժք ողջոյն 'ի ձայնէ :

Կէսք խեղանդամք գըժուարաքայլք ,
կաղք ծամածուռք 'ի հետոց ,

Կիսոյն յամայր ընդարմացոյց Թըմ-
բիկն անշարժ յանդամոց :

Ե՛ն զորս ահեղ եկեր քաղցիկն , ճա-
րակեցաւ կէս մարմնոյն ,

Ասեա , զըժօխք ըզգայուցին ըզ-
գարշ արտրեալ հոտ նեխոյն :

Էջին էին և փոքք շքճեալք , և ա-
ղարանեալք որովայն ,

Եւ ախոնգիք փըքոցուռոց յախտ
զըժուարին հաշեցան .

Ի ծոց նոցուն հրատապ յաւերժ
բոց ծարաւոյն վառեցաւ ,

Որ ՚ի հնարից գոյր սպըստամբ , և
նշ շիջոց ջուր ամբաւ :

Կէսք ՚ի հողմոցն իբրև սաղարթք
յար գեղեկեալք ՚ի գող կան ,

Քայլեն գլորին , և գողգողուն գող-
ցեա անդամբն են կործան :

Ջերմն ըզնոսա հրակէզ տանջէր ,
Տարտարասին էր հանգոյն ,

Քամեալ աւիշն էր գեշագեշ , ախան
էր քան զմահ գառնագոյն .

Նոցուն յանգամա ողջ ճարակէր ,
և յանկողին ցանդ մածան ,

Կէսք և խելաւք , իսարանանւոյն
նեաարք նեղեն Երիննեան :

Բնաւից բուժիչ անտն էր միայն ,
հըպեղ միայն Վեհազին ,

Ատեր միայն , և ախարն ողջոյն
Թողուն արագ ըզմարմին :

Անդ խօթն յանկարծ յառնէր վազէր, և մոռանայր զանկողին, Ռւստի և ցանգ նորա ուղւոյն խրոնէր ամբօխն 'ի զընին:

Զինչ ասեմ տէր, բիւրք ըզնովաւ բակ տունուին ժիրաժիր,

Լընուն փողոցք և հրապարակք, և սրբութեան մեր Դաբիր:

Բայց լոյս յարփւոյն չէ՛ նա մի զոք մահուն կոչեաց 'ի ստուերաց,

Եւ ինքն օր մի 'ի Սիգոնեան գայր և դառնայր սահմանաց:

Այն ինչ մըխեալ բարձր 'ի քաղաքն, ընդ մեր դասուն 'ի Նային,

Խումք տեսանեմք մեծահանդէս, հրաշից զամբարք 'ի կարգին:

Կոծ մեծամեծ ջայլէր քաղաքն, եւ զո՛ւկ կարդամ պատճառին,

Դի պատանւոյն շուշանագեղ հանգչէր 'ի գիրգ դագաղին:

Ճաղկափրթիթն 'ի տիս նորա օրհաս զարուն հատ կենաց,

Եւ յարփային 'ի դիտակէն համբուն ըզշուքն առ կապտեաց:

Որպէս յարօս ըզբոյս գողարիկ թաթըն կոխեաց Արջառոյն,

Եւ անդ տակա՛ւ անկեալ ուլամբն Յակինթ թօշնի գեղամոյն:

Կամ Օրիորդ որպէս մատաղ փա-
 փուկ մատամբ Վարդ քաղեաց,
 Վարդն 'ի փրշոց 'ի Թանն անկաւ,
 նա Թող յարևն, անց գընաց :
 Մայրն ընդ քաղաքն իբր այսահար
 վարսրս փետէր արկեալ գոյժ,
 Զայտսըն կըրկին առեալ ցետէր,
 և ձեռքն յարիւն ապաժոյժ :
 Խնուն ընդ փողոցս Եղերամայր
 պար ըզնովաւ Կանանին,
 Ճիչ, սևաքօղք, բարձեալ 'ի վեր
 սուգ զաստեղացըն ժըտին :
 Որդէկոտոր մօրըն քաղաքն արգա-
 հատէր գորովոյն,
 է'ր միամօր անձուկ ծոցոյ նըշխար
 այրի անկողնոյն :
 Ետես Աստուած, 'ի գիրգ մարմին
 դալուկն հարեալ յօրհասէն,
 Եւ պատանւոյն մազ յաղուամազ
 այտքըն տիգեալ նըկարէն :
 Զայլեցըն սանձ տալ հրամայեաց,
 և դիահանքըն կացին,
 Զոքաւ ըզձեռն արկ տէրունի, գըր-
 գեաց զանշարժն ըզմարմին :
 Զոգին կըրկին հուր արծարծեաց 'ի
 ցուրտ անդամսն 'ի դանդալ,
 Եւ պատանին կանգնի յանկարծ,
 նոր էր տեսիլն և չըքնաղ :

Վաղեաց 'ի մէջ, թափուր անդէն
 ըզվայրն ելիք դագաղին,

Չայն մըխիթար մօրն արձակէր,
 'ի դիրկն անկաւ մայրենին :

Վոյն և դարձեալ, իբրու ոչ շատ
 Ղուսինն յերկին բողբէր,

Չայլ օրիորդ նա քաջազարմ 'ի
 լոյս արփուոյն նորոգէր :

Հուր կենարարն, ոգիք նորա և
 առն անդի 'ի լանջաց,

Հոգին ըզուռնչն ազդեաց վերջին,
 լիք ըզմարմինն և զլնաց :

Մեծն 'ի համբաւ, գոյիւքն ամբաւ,
 և այր ճարտար հրաշախօս,

է՛ հայր կուսին վըկայ գործոյն,
 անուն նրմա սան Յայրոս :

Օ ինչ այլ ասեմ, զոր կենդանի 'ի
 յազրերէն ջուր յլատակ,

Բարեկամին նա հոգ ամեալ, դի-
 նի փոխեաց յանապակ :

( ) ր մի դարձեալ դէտակն ունէր 'ի
 ծայր բարձու գագաթման,

Ա՛յն ինչ Արեգ չափեալ զՈղիմալ,
 խոնարհ 'ի կոյս գայր հըսկայն :

Նա կին, որեար, յսկն արկանէր
 յանչէնն 'ի վայր մեծ խուժան,

Ա՛նդ հեռեւեալք Լ՛քին ըզառն,
 Լ՛քին նորա զամենայն :

Եկաց անդէն , արգահատէր , զի
լոյս երբեակ յարեէն

Անց , և նոքա 'ի Դեմեարեան քա-
ջարերոցն անբաժք են :

Ո՛ւր անդ ամբարք , ո՛ւր անդաստանք ,
չէր անդ քաղաք , և ո՛չ շէն .

Ո՛ւր անդ գընել հաց արժաթոյ ,
և պատրաստել ըզպարէն .

Ո՛ւր և ամառն , որ ընդ խահից 'ի
տօթն յանոյշ և 'ի ջեր ,

Տայ ժամանել մըրդաց պըտոց , զոր
տունկք ամեն քաջարեր :

Հազիւ անդ մին այն պատանեակ ,
խուռն յամբոխէն , հինգ նըկան

Եւ ձուկն երկու բարձեալ բերէր ,
ունել ուղւոյն 'ի դարման .

Մայրն որդեսէր 'ի Մուրա անոյշ և
'ի բուրեան գեղ դալար ,

Ըզցուչացաւ , ծրարեաց և եգ , և
տայր որդւոյն 'ի պաշար :

Այլ զի՛նչ այն ճաշն էր հազարաց ,
հընդից անգամ շէր նա շատ ,

Վասն այն և մեք վարանեցաք 'ի
քըրթմընջիւն և դանդաւա :

Կարձեաց անդէն զայն ըարունին
ձայնիւ սփոփէր փարելի ,

Կոչեաց յառաջ , և բան հակիրճ
զայս նա առ մեզ բարբառի :

“ Աւբթեալ այսօր գարձցի ոչ ոք 'ի
յայդ սաստիկ խուժանէ , ”

Ասաց , և ձայն յողորմոր յեր-
կինս 'ի վեր զայս մաղթէ :

“ Հայր քե սմէնքն սաս 'ի խոնարհ
զարգուն աճեն 'ի մեծ շափ ,

Քե արդաւանդ հողոյն զարգանդ
Արեգն առնէ և տարափ :

Թէ Եսկորեան զարմին Թափառ
վայրն յամային սովատանջ ,

Իս վաղ ուրեմն 'ի քոց բարձանց
հաց ջամբեցեր նորաքանջ :

Թէ գոյք անսերմն ողջ հաստեցան ,
չէր հող , Երկին , չէր և Ծով ,

Իս զահագինն յայդ որերոյդ սան-
ձեա՛ գգազան , բարձ ըզտով : ”

Ասաց , 'ի դաշան յայն խոտաւէտ
նրատոյց զորեարն յերախան ,

Բազմոց ըզսեղն առնուլ դաշար ,
և արատրաստեաց 'ի սեղան :

Ա ըզնրկանան և կոտորէր , գէմքն
էր զըւարթ մարգասէր ,

Մանրր մանրեաց և հասարակ և
կեղեցւոյն բաշխ հանէր :

Եր բազմեւոցն 'ի ճաշ դաշտին Թիւ
որերոյն հինգ հազար ,

Ոչ ակն ետես , ոչ ունկն երբէք
լուաւ սյսսէս բան անձառ .

Չխորդ մանրիկն անձնիւր 'ի ձեռս
մէն մի աճեաց անդ նըշխար ,

Եւ եբբ 'ի յոյր 'ի ճաշ յընթրիս
առ լիացոյց ճոխարար :

'Նա' զննչ ասեմ . որ միանգամ յայն
սեղանոյն նըշխարի ,

Չայն լայնափոր երկոտասան հա-
զիւ տարաւ սակառի :

Լուր , զոր տեսաք և 'ի մօտոյ
տունկ 'ի վայրի հերասպանձ ,

Խոնջ անցաւ որն առնոյր երբեմն
գիւր յանուշակն 'ի մըրդաց :

Չուզին Աստուած զայն հատանէր ,
յոզնեւ քաղցեաւ իբրև մարդ .

Չոքաւ մասեաւ , և 'ի ծառոյն սը-
տուղ ի ընդրէր տարասպարա :

'Նա անբերրի և թաւ միայն սաս-
արձակէր մեծամեծ ,

Ոչ հանգուրժեաց , և սաղարթիւք
սին և զամուլն անդ անէծ :

Չցոյգ ընդ բանին , հիացիր տէր ,
տունկն յարմատոյն դօսացաւ ,

Հոսեն սաղարթքն իբրև մըղեղ ,
գալար տերեւն ուր են թաւ :

'Նա ոչ սրակաս և յանդընդոցն 'ի
յաղթ 'ի ջուրս իշխան կայ ,

Թէպէտ և ծով վարազանայր ,
տաստ է ալեաց ձայն նորա :

Ո՛ւր այն Հիւսիան ո՛ւր գիւաշունչ,
որ զծով յուզէր վէ՛ր 'ի վայր,

Ես ինք տեսի, ձայնին նորա պատ-
կառ եկաց հեզարար :

Չէ բոլորեալ երկոյս հոյով լու-
սինն կառ պատարուն,

Եւ մէք յանբոյժ ծիծաղական
Թարթափեաք 'ի ծովուն :

Գո՞գ գիշերոյն պահն ըմբլէր, ուռ-
կան ձրգեմք, բո՛ժ գուժեաց,

Մըրրիկ յահեղ ծովն համակեր իբ-
րև 'ի քոզ սեւազգեաց :

Կոհակք գիզան և վէ՛տ 'ի վէ՛տ
յուզեալ առնեն ելևել,

Եւ զմեր ըզնան արատաուելն
յորձանքն առին 'ի սուզել :

Մէք կոծ առնուլք զահի հարելք
'ի մօտաշուտ օրհասին,

Իսկ Տէրունին կայր 'ի ծովափն,
ուր յազթն ալք խորտակին :

Յալեաց վերայ տեսաք ըզնա, ու-
զի հորգէր ճոխարար,

Եւ գարշապարն 'ի ծովածուփ 'ի
Ըւրն ամբաւ ո՛չ Թանայր :

Տեսաք պակեաք. վարանեցայ, մաք-
մի՛ն իցէ անկտակած,

Ես խօշական ինչ գխտացի, զի մեծ
զարմանա ինձ էած :

Չէր անդ ահատ, իբր 'ի ծածան
ջուր նա լինի քաջընծաց,

Մինչև ինքնին աստուածաբար
ձայն քաջալեր զայս ազգեաց :

Ո՛ր ձեր հաւատն յինէն անբակ,
ուր նա 'ի ձէնջ տեղի տայ :

Օ՛ն անգր երկիւղն, և ինձ հաւատ
ընծայեցէք աներկբայ : "

Ասաց, և նաւն ել յալէկոճ, տե-
սաք միայն զակնարկին,

Դիզան ալիքն դաշտացան, դո-
շին լռեաց պանտոսին :

Յանգոյր ելաք, և ծովագնացք դո՛զ
ժաղկածեմք 'ի դաշտի,

Հատաք այնպէս արագընծաց 'ի
կոյս կարթեալ ցամաքի :

Ո՛չ ինչ յամեաց, այն ինչ զերկիր
կալաք ելեալ 'ի ծովէ,

Նոր աւագիկ հրաշից տեսիլ և ան-
պատում 'ի ըզուէ :

Անդ Ոստիկանք եկին կային հար-
կաց պահանջք և սակից,

Հին օրինօք զոր ամ յամէ տալ
հրամայիմք Արքայից :

Նա հեղաբար էառ զորեանն, և
գեղերեալ 'ի յուղին,

Առ ինքն 'ի կոյս կուէ զՊեարոս,
յունկըն հըծծեաց մըտերսին :

„ Ի ծովն, ասեր, երթ ձրկնաբեր,
 դու սի Պետրե, կարթ ընկեալ,
 Ձորան առաջին ձուկն ՚ի կարթիդ
 ՚ի սուր կրարոց առ զքննեալ :

Բայ ըզբերանն, և հրաշայեալ
 գրայես անդէն ըզաստեր :

Ընդ իմ չ քս սուր զայն առանդն,
 և հաստայես ըզասկ մեր, :

Երթ ծերունին և կարթ ընկեց որս
 մի և հան ՚ի ծովնն :

Գլուեալ զարծաթն ՚ի փող ձրկանն,
 ևս որերոյն, զոր խընդրեն :

ՄԵ իմ ոսկերք, քանկցս յիշեմ,
 ըզգողանի հարեալ կան :

Սարսիմ յառնէն, զոր Սյաք կրտ-
 անն իրբև ՚ի սուր ՚ի խըթան :

Տեսի ընա, մինչ ՚ի ծովափն ևս
 հանէի բաժ ձրկան :

Ձի խօլք ճիւաղք հարեալ ՚ի նա,
 մուկր յահէզն ՚ի բերան :

Բան մեղ ճառեն, թէ զայն Մովն
 սան հարսանիք գըժայրհի :

Տօն Հիւմնեան ուր խափանէր,
 իդին զուգել ընդ արաի :

Ձի զանկազին Տրսին նոքա, ուր
 բան արդել ակրունի :

Երբ մեր յազգէն տօն խորանայ
 սաղարթ ադել կատարի :

- Բայց յայն ոճիր խոհերակհանքն
 ոչ ընդերկար խընդացին,
 Եւ ճակատանն 'ի հեշտ ախափն
 անշունչ գրտաւ 'ի գրքկին -
 Բերկբեր խայտայր, վըշեաց զոգին
 Ժամ' ոչ հարուստ անցանէր,
 Եւ ցոփողայն էր առաջին, նոյն
 և վերջին այն գիշեր :
- 'Նա' և 'ի մայրն երկնաստեղաց բոց
 շանթ հրացոյցս հարկանի,
 Հասեալ պրտուղն որովայնին երբ
 Ըստ խընդրէր զարփենի :
- 'Նա' էր երկուցն 'ի մի հրացան
 գիտկնանալ նոյն հետայն,
 Թէ ոչ անդ մօրն հերձնչ արգանդ,
 կորդէր զածամ երախայն :
- Քերց հօրն գուժ ամեալ որբոյն,
 'ի գիրկ նոցուն բուծանէր,
 Եւ ինքն արսւղ անպարտակիր ծնօ
 զաց զոճիր լուծանէր -
- Անբաժ յարփոյն 'ի մուժ յաւերժ
 աղայոյն աշխուճք պատեցան,
 Եւ ունկնախից, ոչ բան յօգէր,
 ոչ ձայն լըսէր, իբր արձան :
- Յարբունս եհաս, մոլեգնեցաւ, 'ի
 Թափն անկաւ Արհաւրաց,
 Ահ, հարկէր իօլ, հարկէր ձեւաղ,
 Յարտարտսին գունդ խուժեաց :

Լըլիկեն նորա զարտասուելին, հա-
 գագ առեալ 'ի յառնէն,
 Խանչին, բառան, եւ զո՞րն սակմ,
 ահեղագոյն ձայն հանեն:
 Գռանցր գոչեր, սարսեն համբուն,
 փախուսա 'ի ձեւ 'ի սուն սան,
 Գուցէ զկապանա խըղէ զըզղթայս
 անգառագիղն այն գազան:
 Եւեք զեզբարս, եւեք ըզբորս, զազգ
 հայրենին մոռացաւ,
 Աստառասուն իբրեւ երէ նա 'ի
 մայրին որջացաւ:
 Շիրիմ խարխուլ, սյր ահաւոր,
 դագար նորա քարանձաւ,
 Գարշ եւ անքատ աշխարելին,
 ձորձ զամենայն մերկացաւ:
 Արդ զայն սակմ, վայրագ գազան
 ձեռակապօք 'ի թիկանց,
 Ճիգըն թափեալ խր մերձաւորքն
 ածեն 'ի քարշ, արկեալ սանձ:
 Ածեն հանդէպ մեր Տերունւոյն,
 Թէ գութ ածէ սիրաքար:
 Նա ոգորէր խըղել զըզղթայն, գո-
 ռին յերկին ամբառնայր:
 Արպէս 'ի սպանդ նըւիրական Յուլ
 անարգիլ ամենի,
 Յերկայն սարան 'ի խեղդ հանդոց
 ածեալ քարշն 'ի բազնի:

Նա մեղեցին փրբփաւր թափե , գո-
ւայ ընդդէմ քաղաքի .

Եղջիւր խեթկէ հարուստ դաշար ,
և զոգ հարեալ մաքառի .

Աստի անտի կանե տափկանք , կանե
և անդուլ տան ըզգան ,

Ընդ լանջ քամակն , և ընդ երին ,
հարուն շարժեն ըզմական .

Ըզգողանի խուժանն հարեալ , և
ցիրուցան 'ի գաւթին ,

Անդ 'ի բացե խընդան նոքա կալ
վտանդին 'ի զընին :

'ի սոյն տիպար , և անդրազոյն սան-
ձակտար գաղանի ,

Գիտեալ գու զայս յամեհամուղ
'ի սանձ արկեալ պատանի :

Այն ինչ քարշէջք վաստակարեկք ,
յողք անկան Աստուծոյ ,

Տալ զորափիզ , վայրագ յԱյսոյ
զոգին թափել պատանուոյ :

Անա Տերունուոյն յաղերս առ Հայր
ձեռքն ամբառնան 'ի յերկին ,

Գոյժ մեծ հարաւ , գողցեա վոհ-
մակք Գայլոյն անդէն ոռնացին .

Կաղկանձ և շարք Էանց փոքաւունե ,
և որ ահեզ այլ Գաղանե ,

Զայս հաղադէն Այսքն 'ի մեղոյն
ահագնալուր ձայն կարգան :

Բամբինն ահեղ դու ոչ լսես ըզ-
հասանայն ըզյաւէժ :

Ընդ ժայռ պարեխ , ու ի ահաւոր
յորժամ թափի քարավէժ :

Թուճքք ահագինք եթէ յանկարծ
հերձուն 'ի ծովն 'ի Վէլին²⁵ :

Եւ ջուրքն հորդան ընդ ձոր խո-
խամ քաջահրնչակ ծաւալին :

Գաւառն սղճոյն անդ ծովանայ , աշ-
խարհն 'ի լիւղ ծածանի :

Անգուստ սուղիլ սարսէ Հըստմ ,
և իւր Տաճարք աւերունի :

Է՛ զի որպէս դուան Երկինք , և
մեծ Արքայն շանթահար ,

Իրբև որոտ հանեալ սարսէ զտակե-
ձեղունն ըզտաճար :

Է՛ զի որպէս հրնչէ երկաթ , կամ
ճայթ ահեղ շղթային :

Երբ ձոյլ նորա խըզի հարուստ , և
կամ գոչին Պոնտոսին :

Յայնժամ Երկիր , յայնժամ Եր-
կին գանդին կըրկնենն ահաւոր ,

Իսկ այն Խօլիցն Աստուած շան-
թեչաստտ արձակէր մեծազօր :

Սարսեն մաղթեն , ,, Աստուած որդիդ
դու ճըշմարիտ , զի ըզմեզ :

Մեզ 'ի կըտակել նորհեալ մարմնոցս
յայս ասրաժամ զի վանես :

Գէթ վանելոց ամբ մեզ բախել
 յարօտական յայդ խողեան :

(Զի տակարէս խողերամակ մօտ
 արածէր ծովափան) .

Ըղմեզ , մազթեմք , մի խորասոյզ
 վաներ յահեղն 'ի վերասոյ :

Մի զՎնդընդոյրն սաստակոյնս առ
 նուր կըրկին մեզ ըղթափ : . .

Թոյլ ետ , և սեառ խողեան յանկարծ
 դիւարբախեալք խանչիւն տան :

Վաս անդ խուճասք խուժեն խան
 շեն , ներքինքն ահեղ մոլեցան :

Գան դահավթ հորդան 'ի ծով ,
 դիակնացան 'ի յալեաց :

Իսկ պատանին անկաւ նըւաղ , 'ի
 խիտս զերծեալ կասպանաց :

Տարանա 'ի հայն , և հասկըլել թա
 սին հաներ 'ի լանջաց :

Պարզել յողւոյն էր ապաստան ,
 փոյթ զօրավիզն ետ Վասուած :

Մտանաւ և զաջն արկ երեաց ,
 ըյս ետ բըբաց , լուր ունկան :

Վրփի ետես , լեզու շարժեաց , ան
 ձուկք սըբափն սպարզեցան :

Բոյլս յաստեղաց բարբառքն հասին
 'ի ջրնծալից խուժանէն :

Վերին Մնողին Վասուածորդի ,
 նոյն և Վասուած դաւանեն :

- Օ** ինչ ոչ զօրեաց . նա և ըզմեզ
 • խօթից բլծիչ ան յըրեաց .
 Չէր անդ արուեստ, ոչ ոյժ մարդոյ,
 մահուն թափեմք ՚ի ժանեաց .
 Չանուն միայն Վարդապետախա նա,
 ցա կարգամք, ձայն երբեակ,
 խօթք աւարին, մի ոք միայն կաց
 մեր ձայնին ըստամբակ :
 Վայրենացան ճիւղք ՚ի նա, յոյժ
 ահագին մոլեցաւ,
 Այն դիւարափն անբուժելին մի-
 այն առթեաց մեզ ըզցաւ :
 Չեռն նմա աստուածաբար եւ
 կենսասուն աշխարհի,
 Ըզմեր հաւասն առ այսանեաց,
 եւ մեզ սրասուեր տերունի .
 ,, Հեշտին, ասէր, գոյ ՚ի մարմնաց
 զայդ աղգ վանել այսահար,
 Պիտի ժուժկալ ձեզ որովայն, ւա-
 ղօթք ջերմիւք անդադար :
 Աչ գուք միայն, այլ և որ զիմ կար-
 դայ անուն, է իշխան,
 Հրաշից ամէն գոյ արարիչ, թէ
 յիս է նա անսասան :
 Հրաման ըրանց տայ յաւերժից,
 զարձանն անշարժ սասանէ,
 Արավար ըզդեան ընդ կրուկ տանի,
 կամ ՚ի վաղից իւր տանձէ :

Գնացէք և սերունն արկէք օսկի
գութ հաւատովք անվնէնք ,

Լոյս ծագեցէք խաւար յաշխարհ ,
զոր սրարուրեաց խոր գիշեր .

Դուք լոյս մարդկան, ջահք աշխարհի,
զի նչ է Արփին առ լոյս ձեր . "

Ասաց և այլ տասնիցս եօթնեակ
երևեցոյց մեզ ընկեր :

Հրաշից նոքա լիցին հազորդք, գործ
գործեացեն մի և նոյն ,

Այլ գոյզն թիւ ցաւեաց նրմա ,
այ շատ ասեր մեծ գործոյն :

Որպէս Մրշակ յարօր հազար ակօ-
տարեկ լաւ երկրին ,

Հազար տարան հազար ցաքան
անդոցն ամէ հայրենին .

Երբ ՚ի սպիտակ դառնան պրտուղքն
՚ի շէկ իարտեաշ ՚ի հասկին ,

՚ի հունձ ամբաւ անդք ծածանին ,
չէ բաւական գերանդին .

Շատ են վատտակք : Թիւ մըշակաց
Թէ այ գործոյն կըշիւ դան ,

Ծրփան խորհուրդքն, և այլ որեան
ամէ այլուստ օգնական :

Օ ի նչ այլ ասեմ . զգաղանիս մը-
տաց ո՞ւր առակէ, բայց Աստուած ,

Նա զմեր վարանս խորոց սրբափոյ
ծանեաւ և քաջ կըշտամբեաց :

- Քանիցս ազգեաց և ասեղեաց, ըզ-
նենդ ըզգանն 'ի սըրափն :
- Ար տարտարա ընդ բարերարն 'ի
խեթ անհաշտ խեռային :
- Նա առակեաց, և որ անբոյժ ա-
րիւնն հասէր անմարտըր,
- Զերկասասան անս հաշեցաւ, 'ի
բոց տապէր և 'ի հուր :
- Սա մերձ քերեաց հըպել 'ի նա,
դեզ զայն ասէր մի միայն,
- Աւափ և եկն, երբ ըզնափաւ խա-
ժան սասափկ տայր հորդան :
- Ոտընխըթի մասեաւ մեզմով ըզ-
գրոշակէն բուռն և հար,
- Ախտ հփեօրեայն անբոյժն յան-
կարծ 'ի հոսմանէն առ դազար :
- Նա զայն շնորհ գողօն կարծեաց,
խոյս տալ արագ պատարաստէր,
- Ծանեաւ Աստուած, և հեղաբար
ըզգահանդեալն ըսփոփէր :
- Ա՛լ, զոր վայր մի տեսի յառաջ,
տեսիլ չքքնաղ էր համբուն,
- Ասեմ եթէ կամ ըզմարմին նա
մերկացաւ մահացուն,
- Կամ թէ ըյս մի շնաշխարհիկ զիւ-
րե փարեաց պատարուն,
- Մարմնափն այնիցս փայլակեացայտ,
ճաճանի տրդել զարեուն :

Հայս նա և յայլ բիւրապատիկ ցու-
 ցաւ մարդկան գոլ Աստուած,
 Սահայն և ցանգ, իբրու մարդ էր,
 շատ և կրքեաց 'ի դշարեաց:
 Կրքեաց կամաւ անպարտակիրն, և
 մեզ եթող զօրինակ,
 Բնութիւն ըզմերն ոչ մտացաւ,
 մեզ վարս երեր նրմանակ:
 Նա սեղանոց և 'ի խրատունս յան-
 ձին կալաւ բազմական,
 Եւ ոչ զակումբ 'ի քաղաքին զը-
 զուեաց երբէք ըզմարդկան:
 Նա եա սեղի և թըշնամեացն, որք
 լարեցին հազր և դաւ,
 Խոյս եա մեղմով 'ի Տաճարէն, և
 յամպ 'ի խոր ծածկեցաւ:
 Աչ առակէր զինքն յանգիտան, զօ-
 ղէր 'ի խորշ և 'ի ծիր,
 Իբրև նորա գոռան ընդ վայր, և
 քար ձըգեն բրանալիր:
 Ընթ զԱմբարդուոյն ըզտարեօրն յե-
 շեմ զոր ամ Հերովդես,
 Զի տալ եղբօրն ըզկին կապտեալ,
 խրատէր զԱրքայն Յովհաննէս:
 Խրատուն չանաաց, քաղցր զարևն
 'ի մութն և հաս կապարան,
 Յայնժամ մեր Տէրն ելիք ըզէնն,
 ըզնա մայրիքն ընկալան:

Վա և արքայն Երեբոսեան խաւար-
արգել թընամին

Մարգկան ազգի գոռ սխերիմն
ընդգէմ խաղաց Վեհազին .

Օր մի երբեմն ուր աղմըկեալ խաւ-
ժանն ըզհեա գայր ամբաւ .

Խնչս գաղտարար եա Բարունին 'ի
խոր մայրիս մենացաւ :

Պահեաց մինչե քառիցրս տասն
անց ընդ բոլորն իւր Արփի .

Գիշեր նոյնչափ նա անսրւաղ ժու-
ժեաց 'ի վայրն ամայի :

Վնասուն սրասեհ զայն ժամանակ
Իշխանն որաց խաւարին ,

Բիւրուց յանկարժ գրոհ սեւագունդ
եա նա իւրում խաւ ժանին ,

Զոլիք գուգաղ Տարտարոսին քար-
շեալ ամէր յանձաւաց ,

Բեան ըզբըխայն գաղանազէմ բոց
Թօթափեր կայծականց :

Նա հաղբ լարեաց երազայոյս ման-
գառ տանել մըրցանակ ,

Մնչուչա , ասէր , գաւեալ ըզնա
կարգեմ այսօր նըշաւակ :

Սասուածորգիգ , գու և ԱՃ ,
հրեշտակք ըզքե ասնուն սար ,

Զի ևս ըզքոց գու սովատանը մար-
մին ծընդ ես շարաշար .

Չի՞ դանդաղես, զի՞ ոչ փորձես
զայդ քարակոյտ գէզադէզ,

Ասա՛ արագ դարձցին ՚ի հաց,
զի՞նչ անհրճար իցէ քեզ: "

Հաղբ զայն Աճ ծանեաւ անդէն,
և սուղ բանիւ առակեաց,

" Հաց մարմնարոյժ ինձ Հօրս է
բան, չեն սէտք սակրարմըտեաց.

Քանիցս անգամ ես Աստուածեան
բանից առնեմ յիշատակ,

Քաղց չիջանի, ինձ սեղանոյն փախ
չի համբուն ախորժակ: "

Ասաց, այլ դու չես բեւիար, ՚ի
մարտ նախկին ըսալ տասաատ,

Մարտ նոր յուղեաց, աչխ զալեօք
ճըփեաց իբրև ծով անտատ:

Երկցս ՚ի զուր ըզՆահատակն ա-
ռեալ գըթէր նա ՚ի սէր

Մերթ ՚ի Թագին, մերթ համբա-
ւոյն, զոգին փորձեաց անվէհեր:

Արդես Եւրոսն ամբուսուցիւք ծով
զահագին հար կոծեաց,

Ծովն յանդընդոց իւր յուղեցաւ,
ըրինք յառնեն կահեաց.

Գայ՛ մըրմըռեալ, և զամբարտակն
հարեալ բախէ ծովափան,

Աչիքն ընդ Տայս խորտակեցան,
ծովն ընկըրկի ձեռնու նայն:

Զայն ճիգն ունայն չարգել Աժ,
 Թէպէտ գիտէր նա ճարտար,
 Ժուժեաց տարաւ, ,, Հաղբ ինձ, ա-
 սէր, Թող լարեացէ նա լը վայր: “
 Զո՛ւր յուսացոյց . յանձն առ ածել
 մէրթ մարմարեայն 'ի Տաճար,
 Բարձաւ 'ի ծայրն, մէրթ և ածէր
 'ի գահ լերին առապար:

Մինչ գագաշեալն ըզյաղթուժեան
 կարծեաց կանգնել ըզնրչան,
 Եւ յօրացեալ 'ի զո՛ւր խայտաց 'ի
 պայքարին կալ իշխան,

Յայնժամ Աէհազն, այն Գոռոզին
 աստուածաբար շանթ գոռաց,
 Եւ զամենայն հաղբն ընթադրեալ,
 անց ճոխաբար և գրնաց:

Որպէս 'ի դաշտ, հարուստ և սէգ,
 սանձ Թօթափէ Երիվար,
 Եւ զոստիկանս իւր խանդ առնէ
 ըզհետ պընդեալ վայրասար .

Աստ անդ ըզկայ շատ իբր առեալ,
 նա 'ի դաւել է ճարտար,
 Մէրթ և արօտ տեսեալ յուղին,
 կայ արածի դեղ դալար .

Մինչ գան մօտին, նա՛ ականեալ լը
 օդ ճախրէ փուժապէս,
 Բաշ ծածանեալ, սրանայ յանկարծ
 ընդ մեծ դաշտին ասպարէս:

Մարտ յայս Մորոսն օրհասական
 ըզվէրն առել, լեք զԱստուած,
 Իսկ բիւր նրմա Սաւառնաթևս,
 Հայրն 'ի պաշտօն մեծարեաց:

Բայց թէ միոյն առ ինչ ողջոյն,
 այնչափ խէթիւ կան ընդդէմ,
 Գիտեն իսկ քաջ, զի նա չարար
 զոր ռիսերիմ բաղբաղեն:

Չեք իբր ըզնա հեզ և ամոք, չեք
 լաւութեամբ առաջին,
 Սէր է համբուն. նոյն բարեկամ,
 նոյն է նրմա թրչնամին:

Ուստի և շատք անպատուհաս հե-
 ջոյն բարուրս յօդեցին,
 Որ նա մարթէր և՛ ակնարկի ա-
 ծել ողջոյն մահ ազգին:

Ե՛զի նա խոնջ մօտ 'ի Սիդոն ընդ-
 երեկոյս հաս զուղի,
 Եւ զմեզ փոքրիկ իւր յաւանէն
 վարեաց խուժանն ամեհի:

Չէս, զոր խընդրեաց, յարկ Վեհազին,
 մեք թաղծագին սրբանեցաք,
 Մաղթեմք Ծնողին, զԱստուածոր-
 դին մի՛ անդ թողուլ անաւագ:

Երկնաստեղաց բոցով վատնել ըզժո-
 ղովուրդ զայն անսանձ,
 Եւ յեղակարծ յաճիւն փոխել զայն
 խեն աւանն հիւրատեաց:

Եւ հեղաբար անտես աղար, իսկ
մեզ սաստեաց զայրաբին :

Եւ գնթ ածեալ ողորմեցաւ հետս
որերոյ քաղաքին :

ՄԵ և ՚ի տուն նա վատանուն,
նչինչ գոլով անտեղեակ :

Մտտ լուծանել և յանձն էառ
զանօրինացն ըզմարդակ :

Խրատեալք նովառ գոռոզ ըզվարս
՚ի բաց գիցեն հեշտաբար,

Եւ կենակիցք ուսցին տակաւ ու
զիզ հորդել ճանապարհ :

Սուգէս Ղևի, և որ անգովք բազ
մահարուստ մեր Զակքէ,

Եւ այլք հարիւր գըտան ՚ի լաւ
յառաջագէմք ՚ի լաւէ :

Լին էին, որք բարբեցին զայս
կարգ նորս անխըտիր,

Դսի ՚ի շարաց զի ոչ փախչի . գոր-
ծէ, ասեն, մեծ ոճիր :

ՄԵ նա խոթից երբև բըժիշկ, ըզ-
խորշ յուզեր քաղաքին,

Ուրեք երբէք թէ մարմնապիրք խոր
յաղջանուզ՞ պաշարին :

Թափեալ գըթածն ՚ի խաւարէն,
՚ի ըյս անցէ բերկրաբար,

Զի գորովէր, թէ սիրս մարդոյ
՚ի խոր պատէր ՚ի խաւար :

- .. Այս խղձ, ասէր, Վերնաձեռնացն
 է և մեծի Արքային,
 'ի նոյն և ես յԱղիմագսէն յեր-
 կիր իջի 'ի ստորին :
 Քանի՛, ասէր, բերկրասարատար ազգ-
 Եթերին ծափահար,
 Հըրձուին պարեն, թէ ասպրատ
 դառնայ լինի ոք արգար :
 Որպէս Հովիւն այն աչալուրջ հա-
 բուր հօտից խաշնարամ,
 Կազանին 'ի սաւաղել, կորոյս
 ըզմին 'ի յօգեաց :
 Մութ երեկոյն էառ ըզգառն, հօ-
 տին ըզհեա սչ գրնաց,
 Կորուսա միոյն ցաւեաց հովուին,
 թէպէտ և տէր հազարաց :
 Թաղծե՛լ յայնժամ, 'ի ժայռ յանձառ
 'ի թուփ 'ի թառ նա խընդրէ,
 Եւ վեր 'ի վայր յուզէ համբուն,
 արդեօք ըզնա ականէ՞ :
 Եանս ապա, կայր 'ի հովտին արօտ
 գրանալ ճարակի,
 Ունի արագ, 'ի յուս բառնայ, և
 մակաղէ 'ի գաւթի :
 Յընծայ հովիւն, և ըզմիմեամբք
 մանկափն ելեալ խընդագփն,
 Համբոյր գառփն ածեն և տօն
 մեծ կասարեն 'ի յարկին : "

- Մ**ա՛ Տէրունին և կանանւոյն ըզ-
 դանս անամւս ո՛չ արար ,
 Անցեալ երբեմն ընդ Սամարեա ,
 ուր հին աւանն է Սիւքար :
Յագրեւրն ետես եկեալ ջրուոր
 զմե՛ն ՚ի շինին ՚ի կանանց ,
 Եւ ծարաւոյն փափաք ըզջուրն
 յողոք մատեաւ և խընդրեաց :
Որ Ովկեանուն , և կարկաջուն գե-
 տոյ լաղրերց իշխանն է ,
 Եւ ընդհանուր փեղերաց յորդ
 անձրեօք ջուր բաշխէ :
Որ և ՚ի ձայնն ամենազօր , անդ
 ծարաւեալ խաւժանին ,
 Վէ՛մք սարսաածք փեռեկեցան , և
 գեաք յորդեալ խաղացին :
Մեք անդ մընջիկ ՚ի հիացման , նա
 Աստուածեան բան ճառեաց ,
 Մինչ փառաման կրնոջն ամեալ ,
 խաւար սըրափն լոյս ծաղեաց :
Լ՛ զի առ նա և ՚ի կուսիցն և ՚ի
 մանկանցն երամէն ,
 Բուրեան ծաղկօք ՚ի գիրգ սաղարթ
 գիտակս հիւսեալ , մարք ամեն :
Մարք պահապանք կուսիցն ան-
 քուն , առ նա բերին անարգել ,
 Նոցուն ՚ի սիրտ յանախական զա-
 ռաքինւոյն սէր հաստել :

Ըզջանն սաղրել ըզգեղեցիկն այն
 ինչ փրթթեալ հասակին ,
 Եւ նա հեշտին յինք ժողովէր մա-
 սաղերամ ըզմանեկտին .
 Գրգռեալ աջոյն և փայփայեալ ,
 անգըրժեցիս առաղրէր ,
 Ըզբրժժանացն և ըզյուռթից զոյ-
 ժն վասեալ մահարեր :
 Բայց հրապարաց նա յոյժ ցամեցր ,
 և թող արդեամբք օրինակ ,
 Արպէս օր մի , յորժամ 'ի բայց
 մեք 'ի նմանէն մեկնեցաք :
 Խանջք 'ի յուզւոյն նրասաք ողջոյն
 հանդէպ սեմոցն անձաւի ,
 Աւր վարսագեղ ամբարձուղէչ հօ-
 վանանայր մեծ Արնձնի :
 Անդ ձառ արկել 'ի զուր խընդրեմք ,
 ո՞րք 'ի մէնջ է արգոյն ,
 Կամ Բարունուոյս ս՞ առաւել մեծ
 նրաբառակ է սիրոյն :
 Զարմանք ասեմ . 'ի յայն ակումբ
 ըզմեզ ետես միանգամ ,
 Եւ գար անդէն հայէր խընդրէր ,
 զինչ վէճք 'ի մեզ յուզեցան .
 Կայր հարցանէր , մեք անմըռունչ
 տասաիկ հարեալ զամօթի ,
 Տաղնասպեցաք , ըզմեր պայքարն 'ի
 յուշ ամեալ դրժարհի :

Մանուկ մի առ, ոյր հասակին փառք
և պատիւ նանրացան,

„ Անշուշտ փառացն, ասեր, մար
դոյն ըղձալ վիսին չէ արժան.

Մի իղձ լիցի, թէ ոչ գոռող ըղհամ
բաւոյն կոխէ փառք,

Հրաժեշտ ողջոյն տայցէ իբրև ան-
փառասեր զայս մանուկ :

Դրանդիք Երկնից ցանգ աղխեալ
կան, չիք բանալոյն չիք հընար,

Քաջ հեշտին գոյ, թէ ծովն յաղի
նախ ամալք կաղցեն ըղգադար .

Կամ թէ 'ի գաշտ արածեացին ձը-
կունք ծովուն տարմարար,

Եւ կամ ընձիւզս յօգ լուծական
արձակեացէ տունի և ծառ :

Քանիցս ըղգեպն ես զայն յիշեմ,
ցանգ հարկանիմ զամօթի,

Երբ 'ի նմանէն շուք ինձ ւեղբորս
մայր մեր հայցեաց փարելի .

Յորժամ փառօք նա արփաւոր 'ի
գահ բազմի գեղեցիկ,

Մեք յահեկէն նըսացուք յաջմէն,
լեալ 'ի նմանէն երահիկ :

Նա սըրանեցաւ խոժոռ 'ի մեզ, (զի
մայրըն մեր զինչ յանցեաւ),

Զուր որդեսերն 'ի մէնջ գըրգեր,
մեզ սասան եր ճահ և իրաւ :

- Գառող ըզմտա, ասէր, Աստուած,
բարձրայօնից յոյժ ասեայ,
Յորոց 'ի սիրա փառաց սիրոյն վառ
և բորբոք հուրն կայ:
- Նա զի և ինքն Հօրն գոլով նոյն
և նրման համազօր,
Ջանձին ըզփառս Հօրն 'ի գովեստ
չուք յարգարէ նորանոր:
- Վէ՛հ քան ըզմարդ, ասէր, շիշխէ
ինչ մի գործել 'ի մեծաց,
Ոյժ գերարուն թէ շառաքէ Հայրն
անըսկիզբն 'ի բարձանց:
- Ուստի և շատ զոք աւաքեալ 'ի
յարկածից գրժընգակ,
Սանձակոծէր, զի մի հրաշից մասն
եզիցին և գուշակ:
- Եւ որ զմարտնոց կեղ եռացեալ և
ակնարկի աւաքէր,
'ի քող փառացն յղէր ըզհօժծս
'ի ջուր բուժել կենսաբեր:
- Վանի՛ ամբօխք, քանի՛ և Շէնք
գահ տան նրմա զարքունին,
Եւ ծիրանի և գաւազան և խոյր
փառաց յղեցին:
- Խրատոյս քանի՛ տան և ընկերք,
տան քաջալեր անգաղար,
Ջինու զարգու չու յԱսորիս, և
Թագ կապել ճոխարար:

- Անդուստ արագ զորքա երկրին ,
 զՈղկիանուն պարունակ ,
 Յաղէզն 'ի սուր , նոր Օրինոք ,
 զաշխարհ տանել մըրցանակ :
 Իբրև սյուսէս շատ գըրգեցին , նա
 խոյս արւեալ զօղեցաւ ,
 Աերանց բարձանց ունէր ըզմայրս ,
 կամ թէ զարէր 'ի յանձաւ :
 Արգ սխալ թեամբ վասին գորա ,
 լի նախանձաւ են ողջոյն ,
 Աւ գըրգրեալք 'ի մի բերան գը
 լուխ խընդրեն ըզմիոյն :
 Գիտես ինքնին , զխարգ ըզնա սաս
 բարշեցին կատաղեք ,
 Վանի՛ շաշեն , իբրու գուժեանց ,
 թէ խուժեցին Թըշնամիք :
 Նա ժուժկալէ , պատուիրանին Հօրն
 հրօյատակ 'ի սրբաի ,
 Գիտէ անշուշտ , շար ընդ բարուոյ
 անպարտակիր ընդունի ,
 Նա զինչ տակ՛ , որ գիշերի մար
 թէր վնեղ անձնապար ,
 Ինքնամատոյց իւր խընդրողացն
 երկիցս եղև անձնատուր :
 Բայց և տապանա՛ 'ի ձայն նորա ան
 կան նորա , ևս տեսի ,
 Գակեան ահեղ , արտփուն թընդեր ,
 հարան զարկան ըզցեանի :

- Երբէք** և **Օչ** նա զնուիրաց , կամ
 Տաճարին շուք կաստեաց ,
 Ոչ օրինաց մեղաւ ազգին , Օչ բան
 ելլցծ ըզՆախնեաց :
Այլ 'ի սպանդից հաշտ 'ի զոհից
 շառնել ազգեաց առ յապաց ,
 Չի նոր կրօնից այս կարգ , ասէր ,
 'ի քօղ բանից գաղեալ կայ :
Ասէր , և մեծ զՕրինադրին մեկ-
 նէր նոցա ըզբարբառ ,
 Բանայր ըզգիրս , և զի նոսա զհօր
 հուրդ ծածկեալն և անճառ :
Իսկ յոր յաւեա գաւ հրաշասցիս ,
 գիտեն ճարասար , գաւանեն ,
 Թէ մեր զարփւոյն լոյս անամնել
 դայ հանդերձեալ Մարգարէն :
Նա մեզ զԵրկնից անկուռ զուղին
 հորդէ , ասեն , ակրարար ,
 'ի խաւարէն 'ի լոյս ածեալ հօ-
 դւոյն ըզգաս գեղասար :
Խոստումն առ հարսն եղև անսուտ ,
 զայս Գուշակաց երգն ազգէ ,
Նորա անշուշտ յուսով անխար նը-
 մա սպասեն ամ յամէ :
Ղայ է նոցա , 'ի խոր խաւար լու-
 սոյն չոզանն որ ծաղեաց ,
Եւ ծարաւիք 'ի մէջ ազգերց կան
 յորդարուխ վտասկաց :

Օ՞ն՝ ո՛չ շարժեաց շափըն նորա ,
 Դ՛րաց որ կամաւ հետակցան ,

Ա՛յնչափ հրաշից նորուն տխարք ,
 այն շուք գիմացն Ա՛ծեան :

Տեսի ըզնա , ես այլ յայլմէ , լըւայ
 նորուն ըզբարբառ ,

Հիացեալ եմ , զի՛նչ այն բոցոյ առ
 նա սիրոյն էր սրտաճառ :

ԼԸբի ըզտուն , ըզկարասի , (այս ե՛
 յայլոց գործեցաւ) ,

ԼԸբի ըզմայր , ե այս կարգին շառ
 զիս երբէք ապաշառ :

Արագես յաճախ բոց մեծապէս կայծն
 արձակէ փոքրոցի ,

Զի վառ 'ի վառ յորդեալ կայծակն ,
 հրդեհ սաստիկ բորբոքի .

Նոյն ե սորա յիս հուրն ամէ սի-
 րոյն 'ի ժամ 'ի ժամէ ,

Եւ իսանդ սրբափ 'ի սիւգ անոյշ , բո-
 ցոյն նրման սաւառնէ :

Մէ յիս միայն անվայրափակ նըրոյք
 սիրոյն հաստեցան ,

Ա՛յլ ե որք քաջ ծանեան ըզՏէրս ,
 ընդ նա սերտիւ կապեցան :

Մէ ե 'ի ձիր , ո՛չ բան յամոք դաւե
 ըզմեզ , մի կարծեր ,

Ո՛չ խոտտանայ , բայց Թէ ամբառ
 լըկանս ե վիշտ քըրանաբեր :

Մեք տարադէմ թափառականք
գնասցուք յերկրէ 'ի յերկիր .

Մեք և յաքսորս անաշխարհիք .
չեն նորս բանքն 'ի նանիր :

Ձի կնռ արդէն միսկանոց ըզնեա
վերարուսին հոյլք շարեաց .

Միոյն միայն ըզգլուսին 'ի բաց նա
յերկաթոյն պարուրեաց :

Մին փակեացէ . (ո՞ որ իցէ) , զակն
'ի խաղաղ 'ի մահուան ,

Բնուից սյլոց մընայ , ասէր , մահ
ապաժոյժ 'ի յարեան :

Ասաց . ըզմեր գոյան անտեսել , առ
նուլ ըզմեր կարասին ,

'ի գոգ սըփռել տառապելոց , ջամ
բել աղքատ խաժանին :

Ձընգալ ըզխօթն և ըզսովեալն , և
'ի ցըրաոյն որք զոփան ,

Եւ մեզ անքատ և անարժաթ բե
րել կենացն ըզպայման :

Ուստի և շատք տեսին ըզմեզ գաշա
ընկողմնեալ յամայն .

Կամ յառապարս առնուլ ըզնինջ
'ի մմարդեան 'ի մահճի :

Նըբրդեցաք . մինչ հասկք խարտեալք
ընդ ափըն մեր շքփեցան ,

Բաց հարկանել տեսին ըզմեզ
պըրազովք երկրին տարաժամ :

Կա և ամբողջ մեզ ՚ի գեացոց ՚ի գուճա
անկեալ առնուլ ջուր :

Կամ թէ յերկիր ՚ի ծարաւուս
ուրեք երբեք գոյր աղբիւր :

(Ը) Կէպէտ և ինձ լեզուք հարիւր , և
սիրտ և լանջ սրբոյննի :

Բաւեմ իսկ սչ ՚ի ձայն յաւերժ
զայս հասանել ճառ բանի :

Վիշտ քանի՞ն գունակ գունակ ,
քիչարն քանի՞ շարաշար :

Մեք անորիշք ըզհետ նորա , ող-
ւով տարաք աղքնարար :

Թէպէտ նըքթեալք , է զի ուրեք
սաստիկ ըզմեզ սով տանջեաց ,

Տըւայտեցաք , յոր միանգամ մար-
դոյն խընդրեն պէտք կարեաց :

Ա՛՛՛՛ մեծաննինք նըմանեցաք իբ-
րու զայր ոք թաղաւոր :

Մէն մի ՚ի մէնջ մըտաք հարուստ ,
թէպէտ մարմնով չըքաւոր :

Կոր էր տեսիլն , և որ զիւրե շատ
կանտանին և որեար :

Խուժան ստբու նահատակեալ ՚ի
մի խորհուրդ և հանձար :

Նըման յորժամ մեծ թաղաւոր
ընդգէմ գոաց սահմանաց ,

Եւ ՚ի խրախոյս զինու զարգու ըզ-
կարգն եհան փաղանդաց :

Աւերայրեաց յազարա վարել, կար
ձել ազգին ըզահման,

Այլ անգանօր Գունգք երգմէնիք
և այրնաիրք շէն միայն.

Գան և վառեալքն 'ի մեծութիւն
սէր յընչաքաց աւարի.

Գընգին խըմբին, և անհրամանք
ըզհետ խաղան բանակի:

Ո՛չ լայնուզիք բաւեն փողոցք, ո՛չ
գաշտ անգորր ամբօխին,

Սասաիկ որեար, ո՛ւր և երթայր,
նորա ըզհետ խաղային:

Նա մենացեալ, լերանց ըղձայր, ան
շէն մայրեաց 'ի վայրի,

Որպէս յիշեմ առ Ծովակին երբ
հասանէր նա ուղի:

Անգ ծովափունք յոյժ թաւացան,
կուռ էր խըռնելն և անհաս,

Նա փութթապէս ել և վազեաց 'ի
պատրաստեալն իւր յակաս:

Հրաման անդէն տայր նաւազիցն,
և գակատին լար խըզէն,

Նեարնեկէց մի մինչև 'ի խորս եկաց
ծովուն տարադէմ:

Անգուստ ամբօխ խըռնէր սասաիկ,
զեռայր ծովափն յանգխման,

Նա ձայն բարձեալ զարդարութեան
ուղի հորդէր տերունեան:

Անդ կարգ 'ի կարգ, ծովն էր խրա
բոց, յակճիւս եղև շահանջեն,
Ըզմայլեցան յանոյշ գինւոյն իբրու
արբեալք բաժակէն :

'Նա բարբառէր, ճողփուն գըրգանք
ծովուն լըռեն կոհակաց :

Այն որ յառաջ վայր մի ծըփայր,
զի հողմ ուժգին փոթորկեաց :

'Ի նոյն և մայրք սաղարթարերք,
գաղարք թըռչնոցն ապաւէն,

Կարթեալն 'ի ծոց 'ի ծովափան ըզ
սօսաբնն ոչ հանենն :

Բայց ոչ և մարք լըռեն աւսարդք,
յոյժ հիացեալք 'ի ձայնենն,

Չայն նորասքանչ, և ձայնողին
Մօրն արդանգի երանենն :

'Նա երանի՛ տան և ըստեանոցն, և քա
լարեր սուրբ կաթինն,

Չոր աղայապէս չըրթունք փափուկ
մեր Տէրունոյն գիւցինն :

Բանդի վարժէր, .. Միայք երկրաքարչ
ուզղեալ յերկինս անդադար,

Լոյս խընդրեսցենն, արհամարհօտք
հոգոցն եղեալ վայրասպար :

Արք, խաղաղէք, թէ հեղ լինէք
հանգարս իբրև զազունի,

Մի փըքուսոյցք, խոնարհք հոգ
սով մի շուք ըզձայք ըզբարձի :

Լիք ընչատեացք, և ըզփառաց ընդ
վայր հարէք դուք ըզսեր :

Ի սահաւուն երջանկանայք կենօք
անինչ վըշարներ :

Նրկրաքարչից սուղ են վայելք, չիք
տեւական մահացուաց :

Չեզ սեպհական չիք ասա կայան,
անդ ձեզ մընայ շուք փառաց :

Թողելք զաստիս, առջիք զաշխարհն,
ուր և դրախտին են նազանք :

Ուր կեանք անդորր ապէնիազ, ուր
և անանց են դըրգանք :

Ունել ընդ իս ո՞ հեղդացի արխուր
անչափ սուղ քըրտան :

Օն մեծութիւն, շուք խընդրեցէք,
անդըրժեւի յաւերժեան :

Գըլծածք համբուն, և մարդասերք
և ընդ միսեանց լիք սիրուն :

Մի աստեցողք, մի և ցասկոտք,
մի ինչ հոգայք քըրլմմընջիւն :

Չար ընդ շարի չէ սարսա երբէք, և
վէր կըրկնել ընդ վերի :

Նա՛ ՚ի ծնօտին ինքնամատոյց մը-
նալ երկրորդ ապտակի :

Թճող ընդ փառացըն ծաղկընկէց
Թճող երկրաքարչք զէն շարժեն :

Նրեացեն սուսեր, վիրք արեամբ
մահ գեղեցիկ յանձն առցեն :

Այլ դու սիրեալ առհաւատար, առ-
 հասարակ ընր գըթած,
 Թեպէտ զըրկիս, համբոյր ողջոյն
 ասէր դու քոյին թըշնամեաց:
 Ըզհողմավար շուքն անգոսնեալ, մի՛
 զարհուրիք յօրհասէ,
 Մի միշտն ըզձեզ գըթօխըմբեր 'ի
 կուռ ուղւոյն քեցեացէ:
 Մարտնոյն մարդիկ և այս կենաց
 ամեն երբէք օրահաս,
 Յանքոյթն հոգին անգըրթելի,
 ցանգ յանմահիցն է 'ի դաս:
 'ի ձեզ են աչք հօրն 'ի բարձանց,
 զարկածն առնէ ձեզ նըւազ,
 Թէ թոյլ չբասայ, մարդ ոչ բաւէ 'ի
 ձէնջ խըլել և մի մազ:
 'Արմա միայն սիրաք երկիւզածք ա-
 ղօթմանուէր շուք հարցեն,
 Զի Ծով, Երկիր, և Օդք անգորր,
 Երկինք պայծառ նօրա են:
 'Արմա յողոք խոնարհ յերկիր զան-
 ծուկ բացէք ձեր սըրբին,
 'Նա յես աստեաց մտլեացն ըզջոկ
 բոցոյն մասնէ Վ իրապին:
 Մի զարհուրիք, թէ ձեր ընդդէմ
 գոռ Ասիւծունք առցեն վազ,
 Վամ ամենիք գունակ գունակ ընձք
 խայտարղէաք և Յովազ:

- Թե իմ անուն գինադրաւք եր-
բե 'ի մարտ ճակատաց ,
Արջք հեզանան , ըզուն ըզուաւ
և զապաժոյժ ձեր վերաց :
- Դուք ցանդ խոնարհք , և մարմնա-
բոյժ մի հոգ ամէք սրաբէնի ,
Զազգըզ թըռչնոց քաջ զըննեցէք ,
և զամենայն կենդանի :
- Նոքա արուեստ ոչ ստիկեն , և ոչ
հոգան յապագոյս ,
Բայց ոչ օգոց , ոչ յարկ ծածկոյթ ,
ոչ կերակուրն է սրակաս :
- Հաս է բնաւից էիցս Կակ , նոքա
չառնեն յոյզ և խոյզ ,
Նա զգեստ պայծառ ամէ հոգոյն
'ի դեղ գալար ինքնարոյս :
- Նա երբինազեղ 'ի գոյն ծաղկանց
սայ նըկարէն զարդ մարգաց ,
Եւ վարսազեղ ծառս յօրինէ , սայ
հովանիս և լերանց :
- Մի նենգ 'ի ձեզ , մի և գարանք , մի
հեշտ ախախն բոց և տենչ ,
Իսկ մեծահաց հեշտ գինարբուաց
աղակատանք , քսու 'ի ձենջ :
- Մի ծոյլք գատարկք , և յառազաստ
գուք ընկերին մի տարփայք ,
'ի գաղտագող մի անգանիք , օտար
ուկուոյն մի ցանկայք :

Հաւս են ձեր գոյքդ, և զառեւորդն
 իր քերեցէք դուք յընչաց,
 Կա և զողւոց յոյս սափասուտ, և
 զցանկութիւն գիւրջի բաց:
 Զի նչ ես ասեմ ըղհոյլս աստից,
 զի նչ, որ արափանս, նենգ տած են,
 Եւ կերպացեալ առաքինիք, իրր
 յանցանաց քող ամեն.
 Հրամեշտ ՚ի յայդ տուք ՚ի յախակդ,
 իրրև ՚ի շար գազանէ,
 Չիք ինչ ծածուկ առունկրնճառ,
 զոր օրն եկեալ շառակէ:
 Սանձ գիւրջ աչաց, զօրհասական
 վեր մի առնուք դուք ձեզէն,
 Ազն գիւրջ բանից, զի բիւրք բիւրուց
 կորեան յանսանձ ՚ի լեզուէն:
 Մի սրտաբանք, նոր շափ հօգւոց
 արկէք իրրև սրտամուճան,
 Թէ ժանգ հընոյն եռաց ՚ի ձեզ,
 լուացէք ՚ի սուրբն Աւագան:
 Այբիւր իրրև ականակիտ միժակ
 հոսեմ անապակ,
 Ճեպ տուք ՚ի ջուրս արք և կանայք,
 պապելըքդ արքէք գետ յրասակ-
 Օն աստ և կայք, սակեոյն արբուսի
 և արծաթոյն չէ յօգուտ,
 Անհաստահոտ իմոյն աղբեր բաց և
 բնաւից ելամուտ:

Վերձեմք յաստեաց, դուք յանաս
 սանն ելէք ՚ի գահ անվեհեր,
 Հօրն է իմ այս քարոզ անսուտ,
 բանքս են բրխումն այն աղբեր: “
Չիք և զԵրկնից Արքայն սանել
 հաշտ ՚ի սարանդից և յարեանց,
 Այլ ձօն, սակր, սալ զաղօթից,
 և ըզտիպարն ինքն երգեաց:
 “ Հայր անըսկիցն, Երկինք գահ, բա,
 անուն և փասքդ երգեսցին,
 Ազէ յառաջ միշտ խաղասցեն դարք
 հանդերձեալ աշխարհին:
Չի և յերկրի կանաչած ինք լրսն
 ձայնիդ կամակար,
 Երկնարնակաց ուր յԵթեր գունդք
 քեզ ահիւ կան պատկառ:
 Ըզտերունիդ կազմեալ ըզճաշ յերկ-
 նից այսօր սուր մեզ հաց,
 Ինայեա՛ս ո՛վ Տէր, որպէս և մեք մե-
 րոց ներեմք թընամեաց:
 Եւ թէ փորձես, զըժընդակաց մի
 մասնեացուք ապազէն,
 Զհող վրտանդից սանձեա՛ ՚ի մէնջ,
 մեք քաջացուք առ ՚ի քէն: “
Որս նա յաւել և զասրտանեաց,
 զհարդ Արփին գեղաւոր,
 Օր եկեսցէ, զայս մերկացի ծած-
 կեալ խաւար նա ՚ի խոր:

Անդէն յանկարծ և գըզորդեալ գի-
շեր գընայ ասաղալից ,

Եւ արծաթին ոչ տայ Լուսին
տիեզերաց լոյս յերկնից .

Նա բիծ յարեան սրտէ ըզգէմն .
և Բոյլք սարսեն աստեղաց ,

Հասոք թօթափին 'ի Բեւեռէն , և
կարգք խախտին շրջանաց :

Իսկ Զօրութիւնն ըզկայ առեալ
այն երկնաշարժն անգագար ,

Երբ 'ի ծրինեացն սամու աշխարհ ,
բնաւից գործէ անդ խանդար :

Իբրև ընդ օդ Փայլակն անկարծ , գայ
նա յերկիր միւսանդամ ,

Դասել ըզարա , յուզել զարգարա ,
բիւրուք բիւրուց բազմերամ :

Անդ և բնութիւնք տիեզերաց 'ի
հուրն ահեղ մըրըրկին ,

Բոց ընթանայ , գայ յերեան մեղ
նոր Երկիր նոր Երկին :

Տայ և մարմնաց կըրկին զօդիան , 'ի
կեանս ամէ նա անանց ,

Եւ 'ի շիրմաց նոր ժողովուրդ կօչէ
զազցաց և ազանց :

Պար զարգարոցն առցէ ընդ իւր յար-
ժիտազարդն 'ի կայեան ,

Զօր Հայրն ընարեաց 'ի սկըզբանէ ,
յերկնից գըրեաց 'ի Մասեան :

Թըռչին Ձուարթունքըն թևաորք,
 և խորք երկնից սուսափին,
 Ահեղագոյն սըւեալ բոմբին Գա-
 լարափող պղղընձին :
 Իսկ 'ի քառից զարթնուն հողմոց,
 դան ժողովուրդք 'ի ծագաց,
 Ընդ օդ ամբաւ Գատաւորին 'ի
 դահ փութան ճեպընթաց :
 Ինքըն հրացայտ անձառահրաշ, և 'ի
 բարձու ծայր ըրին,
 Յայտկոյս դատողն անեղ յայնկոյս
 զակն իւր ամէ ահագին :
 Մեկնէ զարդարս, յաջմէ նոքա առ-
 նուն նորա բազմական,
 Կան սարտաւորքն 'ի յահեկէն,
 շեղջակուտեալ իբր օրան :
 Չըմբայնոյն 'ի լուծանել որպէս 'ի
 մարդն 'ի Գարուն,
 Հօտ հրաւիրեն ըզպառակաց սէզք
 գալարիք և զարգուն :
 Բանան գաւթիք, խաշնըն խայտայ,
 յարօտն անձկաց նոյնհետայն,
 Իսկ անդ հովիւ խղարէ ըզհօտն, 'ի
 դաշան ապա սայ հորդան :
 Նսիս թիւ արկեալ ընտրէ զմատաղ
 զառոյդ Օդեացն ըզդատակ,
 Հօրան զԱյծիցն որ գարշ բուրն,
 մեկին զատէ երամակ :

Անդուս ընդ օդ տեսցես մարմինս
 փայլակնացայտ ըզմարդկան ,
 Մահուն զերժեալ 'ի դրժանաց ,
 անմահք կացցեն յախտեան :
 Զայն օր կանխեալ մի ոք մարմնով
 'ի նոյն ելլէ աստիճան ,
 Թող, զոր Աստուած յորժամ յառ-
 նէ , Սրբւոյն ամցէ 'ի խորան :
 Միայն հոգիքն այժմիկ գառփն փա-
 ռացն այնմիկ արժանի ,
 Իսկ պարտաւորքն 'ի խոր գիշեր յա-
 ւերժացին 'ի պատժի :
 Այն ինչ յանցեալ 'ի գիշերին զայս
 ինձ երգեաց զամենայն ,
 'ի մի գեառափն յորժամ ծըմբեալ
 ես բազմեցայ միարան :
 'Նա մօտ խօսէր , ես զիմ ըզգլուի
 գոգոյն ետու Տէրունի ,
 Թաղծեալ սիրոյս առ 'ի դարման ,
 լանջաց նորա գիրկ ամի :
 Օ ինչ ես ասել ըզհրաշալիան 'ի
 Յորգանան զոր արար ,
 Զինչ ե գարձեալ Հրէաստանին
 բարձր լերանցն 'ի կասար :
 Մերթ ըզ յայանիս կուրացն հոգ-
 ւով նա ծալ 'ի ծալ քօղարկէր ,
 Մերթ ե մեկին պարզէր ոճով ըզ-
 բանն անշուշտ անվեհեր :

Ամբոխ սասափկ ցանգ ըզնովաւ ,
 մերթ զինքն ասէր նա վախճան ,
 Մերթ և ըսկիզբն , աղբիւր կենաց ,
 մերթ ճանասարհ, լոյս մարդկան :
 Մեզ երանէր , զի այս ըզմեզ ժամաւ
 նակիս ամին շարք ,
 Յիւր գալըստեանն երանաւէտ այս
 ցընծալից ետուն դարք :
 Իբրու զԱստուած վիճակեցաւ հուս
 տեամնել մեզ միայն ,
 Եւ Տէրունւոյն միշտ առննթեր
 զաստուածային լրսել ձայն :
 Բազմահոլով տարեաց , ասէր , ամբ
 բողոքին , օր գայցէ ,
 Եւ տենչացին 'ի նոյն վայելա ծը-
 նունդքն 'ի դար 'ի դարէ : "

Դան զայս ճառէր մեծն Յովհան-
 նէս արձանացեալ յառեկնին ,
 Յակճիոս կային առհասարակ , չը-
 ոսինզն հարաւ խուժանին :
 Դիմեն մոլիք հորդան 'ի ներքս , 'ի
 մի բարբառ բողոքեն ,
 Եւ կենսատուին ըզգատակնիք խըն-
 գրեն մահու յիշխանէն :
 Իսյս տան ճեպով անդ երկոքեանն ,
 և խորհրդոց ծուփն յուզէր ,
 Փութան երթան , Մօրն իրազգած
 մեծին լինել գուժարեր :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ

ԵՐԳ Ե.

Ն Ա Խ Ա Դ Ի Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

'Ի լուր կրկնակի ստե՛նարանու
 թեանցն հիանայ Պիղատոս և Վարա-
 նի յոյժ : Յուզա անճեանախոսա ,
 բանգագուշեալ յԱ յոց , 'ի խեղդ
 մտաբերէ . Աննա Քահանայապետ յա-
 խուռնախօս ամբաստան կայ զՔրիս-
 տոսէ . Ընդդէմ կքրեալ Պիղատոս ,
 ջատագով մտանէ Տեառն . Առաքե-
 շի զՔրիստոս առ Հերովդէս . Քստմեկ-
 լի գանահարութի՛ Տերունեան մար-
 մնոյն . Պիղատոս ազգեալ յաստուա-
 ծասասա անբնոց կնոջն , ճգնի արձա-
 կել զՅիսուս . Ապա 'ի սանգարապե-
 տին Արհարաց զգողանի հարեալ
 ապ զնա 'ի մահ . Խաչելու թի՛ Տեառն .
 Պատրաստու թիւն անեղ մարտի Երկ-
 նաւորաց վան Տեառն , յորում և
 նկարագրու թիւն նախնոյն ճակա-
 տամարտի Միքայէլի Հրեշտակապե-
 տի ընդ ասպատակողական գնդին Բե-
 լիարաց : Ողբ ցաւագին Տիրամօրն առ-
 խաչին , և որ ինչ այլ 'ի Խաչելու
 թեանն արհաւիրք նշանացն : Աւան-
 դէ Տերն զՏոգին :

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Գ Հ Ի Ն Գ Ե Ր Ո Ր Դ

ԼԻ ԱՒ Ի շխանն , և Անմեղին
խնայել ոգւոյն գուն գործեաց ,
Եւ ալէտանջ յայսկոյս յայնկոյս
Տըփայր նորա ծով մըտաց :
Հրաշից համբաւն յուշ գայր նրմա ,
պերճ և աւագ շուք դիմաց ,
Ո՛չ աննըչան գա յաստուածոց
ազգ է , ասէր , ՚ի Քաջաց :
Որպէս լըաւ նոյն տեսանէր , զի՛նչ
դէպք իցեն զարմանայր ,
Եւ Սաղիսեանց մտլեղնեւոց , խոռ-
մէջք յարկին վեր ՚ի վայր :

- .. Գնացէք, ասեր, դարձայք այս-
 բն, Թողել ըզխէթ և պայքար,
 Մի ոմն 'ի ձենջ ընդ բոլորից կաց-
 ցէ բանիւք այր ճարտար :
 Ընդ ո՞ր մնասուն, մեզ ուսուցէ,
 անարարս մեռցի Պատանին,
 Զի՞նչ զԱնմեղէն կալցի փութիչ,
 Ճըզբբտեացէ յատենին : ..
 Ասաց Իշխանն, և մտլեզին խու-
 ժանն այսոց ել 'ի բաց,
 Անշուշտ մահու ըզՔրիստոսին նիւ-
 թեր խորհուրդ ըզկենաց :
 Բաց և յայնժամ, որ մատընտու-
 լարեաց ըզհազբն Արքային,
 Զոճիրն ահեզ 'ի խակ արկեալ,
 մըզձկեր Յուդաս 'ի յոզին :
 Ո՛վ, հեքացեալն ըզձայր Թէ չէր զա-
 րև տեսեալ ըզկենաց,
 Տարնապէցա՛ն արտասուելին, զա-
 մուրս ողւոյն տապալեաց :
 Ապրենացա՛ն 'ի լանջ նորա Ա յոք ո-
 խերիմք Անդընդոց,
 Նլին եկին գօշեղ ըզնա, 'ի հուր
 խանձեղ և 'ի բոց :
 Ո՛չ հանդարտեր բազմակոհակ տազ-
 նասըն ողւոյն 'ի յալեաց,
 Անոցր մտլին զարծաթն 'ի յափ,
 զառիթն յաւերժ արտասուաց :

Յայն ձիւր ումայէա գառք Երիցանց
 զայր գաւեցին մեծապէս ,
 Դաւեշն յայնժի՛ առ դուրս հասել .
 յողւոց կարգաց գառնապէս :
 “ Ձեզ աւագիկ արծաթն անկած ,
 մահու կաշառդ անաւագ ,
 Կրղովք են այդ . առէք ՚ի ձեզ զա-
 րեանն ըզցին նըշաւակ :
 Եղուկ աշխար ինձ կարգացէք , յոյժ
 խօշացայ ՚ի մարդիկ ,
 Ձի՛նչ ինչ գընոց ինձ մահաբեր
 հաղբք լարեցան բիւրազցիք :
 Դա՛ Աստուծոյ անշուշտ որդի , դա՛
 Աստուած է աննըման ,
 Գա՛ջ իսկ զարդիս ես տեսանեմ ,
 իմ աննըշոյլ աչք բացան :
 Շարժին ըստուերք , գընայ իտաւար ,
 միտք յիս դարձան քաջողջիկ . “
 Ընկեց զարծաթն , և ինքն անձին
 ահեղ կապեր գատակնիք :
 Ճիծաղեցան . լալեաց նորա երես
 նորա շարարին ,
 Եւ զանագան ապաշաւեալն հա-
 րեալ ՚ի սիրտ խոցեցին :
 Չորաւ մօրսան և գիւարախ , շատ
 ինչ յուզեաց մօլե գին ,
 Երեքալեան մըրըրիկեցան ծուփք
 խորհըրդոցն ՚ի յոգին :

Յոյժ մղձկեցաւ 'ի խոր սրբօին ,
ցաւեաց նշմա կարե վեր ,

Եւ տաղակացաւ արտասուելին ,
Ներկինա յառել զաչս 'ի վեր :

Յայնժամ յայնկոյս կայծակնացայտ
զաչսըն յայնկոյս բաժանէր ,

.. Զի նչ վատախտարս ես գործե-
ցից , (ե ընդ անձին ոգորէր) .

Յաւիտենից ո՞ր յաւիտեանք , ըզհետ
զարուն մեր գայցենն ,

Եւ զահագինն ո՞չ անմտաց , զայս
իմ սճիրն յուշ բերցենն :

Արդեգբ անկայց ողորաւոր , ինձէն
ըզմեզս իմ ճառել ,

Ինձ յոյս գուցէ՞ , ահեղ շարեաց
ներուսն իմոց գըտանել :

Ինձ ո՞ր դիմակ հայել 'ի նա , ինձ ո՞ր
բերան 'ի բարբառ ,

Ո՞ր գաւազիր անպարտ անձին ,
գործօն շարեացն եմ անճառ :

Արդեգբ աստի յոյժ տարազէմ
սրանամ փախչիմ յաշխարհէ :

Եւ ԹաքԹաքուր 'ի տար քաղաք
յածեալ չըբջիմ քաղաքէ :

Ո՞հ , զիս մըրբիկէք , զիս փոթորկեալ
առէք աստի 'ի բացէ ,

ՄազԹեմ առէք , տարայք ուր
լոյս մեզ արփենինն ո՞չ ծագէ :

Այլ ո՞ր տահման ո՞ր աշխարհի յա-
 լազ Աչայն է զանխուլ,
 Համբուն զաշխարհ գիտե ԱՏ,
 և շանթ հրացան տայ անդուլ:
 Ինձ խեթ մըտաց և արհաւիրք,
 Ինձ անանջատ հեռեակ,
 Թէ ընդ ցամաք, Թէ նաւագնաց
 'ի գաշտ լինիմ կապուտակ:
 Վարանք տագնասպք զիս խօշականք,
 զիս խաղ առնեն և կատակ,
 Ո՞վ Թանձրահող բաց ինձ երկիր,
 առ զիս 'ի քեզ օժանդակ:
 Ձի՞նչ գեղերիմ . . . բարէ Յօւզա
 ո՞չ դու ինքնին տեսանես,
 Ձիայդ զարդիս մեղանքդ ահեղ
 կրտսեն ըզքեզ դառնասէս:
 Պարտ լըրջանալ էր քեզ յայնժամ,
 այն էր քեզ գէպ ժամանակ,
 Սանձել ըզքեզ, և զիմադրաւ ԱԵ
 սոյն յառնել նահատակ:
 Մեռիր այժմիկ, և գահճարար դու
 ինքն արա՛ քուժ անձին,
 Արդ կամաւոր Թող ըզմարդիկ,
 Թող դու և լոյս զարփենին: “
 Յուզէ՛ր մուկեր, ինքն սիւերիմ կե-
 նաց իւր գոլ դաւածան,
 Եւ գառնու թեան ցաւոյն յօրհաս
 մահուն կամէր տալ զախճան:

- Յոյժ ժրտեցաւ թառանչ յողոյն ,
 դեղ մի վըշտին և դարման ,
 Եւ 'ի տագնապ քրքրտան մահուն ,
 զայն դիւր եղիտ մի միայն :
- Դողայ , և ցանգ 'ի Դեմեարեան
 կարծէ սուղիչ յանել բանգ ,
 Կամ թէ յանկարծ յերկնատեղաց
 հրացան հարուլ և 'ի շանթ :
- Աւացն հանգէպ անջընջելի տիպ
 նըկարի Տերունեան ,
 Եւ հատանի ն երեսք նորա , 'ի գոյն
 շքրջին 'ի գալկան :
- Աւք յապաժոյժ զանգել յարիւն ,
 և ցուրտ անգամք գողգոջուն ,
 Եւ ամենայն այս մօտալուա հեաք
 և նըշանք են մահուն :
- Պատէ և մոյն աղջամբղջին , սրատէ
 զնորա կերպարան ,
 Եւ յանձաձանչ 'ի մէգ մըռայլ
 դառնայ սեի ամենայն :
- Անմիտ , շիշխեաց շուրթ ըն շարժել ,
 ներումն հայցել գըրժանաց ,
 Ե՞րբ որ ուրեք յողոք անկեալ . ըզ-
 մեծ Արքայն չամոքեաց :
- Արքայն վերին գիրկ տարածէ մե-
 զաւորին հեծութեան ,
 Եւ մոռացօնք ամէ բարին արժա-
 նահաս իւր ցասման :

- Ը**նտանգարձ սիրտ ապառաժ ,
 Եւ ՚ի շինէն մտեգին ,
 Եւ գողգոջուն գայ մշտանէ տախօք
 ՚ի Թաւ անտառին :
 Անտառ մայրեաց դաշարագեղ տըն
 կեալ գիպան ՚ի վայրի ,
 Հովանաւոր կայր ՚ի վերայ ապա-
 րանաց արքունի :
 Անդ կայ Յուգաս , ճեպէ անձին
 զինչ տալ օրհաս գառնութի ,
 Արգեօք ՚ի սայր մոխել ուժգին ,
 Թափ ՚ի սրբաին ՚ի դարան .
 Անուլ բզանջ տալ հարուածոյն ,
 անդ գիրկ չ խառն չ սուսեր ,
 Թէ գահավէժ զինքն ՚ի ժայռից
 հասել ընդ օդ անվհէր :
 Մինչ յայն տագնապ , մահ ՚ի մայ-
 րին անձին խընդրէր զօրավեղ ,
 Ճիւաղք կայթեն գրժոխականք ,
 Պայք , Շահապետք , և Պարիկք :
 Եին նեա ցանդ մերձ նոքա , և նա-
 խընթաց հորդէին ,
 Խեղդ մի կարկամ յոստ մի խանարհ
 անդ մասնանիչ արարին :
 Չոքաւ մարտն , ընդ պարանոցն առ-
 նոյր խեղցան արժանի ,
 Եւ նըչաւակ այնպէս ընդ օդ , գար-
 ժան տրորեալ գէշ կախի :

Հեղձամբղձուկ եղևալ ոգին, և շունչ
փրչեաց ըզյեանին,

Անդամբն 'ի բուն արագ արագ 'ի
գոյն խաւար հատանին :

ՉԱ Վարդամատն 'ի ծիր երկնից
նոր առաւօտ մերկանայր :

Եւ Երիցանց դաս խառնամբոս
գայր Պոնասցւոյն 'ի տաճար :

Հեղան լըցան 'ի գուրս գաւթին,
մոլեքն ըզկայ անգ առին,

Եւ սուաւին ծըփայր սասափկ 'ի
յարկ սրահից Իշխանին :

Քանզի օրէնք 'ի վաղընջուց արգել
նոցա և ժամ սուղ

Յօր նըւիրեալ 'ի պրղծութեան գոլ
'ի տաճար միջամուխ :

Մինչև յառնէ Հասկնայեցին, խումբ
պար առեալ պատանեաց,

Հայրենատուր Խրրձունք յառաջ,
եւ 'ի գաւթ սենեկաց :

Արկեալ զիւրեաւ և պատմութեան
ըզծիրանին գերարուն,

Նրափ առ գուրս Իշխանարար 'ի
փրղոսկրեայն 'ի գահուն :

Նրափն և Հարքըն ծերակոյտ կար,
գաւ նըմին առնթեր,

Եւ ժամ հարուստ այնպէս լըսինք,
Իշխանն ապա զայս ասէր :

Սասցէք մեզ, զի՛նչ այն վճնաս,
զոր դա՛ գործեաց մահագոյժ,

Որ գեղապանժ այս Պատանւոյն
խընդրէք ըզմահն անպաժոյժ :

Մէք 'ի հարցփորձ մատեաք գորա
կենաց, գործոց, և զարմի,

Եւ բաժակին արբանն մահու ոչ
ինչ գըտաք արժանի :

Նա՛ շուքն համբաւն արդեամբք պայ
ծառ, տանի ըզգա վեր 'ի վեր,

Որպէս ճըշգրիտ տեսաք ըզնա, և
ւաք ըզնա յտտեան մեր :

Հիացեալ եմ, կանացածնաց չիք ինչ
նորայն 'ի կըշտի,

Բէք դա նըման է Աստուծոյ, գէմք
ձայնն և աչքն արփենի :

Բա՛ Աստուած է, և կամ անշուշտ
Աստուածորդի կենսաբեր,

Ազէ ո՞ արք, մի կամակար անգի-
տանայք զԱրքայն ձեր : "

Մայց, 'ի խոր եզ նա ըզվէրն, և
ռանդն է հար սակերաց,

Եւ ծով մաղձոյն ծըփայր նոցա,
խըռով տասափկ տայր աղեաց :

Իսկ որ յայնժամ յարեաւ եկաց, ա-
տենախօսն էր Մննա,

Արձանացաւ մեժ գատախազ, բա-
րուրս յօգեաց, և կարդայ :

- ,, Թե այս բանիս, Հառվմայեցից,
 քեզ հաւատալիք չեն մեկին,
 Գոնեա այսօր բնաւից մարդկան
 գիտել ըզբանն էր հեշտին,
 Եւ քեզ յաւէա, քեզ ս՛վ Իշխանն,
 անշուշտ լինել իրազգած,
 Աստ քո առ դուրս այսչափ անսեալ
 խուժան սասափի քաղաքաց :
 Ո՛չ ՚ի ծագաց խըռնին ծագաց, կրօ
 նից կանգնին զօրամիգ :
 Զ ՚ի գա՛ ճարտար ՚ի խեղդ շքրժանց,
 բանիւ պատրեաց շատ մարդիկ :
 Դա՛ գեմք պարկեշտ առաքինի, դու
 մի խարիբ, ձեանայ,
 Այլ ՚ի սրբոնն նորա դարանն, գա
 զանն ահեղ սրջանայ :
 Ո՛չ տեսանեա, առ ի՞նչ կըրժի նորա
 գածին գեն դորա,
 Կարգէ ահու՛մք Դիոնիսեանն, և գի
 շերի ՚ի պար գայ :
 Յաղմուկ դորա Հրեաստանին քա
 ղաք բազում կայ յոսին,
 Դա՛ և իշխէ զինքն համբառել, Տէր
 և Արքայ աշխարհին :
 Դա՛ և յաւերժ ծընունդ Իինն Հօր
 գերաբուն զինք կարգայ,
 Արում Երկինք արփիահնչաւ, գահ
 և աթոռ են նորա :

Ուստի 'ի մեծ և յանցանաց իբրև
զԱստուած արձակէ ,

Չահն անդէից և զհանգերձեալ
սրատու հասին լուծանէ :

Չիք զայս քառել , բայց թէ արեամբ ,
զեզեան անէզ ըզգորա ,

Չայս մեզ Նախնիք անդրբժեղի ռ
բէնս ետուն յարակայ :

Դաւ և նախնոյն սուրբ Օրինաց ե-
րես չառնէ իբրև Տէր ,

Եւ նորակրօն հասակ օրէնս , մե-
րոյն ազգի մեծ աւեր :

Նոր ընդ քաղաքս են կարգք դորա ,
նոր են նըւերքն աննըւեր ,

Չայն պահեսցեն , առէ , յապայս
որդւոց որդիք որ յեա մեր :

Չի՞նչ այլ ասեմ քեզ ո՞վ Իջևան ,
ինձ արտասուաց առուք գան ,

Չի և ըզբեմս հարուլ քանդել ,
արկ դա 'ի մեզ երկեան :

Հըրոյն ճարակ տամ ըզՏաճարդ ,
յաճիւն փոխեմ զայն , առէ ,

Տաճար անխար համբաւատենչ , յոր
գերարփին լոյս ծագէ :

Եհէ , խընդրէ՞ դա և՞ Մրփուոյն լու-
սոյն ածել ըստուերած ,

Դաւ և բանիւ յիւրեանց կայից պար
սասանել զսասեղաց :

Բայց և յերկար ըզմազմն 'ի ծոց նա
նչ բաւեաց քօղարկել :

Ձի նչ խորշի ամբարըշտաց ընդ
մարդակօք լուծանել :

Ոչ հրաժարէ և յակըմբոց , զոր
մեզ օրէնք մեր արգել :

Նա և ընկերքն 'ի համահամ խըն-
ջոցն առնեն ելևել :

Աս այս գարձեալ , եթէ ուստեք
յանկարծ նըմա դայ բանբեր ,

Ձի գոյ ուրեք այր մեծեղևուն անկ-
ղիտացեալ 'ի խոհեր ,

Յառնէ արագ , և 'ի յարկին գայ
մըտանէ հիւր նըմա ,

Ոչ հանդարտէ , մինչև սերախ ընդ
նա յողեալ միանայ :

Այդչափ ահա խոհերք չարին 'ի
սիրտ նորա տարրացան ,

Այդչափ և բիւրք 'ի ծոց նորա
հաղքք դաւանաց լարեցան :

Դաւ և 'ի Տօնա , յոր վաստակելն նչ
է արգեօք յարժանեաց ,

Ախտ փարստէ , ցաւ բրժըշկէ ,
գարման տանի հիւանդաց :

Նորա և դասն արքանեկաց նըմին
նըման խեղանայ ,

Լուծեալ 'ի առևն անարատահաս ,
'ի պիղծ խահից փափկանայ :

Չեաք անլուայք . ըզԴեմեարեանն
առնուն պրատւղ և բաժակ ,

Անկարգք անկրօնք . և զամենայն
պըզձենն գընենն նըշաւակ :

Իբրու յերկնից ամենակալ Հայրըն
փոխեաց զիւր սահման ,

Հարուստ դարուց կընքեալ օրէնքն .
և միաք նորա շքընեցան :

Չինչ այս մըրբիկ նոր փոթորկեալ ,
'ի վայր յուզի և 'ի վեր ,

Միթէ այդչափ միաք յեզյեզուկ
'ի Գահն երկնից են ո՞վ աէր :

Մահ տուր նըմա , մի խընկածախ
քանդին Սեղանք 'ի կործան ,

Չոր նա սպառնայ , և յետ նորա
մի յայս լիցի ոք իշխան :

Մահ տուր նըմա , բաժակ 'ի վընժ
վիրադն արբցէ մահաթոյն ,

Դու զաննըւէր հուր զայդ սանձեա
'ի սրբութեան Սեղանոյն : "

Լուաց Աննա , և ձայն ըզնոյն խու
ժանն ըզհետ կըցեցին ,

Այլ ոչ խուն մի ողոք բանիցն ե
րես շարար Պանտացին :

Վընաս ոչ նոր նա ըզնորա , լըւա
ինչ զայս առաջին ,

Չարին , աւէր , ատելութեան հիւսք
են բանից գըլխովին :

- Ձի քրիստոսին փառքն 'ի գոցա սուր
 'ի սրբանն հարկանէ :
 Եւ մաքրափայլ վարքըն նորա զեռ
 հերականան աղարտէ :
 .. Ձեր սրայքարին, կըրկնեաց Եշխանն,
 անշուշտ լուայ ըզհամբաւ :
 Դուք գէժ նորա, նա ձեր ընդգէժ
 բիւրաստափիկ կըքրեցաւ :
 Յանգ և յաղթօղ ըզմերցանակ, փառ
 ափք տարաւ բանաւոր :
 Եւ զինքն երբէք նա ոչ ժրխտեաց
 Էին Երնունդ երկնաւոր :
 Այլ անդէ գուք, ոչ աւետեաց Արդ
 ւոյն յերկնից ակն ունիք :
 Թէ գայ անշուշտ, անսպասարար
 լինել մարդկան զօրավիդ :
 Ծնողին ցաւման ըզսասան ահեղ, վա
 նել իրրե քաջ արանց :
 Եւ 'ի բազուկ 'ի մեծազօր, պարափա
 ջընջել ըզհարանց :
 'ի ծերունեաց ես զայս առի, զայս
 աւանդեն ձեր Նախնիք :
 Սա այժմ արդեամբք անդրբժելի,
 սա տայ բանին հաւաստիք :
 Դա՛ աւաղիկ հանդէս առնէ և քա
 զաքաց և շինից :
 Եւ աշխարհի զարմանս ամէ գի
 մակ դիմակ 'ի հրաշից :

Չորով արուեստք գիտեն մարդկան ,
 բազուկք շուժեն կորովեաց ,
 Քանզի զմարդիկ գա լոյս յարփուոյն ,
 մահուն ամէ 'ի ստուերաց :
 Մեռեալք անշունչս էին նորա , ծա-
 խեալք ժանիս 'ի մահուն ,
 Լուծեալ համբուն առ 'ի մարմնոյ
 ըզյոզն ըզկապ ըզհոգւոյն :
 Դուք զօխերիմն անէ զոգին , հէ գք
 և թըշուաք , գիք 'ի բաց ,
 Մի տարապարտ մըղէք ըզմարան , և
 գիտացէք ձեր զԱստուած : 11
 Լաց , մըրրիկ գուժեաց նոցա , որ-
 պէս 'ի ծովն ըզբամբին ,
 Ապրենացա՛ն այսք մոլեգիմք , մըղձ-
 կին գազանքն 'ի գոչին :
 Կացին ընդգէժ մաընչեն անեղ ,
 կըրձին հարեալ զստամանց ,
 Յուզե՛ն արևուկ , ձորձ պատառեն ,
 և թօթափեն 'ի թիկանց :
 Ուզե անագին ցասումն անտանձ
 հա՛ր ըղնտա և վանեաց ,
 Որպէս անեղ թափ Աթենսին 26 և
 կամ Պագեան հոսանաց ,
 Յորժամ նոցա կոհակ կոհակ յալթ
 մըկանունք գիզանին ,
 Եւ գալով գան , ըզմարդ ըզգաշտ վա-
 նել և զանդ , և զայգին ,

Մըշակք ճեպեն յայսկոյս յայն-
 կոյս, և անգէորդք խուճապին,
 Գուժեաց երկիրն. և սանձ պատ-
 նեշ հող թառալեն 'ի թըմբին.
 Այլ Գեան 'ի գար լըցեալ 'ի գար
 'ի պրտուտից բըռնութեան,
 Վարազացեալ գայ ընդսանէ, և
 թուժք բարձունք քանդեցան:
 Իսկ գէպք ետուն, զի յայն աւուրս
 'ի մեծ քաղաքն հասանէր,
 Արքայազունն այն Հերովդէս 'ի
 Տաճարին տալ նըւէր:
 Չիւր տան սըմա Հռովմայեցիք,
 'ի գահ բազմել հայրենին,
 'Նա թագ կապեաց 'ի Գալիլեա, և
 փրանայր 'ի բաժնին:
 Հիւրոյն հրեշտակն ըզգալըստեանն
 առ Գննացի՞ն լուր բերէ,
 Խընդաց յոգին. իբրու 'ի խիստ
 զանձն 'ի գատեն ճողոպրէ:
 ՉԳալիլեացին 'ի պատարագ Գալի-
 լեացւոյն տանել տայ,
 Ատեան գընել, և ըզփուրսիշն յու-
 ղել քըննել ըզնորս:
 Թէ ճըշմարիտ բարդին վընասք, զոր
 ինչ բարբեն մահաբեր,
 Ըզգատակն իքն արժանահաս ա-
 ծել նըմա իբրև տէր:

- ( ) անուանն յայնժամ ըզբերիստոսին
 արքայն լուալ ջրնձացաւ ,
 Ատէր փութով ածել 'ի ներքս , և
 ինքն յառեան բազմեցաւ :
 Բան ընդ նրմա առնուլ խօսել ,
 խանդ առչորէր 'ի սրբաին ,
 Եւ ճըզգրբաի մօա ըզնորա տիսլ
 նրկատել սրտակերին :
 Կայր մրտադիւր և հարցափորձ
 առնէր նրմա բիւրազցի ,
 'Նա լուա մընջիկ , և սրտասխան
 բան 'ի շքրթանց ոչ շարժի :
 Երբ անբրթիթ և զաչս յառեաց նա
 յԱղիմարոս կոյս 'ի վեր ,
 Տարեաւ արքայն արհամարհեաց ,
 զի այր չեանա , զոր խընդրէր :
 Այն արարեալ , ձորձ ձիւնափայլ
 արկեալ յըզէր Պոնտացւոյն ,
 Վասն Անմեղին թաղծեալ թառանչ
 հան դատարոն 'ի յոգւոյն :
 Այլ ինձ առեկն քաղին ոգիք , իմ
 տապալին միտք տրկար ,
 Եւ սօսափիւն յահ և 'ի դող , զիս
 տառանէ վեր 'ի վայր .
 Ա՛վ , յուչ ածեալ զոր Աստուծոյ
 Որդին անմահ Բանն անձառ ,
 Կըրեաց ամբաւ Աստուած մարտիւթ ,
 Երկնից Արքայն մեծափառ :

Չոր ծով անդորր, հող լայնատարր,
օդոց սահաւ պարունակ

Ոչ պարագրեն, և ոչ անձիբ երկ-
նից տախմանն անբանակ :

Սիւղ ասա շրնչեալ Ա՛մենակալ, զիս
կար հողւոյս նորոգեալ,

Սիւղ երկնասիւղ, և զօրութեանդ
հաղորդ ո՛վ Տէր զիս արա՛ :

Յորչափ առնուլ միտք իմ ճըղնին,
զոյս ճառ բանիս ՚ի քրնին,

Ինձ ամենայնն ՚ի յաննըջոյլ գառ-
նայ խաւար ՚ի խորին :

Գոյն հասանի Ղուսաւորացդ, և
աստեղաց պար թաղծի,

Եւ լուսատարր Արփին ըզքօղ գլե
խոյն ածէ փարեղի :

Անդ և զուարթուն թաղծեալ բնու-
թիք, ՚ի թուխ համակ մեծապէս,

Գերաշխարան հեղուն լայնա, յերկ-
նից ՚ի մեծն ասպարէս :

Գորով այդչափ վասն իմ կարեաց,
՚ի քեզ հարաւ ցաւադին,

Սիրոյն այնչափ հուր վառեցաւ ՚ի
քեզ ո՛վ Ա՛ոյս արփային :

Լին Ծրնունդ անդուգական, զու-
նեքնարուն Տէր փառաց,

Ո՛վ, որ անշուք և ահագին ցաւոց
տարար և վըշտաց :

Չասուածային ըզըլուխդ առեր
փայտ մածուցեր 'ի մահու :

Այդչափ ժուժալ, զի մեզ փըր-
կանք ըզմահն առցես կենսասու :

Մէք ըզպատ զն առնուլ ըզքաղըր :
'ի փայտ չըքաք մահածին ,

Դու փայտ 'ի յուս, բարէ սիրոյն ,
բարձեր 'ի դասն օրհասին :

Թեպէտ Աստուած գորով անշուշտ ,
և Աստուածորդի ծոցածին ,

Ա՛հ, հողածնաց, կապեալ ձեռք,
դու քրննեցար յասեմին :

Դասուորին կացեր հանդէպ, բուժ
ծառային աղրնկոր ,

Ար հանդերձեալ տիեզերաց նըստ
ցիս ահնդ Դասուոր :

Արդ Գոնաացւոյն իբրև կըրկին զԱն
մեզն ամին 'ի յասեան ,

Եւ բուռն եղև անձին նորա, դաս
զայն վարել դասնու թեան ,

Յամբաւ աղէտ տարակուսին, ալեօք
ծըփայր ամեհի ,

Եւ գորովէլ զանագ օրոյնս, նա բիւր
անգամ նըկըրափ :

Հնարի նիւթէ, և գաղանաց բա՛ գե-
ղեցիկ գործէ գուս ,

Բայց և 'ի զուր ճիգն թափեալ ,
ընդ օդ մըրցի նա ամբաւ :

Իբրև ուժգին և ամոքել բանիւ զո
գիսըն ճշգնէր .

Մերթ նա ողոք աղաչաւոր , հեղ
և հանգարտ երևէր .

Մերթ և հրացայտ իբրև շանթից
ըզկայծակունս թօթափէ ,

Այնչափ ուժգին նոցա հրավառ
բոց բարկութեան ծաւալէ :

„ Ըզձերունեացն , ստէր նոցա , ա
ւանդ ունիք վաղեմի ,

Աւանդ աւուրց նըւիրական ձեզ 'ի
պաշտման ասնելի :

Ես շատ ըզմին պատժաւորաց եզի
արգէն յանգորրու ,

'ի մահահոտ կապարանին , ժանեաց
թափեալ 'ի մահու :

Կամիք զԱրդարն ես արձակեմ , և
չուք գընեմ ձեր ազգի ,

Բարէ , ո՞ ոք իբրև ըզնա , շնորհիգ
այգմիկ արժանի :

Ըզգա փրրկեմ , և իմ շքբով իրաւ
առնեմ ասննին ,

Հաստ իսկ և շատ դա տանջեցաւ ,
յոյժ դառնացաւ 'ի յոգին :

Արդ կամ փրրկեմ , կամ դուք ըզ
նա առէք աստի 'ի բացէ ,

Օ՞ն անգր յինէն , 'ի ձէնջ Անպարան
ըզգառնութեան մահ առցէ : „

Ո՛չ հանդուրժեաց, ըզկէս բանին
քաղէր խուժանն 'ի շքթանց,

« Դա՛ մեզս յանցեալ մահահրա-
ւէր, արձակեացի՛ իբրանյանց: »

Ե՛ր յայն աւուրս ալիասասա իը-
ռով ազգին Բարաբրա,

Արիւնախանձ սո՛ւ ամեհեաց հինին
'ի գլուխ անցեալ կայ:

Սա օր հարուստ 'ի կապարան, մա-
հուն մընայր օրհասի,

Յոյս փախըստեան հատաւ նորա,
ակն ապրանաց ո՛չ ունի:

Ընդ գաղանիս ըզգառն անպարտ
կըշուեալ Իշխանն 'ի բեմէն,

Ասէր, անշուշտ ես հնարիմաց, (Թա-
փեմ զանյանցն յօրհասէն:

Ո՛վ, ամեհիքն յոյժ մուկեցան ասե-
լութեամբն 'ի սրբո՛ւ,

Ներուսն հայցեն Բարաբրասաց, և
արձակուրդ գաղանի:

Իսկ Քրիստոսին յաղէս մահուն,
հնարիցն ըզկեմ ձայն դուժեաց,

Եւ գամագիտ յարին անպարտ
խուժան լինէր կատաղեաց:

Արա գանալից, յարջառաջիլ և յու-
ռենեացն 'ի յոզոր,

(Ո՛վ արտասուաց իմոց առուք),
գօշէ զմարմին գեղաւոր:

Այսպէս, ասէր, յարիւն գառին
զարիւնախանձա հանգարակեմ,

Եւ ՚ի յոգիան անազարոյն, գութ
աղէկէզ արկանեմ :

Երբ ՚ի ճողքեալն հային յանձնիս,
զի և մի խայծ ոչ մընաց,

Յագեալ մտլեքն, և գուլ անդէն
խընդրոյն տացեն մահազգեաց :

Արեանց յայնժամ ողջ ՚ի մարմինն
առու խաղայր և վրտակ :

Անդ վարակեալ և ախպ ուլանն, ՚ի
գոյն շքրջի կապուտակ :

Ուլն և բազուկքն արիւնաներկ, և
կոյն հարեալ պատասի,

Եւ զապաժոյժ յորդակայլակ ի-
րանն հոսեր արփենի :

Տեսիլ այսպէս աշխարելի, ըզնա
աչաց առակեր,

Ուս և թիկունք մերկ հողանի, յա-
րեանց թաթաւ ՚ի յաղբեր :

Մերկ և ոլոքն և գարշապարք,
մերկ են և ըաջ նըշառակ,

Ծածկեր միայն մէջ Տերունւոյն, ՚ի
քօղ պատեալ ՚ի սպիտակ :

Նըւաղեցան Երկինք երկնից, գո-
ղայն իշխան գիշերի,

Եւ ընդ երկրաւ, զնահիկա առեալ,
Լուսին փախչի արծաթի :

Անդ ժամ հարուստ գողեալ զօղի,
 ախար միգամած պատկերին .

Անդ և աստեղք 'ի Բեեռէն , 'ի
 ճահար ելեալ թօթափին :

Այլ ոչ և սասալ , շիջաւ արեամբ ,
 մահ փորաստող գաղանաց ,

'Նա՛ զայրագին 'ի յախանդիան հա-
 րաւ եռանդն և յորդեաց :

Չայն ոչ արուեստք հնարից վանեն ,
 օյժ երկրաւոր չամոքէ ,

Մահ անհամբոյր գուժան նրմա ,
 ըզունչ պարզել 'ի խաչէ :

'ի ձայն գոչիւն ահեղ նոցա , հրնչէն
 բարձունքն 'ի գաւթի ,

Եւ յայր յառնէ հուր ընթանայ ,
 և վառ 'ի վառ բորբոքի :

'ի գուրս Եւմենք գան յանդրնդոց ,
 Հրեշտակք խաւար յանձաւաց ,

Ողէք նօսրունք , կեանք անմարմինք ,
 զօրէն շրջին ըստուերաց :

Շրջին սրբեն անդ ըզգաղանան , իբ-
 րև 'ի սայր սուսերի ,

Ըզոյս առնուն հիգացելոց , մըրբիկ
 յուզեն խաւարի :

Ի ուր Պանասցւոյն ետ կինն յայնժմ ,
 սարսել յանուրջս արհաւրաց ,

՝՝ Մի Պատանւոյն շողիբ յարիւն ,
 գու յԱրդարոյդ լէր 'ի բաց :

Ահեղս հրաշից և սպառնալիս, մեղ
 յերազի տայ Աստուած,
 Դա՛ ձիւնափայլ դա՛ ինքն է Գառն,
 ասէր, ընտիրն 'ի յօգեաց:
 Ա՛ջ հողեգէշք զիս խա՛ղ առնեն,
 ո՛չ գիշերոյն խօլք ամբաւ,
 Դա՛ ինքն անմեղ է Գառն անշուշտ,
 շարք շանց պատին ըզդովաւ:
 Ըզնա՛ 'ի ցուպ գաւազանաց վանեն
 արձակ գունդք հովուաց,
 Եւ՛ 'ի տագնապ խու ճապելոյն, ու
 ղորմելի ձայն գուժեաց:
 Հարրստահար՛ 'ի գուլ Գառին, արօտք
 լացին անդէոց,
 Գուժեն կոծին անդք ագարակք,
 գո՛յժ տան անտառք 'ի խորոց:
 Այլ հայրն յերկնից ասեղագոջ
 ձայն որոտաց սոսկալի,
 Հրատապ ցամառն հուր վառե-
 ցաւ, գազանք փախչին ամեհի:
 Խըռով յանկարծ հարեալ Երկինք,
 տեղ անբարի տեղացին,
 Դաշտ և զանտառ քանդէ՛ր 'ի բուն,
 կարկտին հարուածն ասագին:
 Հընչիւն յայնժամ և՛ 'ի բարձանց
 ընդ օդ հարաւ լըսելի,
 Խնայեա՛ յԱստուած, ով Պոնտացի,
 սանձ տուր այսոց խուժանի:

Ես Դից ծընունդ, (դու ոչ խաբիս),
 գիտեմ ըզսա լուսազգեաց,
 կարճեա՛ն այր իմ, կարճեա՛ն ըզձեռս
 յանպարտ արեանցն հոսանաց :
 Թո՛ղ վերնաճեմք, հրէջից ահեղ դէպ
 զայս Զուարթունք կարճեացեն,
 Թո՛ղ դէմ հրէից սըրտնեալ նոքա,
 ճակատ տըւեալ մարտիցեն : «
 Լուր Պոնտացին մեծ զանըրջոցն
 առեալ ջեռաւ 'ի յոգին,
 Հուր Թօթափէր այսոցն ընդդէմ,
 ծախել ըզթափն տհազին :
 Աս արկանէր կարճ 'ի կարճոյ, ժամ
 ոչ վատնէր 'ի նանիր,
 Երես չառնէր, Լո՛չ ողորբեաց դիւա
 բախիցն ըզջուր :
 Նա՛ մերձ ընդ մերձ խընդրէր ըզ
 կապն առնուլ խզել զԱնմեղին,
 Եւ բազմածուփ յալեացն յուզ
 մանց, յանդորր հանել ըզհոգին :
 Թօթ զայս յանդունդս առ Երե
 բեան բնակեալն 'ի մէգ և 'ի բալ,
 Անդընդէհպետ վայրագն 'ի սիրտ,
 յաւերժացեալն ոխակալ :
 Յոգւո՛ց եհան, մըղձկէր քուքայր,
 բոց փորատէր հագագէն,
 Եւ ճեպ ը ճեպ խօլ զԱրհաւիրան,
 ահեղ կարդաց 'ի գահէն :

Սա՛ անգլանուղջ Հրէշ վիժխարի, ան-
կրուուելի յանդամոց,

Սա՛ անգեղեայ 'ի ըսկ խանախցն,
որ անգ 'ի թափա անգընդոց :

Սա՛ և մարդկան քաջարու թեանց,
մեծ սխեղիմն 'ի յոգի,

Սորա Սարաուան և արբանեակ, և
Վատու թիւնն անարի :

Հրէշիս այսմիկ անգ թըմբրեւոյն,
հրաման գոապր արքային,

Եւրագ 'ի վեր գալ յանդընդոց,
զոգ մեր շնչել աշխարհին :

Գալ յառապարս, ուր քարձրայցն
լերինք կանգնին Ֆիւնիկեան,

Եւ ճոխարար գոլ միջամուխ, քարձր
'ի պատուար Սաղիսեան :

Անգ զանըրկունն ահարեկել սիրա
զՎասնեան Իշխանին,

Վանել շրջել 'ի խորհրդոյն, ահ
արկանել զերկիւղին :

Լընոյր հրամանն և Խօշն յիրան թե
սեաւ ածէ Չրղիկան,

Ածէ կապէ, և ինքն համբուն իաւ
ւար աւնու կերպարան :

Թաուցեալ յալից, գայ հասանէ
Հաւն անգեղեայ գիշերոյն,

Գայ և ընդգէմ ճախրէ աչաց ծի-
րանափառ Պննասցւոյն :

Ահա թըռիչա առնոյր յաջմէ, առ
 նոցր գարձեալ յահեկէն,
 Ճախրէր բախէր և բարբախէր,
 գափիւն հանէր 'ի մաշկէն :
 Կոծեաց ըզլանջ, կոծեաց զերեսս, 'ի
 սեաւ թեւոցն 'ի պատեան,
 Եւ արկ ըզպազն, և սառնացոյց զե-
 ռանոգ սրբափն բորբոքման :
 Ընդարմոցաւ . յանկարծ և գէմք
 գոյն 'ի սպիտակ շքրջեցան,
 Եւ կանգնաւ որ գիտակք գրչխոյն,
 այնպէս 'ի վեր գիզանան :
 Սառամանեաց և սոսափիւնք զը-
 նան յուղեղն ոսկերաց,
 Կրթոտեցան և ծունկք նորս,
 ձայն հագաղին նըւաղեաց :
 Մեծ արհաւիրաց հիքացելոյն, լեալ
 իրազգած անդ խուժան,
 Ձի յահ բեկաւ նա յանսովոր, և
 այտքն 'ի բուն գեղնեցան,
 Դեզեեցաւ, և ողջ նորս անգամք
 մարմնոյն սարսեցին,
 Ձայս գէտ ապա ժամ որսացեալ,
 ձայն միաբան գոչեցին :
 " Դա զարքայի յոյժ ժըտեցաւ
 յանձին բերել կերպարան,
 Դա թեկն ամէ զԴաւազանի, և
 շուք տարփայ արքունեան :

Թե յօրհասէն փրկելէ ըզգա, խորհուրդն 'ի քեզ գեղեկի,

Եւ քեզ դորա վճնապն ամբառք չի գառնացան 'ի սրբաի,

Ըզմեր քաղաք գա 'ի Հռոմայ առ նու հանէ 'ի կարգաց,

Եւ ըզՍիբեա 'ի Վախրինեան նեն գէ գաւէ 'ի ձեռաց :

Արդ Թէ Հռոմիմ և շուք Վայսեր քեզ շերեի բան Թեթե,

Մեր յՅէն բարձ ըզժանաախան, և ըզմարդոյդ հաս զարե :

Լուծցէ ըզվրէժ գա զարժանին, ոչ ըզմիոյն յանցանաց,

Մի սրածուծին յազգ մեր սղջոյն, շրշուկ հարցէ մահազգեաց :

Չայն զայս նորա առհաւասար 'ի մի բերան գուժեցին,

Չէր իսկ Իշխանն անխորձ ազգին բուսոյ բարուց մոլեգին :

Այլ գոյն հատաւ դիմաց նորա, զանուն լուեալ զարքունեան,

(**Չի և արդէն ներքինք նորա յԱյսարհարաց հաշեցան**) :

Մըրցի այլ ոչ, և սպարաուծին խոստովանէր նըշաւակ,

Կրրու այսոյն ոչ այլ ուժէ, կալ 'ի կրօնին նահատակ :

Որպէս յորժամ գե՛մ ծովածուփ
լաստափայտին ամբարձան ,

Ընդ ալեամանջ յուզեալ ուղին ,
հողմունք ահեղ Եւրոսեան .

Բարձր 'ի խեղաց , անդ Ղեկավարն
ահեղ մըրցի զառաջին ,

Խրախոյս կարգաց , և նաւատուաց
ձեռքն 'ի վաստակ ո՛չ խոնջին :

Իսկ ուր զբահեա ճիգըն գիտէ , զի
և երկինք ո՛չ կան մունջ ,

Գոռան գոչե՛ն , և յաղթական
այսքն մուլին գիւաշունջ ,

Քեզիքն ընդ կրուկ , թափառ այն
պէս ը ծով բերի բազմուղեան ,

Եւ միջաբեկ վարեալ ծովէ , հնա
զանգ օգոց բրանութեան :

Ա՛յ ո՛չ այնպէս և բան կարձեալ ,
խնայեաց ձայնին նա երբէք ,

“ Գարափմ , ասէր , և գիւաբախ
Թափոյն ո՛չ գամ ես 'ի վեգ :

Առջէ անմեղն ըզգատակնիք , ո՛վ
բուռն է քնձ , թո՛ղ մեռցի ,

Բայց ձեզ անշուշտ ո՛չ յամեսցէ ,
ձեզ սաստ հրացան շանթեսցի :

Հէ՛գք և թըշուա՛ք վայրավաստիք ,
գու՛ք և որդիք , որ յեա գան ,

Աստուածամարտք լուծիք ըզվե՛ժ
զանպարտակիր մը արեան : “

Ասաց, և անդ զամանն 'ի լի, ջուր
տայր բերել յատենի,

Առեալ ըզձեռս լուսոց սրբեաց,
յոգւոց հանեալ բարբառի:

» Որպէս զարդիս աղտն անկանի, և
բիծք ջրնջին յիմ՝ ձեռաց,
հոյն ես ամբիծ յայդ արենէդ, քա-
ւիչ լիցի ինձ Աստուած: «

Ասաց, և փոյթ յարեալ գահէն,
մուտ 'ի սենեակ իւր ներքին,

Ամբոխն ըզհետ անձնանախատ,
ձայն զայս կըրկնեաց ահագին:

» Բա՛ մեզ Աստուած թող կուտես-
ցէ, և որ յետ մեր զաւակի,

Մեծ պատուհաս 'ի չափ արդեանց
թող շանթեսցէ, երբ կամի: «

Այս ինչ պայքարք լեզիմամարտք,
ուր 'ի զընին կայր խուժան,

'ի մեծ դահղիճ վայրագաւթին,
մեծ ամբոխիւ յուզեցան:

Բայց իշխանին ծառայորեարն, յո-
գիս դըրդեալք մեծապէս,

Առեալք 'ի ներքս այսնակատակք,
ծաղուն կարգեն ըզհանդէս:

Յոր ժողովուրդք իբրև յԱրքայ,
տարփումաբ մեծաւ խրոնեցան,

Քղամիդ անարգ ածեն կարմիր,
'ի ծիրանի պատմուճան:

Աւնուէն ածեն, և բարձրագահ
բազմոց նրմա յարդարեն,

Նոր վարսակալ փոխան օսկւոյն, 'ի
գլուխ նորա թագ կապեն:

Զարդ պըսակի, փուշք սայրասուրք,
յայտարն խարտեալ մըխեցան,

Իսկ գաւազան էր արքունի, բոյսն
որ յամուրս եղեգան:

Խընծղիւք ապա և զերկբացիկ դուր
սըն բանան խուժանին,

Եւ կայթս հարեալ գան ծափա-
հարք, ողջոյն կարդան Արքային:

Նրման համբուն, յորժամ մանկաին
յիւրեանց ըզմին 'ի դասուէն,

Ողջինքնակամ հնազանդելոցն Իշ
խան հաստեալ, խաղ կարգեն.

Պար ըզնովաւ մատաղերամն, յոյժ
գօտէպինդք բոլորին,

Եւ շուտափոյթք, հրաման ընուն
ծանծաղամիտ զարքային.

Բարբառ մանկանցն հընչեաց ուժ-
գին, երկինք ետուն արձագանք,

Խաղ զայսպիսի վայրենամիտքն,
անդ խաղացին զօրականք:

Ապա զգըլխով ձորձ պարուրեալ, 'ի
քօղ աչացն արփենի,

Եւ զեղեգան կըռուփս անարգ,
գըլխոյն հանեն տէրունի:

- Կեդք և ձրգեալ ճողեն զփորումն,
 յարեան ներկեալ վշտակաց,
 Կիսոցն և սիղծ Թուք բերանոյն
 զերեսն ելից լուսազգեաց :
 Թուք յաստղափայլ և ՚ի յաշիունան
 հարեալ ձրգեն լըրբենիք,
 Եւ անգեղեաց ազարանցին ըզփայ
 մարմնոյն գեղեցիկ :
 Անպատըսպար յոյժ ապազէն, գայ-
 լոց պատեալ ՚ի վահմակ,
 Գառնին ժուժայր, ՚ի սպանդ վարել
 անձայն օգեացն էր գունակ :
 Ա՛չ նինջ վայր մի, ներեն գազանք,
 խանջեալ բըբացն արբենի,
 Բարէ վըշտին . ո՛վ, զինչ տեսիլ ա-
 լաց մերոց հարկանի :
 Ա՛չ Օգայնոց ՚ի բոյն յանտառս,
 Թուք պակասեն տերևոց,
 Ա՛չ ՚ի լերինս այրք անձկանան, գա-
 գարք ՚ի քուն էրէոց .
 Արջ և կազաղ են բնակաւոր, զիւր
 գազանացն ամէհի,
 Անդ և ծընունդ ՚ի լոյս բերեն,
 Ինամեն իւրեանց զաւակի :
 Իակ որ ապա բնաւից էից արարչա-
 գործն է Աստուած,
 Արում երկնից մեծ արբունիք, գա՛հն
 է նորա և հաստուած,

Տեղի նրմա չիք տանաչափ , օհեղե-
րաց 'ի սահման ,

Դընեւ ըզգլուին , և վայրիկ մի
գիւրեւ ոգւոյն դառնութեան :

Բայց և անգուտ Սաղիմացիք , շա-
րեաց գրտակք 'ի յոգիս ,

Քաջագօտիք առհասարակ , մա-
հունս նիւթեն բիւրազգիս :

Յոյժ հնարիմացք լինին նոքա յազգ-
տանջանաց ամենայն ,

Զի ցաւ տարցի գըժօխըմբեր նա 'ի
Ժամուն անձկութեան :

Փութան ձեպին , առնուլ կանգուն
բեւապինդ 'ի փայտին ,

Զի ժամ հարուտ կրտակալ տա-
կաւ , շունչ պարզեսցէ ըզվերջին :

Ոչ գանդաղին , հերձուն հեծանս ,
և ձայն տոփէր տապարի ,

Եւ խաչ հիւսնեն բարձրագիտակ ,
'ի քառաթե յաղթ կաղնի :

Փայտ տանջանաց սա՛ վաղընջուց էր
արքայից հըզօրաց , ²⁷

'ի քարուականս աղուացելոց սա՛
էր օրհասն ամեհեաց :

Հիքացելոցն 'ի սմա մահուն ժամն
ողետանջ յերկարի ,

Փայտ նըշուակ . չէր շուք յայն-
ժամ անփառունակ այս խաչի :

Զարգիս Շերս այս անձազգեաց,
գահ և աթոռ Տերունոյն,

Մեք այժմ ողջոյն յերեսս անկեալ,
երկրբարազեմք Բազմելոյն:

Վերջինքս համակ յոսկի յարժաթ
տամք 'ի վերաց Սեղանոյն,

Յուշ ըզնորայն մեզ ածելով, շուք
հարկանեմք գերազոյն:

Սա և յԵրկինս արփիաացի, վերին
նշման զամբարաց,

Շող քան զարփելոյն տայ գերար-
փի, երկիր լինի լուսազգեաց.

Յորժամ Օրն այն համառօտեալ
ախեղերաց մահ ածէ,

Եւ ըզբնութիւն զայս տարրեղէն
աշխարհակուրն հուր ծախէ:

Եւ յին լնչ յաշխարհ յԱրեամայրս
առաւօտուն լոյս ծագեաց,

Եւ խուճապեալ 'ի մեծ քաղաքն
ամբոխ գիմեր 'ի ծագաց:

Հետաքրնին գաս սպտանելոյն խըռ-
նեւ խըռնէր 'ի զընին,

Եւ ողով սաստիկ եկին լըցան, անցք
կուրացան քաղաքին:

Մերկեն յանկածն 'ի ծիրանելոյն,
բորէ տեսիլ աղէխարշ,

Եւ ձեռակապ պընդեալ նրմա,
գուժեն ածեն անդ 'ի քարշ:

Աճեն 'ի գառն 'ի վայր մահունն ,
 ամբոխն ըզհետ խուճապէր ,
 Եւ ինքն 'ի մէջ յերկայն ձրգեալ 'ի
 պարանայ , քայլ փոխէր :
 Իբրև յոգիս էր ապաստան , ւան-
 դաւք նորա գողգոջունն ,
 Թաթաւ յարեանցն 'ի յապատոյժ ,
 'ի գան սաստիկ գիշերայն :
 Փայտ հեծանայ նա ըզլըրկին յու-
 սըն տանէր Տէրունի ,
 Յասա վարակեալ 'ի խեղաթիւր ,
 փայտ յաղթ 'ի բուն անարի :
 Անգ տարածեալ նա լըլկանօք , իբ-
 րև այր մի գաւաճանն ,
 Եւ խըստամբեր 'ի ցաւ երկանց ,
 մահունն առցէ ըզվախճանն :
 Գընդաց գընդաց , սասպարաւոր
 վաշտք խիտ առ խիտ առ ընթեր ,
 'Արզակն ահեղ , գեղարգն և տեղ
 շոյինն բացուստ հաստանէր .
 Սաղաւարտից վերջք փողփողենն , գըլ-
 խանոցօք 'ի կարմիր ,
 Փոխանակաւ եղջերափողք 'ի ձայն
 հընչենն ծայրալիւր :
 Կէսք հետեակ , և զորս 'ի նիւս վա-
 ռեալ բերէր երիվար ,
 Շըտինգն հարեալ , հընչէր գան-
 գիւն 'ի մօտ սահման և 'ի տար :

Անդ ՚ի զընին շատք բարեմոյնք ըզ
գերարատար հոսեցին ,

Ախար առին մարք աղէկեզք ,
գերդ օրհորգքըն լացին .

Իբրև անգուստ յակն արեաննն ըզ
բոկ ոտին պատահար ,

Ձի քայլ փոխէր , և հարկանէր նա
ընդ լերին առասրար .

Գըլէր գըլթէր նա խիտ առ խիտ ,
յանկոխ դժուարս ՚ի յուզին ,

Յոյժ տազնապէր ընդ զառ ՚ի վերն ,
՚ի խոչ ՚ի խուծ յաղծ փայտին :

Դարձաւ յագւոյ հան Տերունին ,
Հայն տայր նոցուն ՚ի հանգէս ,

„ Ձիս դուք մի լայք գորովագուծ ,
մկ մարք մի լայք դառնապէս :

Մի կոծ աշխար մի յիմ վերայ .
Թէ չարչարիտ ես անպարտ ,

Վիշտ մտաալուս լացէք ըզձերն ,
յորժամ ահեղն յուզի մարտ :

Վիշտ և ըզձերն արժանահաս ըզ
պատու հաս զառակի , „

Ասաց , քայլեաց և գայծ ՚ի գայծ
՚ի քաղաքէն անջատի :

Իսկ ժամ արեւալ յերկինս ՚ի վեր
արփիարնակ մեծ Արքայն ,

Յարեւա շոքաւ , գերածայրեալն
էլ զըղէկին յարտեան :

Մնորումս ինքնին օրահասի կալ
գառնութեան 'ի զքնին :

Զոր մահացուն առցե մարմնով ,
Ծընունդն անձառ ծոցածին :

'Նորա սրածե երամբ ըզհետ սա-
ւառնացեալք ընթացան ,

Երկնից բնակաց դունդաք թեւաւորք
հորդիչք ուղւոյն կազմեցան :

Անդ Տաճար ականակուռ , յու
կի յեռեալ գերարուն ,

Հաստակառոց գեղեցկաշէն , ծայր
յԱղիմալին 'ի բարձուն :

Յարկ լայնատարր անպարպիծ , վե-
րին Ծնողին արքունիք ,

Դիակ զաստեղս , որ 'ի ներքոյ զեր-
կիր պատեն լայնածիփ :

Բըլուր անգիծ ազամանդեան 'ի
միջակին ամբառնայ ,

Տակաւ տակաւ սուր գազաթան
Սոճւոյն նրման ծայրանայ :

Շուրջ անդ ամտաք դունակ գու-
նակ , 'ի վեր 'ի վայր կարգեցան ,

Արիայաճեմք վերամբարձան 'ի թիւ
իննեակ յաստիճան :

Մսահալնեալ Ահազունիցն հոյլք
բազմերամբ սաւառնին ,

Եւ շուք հարեալ , ձոն Արքային
ձայն երգարան հրնչեցին :

- Ապա զաթոռս առին կարգաւ , և
 բազմեցան յակրմբի ,
 Հասին Ճաճանչ , և զայն բըլուր ,
 սրասկ սրտուն յերբակի :
 Զարմանազան յօրինեցան , 'ի կարգ
 անցին զանազան ,
 Զի և ոչ մի , նոցա ուղջն հան-
 դէս կենաց հաստեցան :
 Աչ ոյժ նրման , ոչ մի են բարձք ,
 ոչ նոյն փճակ բարեբեր ,
 Այլ անգրասին գահաւ 'ի վեր այր
 ամբարձաւ քան զընկեր :
 Այր այր այնպէս կարգ 'ի չքքնաղ ,
 յերեանց անցին բազմական ,
 Գոհ և հանգարա և երջանիկ , կան
 միշտ յերեանց սրաշտաման :
 Իսկ Հայրն 'ի մէջն ամենակալ
 յերն ամբարձեալ գահ ոսկի ,
 Հորջ շողողէ փայլակնացայա
 գաւազանաւն արբենի .
 Հորջ և հրախա կայծակնացայա
 նորայքն համակ բոցանան ,
 Ճաճանչ հատեալ ճառարայթիցն ,
 'ի վայր ամբաւ ցոլանան :
 Միայն յառեալ 'ի Հրէաստան , զաչ
 սրն դարձոյց լուսալիր ,
 Աւշով գետակն ուներ Բըլլոյն 'ի
 վայր արխուր մահակիր :

Համբուն և անդ Ողիմպոսեան ազ-
 գըն թաղծեալ նազելին ,
 Ակրնկառոյցք միահատուա 'ի նոյն
 Բըլուր սուգ առին :
 Բըլուր լալեաց , որ ելելոցն 'ի քա-
 ղաքէն սրբութեան ,
 Գոյն 'ի սպիտակ յաշա հարկանի ,
 վայր ոսկերօք լի մարդկան :
 Անդ պատժաւ որք ըզվրէժ շարեացն
 'ի մեծ թախիծ և 'ի սուգ ,
 Կառափնահարք լուծանէին , 'ի մահ
 անարգ և անշուք :
 Իսկ դիակունքն հոծեալ և խիտ , լը
 ծառա 'ի կախ տասանին ,
 Մարմինքն հաշեալք , լը ասրաւառ
 ընդ ասպտոյժ թաթաւին :
 Ասա Տէրունին 'ի քիրան յարիւն ,
 հատեալ զուղին հասանէր ,
 Եւ խելամուտ , դառնաճաշակ յօր-
 հաս մահուն մօրսնդէր :
 Գարձաւ ետեա , յոգւոց եհան , կայր
 մայա մահուն 'ի կանգուն ,
 Ակրնկորեաց , և շուրջ զըննեալ
 դիւր մի խընդրէր 'ի մահուն :
 Իցէ արդեօք , թէ թընամեացն 'ի
 մէջ ամբաւ խուժանին ,
 Մի զոք անսցէ 'ի մըտերմաց , սըրա-
 մահազորդ 'ի վըշաին :

Ուր բարեկամքն ուր նազելիք • դա
հին միայն ակնարկէ ,

Եւ վայրն ողջոյն 'ի տէգ նիզակ մա
հաջջուկ փայլակէ :

Թողին լճքին իւր մշտերիմքն, յայտ
կոյս յայնկոյս խուճապին ,

Արպէս 'ի դաշտ , տուարածական
աշխարհի գէպք Հովութին .

Յորժամ 'ի նա կամ բոցք հասեւ ,
երկնաստեղաց շանթք հարան ,

Կամ թէ գազան գօշեաց ըզնա , հով
տին նրստեալ 'ի դարան .

Ջոտս արձակեալ , մարգաց 'ի մարգս
օղիք լճքեալք վարատին ,

Կան և մայե՛ն , յանդուլ բառաշն
հովտք լերինք կըրկեցին :

Մեզ ժամ տուեալ , և 'ի գիտին
յապաշխարանն ամբարձաւ :

Կախեալ ընդ օդս , և արհաւիրք
շուրջ սգատեցին ըզնովա :

Իբրու թէ անձն իւր մտացօնք
լեալ Ատուծոյ ծընողին ,

Տագնասեցաւ 'ի շարաշուքն յայն
կերպարան օրհասին :

Ծըփայ ներքոյ , և ըզհօգին հօգ
բաժանէր յալէտանջ ,

Հօգին նըւաղ , շատինչ մըրրիկ յու
ղեաց 'ի սիրան և 'ի լանջ :

Խառն ընդ արիւն, ողջ ընդ իրան
քրտունք մաՀու կայլակին,

Եւ յուշ յայնժամ նա զարբունիան
ածէ զերկնից հայրենին :

'Ի խոր սալա սիրա Նազեւոյն հա-
րեալ 'ի վեր և 'ի խոց ,

Աւք 'ի բարձունս, կողկողազին ձայն
զայս կարգաց խոր յոգւոց :

„ Բարէ, Հայր իմ, 'ի մեծ տագ-
նապ ընդէ՞ր այսպէս զիս թողեր,
Բարէ որդւոյս, ըզգու՞թ գորովն
հիմ առ յինէն փակեցեր : „

Պոչեաց Արդին, Հայրն երկնաւոր
ձայն զայս լլաւ միածնին ,

Ղբան և անդ առ հասարակ Զի-
նուորութիք երկնային :

Այլ Հայրն անշարժ ոչ զըրդեցաւ,
խոր 'ի սրբանն խելամուտ ,

Գիտեր իսկ քաջ ըզգործն անձառ,
մեծ խորհըրդոյն ելք անասու :

Բայց գունդազունդ Սառանս
Թեքն, աղջ Եթերին դեղապար,

Ազգ գիտազրաւ, անվանելիք, սանձ
տալ նոցա չիք հընար :

Յան 'ի քրթթել ահան նոցա մը-
րըրկեցաւ անարայնան ,

Յարեան ողջոյն, յանչիջեղին հուր
վառեցան բարկութեան :

Խառնապէցան տալ զօրավիգ, տալ
 աստուածեան Չաւակի,
 Արձանացան, վանել ըլծել սայր
 զերկաթոյն երկապրի:
 Չայն տան մարտի, փող հարկանել
 աւագափող բանակին,
 Եւ ՚ի հրացայտ ՚ի զէն ՚ի զարդ
 կըրկնապատեան հանգերձին:
 Ասա Պատու իրակն այն պատանին,
 սաւառնաթէն աննրման,
 ՚ի փող գալար հանգերձեցաւ,
 տալ ՚ի ճակատ զօրական:
 ՚ի թեւ հողոց թըռեաւ ՚ի վեր, անց
 ՚ի բուն ծայր գերակայ,
 Սաւառնեցան, և յառանցից նըս-
 տաւ Արփույն ՚ի վերայ:
 Անդ ՚ի Արկնիցն ՚ի վարդամաան
 ՚ի ծագ վերջին լուսաւոր,
 Արշան երգեաց նա Արեւեան,
 բարբառ հընչեր ահաւոր:
 Մեծն Աղխնարս գըղըրդեցան, փունք
 սասանին ՚ի հիմանց,
 Եւ յանստօր հարե՛լ ՚ի գող, ԲՊԼԲ
 սարակցին սարակաց:
 Ըղձայն ահեղ լուաւ փողոյն, և որ
 յաշխարհ սարադեմ,
 Չոր սեպհական ունի յաւանդ, գի-
 ճին Վուսին ներքնածեմ:

ԼԸւան և որք կանաչածնաց խնա
մակալուք ՚ի յերկնից

Վարդեալ անդուստ, մերոյն աղջի
գոն պահասպան կենակից :

Հող և երկիր մեր լայնատարր, ՚ի
ձայն փողոյն ոչ ժուժէր,

Բամբիւն յանկարծ հարաւ ահեղ,
և գողալով սասանէր :

Յայնժամ և զորս ՚ի տար ՚ի ծագ
մեծն առաքեաց Թագաւոր,

Արփայագնացք դառնան և դան,
պատգամաւորք Թեաւոր :

Անդ անվրձար Թողուն զհրաման,
յամբոկ դործոյն ոչ փութան,

Սրանան փախչին, և ՚ի կատար
Բեեան ՚ի կոյս տան հորդան :

Որպէս ՚ի բարձր ՚ի գաղարէ հոյլք
խուռներամ Ազունեաց,

Թառցեալք ՚ի դուրս, արօրանան
գաշտաց ՚ի դիւրս և մարդաց :

Յորժամ բացէ ձայն տան երկինք,
մըրրիկք անդուստ գալով գան,

Եւ Եթերին ՚ի Թախ ամբոց և
րեսք պաաին միգանան,

Ճեպ տան նոքա, Թողուն ըզմարդ,
Թըռչին ՚ի յարկ բարձրութն,

Արագաթեք, յաշտարակաց մը
տեալք զողին ՚ի դարան :

Եւ անդ յայնժամ 'ի ծագ մեծին
 գունդ Ողիմպին հասանէր,
 Մեծ արհաւիրք ողջոյն գրաւեն
 զԵրկին յերկասյր 'ի սուսեր :
 Կապրն շաչիւն տան պրղընձիք, շա-
 ռաչք անուոց հընչեցին,
 Եւ 'ի շհահիւն զինուոց զարգուց,
 բարձունք ահեղ կրրկնեցին :
 Ընդ լուն ընդ մեծ յակճիոս Առ-
 անցք կան հիացել երկոքեան,
 Յակճիոս և Հուրն, յակճիոս երկ-
 նից կան բոլորեակք և շըրջան :
 Հոգիք հրեղէնք թեպէտ նոքա, թե-
 պէտ կեանք են անմարմին,
 Եւ յոյժ 'ի մեր 'ի զգայութեանց
 նոքա բնութիւնք բողարկին,
 Բայց և յաճախ, կամ յաշխարհիս
 մեր առաքին 'ի սահման,
 Կամ լըծընկէց նախնի Եղբարցն 'ի
 մարտ ընդդէմ բոցանան :
 Յայնժամ յօգեալ նոքա մարմնոյն,
 թերս թեթեւ յարմարեն,
 Եւ գերաբունք կան ձեանան իբ-
 րև մարդիկ տարրեղեն :
 Զօգըս գընդեն, նոյն և պարզեն,
 բայց և տեսիլ ճըշգըրանն,
 Զի յերևան մարմնաւորաց, բնու-
 թիւն գայցէ հոգեղեն :

Այնպէս նոքա մըրբիկ յաճեղ, զանձ
նիան իւրեանց պատեցին :

Անձնիք անյաղժք, և մահացու
բոց մեր աչաց հասանին :

Արկին զուսով և զարդ հրացայտ,
ըզգէնան անգործ հինօրեայ,

Ձէնք քաջամուխք, պրղընձաձայլ
'ի գրաց կորզեալք Աղիմարեայ :

Այս են աւարք Երկնաւորաց, կա
պուտ կախեալ գոտ մարտին,

Ձոր անգ երբեմն, ընդգէմ նոքա
մուկեացն եզրարց մղղեցին :

Անդ կէսք քաջաց, մրկընդաւոր 'ի
զարդ վառին և 'ի զէն,

Կէսք անարի, 'ի յաղժ 'ի բուռն,
առնուն նիզակս և ճօճէն :

Նետ և փռքին կէսքըն կորզեն, կէսք
ջահ վառեալ զամբարաց,

Եւ յուս հրաշէկ ըզլայնալիճ կո
րով կախեն զաղեզանց :

Են որք ըզբուռն առեալ զինեն
յաղժահարուտ 'ի լախտէ,

Այլք 'ի պարսից յերկայն բոլոր,
և ոչ վրիպին 'ի մաղէ :

Սուսեր ոսկի պատեանն ուներ, ժա
նեաց փրղաց 'ի համակ,

Կէսք սանձակոծ կառս 'ի յերկնից
'ի դաշտ վարեն կասուտակ :

Ե՛ն որք ընդ օդ գունեան թևօք,
կըշուն զարագ ըզմարմին,

Արագաթևք, այլ ոչ բնաւից մի
ոյժ թաուցիկ է նոցին :

Շոյտք են համբուն, այլ շուտա-
փոյթ թեթևութի մարբերին,

Եւ կէտք փոփոխ յուսըն կըրկնակ,
վարին թևովք և թըռչին :

Ե՛ն և դարձեալ, որ կարգ յերբեակ,
յուսըն համակ թևաւոր,

Չեն համատիրոյք, և ճախր առնուն,
փայլակն իբրև լուսաւոր :

Ո՛չ և բնաւից գոյն ՚ի միակ, նոցայն
երանգք տըտացան,

Այլ գունագոյնք և երփնազարդք,
կէտք ՚ի կարմիր վառեցան :

Բոցոտինք են, և փունիկեան ՚ի
գոյն շողան թևք նոցա,

Եւ շէկ թիկունքն և թիկնամէջն,
իբրու թէ ողջ ՚ի հուր կայ :

Կէտք գալարեաց կանաչ ՚ի գեղ, և
զըմրիստեան ունին նիչ,

Կիսոց դարձեալ թիկունքն օծան
՚ի բրբեմայինն ՚ի յաւիշ :

Բիւր այլ երանգք յոյժ գեղանիք,
բիւրուց նոցա հանգիսին,

Նարձա նարձա հոլաթևեան ծը-
ղիք նոցա նըկարին :

Զորօրինակ Ամարայնոյն ըզհետ ա-
ւարց 'ի աօթի,

Բիւրաց ծառոց զարմանազան
Երփն 'ի սրտոց հարկանի :

Գունակ գունակ 'ի մըրգաբերս ա-
ռեալ սըճնէ զինք սարին ,

Եւ նազելի գըլիսոյն բոլորս Աշուն
պատէ գեղանին :

Մ'յայէս ընդ օգ Գունդ Թեաւոր
ընդ լոյժ խաղայր ընդ ուղի ,

Ծըփան Երկինք աստղաճաճանչ ,
յամբն օգ սապար փաղանդի :

Բիւրք են բիւրաց , որչափ մարդ-
կան օր հաստեցան , չեն գումար ,

Որչափ և բիւրք երկրաւորաց ,
դէմք հաստեցան և տխար :

Երկցս երբեակ 'ի Թիւ իննեակ , գունդ
գունդ խաղան կարգաբար ,

Մէն մի գընդին նահատակեալ , ի-
նունք կացին Զօրավար :

Այլ բոլորիցն 'ի Յասիւ գեաց , մեծ
Զօրագլուխ արփայեան ,

Ե՛լ 'ի ծայրից Գարգանտաին , հըս-
կայազօրն աննըման 28 :

Ըզնա հարուստ եզ գեղասրանժ
նախնին այն մարտ և պաշար ,

Եւ վեհագոյն բնաւից նոցա , Ի՛շ-
խան նըստաւ ճօխարար :

- 'ի միջակին նա յաղթական, անցեալ
 խընդայր և քայլեր ,
 Համակ ոսկի . և վերջքըն պերճ
 սաղաւարտին փողփողեր :
 Վառէր բորբոք 'ի լուսասիւղ ա-
 կանցն 'ի շար , 'ի գոհար ,
 Տանէր և զոր կոխեաց նըկուն , ըզ-
 Վ իշապին զայն աւար ,
 Խորի շէկ ահնդ 'ի քընթընոց ,
 զուսով նորա գալարեր ,
 Արկեալ զիւրե , և յաղթ սախք
 գոռայր և տէգ հարկաներ :
 Չինուց շողուն մեծ արձակէր , բոց
 ցոլանայր 'ի բացե ,
 Եւ կրմբաւոր քաջին վահան սա-
 կիկրմբէն հուր ժայթքէ .
 Յաստեղափայլն յեռեալ Յասախ
 ճաճանչ սուսերն հասանէ ,
 Հասին եկին 'ի գրունա Երկնից , կա-
 ցին անդ կայր ըստ կարգէ :
 Մաս Բանակին հրազառ ցասման ,
 բոցըն վազեաց ահագին ,
 Չանկած տեսին , և զԱխոյեանս իւ-
 րեանց նախնի ըզմարտին :
 Բարձր 'ի բրբգանց կախեալ ըզկառս ,
 յակն արկանեն բոցանան ,
 Եւ ըզգրանդեաց յախաննից կա-
 սուան 'ի կախ պըղրնձեան :

Քեզարդն և տէգ սարտելն Եզրարց,
 սուսեր, մըկունդ, և վահան,
 Զէնք են նոցա, որք անդ յերկինս
 յոճիրն ասեղ ժըպրհեցան :
 Յորժամ նոքա զարքայութե զուր
 տարապարտ թեկն ամին,
 Երազայոյք լուսաականքն, ա-
 պարթանեալք 'ի յոգին :
 Սոքա նոցա մարտ յողջախոհ, ճա-
 կատ ընդգէմ շարժեցին,
 Եւ տարագէմ ըզհետ մըտեալ, մին-
 չե յերկնից վանեցին :
 Զայն Մարտ ճարտար Քանդակա-
 դործ, գրանդիս յերկնից պըղըն ձի
 կըտեաց երբեմն, և բազմարուեստ
 տըպաւորեաց 'ի յոսկի :
 Անդ խիտ առ խիտ էր տեսանել,
 ընդ գաշան երկնից լուսաւոր,
 Աստի ճակատ, անտի փաղանդ,
 խրախոյս գոսմունք ասաւոր :
 Է՛ զի յայն կոյս, է զի յայն կոյս,
 Թըսիչս առեալ խոյանան,
 Եւ յարգընկէց յամբ նիզակաց,
 գէմք Եթերին մըթանան :
 Անդ և 'ի մօտ շողան սուսերք, կռ-
 փիւն ասեղ տայ վահան,
 Բաղխին ճակատք, խառնին բանակք,
 և Նահատակք ձայն կարդան :

Յաղէան անբաւ , եթէ նիզակք կամ
Թէ այլ զէնք սրակասեն ,

Խօշք ստակակք ըզյաղթ ըզձեռս ,
Իբրև մաղըք զինուորեն :

Չըզեն ունին զախոյանից , բունն
Հարկանենն ՚ի գխակ :

Ա՛յնպէս ընդ օդ վարսիւքն ՚ի գիւ ,
զեա Թաւաղենն ճախարակ :

Յայնժամ տակաւ նորա տակաւ ,
նրկունք ակզի տան համբունն ,

Սոքա Նրկինից հանեն վանենն , ընդ
ասպարէզ ընդ անհունն :

Անդ գիր և տար Թիկնադարձոյցք ,
յահ խուճապին և ՚ի հոյն ,

Միգին նրման մըրրրկայոյզ , կամ
գիւաշունչ Հարաւոյն :

Իբրև և Հայրն Ամենակալ , զաջ
իւր վառեաց ՚ի հրացանն ,

Եհար շանթեաց , և սարսեցին ,
փայլակնաձեք Թափեցան :

Յաատեղազարդն ՚ի Նըզեկեն , նոցա
ըզհեա բոց շքնչէք ,

Ըզթօթափեարն Նրեբոսեան տուն
խաւարին Ժողովք :

Ա՛յսպէս Ա՛լեքինքն յուշ ըզմըրցանա
ածին մարտին զայն ահեզ ,

Եւ զԵթերին պատրաստեցան գուրս
տասալել իբր հեղեղ :

Անչնչա հորդան տային 'ի դուրս ,
 և ուզի գընայր ահագին ,
 Հողաժաւալ քանդել զասհման
 զայն մեզաւոր աշխարհին :
 Քաղաքք յայնժամ քո Հրեատաան ,
 յաճիւն դարձեալ և յաւեր ,
 Ըզլիւժեմն անշուշտ լուծանելի զան
 սարստ արեան զոր հեղեր :
 Թէ ոչ անդ Հայրն որտո հանեալ ,
 քաղմեալ յԱշխմալ մեծաշուք ,
 (Ձի գորովեալ յյճ սրբանեցաւ
 նա մահաբերն յայն ջըշուկ) ,
 Սանձեր ըզդոսն և ըզխօշին , աստ
 արձակէր տերունի ,
 Կարձեր զօրհաս քո որերոյն , լոյս
 տեսանել զարփենի :
 Քանդի եակս նա շուրջ զխրե ծա
 ապս , հաղարք հաղարաց ,
 Հրեշտակք նորա պատգամաւոր ,
 մարդկան 'ի տխալ սրտակերաց :
 Գեղոյ կուսին բերեն զտխալար , աւ
 տի պարեն և անտի ,
 Եւ գօտեպնդք կան բիւրաւորք ,
 հրաման լնուլ զարքունի :
 Բիւրուց նոցա մի զօք ընարեաց ,
 հեզ և համբոյր կերպարանք ,
 Գուժ կարգային զանուան նորա , յա
 աւջ կոչեաց , եւ հրաման :

- « Արի, ասեր, թառցեալ ՚ի կառս,
 զամբաւն հառցես ասպարէս,
 Սաւանայիբ, զայսքս եղբարց տուբ
 զիմ պատգամ փութապէս :
 Ոչ արփենին նոցա յաւանդ Գահ
 այս արւաւ աստուածեան,
 Ոչ ձեռք նոցա Տիեզերաց աւեալ
 ունին զերասան :
 Չի անհրամանք այդպէս ՚ի զէն,
 խորհուրդ նիւթել մարտադիր,
 Գոռան դոքա զաս յԱստուծոցս,
 խառվել զԵրկին և զԵրկիր :
 Այդչափ գոցա վառել ճակատ,
 գունդ հատանել ցան և ցիր,
 Ասի, ՚ի բաց դիցեն ըզզէնս, աստ
 ճեպեցեն անձանձիր : »
 Բաց, և նա զուղին ՚ի թեւ և հաս
 հողմոց և ճախրեաց,
 Ճեպ ես անուոցն, արագ ընդդէմ
 արձանացաւ բանակաց :
 Կայր և չքով ըզբոցն ազգեր զա-
 հեղն ՚ի հօր ցասմանէն,
 Թե գանդաղեալք, և շարկանեն ՚ի
 բաց ըզգարդն և ըզզէն :
 Գորով անուն մեծ Չբարթունն
 հանդերձեցաւ ՚ի յուղին,
 Ընթացակից նոյն հեռեէր խաղա-
 զութիւն այն ոսկին :

Յոյս և Հաւատք գոն ուղեկից , և
մայր Սիրոյն փարեւի ,

'ի մեռս ողջոյն սատրս բարձեալ ,
սպիտակափայլ Ձիթենի :

Ուր և նոքա հասին ուղի , ուր և
երբէք գրնային ,

Է՛ր տեսանել անդ խիտ առ խիտ ,
ըզգէնս արկեալ 'ի գեափն :

Հուրըն շիջաւ նոցա համբուն , աշ-
խոյժք ողւոյն հեղացան ,

Եւ զէնընկէց գունդ գօտեպի՛նդ
կայր Արքային յանդխտան :

Սպաս մեծ հարեալ , մէն մի զիւ-
րեանց առին նոքա բազմական ,

Մնչին նրստան հեղք և հանդարտք ,
'ի լուր մայնին Տերունեան :

Յայնժամ և Հայրն ամադախաղաց ,
յՈղիմադոսին 'ի ծագաց ,

Հուրջ հայեցաւ , ըզգլուխ երկիցս
ըզնաղելին իւր շարժեաց :

Երկցս անդէն սարսին Բեւոք , և
մայնք հընչին ահագին ,

Ապա Արքայն զայս ճոխաբար ըս-
կիզքն առնէր պատգամին :

„Ձի՛ գուք հրեղէնք , զնանհրատանք
այդչափ 'ի գործդ յայդ մոլիք ,

Ձի՛ այդ հրոսակ , իբրու յիմ մեռն
ապրել գրտա հընար ըք .

Կամ թէ արդեօք ամենազօրն ոյժ
պահասեանց 'ի յիմ լանջ ,

Մի գուք տապիր . 6'ն գիրք ստանէն
ըզժուփոց 'ի բաց ալէամանջ :

Իմ Աստուծոյս ոչ յակամայս , Ար-
դիս վըշտին համբերե ,

Գիտէք իսկ գուք , բիժ զաշխարհին
արեամբն իւրով դա ջընջէ :

Յաղիսեալն Աղիսիոց նախաշարիդ ,
ինքն հարդեացէ մուտ արձակ ,

Դա վըշտըմբեր վասն այնորիկ , մա-
հուն վիժէ ըզկայրակ :

Յերկրի աղէտ տարաւ ամբաւ , իբ-
րե այր մի տարագիր ,

Մըքառ անինչ վարեաց ըզկեանա ,
գըլխոյն անդամ շունէր գիր :

Արդ աւագիկ վըշտին ըզկէտ դա
բոլորեաց և ըզժիր ,

Չարդիս Արդուոյս կայ և մընաց օրս
այս վերջին մահակիր :

Անալ ըզդուին Աստուածային ,
մահուն ձօնէ կամաւոր ,

Չէք մեղուցեալ , սակայն յան-
դարձ օրհաս գիմեջ գայ այսօր :

Այլ տիպ մահուն նըմա ահեղ ,
յուբնց հանել եա 'ի խոր ,

Ծուփ խորհըրդոյն մըրբրկեցաւ , 'ի
Տամն հասեալ մերձաւոր .

Իբրև Լբեալ ինքն յԱստուծոյ, դԵ
տաւ Արքայ ապագէն,

Ճանիք մահուն եզ ըզմարմին, կեզ
քերքեշեալ 'ի խաչէն :

Այ՛ եթէ ոչ, յԻրանն այն սուրբ
ճիգն մարդկան կամակոր

Երբէք չուժէ . միշտ անխոց կայ,
Թեպէտ և զէնք բիւրաւոր :

Ոչ պահասեաց մեր ոյժ բաղկին,
Ոչ պետութիւն նըւազեաց,

Ոչ զինավառ պէտք օտարին ևն
ինչ երբէք մեզ բաղկաց :

Ե՛րզվեճիուն ինձ նըհանջեղ, բա՛
շատ է բանս իմ ազգոյ,

Փրկեմ զՈրդիս, և 'ի մահուն
կորզեալ ժանեացն 'ի միջոյ :

Թող ժողովուրդք 'ի վեզ գայցեն,
Թող ազգք խուժեն միաբան,

Ո՛րչափ երբէք ծընան մարդիկ,
կամ որք նընջեն 'ի տապան :

Ոչ, երբ Հրակայքն յաւակնեցան,
Նաւթձեղ անձանց շուք և ձօն,

Արագ արագ զիսոյն բաղկի ըզ
փորձն կառ Բաբելոն .

Յաստեղածեմն 'ի Աղափուլ ճա
խրեն իբրև օգապար,

Եւ վէպ այնչա սանահարեն զերկ
նից բարձանցն ըզկատար :

Բայց և զարդիս, 'ի շանթ հարեալ
 Դաստակերտին ծուխ բարդի,
 Առցայն Բըրդունքն և Յորելիկք
 գոն նըշտակք աշխարհի :
 Հոյն ամպրոպաց ահիւ բեկեալ,
 Թափ կարկեսցի մըրըրկաց,
 Ար Գունա զերկրին 'ի Բևեռին,
 ասեա, կորզեն 'ի ծըղանեաց :
 Իսկ լայնատարր հող և երկիր յիմ
 բուռն եկեալ սարսեցի,
 Ձերկին կոչեմ միահամուռ, հե-
 ղեղ պատեմ սոսկալի :
 Ձիս այժմ 'ի հուր, բոց լափլիզող,
 այս են իմ զէնք ահագին,
 Ձինեալ և զաջն յերեթեւեան,
 հրացան 'ի նեա և փըքին,
 Ծագ զայս փըլել և ստակել, տես-
 ցե աշխարհ 'ի սօխն,
 Եւ զայդ խուժանդ արայգ արայգ
 'ի ծուխ ջընդել և յաճիւն :
 Այս ամբ տեղի, դալով գայ ժամն,
 աւուրք անցցեն ոչ հարուստ,
 Ըզնեգ քաղաքդ առցեն աղէտք գու-
 ժեալքն անգուստ 'ի վերուստ :
 Ա՛վ Թե զԱնունդն իմ չէր հարեալ,
 գա՛ իղձ լիցի վայրասարս,
 Սորեալ աչօք տեսեալ զնորա զԱս-
 տուածու թեանն ըզախարս : "

Լասց և անդ շարժեաց ըզգլուխ ,
սիւնք դողացան աշխարհին ,
Հընչեաց ասէղ որոտըոստ , սար-
սեաց ըզտուեն երկնային :

Փայթ և Վերնոցն հոյլք հեզացան ,
բոցըն շիջաւ որ 'ի վառ ,
Գորով միայն յոգիսն հարաւ դա-
սուն այնմիկ գեղապար :

Ախտակցաբար հային յԱստուած ,
և գուժ ածեն սիրաբար ,

Այնպէս նոքա սըրսունին լըուիկ
յՈղիմպոսին 'ի կատար :

Որպէս յորժամ յԱսպարիզի 'ի զէն
վառեալ գեղեցիկ ,

Մի ըզմիով պատուասիրեալ , մը-
տին կըրկին պատանիք .

Զէնք հաւասարք , ըմբիշք արիք ,
'ի փորձ մատչին մըրցանաց ,

Եւ խումք աստի պարէ անտի
շուրջ 'ի զընին պատանեաց :

Եթէ յանկարծ հասատակաց մին
սըխալեալ 'ի կըռուին ,

Այաքըն դեղնին , կամ թէ անկաւ
յոտընկեւեաց 'ի գետին ,

Անդ խուռն յառնեն դայեկորդիքն
յոգիս հարեալք կարեվէր ,

Քանի նոքա ճեպեն օգնել , եթէ
դաշին ընդդէմ չէր .

Կան գորովին, և նրզովեն ըզդրժ-
պըհին պատահար,

Սնպէս վեհագն անպատրաստար
ժուժայր վըշտին հեզաբար:

Մէրկ հոլանի զԱրքայն փառաց
առեալ 'ի յերգ և յառակ,

Այնպէս գազանքն 'ի խեղաթիւրն
առեալ կանգնեն նրպատակ:

Մէրկ ըզբազուկս առնուն ճըգտեն
'ի շեղ հարեալ 'ի փայտին,

Եւ ըզգաստակսրն տէրունիս սայր
հեղուսեն 'ի կըրկին:

Գարշապարօք զոտսրն ծակեն 'ի
սայրասուր բեւոին,

Եւ յորդահոս 'ի Քառաթեն ա-
ռուք արեանց խաղացին:

Ճիգըն թափեն, և մոլեգնին վիրադք
բախեալքն 'ի յԱյոց,

Ըզյաղթ կաղնիսրն ճարճատեն 'ի
բեւուաց վարսելոց:

Հեծէր ահեղ լեառն ահագին,
թընդիւն հանէր 'ի հիմանց,

'ի գոյժ մոլեացն և 'ի կանչիւն,
'ի ճայն տոփիւն և ուռանց:

Արճան գըլխոյն հարըստեցին, գը-
րեալ ըզչէնն և զանուն,

'ի տառ պէսպէս գրոշմեն տախտակ,
տան ըզպատճառն ըզմահուն:

Հեծանս կրրկին պատժաւորաց ,
 վարսեն ոչինչ 'ի բացէ ,
 Եղեւնաւորս 'ի խաչակից , սան 'ի
 ձախմէ և յաջմէ :

Երկնեաց Երկին , երկնեաց Երկիր ,
 մինչ գայր Աստուած յերևան ,
 Տատան այնպէս մոլեացն 'ի մէջ ,
 'ի ծայրն ելեալ ամբարձման .

Իբրու սադրիչ ամբարըշտաց , չա-
 րեաց սասար աշխարհին ,
 Կամ թէ ջուիրն յաւազակաց նա
 ինքն իցէ ամեհին :

Նղովկ Սողիմ , դու ոխերիմ Սըր-
 բոց գընդիդ բազմերամ ,
 Բաբէ աշխարհ , ոչ Գուշակաց
 քոյին անգամ բարեկամ :

Դու զայդ հիւրոյթ , և բարձրագահս
 երկնից ետուր Արքային ,
 Բազմոց դու զայդ , և զայդ ընկերս
 շուք յաւելեր 'ի պատուին :

Յարփւոյն անմահն էջ այն Արքայ
 մեր վասն ազգին մահացու ,
 Եւ մարմնազգեաց կոխեաց զերկիր ,
 գու աշխարհի կենսաստու :

Կա ժողովուրդ 'ի Փարոսեան ե-
 հան ըզքոյդ սահմանաց ,
 Եւ մէտ 'ի մէտ կոհակս յաղիս ,
 քեզ ծաղկաճեմ հետ հորդեաց :

- Գարշապարացի եղ մարմարեաց շա-
ւիղ 'ի լայծ 'ի գիւրի,
Զանդունդս առեալ քեզ պատա-
ռեաց, ընծայեցոց նոր ուղի:
Նա գութ ածեալ, և երկնային տե-
ղաց 'ի քեզ հաց անհատ,
Մինչ քրտնահար գու նըքողեալ,
գնայիր յամբան անապատ:
Նա քեզ 'ի խիտ արբոց Ա իմէն,
Ըսր ծարաւոյն անուշակ,
Իբրու որ անդ չէր աղբերակն, և
նչ գնայուն էր վրտակ:
Նա զամենայն ազգ նահանջեալ,
և զքեզ միայն առ ընտրեաց,
Եւ շուք հարեալ քեզ մեծապէս,
'ի պարս ամբարձ աստեղաց:
Նա և շնորհք կըշիս գործէր ըզ-
քեզ Երկնից լուսածեմ,
Եւ արդ արիտուր գու զայն չափես
շնորհաց նորուն բազմագէմ:
Զի՞ ոչ գուշակք, զի՞ ոչ հանդէսք
հրաշից շարժեն ինչ ըզքեզ,
Կամ որ ըզքե շուրջ նըշանաց
հիմ գու երես ոչ առնես:
Ո՞ր ապիրատ 'ի քեզ երբէք յայդ
տանջանաց չափն եհաս,
Կամ ո՞ր բարի ընդ թըշնամոյն
այդչափ կըրեաց պատուհաս:

Երգ նա այնպէս 'ի գիտանոցն , յա-
 բեանց վիժակ ողջ գունեան ,
 Եւ 'ի ներքուստ աչք անթարթափ ,
 յակճիոս 'ի նա կայր խուժան :
Չինչ ինչ հրաշից նա սքանչելեաց
 նըշան տացէ 'ի մահուն ,
 Կամ յոյս անխար զոր անվրկանդ ,
 զողւոյն անսցեն դերարուն :
 Բաց նա լըսին յայն երաշխէս , բե-
 բեր վըշտին անասան ,
 Եւ չէ համբուն գեղն էր շիջեալ
 'ի յարիննին կերպարան :
Աչք տակաւին շուք յածեան փայ-
 լատակեն և յաշխոյժ ,
 Թէպէտ և այտք և գեմք ծըմբեալ
 'ի մեծ թանան յապաժոյժ .
 Թէպէտ և ողջ արիւնազանդ բըր-
 տան վիժէր յորդ կայլակ ,
 Եւ ատանունք իւր ձիւնափայլք
 'ի գոյն հատան կարմրորակ :
Չոր օրինակ որ 'ի հասանս այն ինչ
 թացեալ կապուտակ ,
 Յատեղափայլն 'ի յՈղիմադոս ել-
 եալ ծագէ Արուսեակ .
 Թէ աշխարհիս սուրբ և յլատակ-
 գեղ վատեսցի գիտակին ,
 Եւ գունատեալ երկինք յանկարծ
 'ի սերակն յամբ խառնին ,

Չէ ինչ ճաճանչն համբուն չիջեալ
 'ի ջինջ նորա պատկերին ,

Եւ տակաւին ընդ հերձ ամբոյն
 նըշոյլ ցայտէ գեղանին :

Բայց 'ի Սաղիմ բօթ յանբառոյդ
 Մայր նազելին հեռեէր ,

Սակայն ճըշգրիտ նրմա հրեշտակ
 անդ յունկն հարաւ գուժաբեր :

.. Բա՛ ոխերիսքն 'ի սպանոց վարկն
 զիւր Միածին գեղապանձ ,

Եւ յապաղէն մընալ դառին ,
 գայլք խուժեցին գիշախանձ :"

Աշխարեւին Մօր բօթաբեր հրեշ
 տակն ազգեաց սասանիկ ցաւ ,

Մինչ ըն ըզգոյժն էր բոլորեալ , հա
 րաւ յոգին , գոյնն հատաւ :

Թէպէտ և Հօր գիտէր ըզբանն ,
 ելք անյեղլի խորհրդոյն ,

Հոյն կամաւոր գիտէր ըզկիրս ան
 պարտակիր Տէրունոյն ,

Սակայն ցաւոյն ծով ծրփեցաւ ,
 ւանպարագիծ ծաւալի ,

Միաքն անըզբօս և անպատիր , սիր
 արն գեղոր մայրենի :

Տըրտաւահաղորդք 'ի տաճարին մարք
 արտասուեն 'ի գըթոյն ,

'ի զուր սխտիեն , ըզգերարատօր
 հեղոր նորա լիճ լուսոյն :

Յարեաւ արագ, և ընդ քաղաքն
յայտոյս յածեալ և յայնկոյս,

Եւ վըշտասես ել նա տեղւոյն 'ի
մեծ խընդիբ և 'ի յոյզ:

Ասա անդ ըզկայ առեալ Թասէ, և
զաչս անդ ուլ Թարթափէ,

Յուզէ խընդրէ, և յունկն արագ
ձայն զամենայն Ժողովէ:

Արդեօք ուրեք 'ի քաղաքէն հետք
խընեացի՞ն ամբոխի,

Արդեօք ուտեք ըւր իսանագոչ
յունկըն նորա հարկանի՞:

Որպէս յորժամ հեշտ յարօտէն 'ի
ժամ դարձեալ անագան,

Եղն 'ի բարձանց գայ 'ի լերանց,
յընտելականն 'ի գարան.

Գու՛թ յիշատակ ճեպեաց ըզնա մա
տազամին զուակին,

Այլ նա յանկարժ 'ի նիշ արեան
ետես գունեալ ըզգեափն,

Անըջ հայեցաւ, յԱրթուց իւրոց
ոչ տեսանէ և ոչ մի,

Խուճապեցաւ, 'ի գոյժ հեծիւն
ընու սղջոյն ըզմայրի:

Զաչս ըզմայրօք յածեալ շրթի - Թէ
հետ գիտեաց ըզԳայլոյն,

Կամ Թէ ուրեք զարիւնախանձ ե,
զազս ետես զԱբիւծուն,

Սրանոց 'ի մէջ թառ անասունն, կայ
և զըննէ թախծալից,

Եւ ընդ ուղին դրոշմէ ըզտիպ կրճ-
զախարաշին ըզթաթից :

Սաւաէս և նա դիտեալ 'ի բարձր 'ի
ձիթաբերն 'ի բըլուր,

Որ իբր ակառն ամբարձաձիգ կայր
քաղաքին մեծամուր,

Խուժան ետես անգ խուռնընթաց,
և փայլ հատեալ նիզակի,

'ի տէգ գեղարդն, յասպար մը-
կունդ փայլէր շողայր այրուձի :

Շաւիղ ընդ նոյն ձեպեաց արագ,
թողեալ ըզէն քաղաքին,

Ըջնա 'ի տանց աղէկիզեալ կայ և
զըննէ կանանին :

Անգ և ընդ բարձր ը պատուհանս
մարք և տիկնայք կարկառեն,

Կան գորովին, և նազէլոյն ըզկնի
հետոց աշխարեն :

Առ նա զնորօք յառաջագէմ հա-
տեալ զուղին քաջարար,

Չեն ինչ նրմա 'ի խուժ սըմբակք
երիվարացն օգասպար :

Ուղոյն ընկեր արտասուակից մը-
տեալ 'ի նոյն 'ի հանդէս,

Ըջնայրն առեալ գայր հետեւէր
հաւատարիմն Յովհաննէս :

'Ի նոյն մըտին 'ի յաշխարհան ւա-
 մուք սիրունք Յիսուսին ,
 Մարթա և Գոյրն , և Սաղամէ և
 Կղէտկայայ ամուսին :
 Խրատուսեցին այս վեհազինք 'ի
 սիրտ 'ի սէր ծայրալիբ ,
 Բնաւից նոցա վարսք քօղազարդք ,
 համակ 'ի թուխ գըլխադիր :
 Վնալով գընայ , և մահահօտ 'ի
 Լեառն ելեալ մերձենայ ,
 Եւ փայտ կանգուն , նըշան վարսել
 սանգուղք գիտէր 'ի բացեայ :
 Ձինչ յաղթ կազնիքն իցեն ար-
 գեօք , թէնդա և մանր ոչ կտես ,
 Սակայն բեկաւ , և նազելըոյն սիր-
 արն թընգայր մեծապէս :
 Կուրծ զարփենի լուսածըին կօ-
 ծեալ երկցս առանձին ,
 Դարձաւ համեստ ձայն զայս կար-
 դաց արքամահապորդ երամին :
 « Ձինչ այդ խուժանդ , աւանդ , ասէր ,
 զինչ մեզ արդեօք ըսպառնայ ,
 Ձինչ և անդէն բարձրագիտակդ
 այդ յաղթ խոշոր մենքենայ ,
 Գիտեմ զԱզգին զայն մոլեգին ըզ-
 խեթն անհաշա և անսանձ ,
 Ազգըդ հրէից ցանդ սխերիմ ըզ-
 վրէժ խընդրէ մարդախանձ :

Զայս ես անբուն ըզցայդն ողջոյն
նըշան տեսի հրաշագան :

Մընան նախան, որով երբեմն ազգ
վարեցաւ Յակոբեան :

Զայն նիշ նորա գրոշմեալ եզին 'ի
բարանորս 'ի շարկաց :

Այր այր յարին օծեալ դասին,
մահուն սրահեր 'ի ժանեաց :

Յորժամ յոգիս ըեալ ապատան
կաւափազայն յաղիւտարի,

Եւ 'ի հնոցէն ելին գընալ իբրև
ընդ դաշտ և ընդ մարդ :

Օ այս յուշ ամէր և մեծարաց
արձակ զուղին հատանէր,

Ոչ տեղ նրմա կայր խաշնդօան,
և ոչ նիզակ և սուսեր :

Մըխեր արձակ, անդուտ լաշխարն
'ի տեղ սանձէր և յասպար,

'Նա քաղընթաց, կարծեն նր գուլ
տալ ճեպոյն և դագար :

Բաց նազելւոյն 'ի սիրտ ըզլէրն
յորդել յորդեաց նոր նըշան,

Յորժամ անցեալ նա մօտ զըննեաց
Խաչ 'ի բարձուն գաղաթան :

Խաչ միածնին անարարաակիր ցաւոց
սատար բազմարիւր,

Գըժոխատիւ փայտ անարի յաստ
վարակեալ խեղաթիւր :

Այն ինչ զՈրդին դարձաւ ետես
 յանուաք մազուն սրտաւ հաս,
 Յոգւոց ստորդէլ ետես ըզնա յայն
 դառնութեան օրահաս,
 Ձընեաց գիտեաց և ըզդաստակս
 համբուն ծակեալ սուր՛ի սայր,
 Թափ հեղուսեալ, արիւն միժէր
 անդ և սոփց դարչաւար,
 Յորժամ և այսքն և քունք նորս
 ՚ի փուշ ՚ի գաղ խոցութին,
 Եւ յապաժոյժ բոսորարու զս վարսք
 սակե փայլք զանգանին .
 Յորժամ ՚ի գոյն հատեալ գալիան
 և լիճ լուսոյն ցամաքէր,
 Կըլուին յուսոյն անկեալ վերայ,
 գիտակն եզժաւ լուսաբէր,
 Անդ նազելին եկաց որպէս մէժ
 ծայր Արպեան արասաոյ,
 Ձոր ոչ մըրբիկք շարժեն ահեղք,
 ոչ հողմ ուժգին և ազգոյ .
 Ո՛չ եռսայրին երկնասեղաց շանթըն
 սարսեաց կայծական,
 Ո՛չ ջուրք ամբաք սղորկեցին, ոչ
 և անձրեք անսրայման :
 Այնպէս խոժո՛ւ մէ՞ն սպառաժ,
 սրազ միւնարփայլ յաղթ արձան,
 Յամայր անշարժ եկաց ամօք, գար
 շատ ետես անասան :

Յաղէտ նորա բարձրայօնից գօտիք
լերանց գուժ ածենն ,

Գեառքն 'ի բացուստ վըտանկ վըտակ ,
տըրտմահաղորդ ձայն ազգենն :

Չայն լալօնից գուժան անտառք ,
խրու վըշտին կացեալ մերձ ,

Եւ նուիրական 'ի կատարաց մայրք
արատաուեն երկնաբերձ :

Մեզուսա Արդին այն ինչ 'ի բարձր
եանս փայտեն յանդիման ,

Մայր տեսանէր ըզնաղէ լին , աղէտք
սիրոյն խարշեցան :

Արչափ բաւեաց , ըզրիք վատեալն
յառեաց 'ի նա գէպուգէպ ,

Մինչև յոգւոց պարզեալ վերջին
ըզսէրն ազգեաց ճեպ ը ճեպ :

Խանդաղատեալ խօսէր առ Մայր ,
'ի ծով ծրփեալն 'ի ցաւոց ,

Գըգուէր զոգին անձնատաշոր , թա
ռաշ հանեալ խոր յոգւոց :

Յայն կէտ գըժար , ասէր , ո՞վ Մայր
եղեաք ահա մեք թանանն ,

Այլ մի ըզքեղլուս 'ի ծոցի , ցաւ
կրատեացէ անապայման :

Մեք ո՞չ 'ի զուր ինչ շարշարխմք ,
այս իմ Ծնողին է օճանն ,

Ար ակնարկի զանձառ խորհուրդն
այսօր ածէ 'ի վախճանն .

Մա՛ քեզ այժմիկ , իմ Միածնիս փո-
խան լիցի 'ի զառակ :

(Զ 'ի առննթեր ըղձովհաննէս ցա-
ւոյն ետես նրարասակ :

Կայր Յովհաննէս , և գերարասար
այսոքն 'ի վրասկ թանային ,)

Մա՛ յերաշխեալ քոյնն ցաւոց լիցի
ծընունդ քեզ սո՛վ Կին : "

Չայն տայր սպա և սիրայնոյն աշա-
կերսին , ձայն տարփման ,

" Դա՛ քեզ և Մօր փոխան լիցի ,
այս քեզ իմ ձեր աններման :

Լեր գու սիրուն իմ աշակերտ , Մօր
նազերոյս օժընդակ ,

Հուք և խընամ տար Երփենուոյն ,
այս իմ վերջին քեզ կրտակ : "

Չայն զայս վրան , ոչ ժուժեցին
և սխեբիմքն 'ի լալեաց ,

Հարան յոգիս , և 'ի մընչիւն հոյւք
հեժեցին գազանաց :

Մնդ հուսկ ապա Մօրն նըւաղ
ձայն հաղագին նորոգեր ,

Եւ ծով ցաւոյն գերաշխարան ողբ
մի 'ի զիւր թերագրէր :

Թացեալ ըղխաչն 'ի ցօղ աչաց , յա-
րիւն խառնեալ Միածնին ,

Եւ հասկըլեալ ձայն զայս կարգաց
նա գիրկ ը խառն ը փայտին :

- .. Չո՞ արդ ըզքեզ մօրս աղէկէզ բե-
 րես ՚ի գէմս օվ Արդեակ ,
 Գու գեղ անմահ , զայդ ապաշուք
 մահուն ընպես ըզբաժակ :
 Քեզ մեր սիրոյն հուրն չազգեաց ,
 շունուէքեզ զայդ օրահաս ,
 Եւ անպայման գառնակըսկի՞ծ գրա-
 լել ՚ի յայդ պատուհաս :
 Ի՞մ Միածին , մահ ճաշակես արե-
 զերաց կենսատու ,
 Իսկ մօրս ՚ի սիրս յոյժ խորագոյնս
 ըզկերն հաստես մահացու :
 Բարէ , ես զո՞ յակն արկանեմ . այդ
 քո տխարն է արփեան ,
 'Նա՞՝ հրաշափայ զի՞նչ է Արփին առ
 քո գիտակզ աննրման :
 Ա՞ր լուսալիբ քո գերարփին ո՞ր
 աչք գեղով գեղեցիկ ,
 Ա՞ր ապիրաս ի՞մ Միածնիդ զայդ
 գառն եամ գատակնիք :
 Բարէ , քանի՞ տեսիլ ընդհաս , երբ
 զարքունին զայն հիւրոյժ
 Մանկայն երամ քեզ ձօնեցին և
 ծերքն հասեալք յալեոյժ .
 Արկին յուզոյն իբր Աբբայի ձորձ
 պատմուճան նրկարէն ,
 Եւ ՚ի ծայրից սաղարթագեղ , ձօն
 քոց վարսից թօթափեն .

Փրթթեալ ընծիւզքն ըզփոշտտեալ
փողոցն 'ի մարդ փոխեցին ,

Եւ անդ ըզքեզ Տէր և Աբբայ 'ի մի
բերան երգեցին :

Արդ ես զԱբբայդ յոյդ տեսանեմ
'ի հոյլս ականց գոհարաց ,

Այդ քո արկեալդ է Պատմութեան
'ի զարդ ծովուն ծիրանեաց :

Այլ ոչ և զայս այն հրաշագեղ ա-
ւետարնն հեշտալուր ,

Իջեալ յերկնից ետ զաւետիս օրիոր-
դիս յայնմ աւուր :

Ահա բերկրեալս 'ի մէջ կանանց
փառօք մեծաւ նազելի ,

Ահա այսօր ես խաշաղգեաց ար-
քայածին Թագուհի :

Այս ինձ ահա բարձ և սրտիւ , յա-
ւերժացան իմ պարծանք ,

Այս ո՞ ջուարթուն , ել վիճակաւ
յոյժ մեծաշուք ինձ նազանք :

Հիմ քեզ արքայք իմ Միածին ձօն
ձօնեցին փառաւոր ,

Հիմ և նըւագ խրնձղիւք պարեալ
զապք երգեցին երկնաւոր ,

Թէ էր այսպէս ինձ հանդերձեալ
օր տեսանել անարև ,

Եւ յաւագոյթ կենաց ժաման ,
զայս տեսանել Քառաթիւ :

Մարց երանի՛, զորոց մանկունս և
հան Գազանն ՚ի գըրկաց :

Տիս յազածբի վայրագ արքայն նա
խափախճան գիշատեաց :

Յորժամ ՚ի զուր նա զանդխտեալ,
և նենգ նիւթէր մահագոյժ :

Թերևս արդեօք ևս տենչայի յայն
քեզ դունել յապաժոյժ :

Չայն զայս անդուստ ևս բօթարեր,
և ՚ի սիրտ իմ սուր ազդեաց :

Չարգիս կոծալ ինձ զայս աշխարհ,
անգ յերունին գուշակեաց :

Ո՞րք ինձ երգեաց . Օր և կեացէ, սուր
զիմ հարցէ սիրտ ՚ի խոր :

Արդ ծերունիդ հարաւ յիս սուրն,
եզ զիս ՚ի մահ վերաւոր :

Չե՞զ անցաւօրք, յիս զակն յառել,
ձեզ ձայն կարգամ ևս անհաս :

Ասիս դարձայք, և Միամնիս տուք
զիս ընկեր անանջատ :

Իբրու ո՛չ ըլլա, ո՛չ գիւր մընաց,
կեանք իմ դարձանս յաշխարհան :

Եւ ո՛չ ցաւոց իմ ծայրալիբ ցաւք
աշխարհի կըշտեցան :

Առէք ըզմայրս, ՚ի մեռելոց ո՛չ ինչ
ընդհատ, նա ևս հէք :

Արգահատեալ, և զիս ՚ի փայտն
ընդ Միամնիս վարսեցէք :

Կամ գո՛ւք լերինք յայժմ ապառաժ,
 և գո՛ւք Բարձու՛նք առապար,

Որ սնտ վերոյ իմ ամբասանայք,
 վըշտին ընդք մշխի՛լծար :

Գորով ամեալ, և յանասան կայից
 ձերոց արեալ ճեպ,

Չակն 'ի բարձանց յիս յառեցէք,
 օգնել յայս դա՛նն երաշխեալ :

Առան ընդ հուպ ժայռ մի զեր-
 ծեալ, առէք արկէք 'ի ծայրից,

Յիս հոսեցէք, լինիմ և մայրս իմ
 Միածնին մահակից : "

Չայտասիկ Կոյն, և որ ինչ այլ աշ-
 խարելի ձայն ողբաց,

Եւ մշտերիմքն ո՛չ բառեցին առ-
 նուլ ըզնա անդ 'ի բաց :

Բայց Տերունին և ձաղանաց գոյր
 նրպատակ խաժանին,

Բա՛ թըշնամուցն 'ի մարտ զըժար
 սանհար լինի թըշնամին :

Բըբբիջ ամեալ շարժեն ըզգլուխ,
 հենդնեն սասափիկ և լուսան,

Եւ մինչ յերկինս անագորունքն ա-
 ռեալ եդին ըզբերան :

" Ա՜ն որ զանձն իւր Երկնառայք ա-
 սաց և մեզ դաւ գործեաց,

Ալերին Նմուղին իբրև ծընունդ պար
 ծանք ամբառ դա ժայժքեաց :

- Նա Տաճարին գեղեցկաշէն և Քա-
ղաքիս գոյժ հարաւ ,
Եւ զինքն Աճ զոմն հայթհայթէր
սուտակասարաս իւր լեզուաւ :
Բա՛ , Թէ ո՛չ սիրտ և ո՛չ լեզու գը-
տաւ 'ի քեզ դաւաճան ,
Օ՛ն գու արի , և յԱստուծոյ խըն-
դրեալ անձին քում օճան :
Ար զայլս 'ի լոյս նորագածին , մահուն
կորզեաց 'ի ստուերաց ,
Չէ ինքն անձին իւր բաւական , յա-
ղէան հասեալ մահազգեաց :
Սուտին լեզուաւ յոյժ տարագէտ
գոյ յԱստուծոյ բացական ,
Ծընտղե անմահ որդւոյդ այգժիկ
չէ տագնապին օղնական :
Բայց արդ սո՛ղէ , դա 'ի հացւոյ այ-
տի 'ի վայր վաղեացէ ,
Թէ Աստուած է , անշուշտ այգալէս
կապ զամենայն խրղեացէ :
Մէք դաւանեմք , առ 'ի նմանէն
հրաշից տեսեալ զայս նըշան ,
Գողցուք ըզգա բամ երկնառաք
Ծընունդ Վեհին աննրման : «
Չայս վայրենիքն և սարսուռմք
Թոյն փորատեալ լուտացին :
Նա սարսուտան յոգւոց պարզել ,
ցաւ նոյր 'ի ցաւ բարդէին :

Բերէ ժուժայ անպարտակիրն , և
հեղու թեամբն անտեսէ ,

Նա՛ ընցն յորդեալ անձառ սիրոյն ,
ներումն հայցէր ՚ի սրբակ :

Անագորուն վասն Արերոյն ձայն
պաղատէր հաշտարար ,

„ Խնայեա՛ հայր իմ , մտլին անգէտք
և դանգաշեն ՚ի խաւար : “

Բայց և անդուտա սյր ընդ ընկեր
պատժաւորացն էր պայքար ,

Մինչ խաշակիր դա՛ռն յորհամին ,
ընդ մահ մըրցին շարաշար :

Մին անգ երկայն տանջեալ ցաւով ,
դուրով և սյր այսակիր ,

Սիրա հարկանէր ըզՏերունուցն ,
լուտայր ժայթքէր ՚ի նանիր :

„ Աղէ քանգեա՛ դու բազմարուեստ
ըզսամարիդ ըզԴաբիր ,

Երկցս Արեգն առցէ չըջան ,
կանգնեա՛ ըզգա յօր երբ :

Եթէ անշուշտ քո՛ զարմ յերկնից
ըզձեան առնու աստուածեան ,

Ապէս ըզքեն դու ինքն հրաչակ
հարեր աղցին յանդիման .

Եւ քո՛ ծընող եթէ անշուշտ ինքնին
անմահն է Աստուած ,

Հայրա ըզքեզ , օ՛ն և ըզմեզ մահուն
Թափեա՛ ՚ի ժանեաց :

Բայց զի 'ի զուր վայրաց վայրաց
տաստիկ հարեր դու շըշուկ ,

Արդ խարուսիկ ատուածորդիդ
առեր ընդ մեզ մահ անշուք : "

Ո՛չ հանդուրժեաց որ ընդ աջմէն
խաշաշարչարն աւազակ ,

Յողւոյ սրարդէր , սակայն և սասա
յընկերն աղցեաց նըշաւակ .

" Հէ՛զ ապառու՛մ , դու շարութեան
'ի խորս անկար գահավէժ ,

Մեք ասկիրատք , ըզխոհերից բա՛ լու-
ծանեմք ասա ըզվրէժ :

Զայդ Գառն անպարտ եդ խէ՛ժն ան-
հաշտ , գէշ գազանաց մահարեր ,

Իսկ մեզ զարդիս էր կակամաւ զո-
ճիրն արժան լալ ըզմեր .

Խառնել զարտօսք ընդ տանջանացն ,
առնել զԱ՛ճ հաշտ ընդ մեզ : "

Ասաց , և զակն յառեաց 'ի Տէր ,
ձայն սրազատեր լուրջ և հեզ :

" Դու ո՛վ Արքայ անպարտակիր ,
բազմե՛լ փառացդ յայդ 'ի բեմ ,

Բայց և անշուշտ քե՛զ ակն ունի
մեծ արքունիքն երկնաճեմ :

Տէր 'ի քո բարձր 'ի գահոյից , յիս
Տէր աչօք փարելի ,

Գարձիր հայել , և ինձ սրարդել
յողւոյս լիցիս հովանի : "

Հեզ ակնարկեալ 'ի նա Աստուած ,
 բանիւք գրգռէր բարեզգեաց ,
 ,, Դու այժմ ընդ իս խընդամ , ասէր ,
 մասին հասեր մեծ փառաց :
 Ընդ իս այսօր երանաւէա , զԱրքայ-
 ութեանն առցես բարձ ,
 Աստէն գրախափն իբրև ժառանգ ,
 փոխարինին սու ըզգարձ : ,,
 Հազիւ ասաց . զի ծուփ մահուն
 շեա թոյլ նրմա 'ի խօսել ,
 Յորժամ վատեալ զիրանն օրհաս
 քակէր ողւոյն 'ի կրօսել :
 Ազ՞ ընդ մարմինն աղբիւրանայր
 վիժակ քրտան մահաբեր ,
 Եւ սուշօրեալ տապ ծարաւոյն ,
 գուռն հաղագին հրրգեհէր :
 Ըզբիբ զաշացն ըզմահատիպ յա-
 ռեալ յայնժամ Տերունոյն ,
 Կաթիկ 'ի զով պարգև վերջին , փա-
 փաք խընդրէր ծարաւոյն :
 Առեալ ետուն նիւթ զաղարտեալ
 Դիոնիսեան բաժակին ,
 Խսան ընդ լեզույ մահահամբոյր
 'ի դառնութիւն գեղեցին :
 Զայն մատրուակն 'ի սպաս խառ-
 նեալ կաթ ճաշակաց աննըւէր ,
 Տէրն 'ի զըժար , նա եղեգամբ
 ժահր 'ի լեզուն ընծայէր :

Անուշ կառ . իբրև անդէն ծայր
ճաշակեաց 'ի շեղուին ,

'ի բայց տարաւ . բայց իբր 'ի Թոյն
չբխունքն յերկար համակին :

Յայնժամ և կադ 'ի պահարկումն
յուզեաց նորա պատմուճան ,

Զոր գեղարուեստ . իւր Միածնին
Մայրն էր անկեալ աննշման :

Բաժին 'ի մէջ բաշխել իւրեանց
դասք զինուորաց պայքարին ,

Եւ կողոպտւաւ այր այր խընդրէր
տանել անձին առանձին :

Է՛ր Պատմուճանն համակ բոլոր ան
կեալ 'ի նիւթ անկարան ,

'ի բաշխ երկուց և կամ երկից , զայն
արատաւել շէր գիպան :

Վիճակընկէց առին խորհուրդ , տալ
զայն միում 'ի պարգև ,

Զոր անդ ուրեմն և Գուշակաց
նըւագն ազգեաց բացերև :

Գայր մեծարայլ Արեգն հրակայն
հասեալ զերկին կէս 'ի կէս ,

Ըզմութն 'ի քօղ ձըգեր գըլխայն ,
մեծ էր հրաշից այս հանգէս :

Գոյն վարդամասն , 'ի ախպ ահեզ ,
արբուոյն 'ի Թուխ հասանէր ,

Եւ միջօրեայն Տիեզերաց գըտաւ
յանկարծ խոր գիշեր :

Իբրև 'ի Թուխ սրասեւ յամբոց, փա-
խեաւ գընաց և Եթեր,

Եւ աշխարհիս առնոյր յաչաց բնա-
ւից գոյից ըզտասոկեր :

Բա՛մ գու առա՛, Թէ կո՛ծ ւաշխար
Ներկնից դահէն չէ 'ի բաց,

Անշուշտ և՛ Հայրն յաւերժական ը
փշտ Արդւոյն անդ սրգաց :

Ձաստեղափայլ զաշորն դարձոց 'ի
նրզովեալն յաշխարհէ,

Նըշանս ահեղ ետ և հրաշից, և
գոյժ ազգեաց 'ի բարձուէ :

Արփին յայնժամ 'ի զէն դարձաւ,
հրացան նորա բոցք հատան,

Եւ 'ի հիմանց բարձրակատար առն
դըզըրդէր Աղիմեղեան :

Յամբաւն 'ի խոր ընդ առաբրէան
Երկնից բամբիւնք ընթացան,

Առա՛, Թէ նիգք և անասանք մեր
աշխարհին սարսեցան :

Իբրև ահեղ մարնչիւն անդէն տայր
ընդ սախք և Երկիր,

Տաղնապեցան, ոչ հանգուրժեաց,
գեափն գողաց լայնածիր :

Յարկածածուկ հողաթաւալ շէնք
առաբալին 'ի հիմանց,

Ծայրք տատանին մահարձանաց,
կատարք սարսին և բըրդանց :

Պակեան իբրև կային արձան, ազգք
Ժողովուրդք մերձակայ,

Պակեան և որք ընդ Տիեզերս քա-
ղաքք 'ի տար 'ի բացեայ :

Հրաշից զանխուլ մընաց պատճառն,
յուզեն խընդրեն, շխանան,

Իսկ կայր անդէն բազմադ խմակ հրա-
շից հանդէան յերևան :

Խիթան գողան մընալ յաւերժ 'ի
յարամբի և 'ի մեդ,

Զի և բնութիւնն 'ի նոր գեշեր
ընդդէմ նոցա գայր 'ի վեդ :

Շարժէր ահեղ, և տատանէր Սա-
ղիմացւոցն ըզքազաք,

Յահն ալեւանն ծրփան ոգիքն իբ-
րև անգունդք անյատակ :

Գոյժ 'ի կողմանց հընչէր կողմանց,
Երկինք լուան աղաղակ,

Այր այր գողայր, խեթ ըզխորժին
ունէր հանդէպ նրպատակ :

Վարդ անդ առեալ մարցն ողջա-
խոհ գանն 'ի Տաճարն հեանէր,

Տըզայքն երամ երամ դասուք, և
օրիորդք ծընգասէր :

Հաշտ 'ի բուրմանց առնեն զԱՃ,
բազկատարածք 'ի խորան :

Յողմք անկեալ 'ի ձօն նըւէր, բար-
դեն ըզծուխն 'ի սեղան :

- Յերկնից յայնժամ որտա ընդ սառ
 Հայրն նըշան նոր ազգեաց ,
 Նոյն 'ի Տաճարն ահեղասասա տի-
 փօք աչաց որտաց :
- Ե՛ր վարագոյր լայն ահագին 'ի քօղ
 ձըգեալ յանդիման ,
 'Նա 'ի Սըրբոցն անտես յաչաց, տան-
 ձէր անհուպ ըզխուժան :
- Շըսինդն յանկարծ հարաւ 'ի նա ,
 ցելոյր ծըւենա 'ի կըրկին ,
 Հերձուն և յաղթ սիւնք Տաճարին ,
 գարգափք ահեղ ճայթեցին :
- Իսկ անդ Աստուած բարբառ վեր-
 ջին , բարձրաւանդակ 'ի գիտին ,
 „ Ա՛րդ ամենայնն է կատարեալ , “
 'ի ձայն կարգաց ահագին .
- „ Հայր զայս Հոգի անարարտակիր
 առ քեզ յաւանդ , մարդասէր . “
 Ասաց , ըզգլուխն եգ 'ի խոնարհ ,
 'ի նոյն զոգին աւանդէր :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ

ԵՐԳ Զ.

ՆԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պեղեցիկ համարձակութիւն Արեւածացւոյն՝ ՚ի փառաւոր թաղումն Տէրունեան մարմնոյն, այլովքն հանդերձ: Մեծահրաշ տօնախմբութիւն Հոգւոց արդարոց յաւետիս ազատութեանն Քրիստոսի. առ որս եւ էջք Քրիստոսի աստուածահրաշ փառք. Քահանէզ դժոխոց. Ազատութիւն Հոգւոց. Աստուածաբար Յարութիւն Տեառն, սարօքն հանդերձ. Երևումն Աշակերտացն. Թերեհաւատութիւն Թումայի. Հրաշափառ Համբարձումն: Աքանչեւահրաշ գալլատեամբ Հոգւոյն Աստուծոյ հրազինեալ Աշակերտք խրափուսեն ՚ի հաստատութիւն Քրիստոսական կրօնից յԸնդհանուրս:

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Դ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Դ

Պ Ա Ն Արփողին գայր մերձենայր,
և գէտք սրտեր Ողիմպեան,
Եւ գիակունք նոցա անթաղք չա
ռին ըզուքն ՚ի դամբան :
Ո՛չ գիահանք, ո՛չ զղջական երգ ՚ի
գաղաթն ՚ի սպիտակ 29,
Ա՛յնպէս վարսեալ կան տատանին
բարձր ՚ի փայտին նըչաւակ :
Ո՛չ հանգուրթեաց յԱրիմաթեաց և,
կեալ Յովսէփ յերեկոյն,
Արձանացաւ, իբրու վե՛հ էր ող-
ւով ՚ի սիրա քաջամոյն :

Զարմ հոյակապ , և Արևսին սա՛
հրահանգօք գերասպանձ ,

Նա և անդոց , գաստակերտաց , տէր
էր ոսկւով մեծագանձ :

Սա զՏէրունւոյն հրաշիցն հանգէս
աչացն եղեալ նըպատակ ,

Եւ հնազանդեալ զանձն յարմա-
րեաց նըմա կանու իս արբանեակ :

Լորդ մինչ ահիւ այլք թաքթաքուր
իբր ՚ի մայրիս կան ՚ի թաւ ,

Եւ խուճապեալք յայսկոյս յայն
կոյս , ՚ի փապ զօղին և յանձաւ ,

Սա անվէհեր արձանացեալ իբրև
այր մի քաջալաւ ,

Մուս առ Իշխանն , և համարձակ
զայս կարգարար խօսեցաւ :

„ Դու քաջարանց , իմ Արդաստեան
՚ի կէան հասեալ վախճանին ,

Զոր գառնու թեան օրահասի ազգ
մեր մասնեաց մոլեղին ,

Համբաւ հընչէ , գու յԱնմեղին
ձեռս յարենէն ըւացեր ,

Ճիգըն թափեալ , այլ ոչ ըզթափն
և գազանաց կարճեցեր :

Եր նա անյանց , բիծըս նոքա կարկա-
տեցին , գիտես տէր ,

Իբրև ընդդէմ հարեալ նոցա , ըզ-
քարուականս կըշտամբէր :

Արդ զոր բաւեա, գէթ ամբ հողոյ
գիականացեալն ըզմարմին,

Չօն գեղեցիկ և գիւր մեծ է այս
մբտերսնացն 'ի վըշտին :

Ե'ս 'ի շիրիտ նոր հանդուցից կա-
նուխ փորեալն 'ի վիմէ,

Զոր ինձ կռեցի, ցանդ խիթացեալ
զիսեյն անշուշտ օրհասէ : "

Երգեն յողբոց հան Պոնտացին,
" Բարե, քանի՛ իղձ սըրափ

Էր իմ զարգիս, ըզնա ողջիկ մար-
մին շնորհել կենդանի :

Ըզձեզ վըկայ կարգամ յերկինս,
Եկք նազելիք սըրաագէտ,

Ճիցն ևս քանի՛ Թափեալ հարայ
երբ 'ի յաշեաց մէտ 'ի մէտ :

Օ՛չ Թէ փըրկել զանպարտակիրն
ինձ յաջողէր Պատանի,

Մէք գնթ ամեմք, Էն իսկ 'ի տանս
իմ Թերափիսք պաշտելի :

Այլ բան 'ի գործ մէք արարաք,
կարճել ըզգոսն Երիցանց,

Սուլեացն ազգից յաղթեաց ցա-
սումն անագորոյն և անսանձ :

Գնացէք գուք արդ, առէք ըզնա,
ձօն ձօնեցէք, ամբ շիրմին,

Եւ մեռելոյթս հանգերձեցէք, շուք
գիտազարգ 'ի վըրջին : "

Լսաց, և նա գիտեալ բարձու ըն-
րին 'ի սար ելանէր :

Հանդերձեցաւ 'նկողեմսս, ուղ-
ւոյն արար զինքն ընկեր :

Յաղկա մահուն իւր Տերունւոյն նա
գորովէր սիրարար,

Գնալով գնային, և հեծէին իբրև
ամուք հաւասար :

Գորով ամեալ, քայլեն յողնին ընդ
զառ 'ի վերն և փութան,

Մինչև անդուստ բարձր 'ի Գիտին
վայրն տեսաւ կառափման :

Բացուստ 'ի բաց սաղաւարտից իայ-
լատակեր դարգ մանակ,

Եւ վառելոցն 'ի զէն 'ի զարգ պա-
տէր բըլուրն հասարակ :

Գունդ անդ եհաս, զի գիտեալնքն 'ի
յօր վաղուին սրբութեան,

'ի շուք ածնին Սաղմնացւոց մի ինչ
կայցեն 'ի խափան :

Յայն թեղադիր գառք Երիցանց,
վաշտ մի առեալ արձակեն,

'նախափախման մահու հրաւեր սալ
կախելոցն ըզխաշէն :

Կորզեալ 'ի վայր ընդաւաղել 'ի նոյն
կատար Գաղաթան,

Մինչ պատժաւորքն անդ շարա-
տանջք, յողխ կային ապաստան :

Կան 'ի դրժար , և օրհասին երկանցն
ըզձան վախճանի ,

Կարգան ըզմահն , և շուրջ ըզ-
լեառն 'ի ձայն լնուռն ողբալի :
Եկին զինուորք , կացին վառեալք
'ի ախարունա նիզակաց ,

Հարեալ զնոցա մահաչըչուկ ջաղ-
խեն ըզբարձա աղղերաց :

Մահ արագեալ զհեքացելոցն , ա-
ռին զմարմինան 'ի բացեայ ,

Եւ փոս հատեալ փութամակի ,
քնարան 'ի հող տան նոցա :

Խակ մահացեալ այն ինչ նոքա զան-
կարծելին տեսանեն ,

Այն որ անպարտ վասն խմ մեղաց ,
ըզուռն պարզեաց 'ի խաչեն :

Տեսին այնպէս , վերջտանեցան , ձեռա
'ի նմանեն կարծեցին ,

Ոչ հանդարտեն վայրենանալ գիակ-
նացեալն 'ի մարմին :

Սքանչանային ընդ օրահասն 'ի կան-
խահաս 'ի ժամուն ,

Զխորդ անձնիքն այնպէս երագ 'ի
գոյն հատան 'ի մահուն :

Լաւ անդ և կէսք Զօրս երկնաւորս
տեսեալ ընդ օրս համբաւեն ,

Իբր երկնաձեմ հոլաթեւանք վե-
րոյ խաչին սաւառնեն :

Տըրամահադորդք և Թախճարեցք,
 Եւքա զՓայտիւ սափ սաւեալ,

Լոյս հաստանեն ճաճանշաւութաւ,
 ըզձորձ արկեալ ձիւնափայլ:

Հային սրտակառք յաճաղարդ 'ի
 ցօղ արեանն 'ի վերէն,

Կան ժողովեն, և սկահակօք Թառ-
 ցեալք ընդ օգ վերբերեն:

Սին դիմադրաւ 'ի տէգ 'ի ստուար
 վըտակ և հան յորդահոս,

Թախճաւ զիրանն ըզՏերունւոյն ողջ
 համակեր Ղունկինսա:

Քանզի դիմեաց, և Թափ 'ի կողն 'ի
 խոր մըխեաց ըզսլաք:

Ջեռաւ երկաթն, և Տերունւոյն
 սուրբ յարենէն արբ նիզակ:

Գոյն 'ի կրրկին յայնժամ ըզվերն
 աղբիւր անմահ բաժակեր,

Ջուր սուրբ խաղաց ականակիտ,
 ցօղ կարմրորակ ծաւալէր:

Թանայր երկիրն և անուշէր յաւիչն
 անմահ Տերունւոյն,

Ղըւարթացան դալարաբոյսք, 'ի
 մոյն հաստան վարդաղոյն:

Քաջ քաջ 'ի խռան ըւալ միջամախ
 Արեմաթեան քաջաղին,

Բարձր 'ի դիտէն ելեալ առնու
 զստուածազարդն ըզմարմին:

ԴՆԵՔ 'ի բաց , ըզխնա առ խնա զի-
 նուց ասնձեալ ըզխուժան ,
 Եւ կազմ 'ի նոյն զսրաստառակալն
 ածէ մարմնոյն 'ի պատան :
 Նստառ ճեպ տուք Երկնաբնակաց
 գունդ սրատանեաց վեհագոյն ,
 Եւ մեծաշուք հարէք 'ի սպաս ձօն
 ըզյաւերժ գարնայնոյն :
 Ժիրանափայլն ըզկարուտակ ա-
 ռէք կայթիւք Մանիչակ ,
 Առէք սրփակ , շարկէք Նարկիզ
 անմահ գըլխոյն 'ի գիտակ :
 Փունջ ըզգողարիկ Յակինթ ծաղկին
 զարմանազան կապեցէք ,
 Բիւրուք ծաղկամբք ըզՏերունին
 հոծեալ մարմին ծածկեցէք :
 Ահա լալօնք , իբր 'ի կանանց , 'ի
 մօտ լերանց ջայլեցան ,
 Ահա անտառք 'ի թաւ սասոցն , ողբ
 կըրկնեցին պատասխան :
 Իբր յարաստուս վայրք ամենայն
 ցընդին 'ի մահն Ատուծոյ ,
 Մինչ ցաւալից Մայրն 'ի վերայ
 նըտէր վիճին արասոյ :
 Ի՞նչ քողազարդ , և խարուկեալ անձ
 նատուչոր 'ի սըրախ ,
 Փարէ զմարմնով ըզ Միածնին ,
 բարէ Մարմին արփենի :

- Առաջն համբոյր , ապր բերանոյն ,
 կողին բացեալ տեղատոյ ,
- Բոց Կազելոյն շէր աշխարհն
 ձայն լրակի 'ի ցաւոյ :
- Սակայն 'ի ծով ամբառ գըթոյն ծը-
 փեալ յողխ ապատան ,
 Ժուժայր ցաւոյն , և անմեռուճ
 էր անվերհանդ իբր արձան :
- Շնորհ նազելիքն ախտակցարար
 բախմամբ կըրծոց գործփն ,
 Եւ կէսք մարմնոյն լուանան ըզվէրս
 'ի վրտակաց 'ի ջերմին :
- Կէսք ըզհաշեալ պատեն զանդամա 'ի
 նիւթ հիւսկէն անկուածոյ ,
 Զընջեալ վարսիք զանասպական
 զաւիշն անմահ ըզմարմնոյ :
- Վիրացն համբոյր տան դեղափայլ
 հրացայտ 'ի սուրբ յարենեն ,
 Երկըրպագութեալ առեալ զոտիցն և
 ըզձեռացն համբուրեն :
- Ազգիւրբ յականց արձակեցան , հո-
 սանք խաղան յորդագոյն ,
 Թանայ երկիր , հընչեն և օգք 'ի
 ձայն 'ի գոյժ Կանանուոյն :
- Հաղիւ անդ արք տանձեն ըզկոծն ,
 յողխ հարեալ և նոքա ,
 'ի յորդ կայլակն և այն քաջաց նա-
 մի դիտակն և թանայ :

Չայն քաջալեր բարբառեցան 'ի ձայն
նարկուայն յերախան ,

Եւ ըզՄարտինն 'ի մարտարեայն 'ի
գիր ծածկեն հանդրատեան :

Յարեան չորան , հրաժարական առ
ւեալ ողջոյն նազելեաց ,

Եւ միտերիւքն առեալ 'ի սուռն ըզ
Մայրն ամեն արքունազգեաց :

Բայց Սաղիսեանց ահն և սաղմապ
զոգին կրտսեր և ըզրանջ ,

Չէ եր թափեալ 'ի խորհրդոց
հոգն ամենայն ալէտանջ :

Մեծ արհաւիրք ըզՏերունուոյն մե
լիքն ըզրանն յուշ ամեն ,

Չոր միանգամ լուան սակ յան
սուս նորա 'ի լեզուէն :

Ազգեր կանուխ , թէ յարգիննին 'ի
լոյս դառնամ 'ի ստուերաց ,

Չայն բացերև գարուց 'ի գարս
ձայնք հընչեցին գուշակաց :

Խիթան ճեպին , և թեւազրեալ 'ի
վայրն յըզեն զօրական ,

Պարե կապանս հանեալ սրահել զան
գըրթելին ըզԴամբան :

Մի ըզգիակն աւար առեալ գող
թաքթաքուր գիշերոյն ,

Եւ կարկատեալ համբան 'ի յաղջ
հարցէ զըջուկ և ըզհոյն :

„ Ահա անշուշտ, որ զօրահաս մար-
մնա՞նն էառ մահացու :

Արփի ետես, կայ և շնչէ, զօր
մեր ծըծէ կենսատու : ”

Սիւգ դու անճառ Հօր բերանոյն,
աստ արագեա՛ս յիս ո՞վ Տէր,

Ե՛կ և շնչեա՛ս, լոյս զարփենիդ աչք
իմ տեսցեն անփէհեր :

Յաւ անարայման վանեաց զիմ միտս
յանպարտակիրն օրհասին,

Արդ բերկրանաց ըզսիւգդ անեմահ
իմ Տէր ազդեա՛ս ՚ի յոգին :

Զոսկերս անկած զիմ պարարեա՛ս,
ցօղ յիս ցօղեա՛ս երկնառաք,

Իցե՛ արդեօք ըզմեծ խընդին առ-
նուլ և ինձ ըզճաշակ :

Զոր արփաճեմն յաւէժարար Ազ-
գըն խընդայ յՈղբագոս,

Ուր սուգն անհեա, և բերկրանաց
վշտակ խաղայ գեղահոս :

Խաղայ՞ գընայ, և լայնատարր ան-
հատահոս ծաւալի,

Վարկաջն յաւէժ տայ պարաւօրս
յանեղաշէն Քաղաքի :

Աստ մեր ահա՛ սկիզբն հրրճուա-
նաց, աստ իրք շքրջն ըզգիմակ,

Աստ զամենայնն ես տեսանեմ
հրաշից փոփեալ ՚ի վիճակ :

Լ՛հա՛ն Աստուած : զի բազմերամ
 սրբոց գընդին ըզհանգէս ,
 Յողմեզ յանլոյսն ՚ի վերապէն ՚ի
 շուք տարցի մեծապէս ,
 Չերժ ՚ի մարմնոյն ՚ի կասպանաց Հո
 գինն ՚ի Թափա ՚ի ներքին ,
 Սանգարամեաք են անգընդոց , ըս
 քաւ և էջ Տերունին :
Լըսեալ հոգւոց անդ արքունիք ,
 անդ աննըշոյլ է ուղի .
 Ուր և լամբրինԹք , վախք և գա
 հինք , լուսոյն անմերձք արփենի :
Վայրքն ՚ի յաւերժ պատին գիշեր ,
 ՚ի մութ անգերժ միգանան ,
 Յարկ արհարաց , ուր սիւ գիշեր
 նոյն և նըման հաստեցան :
Ա՛ստ բայացեալ կան Սևագունդք ,
 և գահ ունին զարքունի ,
 Գահ փաղանդին խաւարարգել ,
 Վերնամեմիցն անուղի :
Գունդ զայն խաւար , արփիարնակ
 հրացան ցառումն Արքային ,
Աս Թօթափեաց յերկնից գահէն ,
 զի մեղք ահեղ նիւթեցին :
Տարտարոսին յալուցն ամաց իբրև
 փայլակն ըզհրահոս ,
Երբ Թագ կասել եղջիւր ամին
 նոքա ՚ի սիրա ՚ի գոռոզ :

Զարգիս և ցանդ , Ա յարն ըստամ .
 բակք չըւոռացելքն 'ի սպառժի ,
 Կան յանճաճանչ պարապընդէլք
 յաղճամբղջեանն 'ի բանդի :

Յանկոսի վըհին սյն իւեռացեալքն 'ի
 Թափ խորին անյատակ
 Գանձին մըլժերք , մինչև Երնաճեմքն
 յարփին սարեն գերունակ :

Ո՛վ , հիքացեալքն յաւերժաբար
 յանդընդախորն 'ի Հընոց ,
 Յանտահ մահուն հեղձամբղձուկք ,
 Ծուխ փորատեն և ըզրոց :

Զի անդ անանց խարոյկք անշէջք
 միչս նորածին վառեցան ,
 Բայց և Գառիժք անդոյրք 'ի զատ ,
 'ի կայս Հողւոց հաստեցան :

Աստ ոչ հրայրեացք , ոչ ահագին
 սահանք հրեղէնք տեղացին ,
 Ո՛չ վառ 'ի վառ ահեղ բոցոյն ցու-
 մունք 'ի ծոցն ազգեցին :

Հողւոցն է այն վայրըն Դարան ,
 վայր անըզբոս և անգործ ,
 Վայր անըջունջ , և յաղմբկաց աչ
 խարհ է լուռ և անփորձ :

'Ի յայն Դարան , ասեմ , հողիքն 'ի
 զատ անմեղք դարեցան ,

Ո՛չինչ նոքա , զոգ մեր շընչեալք ,
 յիւրեանց գործոց տուժեցան :

Այլ հօր նախնոյն մեղք մահառիժ
 'ի Ախն արդեւ յայն 'ի խոր ,

Մերում կարօտ չեն Արեգին , լոյս
 ոչ տարփան անցաւ որ :

Անբաժք 'ի բուն պատու հասէն , լու
 սոյն միայն փափաքեն ,

Լուսոյն անճառ , զոր Արփայինքն
 Ինն առնուն 'ի դահէն :

Աստ Ալեորքն ունին դադար , ազգ
 անարատ հինօրեայ ,

Ծերք անուանիք յաւ խոտնից , Հարք
 աշխարհի են նորա :

Կենօք ազառք , լուծ զօրինացն և
 կարգ շտոին սահմանի ,

Կեցին այնպէս նրժգեհացեալք ,
 խորանահարք 'ի դաշտի :

Խառն ընդ խաշին իւրեանց բընակք ,
 կարգաւ կեցին միակրօն ,

Արդարութեան կային պատկառ ,
 Սուրբն էր նոցա 'ի պաշտօն :

Աստ և Գուշակք արփիացեալքն
 Հոգւոյն 'ի սիւգ խորազգեաց ,

Ուրք զապառնեացն երգ համարձակ
 'ի քնար հարին քաղաքաց :

Սոքա Օրէնս փողէն ազգին 'ի պատ
 դամաց Տէրունի ,

Եւ հնազանդեւ այն օրինացն յոյժ
 էր յայնժամ պիտանի :

Տեարք և տիկնայք, և որք գողցեն
Ճաշակ չափն ըղկենաց,

Որոց մի սէր բնաւից նոցա, մի
տենչ յերկին լուսազգեաց:

Յուչ զաւետիան ամեալ խոստմանց
նորա մահու 'ի սառեցին,

Ըջողորել աւուրց ասրւոյն դա-
րուց 'ի դարս հաշուէին:

Ժանեան անշուշտ դատուրս Գեր-
ւոյն 'ի կէան հասեալ սրայմանի,

Յառաջ եկին, և զընծաւից այր-
բան խօսէր ընկերի:

.. **Ս** օս աւագիկ առ դուրս հասեալ
տիւ տենչաւին ժամանէ,

Ձերկին տեսցուք, անճառահրաշ
լոյս մեզ յԱրփւոյն ծագեացէ:

Ձոր վազ ուրեմն ամենակալ Հայրն
'ի յերկնից 'ի սրատգամ,

Արփիացոյց ըզմեզ Հոգւոյն, ազ-
գեալ եցոյց զայս նոր ամ:

Անգէն և մեք տիեզերաց նըւագ
հարաք բերկրալի,

Ձօրն անձկացեալ հանդերձելոյն
Թողաք աւանդ աշխարհի:

Ահա արագ ծագէ արագ, մեզ կա-
թեացէ Լոյսն անհուն,

Ահա առ դուրս է Աստուծոյ ծը-
նունդն անճառ գերարուն:

- Նա էր անշուշտ, որ զինքն ըստեպ
 ահեղ ՚ի տիպ Ասիւծուն ,
 Յերեանի ամ մեր աշաց , թէպէտ
 ՚ի քող կայր համբուն :
- Զի մին անպարտ շատեց փոխան
 զօրհանն առցէ վըշտըմբեր ,
 Կառափն հարեալ ըզթըշնամուցն ,
 ըզմեղ տարցի վեր ՚ի վեր :
- Ա ի ընդացեք . յողթեանց Ասիւծն
 ՚ի մեծ զարմէն ՚ի Յուգաց ,
 Արեք հոգիք երանաւեաք , Որդ-
 ւոյն նըւագ տուք Դաւթաց :
- Զեզ արդ հոգւոց պար գեղապար ,
 զերծ ՚ի մահուն կապանաց ,
 Զեզ ծափահար հրաւեր ՚ի վեր
 բոլքըն կարգանն առանդաց :
- Որ կայրն յամայր աղխեալ ամեք ,
 այլ ժամն ահա գալով գայ ,
 Մեզ այն աղխեալն արփիահրաշ
 գուռըն բանի Ողխեպեայ :
- Ահա զարդիս , որպէս վաղուց մերն
 հընչեցին աւեաիք ,
 Ահա ըրանց կայտաան բարձունք ,
 ծափենն ծառոցն և ծրդիք :
- Բըլուրք յաւերժ ՚ի սարանցիկս հա-
 րեալ ըզկայթս աննըման ,
 Այգեաց բոլորս ՚ի սաղարթունց ՚ի
 գեղ կապեն գաղաթան :

- Գարունն եհաս, և խաշն ելեալ
մարդաց գաշտացն 'ի յարօտ,
- Եւ լուսակիրն օգեաց մատաղք մի-
մեանց խայտան մօտ 'ի մօտ:
- Ի խառն 'ի գերգ 'ի գալարիս ճախ-
րեն թառալք և խաղան,
- Եւ 'ի բառաշ մտքեացն ըզհեա վա-
ղեալք ընդ մարդն ընթանան:
- Արգ և աղբիւրք կաթեն 'ի մեզք
իբր 'ի յահանց յաւերժից,
- Գեաք դար 'ի դար գնացիւք մեզու
լերանց խաղան 'ի ծայրից:
- Արգ և աւիշ անտահարար վշտակքն
հասն ճոխարար,
- Առաքն յորդեն կաթն 'ի սպիտակ,
վեմք ամն զանոցն ըլնեկաար:"
- Նորա նըւազ զայս հարկանեն, յոյս
գեղեցիկ 'ի սրբաբ,
- Հըրճաւեալք յոգիս, և իբր 'ի սար
ծափ հարկանեն ըզծափի:
- Արպեա յորժամ արք քաղաքին 'ի
հրտակէն սրտակցան,
- Խրանովք և գրօք օժանգակեալք
կան 'ի յանբոյթն արգելան,
- Երբ անդ ահնդ բաղխէ զպատուար
խոյ թընամեոյն մենքենայ,
- Եւ յեղակարծ Գունդ օգնական
գրօշուց 'ի վասս գիմեալ գայ:

Նորա բացուստ գիտեն ըզդունդն ՚ի
ծայրս ելեալ արձանաց ,

Եւ զուարթացեալք, մինչև ՚ի սարս
խրախուսեցին սասեզաց :

Մ. գուրս ահա հրակայազօր մեծն
հասանէ Ախոյեան ,

Արձանացեալ կայ բացարձակ ճա-
ճանչ հասեալ սասուածեան :

Դուռն ահագին պըղընձաձոյւլբի-
րուք նըզօք քաջամօր ,

Ընդառաջէ , այս են Դրանդիք յա-
ւիտենից յաղթ և կուռ :

Չայն ոչ ծախիչ բոց բըռնութեան ,
ոչ լափլիզոյ հուր հալէ ,

Ո՛չ անդամանդ , ոչ անվրկանդ եր-
կաթ ժանեօքըն մալէ :

Աստէն Աստուած եկաց աջով բա-
խեաց ըզնիգս յաւերթեան ,

Բախեանց, պակեան Սանդարամեաք,
յոգիս եղեն ապաստան :

Ազգեաց օգոցն , և բոյլք արփեաց
խորեանց կայից սարսեցին ,

Եւ իսր անդունդք աղձամբղջինք
մարնչիւն յանձառս հընչեցին :

Յահեղ բամբիւնն Ազգ լուսնակաց
՚ի Թոփս և բոփս Ախրապեն ,

Գունդ գունդ հրտակք խաւարար-
գելք ՚ի շտապ ՚ի վեր գան վազեն :

Խօջին անդընդոց մինչև յանտա 'ի
 տես մարդոց առակին ,
 Ի տուան յանգին 'ի կամակոր ,
 Իրե Ա իշապք ահագին :
 Ըոց փորատեն , խորնչեն ահեղ 'ի
 խաղտախուղա հագագեն ,
 'ի ձիւթ 'ի նաւթ մըրրիկ հարեալ ,
 ողջն վայրաց ծուխ պատեն :
 Դղըրդեցան , ոչ հանգարտեն ,
 դուրք տապալին անձաւաց ,
 Բացուա 'ի բաց կորգեալ ինքնին
 գրանդիք սամուռն 'ի ծրինեաց :
 Տանն աղճամուղջ գան յերևան գա-
 լիթքն անդոյրք բացերև ,
 Հարժին ըստուերք , փախնու խա-
 ւար , սրանայ գիշերն անարև :
 Չի փայլակեալ անդէն Աստուած
 յորջըն ծագեաց խաւարի ,
 Նւ 'ի բրբայն 'ի լուսալիւր կայծ Թօ-
 թափեր գերարփի :
 Արպէս յորժամ 'ի սրսկապանս
 վհագունից կարկեհան ,
 Նրես շառնէ գիշերայնոյն 'ի յան-
 ճաճանչն 'ի մըթան .
 Հրափայլ գոհանն առաքաստին նը-
 շոյ պատէ հիսարանչ ,
 Հրաշէկ 'ի կայծն առ հասարակ
 զիւրն հատանէ ըզճաճանչ :

Լ'նդէն իբրև խօլք անդընդոց պա-
տեալքն 'ի մէզ և 'ի ծուխ :

Այնպէս յանկարծ զԱտուածոր-
դին յակն արկանեն միջամուխ :

Ըզանթընկէց ծանեան զԱրքայն
կայծակնացայտ 'ի ստուերին :

Յորումք հրեղէնք հարան նոցա ,
բըլակնեցան , ոչ կացին :

Խուճապեցան յահեղն 'ի հոյն , յո-
դիս հարեալք դառնապէս :

Եւ գահավէժ ցընդմամբ սուզին
խորոցն յանհուն ասպարէս :

Տուան ըզպորտով ամեն զգալար , և
'ի լեզուին ծայր կըտանն ,

Տապառտ այնպէս և անյարիբք ,
մանչեն յանձաւս և հեծեն :

Զորօրինակ որ յախախայս վայրագ-
բնակիչքն են Ալպեան :

Գազանակեացքն 'ի սեղտարափ
տանջեալքն 'ի յայս Եւրոսեան :

Եթէ յանկարծ ըզգլուխ 'ի գուրս
հանեալ դիտեն 'ի բայէ :

Եւ վառ 'ի զէն Հռովմայեցւոց փա-
ղանգ տեսին 'ի բացէ :

Թողուն ըզհիւզն ըզկարկատուն ,
չտապին ճնարով ցիրուցան :

Եւ սրբաաարովք , զքնեն ուրեք
վէժ ժայռ իցէ՞ ասպատան :

Գլխան խուճապք յայն ապառաժե,
 'ի ծայրն ելեալ և նրաօին :

Անդուսա ահի գրօշու գրօշու
 կան վառելոցն 'ի զքնին :

Իսկ անդ Հոգւոցն արփիահրաշ
 լոյսն ծագեալ յայն ալուց :

Փայլակնացայտք ձեռս ամբառնան,
 ձայն սասեղաց տան պարույ :

Յանկարծ հրաշիցն 'ի տեսլե՛կն
 հընչմամբ ըզվայրաքն լնու՛ն :

Եւ առ խնդին քաղցր արտասուաց
 առուք խաղան 'ի Ժամուն :

Աչքն անթարթափ ոչինչ յողին
 'ի Գերարփուոյն նըշու լից :

Եւ մերձ եկեալ Ախոյեանին, զայս
 տան ողջոյն բերկրալից :

.. Ահա ըզքեզ Այս անաղօս, յեր-
 կինս յաւերժ ջահազդեաց :

Ա՛րդ մեք անշուշտ յակն արկանեմք,
 յոյս մեր ըզմեզ ոչ խաբեաց :

Ահա յաշխարհ մեր՛Նախահօր շնոր
 հիզ զօձան վերբերես :

Զազգն հողածին նախկի հրաշիցն
 ամես կրրկին 'ի հանդէս :

Ահա զԵրկնից գու զանծանօթ ըզ-
 կուրացեալն ըզսուխ :

Արփայամեմ գնացիւք հորդես
 կուս պողոտայ մեզ ուղիզ :

Ո՞րք եկիր Տէր, գեմք քո փայլեաց
 շերժ գերարփի ջահ զամբար,
 Դու հուսկ ապա և ստուերամած
 ըստ մեր հոգւոց ծագեցար :
 Այլ բարէ վիշտ քանի՞ կրեցեր,
 կամք աւագիկ մըտայոյդ,
 Յաւոց քանի՞ դու ահագին յան-
 դունդս եզեր խորասոյդ :
 Վիշտք քո հարան ըզհամբաւի մինչ
 յայս սահման խաւարին,
 Ո՞ր ժըպհեցաւ ըզՏէրունոյդ վե-
 րօք քնուլ ըզմարմին :
 Տէր քո յարեանդ անսպասկան մը-
 խեալ ջեռաւ ո՞ր գեղարգն,
 Եւ թմա՞ի ՚ի կող տալ հանդուրժեաց
 ո՞ր սայրասուր զինուն զարդ :
 Մի՞թէ այդչափ եղեան յերկրի ըստ
 չափն էանց սահմանի,
 Ո՞ր դուք Անդունդք, ո՞ր արինաւ
 ծիր ալեօք ծրփալք ամեհի :
 Ծովք ձեզ կարդալք, որ ձեզ արամբ
 զերկրին սրտէք պարունակ,
 Ո՞ր թումք ըզձեզ սանձել սանձեաց,
 ո՞ր նրհանջեաց ամբարտակ :
 Դուք յո՞ր անզերծ, իբր յարդեւոց,
 կառեալ կացէք ՚ի խոր լիճ,
 Երբ յերաջեալ գաուն օրհասին
 յոգւոց սպարզէր ձեր հարսիլ :

Դեպ ժամանակ էր ապլ հորդան ,
 հանուրց պատել ջրհեղեղ ,
 Պատել բնաջինջ քանդել զերկիր ,
 որ մեզս մեզաւ զայն ահեղ :

Քո այդ վերօքդ ահա փրկիւնք ,
 ճառ Ծրնունդ Ածեան ,
 Բարէ փրկանք , մեր քանի՞օն գին
 կըշուցաւ փրկութեան :

Ո՞ գութ ամբաւ , 'ի քո այդչափ 'ի
 սիրան հարաւ մեր ապէա ,
 Անմահ Աստուած , մեզ կենսատու
 ըզմահն առեր փրկաւէա :

Մէք զըրժեցաք անխար ուխտին ,
 ըզՏօր ցասումն յուզեցաք ,
 Արեամբդ անարարս , պատու հասին
 դու հատուցեր մեր ըզասկ : "

Լսա ընդ ամբաւ Սանդարամետա
 երգ և նըւադ հընչեցան ,
 Եւ խայտապեալք յաղջամըղջին
 չուէին Բանդէն ժարան :

Ըզկնի գիմեալք Ախոյեանին , վե
 հիցն 'ի կայս արփենից ,
 Ըզկարգն ունել երանաւէա , և
 պար պարել ցընծալից :

Յաւերժացան 'ի ըջան անմահ ,
 զերծք յիշխանէն խաւարի ,
 Վենացն եզեն անախտակիր ասպըն
 ըական փարելի :

Անդ կարապետ հորդէր զուղին մե-
 րոյ ազգին հախահայր ,
 Յուշ զառաջին վրնասն ածեալ ,
 զերեսս ՚ի վեր շամբառնայր :
 Հաս նըմանէն Գուշակքն աւազք ,
 բանին տեսողք հանդերձեալ ,
 Դասուն այնմիկ գիրդ ձիւնափայլ
 ըզքունս պատէր վարասկալ :
 Իսկ Գեհենոյն նիւթ մեղառակերքն
 յոյժ դառնապէս հեծիցին ,
 Խոր Տարապտան առ ընոտսս , սու-
 ղէ ՚ի Թափս ՚ի ներքին :
 Անդ է հընոցն , անանց բոցոյն
 ցոլմունքն ասնեն ելեւել ,
 Անդ աղիտեցաւ յաւերժարար
 Բանդն ահագին և անել :
 Պահակ բանտին ոչինչ այնպէս
 քուքաց երբէք ՚ի սրբան ,
 Որոչս զայն օր , զաստուածամարտն
 առեալ կրտսէր ըզհողին :
 Գահ զարփենին յուշ իւր էած ,
 յորմէ անբաժ գըտաւ նա ,
 Գահուն Ժառանգ , զոր ինք դա-
 ւեաց , լիցին որդիքն Ազամայ :
 Անդուսս հողիքն երանաւեօք Թե-
 Թե ընդ օդ սառանին ,
 Արփայազնացք երամ երամ , նը-
 ւադ հարեալ Արքային :

Յընծայ Արփի, և յառաջոյ գրան
 գիք Երկնից համբարձան,
 Եւ առ յապոյ նոցա յաւէժ գրունք
 Դըժոխոց կարկեցան :
Օրք մեր խոյտան, ընդ առաջին,
 Աըրբոցն երամ մինչ ճախրէ,
 Եւրոսք լռեն, այսք դառնաշունչք,
 մէգք փարատին յաշխարհէ :
 Երկրին գիտակ գեղածիծաղ մեծի
 խընդին է դուշակ,
 Երկին ջընծայ յոյժ ճաճանչեզ
 յարիեացն խրոց պարունակ :
Պահ զԱրփոպին գունէ արեգ վար
 դակարմիր գեղեցիկ,
 Զայդըն կանուխ երգակ հաւուց
 զարթուցանեն գայլայլիկք :
Սինչ այս մինչ այն ընդ օդն ամբառ
 տոնք պարերգուաց կատարին,
 Անդուստ երրորդ ճեպեր Ալեգն
 ընդ արշալոյսն 'ի յերկին :
Յայնժամ և Հայրն ամենակալ յԱր-
 դւոյն մարմին մահազգեաց,
 Լուսով անմահ փայլատակեալ Աս-
 տուածային շուք փըշեաց :
Որ մահացու նընջեր յառաջ երկ-
 զապինգն 'ի պատան,
 Անախտակիր անմահու թըն յան-
 կարծ ելիք ըզտապան :

Ո՛չինչ այնպէս լուսաճաճանչ բա-
լորն արտեաց 'ի սրբ գայ :

Ո՛չ և այնչափ փայլակնացայտ ար-
փին ծագէ ոսկեկայ :

Որպէս յաճիւն գիշերայնոյն հուրըն
գաղեալ մոխրացան ,

Իբր աննըշող յինքն ամփոփեալ
լոյս ոչ ծագէ 'ի կայան :

Թէ որ 'ի փութ հողմահարել, կըր-
կուտ քաղեալ սայ նրմա ,

'Նա ըզճարակն առեալ ցամաք ,
զուարթուն եղեալ լըրջանայ :

'Ի մուծն յանկարծ կայծ թօթա-
փել, բոց հատանէ նորասքանչ ,

Եւ յարկն ողջոյն խարուկածին
փայլէ 'ի նոր 'ի ճաճանչ :

'Նոյն և միակն յորժամ Թրուշունն
'ի տինն յեցեալ 'ի խորին ,

Բազմասաղարթ կուտեաց ամբա-
ստ բարունակ յամային ,

Խարոյկ մարմնոյն նա հրաշալի 'ի
ճայրն ամբարձ 'ի բըլի :

Եւ 'ի հրայրեացս ըզխրոուացեալն
հասակ եթող ծերունի :

'Նոր քաջառոյգ տիգ ծաղկի , գա-
լարագեղ զերդ սաղարթ ,

Յըցունք և վերջ քփեաուրք և թեք .
'ի գոյն հատան երփնազարդ :

Թըռչունքն 'ի սար 'ի գնալ նորա
կացին ամբարք 'ի զընին ,

Նա յայց իւրոց գիմէ Հընգկաց
Եւթովարացոց աշխարհին :

Լըդէն յերկրի ահ մեծապէս զո-
գիս գրաւեաց ըզմարդկան ,

Նըշանք յաճախ ցուցանե ահեզք ,
տիպք արպացան հրաշազան :

Զի աշխարհին մեր կերպարան այն
ինչ մերկեալ 'ի ստուերաց ,

Եւ Մագդաղեանն Ղըյեւածայրան
անկաւ յուղի արբամազգեաց :

'ի գեղձ վառէր Վարդապետին , զոր
'ի ձեռաց իւր եհանե ,

Այնպէս զընկերս կանխայարոց
առեալ ձեպէր 'ի ստապան :

Բուրմուռն անոյշ և բովիճայս զերկ-
րին բերրի սեպհական ,

Զըմուռնս, ըզկտար, բառնան 'ի ծոց,
և զիւզ Հասկին Աիւլիկեան : 30

'ի ձօն վերջին շուք Տերունայն
գնային նաւթձնէլ դամբանին ,

Եւ սարսամեալք, այր ընդ ընկեր
հասեալ զուզին հեծէին :

.. Աւանգ, զիարդ մեք անբաժին թաւ-
ցաք սասէն Թախճալոց ,

Եւ Տերունին շէտա ըզմեզ յօր-
հանն ընդ իւր մահակից :

Ո՞ր մեզ սատար, որսալ ճարտար ըզ-
պահակաց գունդ անքուն,

Կամ զահագին գըլէ ըզվէ՛մն օ՞ր
կանանցս ՚ի դասուն :

Գէթ էր մեզ ձօն տալ գուզնաքեաց,
գիրսել թաղծեալ մեր ոգւոյն,

Յամայացեալ վայր դամբանին զար-
ժանն հարեալ շուք մարմնոյն :¹¹

Օ՞ւնս ը միմեանս . և սրբաստորոփ
՚ի գունն հասին տասրանին,

Եւ զաչս յածեալ յայսկոյս յայն-
կոյս, այր ը ընկեր հրծծեցին :

Չինա՛վառեալն ՚ի պահակաց գի-
անն ըզվայրըն թափուր,

Եւ բաց շիրմին գըտին ըզգուրս, և
ամայի ըզբըլուր :

Ա՛յն ինչ մօտեալ, դամբան ունայն
Մարեամ՝ ետես սերարփին,

(Ուստի բուրմու՛նք անմահականք
՚ի հոտ անոյշ ծաւալին),

Կարծեաց թէ գաղա գող գիշերոյն
գանձ զանկապուան աւարեաց,

Եւ գեղանւոյն յաչաց կուսին վը-
տակք խաղան արտասուաց :

Առեալ ըզքօղն ՚ի թուխ համակ,
վարսըս փեակեր ըզգըլխոյն,

Վնգուտա մայրիք վարսագեղեալք
ձայն կըրկնեցին ըզկոծոյն :

- Եւմա արտոյ փայլակնացաւ 'ի ձիւ-
 նափայլ հանդերձէն ,
 Սաւառնաթեւ էր պատանի յերկ-
 նաբնակաց 'ի զարմէն :
- .. Չինչ Մարք, սսեր, սստ զինչ խըն
 գրէք, սյս մեռելոյ չէ գամբան ,
 Իրախոյս ոգւոյդ արբումահազորդ ,
 զսյս տարփողէ իմ բերան :
- Յարեաւ Աննահն . եւ նորաոքանչ
 փող ջընծու թեան հարկանեւմ ,
 Եւ ոչ բարձաւ . մի գուք 'ի կարծ
 վարանա յուղէք բազմադէմ :
- Թէպէտ մահուն արք ըզբաժակ ,
 զի ըզմարդկան մահ լուծցէ ,
 Զընջան մեղաց գող աշխարհի յան
 պարտակիրն օրհասէ :
- Ասա միայն նա հար հընձան , կո-
 խեաց ըզգուն ըզԳազան ,
 Կապեաց անլոյծ , և 'ի ստուերաց
 լուսոյն դարձաւ 'ի սահման :
- Եւ արդ համբուն Աննահն թիւն ,
 նա զօգ շընչէ յաւերժից ,
 Ըզկապ ողջոյն իւրդեաց մահուն ,
 անբաժ մարմնոյն է յախափց :
- Կա զայս ստաց , և սաւառնեալ
 յօգ խառնեցաւ Եթերեան ,
 Իակ աւեափքն այն ճըշգըրափու գայր
 ըզգասափցն յերեան :

Մեծ հաւատափք հրաշապատում
 կուսին հանդէպ գայր աչաց .
 Ըզգայթ 'ի գայթ հաստէր զոգին .
 ըզմէդն առնոյր 'ի մըտաց :
 Չի ձեւ պըւեալ կոյսն անվեհեր ,
 'ի սէր վառեալն աննըման ,
 Եկն և նըստաւ , և անքըմիթ հոյ
 էր թափուրն 'ի տապան :
 'ի կափարիչն 'ի Վէմ շիրմին քան
 դակ զըննեաց ճարտարի ,
 Ետես ծովափն և աւազուտ հրա
 շագըծեալ 'ի վիմի :
 Չուկն 'ի ծովափըն կարկառեալ ,
 կոհակ ժայթքէր 'ի խորոց ,
 Չուկն էր Վիշապ անդընդաձեմ ,
 տիպ այլազան 'ի մերոց :
 Որպէս 'ի թափա ահեղ Վիտոսք ահ
 տան նաւաց գալ 'ի գիւ .
 Ելնպէս վիրագն այն արջնաթոյր ,
 Գազան ծովուն անարգիլ :
 'ի գանձակէն , որ ալէծուփ չուր
 փոքրատէր յորգահոս ,
 Լոյս յարեգին գայր միւսանգամ
 անապահանն այն Գարոզ :
 " Այս սվ Չուարթուն , կոյսըն գո
 չէր , արգ բան ըզքոյգ ճըշգըրտէ :
 'Նախնեացըն դէպք հաւատարիմ
 հանդերձելն գուշակ է :

Ըզտիւս երիս վիշապակութիւն յորջ
զօղեցաւ 'ի խորոց ,

Գիշերս երիս նոր յիջաման Հիւրն
օթեցաւ անդընդոց :

Նայնչափ և Վեհն իբրև մեռեալ ար-
տասուեցաւ կենդանին ,

Կռածոց վիմին փակեալ 'ի ծոց ,
տարտամութեան 'ի խըշափն :

Յիշեմ որպէս յանսուս լեզուէն
բարբառ հընչէր նախաձայն ,

Թէ ինքն յերկին վերաթեւեալ ,
տապան թողցէ մեզ ունայն : "

Սա զայստփկ . իսկ Տէրունայն
գրրդեալ ըղկոյան իւզաբեր ,

Գորտիզպանին քօղածածուկ զինքն
ընծայեաց 'ի պատկեր :

Կայր ձեացեալն առ դամբանին ,
այն ինչ բերան զիւր երաց ,

Չայնն 'ի ծանօթս ըզնա անգէն
կուսին բերէր արբամազդեաց :

Դարձաւ ետես զանկարծելին 'ի
ըյս հասեալ փայլակիան .

Փարեալ զծընկալք , ըզցերարփին
Ժրտէր զըննել կերպարան :

Որչափ բաւեաց , ակնակառոյց 'ի
Տէրն յառեալ նըկաատէր ,

Զ մայլեալ անսլեամբ , և յԱնմա-
հին ընկլաւ 'ի խանգն և 'ի սէր :

Թախիծ սրբախն փարատեցաւ եր-
բն ըզմէզ և մըռայլ :

Մոյնն առաջին դարձաւ արագ 'ի
դիտակին գեղափայլ :

Բայց կայլակօքն են տակաւին աչքն
ուսուցիկ և գիծին :

Եւ փարոքն արձակ անծամակալ
զուլամբն յեռեալ ծածանին :

Զոր օրինակ Վարդ Թալացեալ 'ի
տեղաարափն անգագար :

Թերթք ջողալիցք . ըզլուխ ծան-
րեալ եզ նազելին 'ի խոնարհ :

Եթէ լուսով Արեգն ըզձորձ մար-
դաց ամէ գծիրանին :

Եւ անմըռայլ երեսք պարզել զառ-
նան Թօնուան 'ի յերկին :

Ճաղիկն արփեան յայնժամ կըրկին
վերամբարձեալ յերևան :

Եւ ըզփըթթեալ ծոցոյն ըզբուք
գեղով պարզէ փունիկեան :

Մայէս անգ կոյսն 'ի սքանչելեաց
Թողեալ ըզտուգն և ըզցաւ :

Վարդին նրման փըթթեւ թերթից
բերկրապատար տիտ ջուցաւ :

'Ի խանդ սրբախն ընդ Ամասին խօ-
սել բերան 'ի բերան :

Ըզսովորեալն ըզձայն տարափայր աղ-
գել նրմին յանդխման :

- Թե ո՛ւստ ուստեք առցե ըզբանն ,
այն ինչ յուզեաց 'ի սրբոսի .
- Նա սրազարեալ յաշաց կուսին , 'ի
յանպէ եմուս ըուսարօրի :
- Համբաւն հարաւ 'ի Պաղեստինն ,
ըզծագն ելից զամենայն .
- Բաց Նրբիցանցն յոյժ ահաբեկ վա-
րանք սրբոսից յուզեցան :
- Ի՛նչ 'ի հրաշիցն յայն բազմադեմ սանն
ձեզ գհաւասա խաւժանինն ,
- 'ի նոյն ստուերած ամեկ ձայնի
համբաւատենչ քարոզինն :
- Նախ սրահակայն Յարուցելոյն , գու-
ցե հարցենն ըզհրոշակ .
- Արծաթ կըշուենն , և գողարար խոր
հուրդ սաղրենն նըշուակ :
- Ասեւ Թե գողք ըզմահացեալն ա-
ւար առին գիշերի .
- Բաց նըշուից ճըշմարտութեանն
ընդդեմ շուժե և՛ Արօրի :
- Ո՛րչափ ճըզնին սանձ արկանեւէ աշ-
խարհօրենն համբաւոյն .
- Ա՛յնչափ արարգ թառցեալ գընաց ,
ընու զերկիր նա ողջոյն :
- Ե՛ն են և որք ականտասեպ հրոշակ
հարինն , մեծ զարմանք .
- ՆԹե հրաշիւք երկիր սարսեալ ,
ինքնինն բացան և զամբանք :

Բազումք 'ի դուրս դան 'ի շիրմաց,
և աշխարհի ասան ողջոյն :

Որոց սոկերքն ամիւնացեալ կային
յարգանդ 'ի հողոյն :

Իսկ անդանօր փոքու Հօսին 'ի վայր
սրբաեալ զանազան :

Կան անհովիւ օղեաց դունակ , ա
հարեկեալք ջիրուցան :

Ծղմբեալք 'ի սուգ , տխրք Թախ
ծագինք յաչքս նոցա նրկարին ,

Կարծեն գողցեն 'ի մութ յառէժ
շիջեալ համբուն և զԱրփին :

Զխորդ , սակն , ակնասպարաք ըստն
բարձաւ յաշխարհէ .

Գան առ միմեանս , և ընտանին
յարկն ըզնոսս ժողովէ :

Մըտեալք 'ի վանս , որ վեհ երբեմն
յանման վայելա Արքայի :

Իսկ անդ յայնժամ տարտամու թէ
իրեւ իւրչափ ամայի .

Ո՛ր է զհեհազն , ո՛չ այլ նորա 'ի
տխուն յառին աստուածեան ,

Յողիս հարեալք անձկան աչացն ,
ո՛վ , ե՛րբ գայցեն յերևան :

Աչք քան զարեգն յոյժ լուսալիր ,
և քան զարփեացն եր ըզպար :

Միայն անունն հընչէր յայնժամ ,
միայն ունկան բերկրաբար :

Տապին խորհուրդք, և սիրտք թաղ-
 ծեղք, նրապին մընջիկ առանձին,
 Նւ վանքն 'ի սուգ հեքացելոցն, 'ի
 մէգ 'ի մութ համակին :

Որպէս Հովիւն, որ գողաւոր կը թոյ
 կազմեալ սընկէնի,

Ըզպատարուն պըտալով բըջիջն ող-
 ջոյն քաղել պատրաստի .

'ի բուռն առեալ ըզմեղուանոցն,
 ող ըզփե թակն առ կապտեաց,
 Պատեաց ըզծուխն ըզսեորակ, և
 խուճապին սարք մեղուաց .

Աստ անդ յայնժամ ողկուզօրէն
 գայ գընդանայ նոցուն սար,

'ի յարկ թափուր թըռչին բըզզան,
 ընդ վայր յածին տարմարար .

Կապտեալ զխորխոս գխտն զիւ-
 բեանց զանուշարարն ըզպաշար,
 Հային թաղծեալք, իբր հանգեր-
 ձեալ ձըմերայնոյն ջիք ամբար :

Սինչ անդանօր յոգիս հարեալք,
 այնպէս նրապին արքամաղդեաց,

Անդուսս նոչա մարք ահարեկ
 համբաւ հընչեն առեալեաց :

Տեպին նոքա Հողաթեւանս, առախ
 ջքքնաղ հիասքանչ,

Նոյն և զԱրքայն առափն նոքա 'ի
 նոր հատեալ 'ի ճաճանչ :

Գեղեզմանին զընեկալ ըզլայրն , ու
 նայն գըրախն ըզգամբան ,
 Կըտառ միայն յակն արկանեն , շէր
 անդ մարմին Տէրունեան :
 Կէսք խուճապել , վարանք 'ի սիրտ ,
 սար ընթացան 'ի շէրին ,
 Եւ անձկայրեացք ճեպին յուղի ,
 ուր վայր թափուր տապանին :
 Կիտոց դարձեալ , բանգադուշեալ
 բանքն երևին 'ի նանիր ,
 Իբրու թէ մարքն ահարեկեալ ,
 բան զառանցան 'ի պատիր :
 Արպէս և ստէպ է տեսանել մեզ
 Խօշականս անըրջոց ,
 Տիպ զառաջօք բացակայից , կամ
 զուրուականս մեռելոց :
Սինչդեռ այնպս խըմբել 'ի յարկն
 'ի կարճատեալ երեկոյն ,
 Անդէն յանկարծ գէմք անպատիր
 փայլակներացան Տէրունւոյն :
 Ճանօթ 'ի ձայնն և 'ի սրտակեր ,
 տիպն էր անշուշտ Ատառծոյ ,
 Եւ բացարձակ արփիահրաշ ըլլա
 հատանէր 'ի մարմնոյ :
Չէր տարագէմ , այլ մօտ 'ի շէնս
 Թոմաս շրջէր երկուորեակ ,
 Անառաջնորդ և թաքթաքուր , ա
 հին եղեալ նըշուակ :

Այն ինչ գործեալ նա ՚ի քաղաք .
 ՚ի Վերնասառունն եկն եմուս ,
 Ետևս զընկերարն սրակուցեալ ՚ի
 սքանչելեացն յայն անտուս :
 Արպէս յարեամ ՚ի մեծ Տաճար ,
 կամ ՚ի պաշտաւ անն ընչեղ ,
 Ի բարձրացարկն եհար շքութեզն
 որտարնդոսա շանթ ահեղ .
 Բայն ահաւոր փայլատակեալ ըզ
 վայրն ելից զայն ողջոյն ,
 Բնակեալքն ՚ի ներքս յապուշ հա
 րեալ . յահ պաշարին և ՚ի հոյն .
 Չիրանն ՚ի բուն սարակ զմարդոյն
 հրացանն եկեալ յածուսա ,
 Հազիւ արտփուն եկաց սրբայց Է
 Ժամ երկար և հարուստ :
 Թոմաս յակճիւս անգէա բանին ,
 զինչ իբք իցեն հարցաներ ,
 Եւ զդասակիցան ընդարմացեալ բա
 նիւք գլորեաց քաջալեր :
 Արմա Պետրոս գիրկս արկանե ՚ի
 ցող աչաց առ խընդին ,
 Թացեալ այնպէս սպիտակ զաշիան ,
 և զայս ասեր ծերունին :
 " Մեզ երանի , զի և այսօր ան
 շուշա սեւաք մեք ըզնա ,
 Ար զմեզ ելիքն , անդ սիւգ զար
 փուոյն շնչէ անտահ մեր Արքայ : "

- Ասաց Պետրոս, և այլ յայլմէ յա-
 ռեաց յերկինս զաչս 'ի վեր,
 Երես բանին շարար Թամաս, 'ի
 ծուփ սրբոն վարանէր :
 ,, Մի՛թէ անշուշտ, կրբկին մեր Տրն
 ըզլոյս կենաց տեսանէ,
 Մի՛թէ ո՛չ տես ինչ ուրուական 'ի
 Հազրն ըզձեզ Թակարդէ : ,,
 ,, Քաւ, մեք, սակր, զսասուածայ-
 ին տեսաք նորա զբիբն աչաց,
 Մեր իսկ աջուքն եղեաք նորա ա-
 կա՛հ մարմնոյն և վիրաց :
 Ե՛ս յն և յն տեսի անխաբ, ծա-
 նեաց ըզվերան յանդիման,
 Էր երեկոյ, գուրբ փակ էին, փակ
 էր և այս սրասուհան :
 Ա՛յն ինչ ասակն 'ի սիտիտութիւն
 մեք կահեցաք կերակուր,
 Եւ մինչ յակումբ բոլորեցաք, սիրա
 մեր Թաղծեալ և աբխուր,
 Անդէն յանկարծ մեզ 'ի յարկիս
 դայր յերևան Տերունին,
 Ո՞տկն ունէր, գրօք փակելովք,
 փայլակն իբրև երկնային :
 Անկարծ տեսիլն ըզխընդութիւն
 զանկարծելին մեզ առԹեաց,
 Եւ յարկս ողջոյն իբրև զԵթեր աբ-
 փիացաւ լուսազգեաց :

- Ընդարմացաք յապուշ հարեալ 'ի
 սքանչելեացն 'ի տիպար ,
- Նա քաջալեր մեզ ձայն կարգաց
 առնուլ ըզհայն անվլթար :
- Ե՛ս եմ , ձայնէր , ողջոյն ընդ ձեզ ,
 մի լք ահիւ նըշաւակ ,
- Եւ շօշափել սայր մեզ զերանն , 'ի
 նոյն ըզվերան ըզհընգեակ :
- Նաև բազմոց էառ յընթրիա մեր
 յանպաճոյճն հացակից ,
- Եւ բարբառէր , որպէս էր մեզ ,
 մինչև մեռեալ կենակից :
- Յիւեաց այն ինչ 'ի մահ գիւմեալ ,
 զի՛նչ բան վերջին աւանդեաց ,
- Ի՛նչ նոյն բարբառ փայլակնօրէն
 սրացաւ անտես 'ի յաչաց : "
- Օ այս ծերունին , և դասակիցքն
 ըզնոյն նըւագ ճըշգրբանն ,
- Ա՛յն ինչ նոցա բանքն 'ի բերան ,
 և Վղէտպաս մուս անգէն .
- Նախաթոսից սա օգնական էր յայ-
 բընափրն 'ի գընդէ ,
- Որ հիացմամբ մըտեալ յանկարծ
 աւետարտ բան ազդէ :
- " Ո՞ղ է Տէր մեր , սուգ մեր դար-
 ձաւ 'ի յընծութիւն ծայրալիբ ,
 Ընկրաւ արդ մահ , աչք իմ տեսին ,
 Ըւայ ըզձայնն անպատիր :

Ետես և սա՛ ըզկենդանին , ըչ
ձայնն էառ փարեղի :

(Եւ զիւր ընկերն աչօք ձեռօք ՂԱ-
մոնն առնէր ակնարկի) :

Քանզի այն ինչ մեք թախծագին
յուզի անկաք երկոքեան ,

Ուր սարք ըրանց տակաւ տակաւ
գնալով գընան բարձրանան .

Ուր Էսմաուուս կայ կառուցեալ ,
աշտարակօք բարձր 'ի վեր ,

Եկ ոմն 'ի ձորձ մեզ անծանօթ գը-
տաւ ուղւոյն մեր ընկեր :

Չարմանազան նա ճառ արկեալ ,
զուղին սփոփէր տարագէմ ,

Եւ մեր երբէք աչք կայրակեալ , և
սիրտք թառալ արձակեն :

Նա քաջալեր սայր թաղծութեան ,
սրգոյն խնդրէր ըզպատճառ ,

Եւ մերկացաք նրմա սճով բանին
ողջոյն մեք ըզճառ :

Չխորդ Տարուն մեր Տերունին
գառն ընկալաւ օրահաս ,

Նա մահացաւ , և շանթ գողցեա
հարստ յանկարծ 'ի մեր գլաս :

Չխորդ բանիւք յոյս մեծ առթէր ,
ւարդեամբք հրաշից աննըման ,

Եւ 'ի մահուն ըզմերն համբուն
յոյս 'ի գերեւ նա եհան :

- Ա՛չ այլ ժուժեաց, և դիմամարտ
 սասախ ընդ մեզ դայր 'ի վեդ,
 Եւ զի՞ դուք անմիտք ցանդ 'ի խա
 ւար կուրից նըման խարխափէք:
 Ա՛չ Տարունւոյն ձերում գուշակք
 մահ ձայնեցին գըժ ընդակ,
 Ի՞բր 'ի հաւատ անուա բանիցն
 ոգւով բերիք գըժ կամակ:
 Մին մահ առցէ փոխան բաղմաց,
 ցասումն ըզջօր նըհանջել,
 Եւ արփածեմ արենազիժ ուզի
 հորդել անարդել:
 Ա՛չ յայս և ինքն ըզձեզ վարժեալ,
 և բան ճառէր զապագայ,
 Եւ զիւք զանձեկն անապրտակիր
 կանուխ պատմէր սիրելեաց:
 Յիշեմ ինքնին, զոր և այն ինչ 'ի
 մէջ երգեաց քաղաքին,
 Թեպէտ բանին նա յայնու թեան
 քօղ արկանէր խաւարին:
 Եւ արդ 'ի ըյս եկն ամենայն, սրա
 ցաւ դիշերն և խաւար,
 Արդ միջօրեայ և դուք յուսով
 ոչ խընդացէք վայրապար:
 Ահա Արքայն, որ կարդ 'ի կարգ
 այդի արնկեաց աննըման,
 Եւ զգուշացաւ նա ցանդապատ,
 և գազանաց և մարդկան:

Ի զուր յըզեաց անդ ըզճառայան

Ի ձեռս ազգին մարդախանձ :

Ի զուր և զիւրն Արքայորդին յայն

առաքէր գաշտ արեանց :

Զի Գուշակացն ըզկնի գասուն գու

նակ գունակ հարուածոյն ,

Ամենակալն յԱզխմայտէն ետ իջա

նել և Արգւոյն :

Սաղխմացիքն այն գիւարախք և ա

մեհիք մոլեգին ,

Նաև զԱրգին գառն օրհասիւ Ի

մահ անարարս վարեցին :

Մի խընդաացեն . գայ վրէժխընդիր

Ի բոց Ի հուր մեծ Արքայն ,

Խանձէ զմոլան , յանձնէ զայդին

այլ մըշակացն Ի գարման :

Ասաց , և բանս ամ յերևան զան

քրննեքիս Գուշակաց ,

Աճէր ոճով Ի նոյն զարդիւնս ըզ

հրաշալիս ծերունեաց :

Սոքա , սակեր , ըզմահ Արգւոյն

ձայնիւ գուժան բազմագէմ ,

Արով ըզմարդ նա Ի ստուերաց

յերկինս ամցէ լուսամեմ :

ՈՎ , նա զխորդ մեզ բացերև ըզ

խորս յայանէր նըշանաց ,

Հրաշիցն իւրոց ազգեր զբասուերն ,

և լոյս ծագէր մեր աշաց :

Զ խորդ զոյխան յանկոյց ըզմեր 'ի
 նորահրաշ քաղցրութեան ,
 Բարեկ . զխորդ 'ի խանդ 'ի նոր սիրաք
 մեր և լանջք վառեցան :
 Արպէս հրաշեկ քաջ ամաքի սը-
 զինձն 'ի բոց և երկաթ ,
 Կամ յարձակել Արփուոյն շողից
 սառամանիք ցօղեն կաթ :
 Այլ խօթամիտք մեք յապշութն
 'ի բուն ըզՏէրն ոչ ծանեաք ,
 Մինչև հասեալ մեր յիջալման մը-
 տաք 'ի շէնն անաւագ :
 Զ ի տար ուղի նա սգամճառեալ
 այլուր գընալ հեռագոյն ,
 Մեք մաղթեցաք հիւրամեծարք , 'ի
 յարկ օթել մեզ 'ի նոյն :
 Ըզնոյն ժրտէր և կարճատեալ ժամն
 Արեգին լուսարեր ,
 Ար խոնարհեալ , մեր աշխարհին
 զբառուերն 'ի քօղ արկանէր :
 Յանձն առ զնթրիս մեր անարաճոյճ .
 այն ինչ 'ի ձեռն առ ըզհաց ,
 Երեկ ըզնոյն , մեզ փարատէր , աչք
 մեր գըրան լուսազգեաց :
 Ծանեաց ըզնա , երկրբարագեմ 'ի
 սէր առոյգ և 'ի տենչ ,
 Եւ իրբե զօգ ձեւ կա թըռեալ ,
 անյայտացաւ առ 'ի մէնջ : "

Օ այս կղերական, և հասարակ
 ընծայեցին ըզհաւասար,
 Թումաս միայն երես չառնէր, օձ-
 տեալ եկաց նա ՚ի զստ :
 Ինձ ըզհրաշխց բանիգ, ասէր, ըզ-
 հաւասարանն ոչ որ տայ,
 Թէ ոչ ինքնին զըննեմ ըզվերանն,
 Իբրև ՚ի լոյս միջօրեաց :
Այն ինչ ասէր, յանկարծ և Տէրն
 ՚ի լոյս ծագեաց գերունակ,
 Արձանացաւ, հաս ըզճաճանչն,
 և դուրք մնացին անբաժանակ :
Չորօրինակ ընդ Ասակի յարկին
 յօգոց պահպանակ,
 Կաթեալ ըզողն և Թափանցանոց
 գայ միտանէ Արեակ :
Ճառագայթէ ըզյարկն ողջոյն, այլ
 հեաք լուսոյն ոչ գըծին,
 Գայ և գընայ, ւանդըրթեկի Թո-
 դու անգէն զասպակին :
Երկըրպագեն առհասարակ . յա-
 պուշ Թումաս հարկանէր,
 Չայն Անմահին հարաւ ՚ի նա,
 Լոյս ՚ի վերացն հասանէր :
Այն անգէն գեանաւմածեւ զանձն
 Ասաուծոյ տայր յընծայ,
 Եւ փաշաման կրրեալ յօգին, ա-
 զորաւոր ձայն կարգայ :

Սեպի ծանեայ, դու ես անշուշտ,
խոստովանիմ ըզքեզ Տէր:

Որ 'ի մահուդ անմահացար, և
զոգ շնչես հենանքեր:

Անյուշ եղեն բանքդ անմշտիս,
բանք քո անսուտ ով Արքայ:

Դու հենաստու, որ ըզմապեալն
'ի լոյս ամեր քառօրեայ:

Յիշեմ ես զօրն, անդ մօտ կայի,
և գարութեանդ յիշեմ ձայն:

Անյուշտ ով Տէր ոչ առանց քո
միտք իմ զարգիս խօլացան:

Թերես յապայս ոք գեգեեալ նախ
չօշափել քո զիրան

Իզձ լինիցի. գուցէ աչք մեր ու
բուսկանօք կարթեցան: "

'Նա զայս մաղթեայ, և 'ի նմանէն
լոյսն յեղակարծ անյայտեր,

Բայց և երբէք գայր յերևան, և
'ի հաւասան հաստատեր:

Իսկ Կենաստուն փեղերայ սահ-
ման չեղիք զերկրաւոր,

Մինչև սասնեակ քառիցս Արեգն
առ ըզուսոյն ըզրոլոր:

Բայց յայն աւուրս գըրգեալ Պեա-
րոս 'ի բնակաւոր սրուեստէն,

Առեալ զակասն ընդ որսակցայ
չօքաւ կահել ըզպարէն:

Մինչդեռ Թափեալ Ճիգն 'ի ծո-
վուն ողջոյն ըզպահ գիշերին ,

Եւ սնափաստակ տամուկ զուռ-
կանս սին և ունայն քարշէին :

Անդուստ յանկարծ զուն 'ի սգա-
կեր յակն արկանեն նորայքանչ ,

Կայր և գէտակն ունէր 'ի խորս 'ի
ծովափանցն ալէտանջ :

Տեսին զԱստուած ակն յանդիման ,
և ոչ ծանեան զառաջին ,

'Նա 'ի Ժամուն արփիահրաշ քօղ
էր արկեալ գիտակին :

„ Աղէ յաջ կոյս դարձայք ո՞ արք ,
ձայն արձակէր տիրարար ,

Անդր ըզնաւուն շրջեալ ըզխելս ,
ոչ արքնեսջիք վայրապար : „

'Նոքա անդէն հնազանդք ձայնին ,
զաջ կողմն առեալ նըպաստակ ,

Հիւսկէն ըզցանցն 'ի ծով ձրգեն ,
մինչ գաշտ ծըփայր կապուտակ :

Յօգըն զընկերս կոչէր Պեարոս , և
ակնարկէր զորսն ամբաւ ,

Ղի էր ուռկանն , և տարսարար
ձրկանց 'ի նմա Թինգն հարաւ :

Ըզնա Յոհան ծանեաւ նախկին ,
ձայն ետ գասուն , „ Դա՛ է Տէր ,

Ահա՛ և աստ մեզ արքնելոց ծա-
գեաց իրրև Լուսարեր :

Աչքն են նըմին մասնն և գուշակ,
 դա՛ մեր անշուշտ Տարունի,
 Բարե, զհարգ 'ի յայն բըբաղն այն
 հուր սիրոյն ծառալի: "

Այն ինչ քառ Պեարտս 'ի ծով
 վազեաց նաւէն փութապէս,

Ճեպէր Ղարբայն 'ի մեծ անձուկ
 հասեալ ըզոյճն ասպարէս:

Ճեպին և այլք, զի Տերունւոյն
 յոյժ վառեցան 'ի փափաք,

Կուռ և անգուլ թիակ շարժեալ
 կալան անդէն ըզցամաք:

Խարոյկ արկեալ հուր վառեցին, և
 'ի սեղանն հաց եղաւ,

Արկին ձրկանց զորսն 'ի խորովս,
 և ծախն ընդ օդ ամալացաւ:

Իբրև ըզքաղցն հարին 'ի բուն, յա-
 բեաւ Արբայն վեհափառ,

Եւ զայս վերջին, 'ի յայն ակուսքն
 աստուած օրէն ասոյր բարբառ:

" Խաղաղութի՛ յաւերժապէ՛ք յան-
 գորր 'ի կեանս և 'ի սէր,

Տամ անխուաց հրաժեշտ 'ի ձենջ,
 ինձ յԱղխնալոս գայ հրաւեր:

Այք գօտեւրինդք, և անվեհեր ա-
 թոյք վըշտաց խիտառխիտ,

Եւ զիմագրաւք բընձաւորաց, մի
 զբան ծածկէք ճըշմարիտ:

Ոչ բարձրագահք մեծ արքայից , և
 ոչ ասեանք ահաւոր ,

Ան ձեզ արկցեն , որ այս լուսոյս
 ոչինչ տարփայք ազցաւոր :

Դուք մի տասիք , զհարգ կամ զի՛նչ
 խօսել նոցա լու ՚ի լու :

Ես ինքն ընդ ձեզ , բան թե լաղրեմ
 և ձեր շարժեմ ըզլեզու :

Երկինք ընդ ձեզ յաւերժացին ,
 և երբ Արեգն ըզտասնեակ

Առցե բոլոր , Հայրն իմ ըզձեզ
 լուսով լըցցե երկնաւայ :

Նովաւ խրախոյս առեալք յոգիս ,
 զարքայս քերէք դուք յընչաց :

Եւ զիմ անունն համբաւասենչ
 փող հարկանէք աշխարհաց :

Ազգ սուրբ յայնժամ գայ յերեան
 զերթ բարունակ աճեցուն ,

Հրաշածաղիկ և երկնաբերձ որ
 թոյն պրտղով ակաղձուն :

Չաշխարհ ապա ես ՚ի շիրմաց ՚ի
 բոց կարդամ և ՚ի հուր ,

Եւ հողացեալ ծերք և մանկունք ,
 լըցցեն զոյս ձոր և բըլուր :

՚ի մէջ անցեալ կենաց մարդկան
 բազմիմ փառօք դատաւոր ,

Յերկտաւասան և դուք յաթոս զազ
 դըս դատիք բիւրաւոր :

Լիջիք յայնժամ և խուզարկուք
երկառասան ձեր ազգին :

Եւ տիեզերք կայցեն յակճիւս 'ի
ձեր 'ի շուքն ահագին :

Ըզքեզ Պեարե կարգեմք Իշխան 'ի
լաւութեանդ առաջին :

Իմ այս կրօնից դու փակակալ,
մեծ Հովուապետ իմ հօտին :

Դու բարձերեց, տա՛ր բեր ողջոյն,
բայց և գլխած լեր Իշխան :

Գահ զայս առե՛լ, գրբդեա զանմեզս,
և սանձ խեղից դի՛ր զարժան :

Չո՛ր ապիրատ գատիս անգարձ,
տաս մասնեհ հար զարժանի :

Չասեա յերկրի իբրև անուրբ,
նոյն և յերկինս եղիցի :

Իդձ մի լիցի նա գահ ունե՛լ յԵրա-
նելեացն 'ի հանդէս :

Թե՛ ոչ ներումն ինքնին տըւեալ,
դու կարգն 'ի սուրբ վերածեա :

Բե՛զ 'ի վերայ կանաչաճնաց իշխա-
նութիւն անարգել

Հնորհեմք ահա՛, զԵրկնից գահուն
բանալ ըզդուրս և փակել : "

Չայս առանգեալ, Թողոյր զերկիր,
որպէս Հովիւն 'ի մահուն :

Իսաչն և փարսփս յանձնե՛լ որդւոյն
քաջիկ վարժէ՛ 'ի ժամուն :

Գայլոց լուսմակք ուր գողանան ,
 կամ ուր նրառեալ գարանին ,
 Եւ մատնանիչ առնէ զարօտս , ոչք
 մահաբեր են խաշին :

Նոյն Նաւապետն ՚ի հրաժարել ըզ-
 նաւն յանձնեալ ընկերաց ,

Կայ և առէ դաս անփորձից , Թիւ-
 տայ ծովուն սահմանաց :

Ուր կան խրրուաք , ուր և ծանծաղք ,
 քանի՞ գողք են և ծածուկ ,

Ուր աւաղուաք , ուր և նաւայն
 են սիւրբիմքն համբարուք :

Լաւա ըզվայր զայն գեղեցիկ ամբ-
 քօղարկեաց լուսաւոր ,

Ծածկին կատարք , և համաափիւ-
 ծածանչ հարաւ երկնաւոր :

Երկինք ցընծան , և սաւառնեալ
 Զուարթնոց երամք յեթերէն ,

Կան ծափահարք , և երփնազարդ
 Թե Թօթափեն և պարեն :

Հընչեն բարձունք , կէսք յաշտա-
 բակս և կէսք ՚ի գէտ ընթանան ,

Կէսք ըզպատուարքս պըսակեն ,
 կէսք ըզգրանդիս , որք բացան :

Կան և ծախրեն , կապոյտ Դաշափն
 Թե Թեքն առնեն հովանի ,

Կէսք կընդընդոց բախեն ընդ լարս ,
 կէսք մայն հընչեն քընարի :

Կապին, տաւիղ, և շեփորաց կի-
սացն 'ի ձեռս ըզձայն տայ,

Պաշարափող, տաղմասարան, սը-
րինգ, բամբիռն և ծընծղաց :

Այսպէս երկնս 'ի պար անցեալ
և շուք հարեալ Արքային :

Երկնս անդէն և 'ի բարձանց գալ
ընդ առաջ տաւառնին :

Գան գունդագունդ, Ատաւածոր
գւոյն ընդ առաջէն անդ արագ :

Տաղ գաշնակեալ, երաժըշակն զար-
մանազանն ըզնըաց :

Արպէս յորժամ Տարպեան գըղեակ
շէն էր 'ի տան Ռեմոսի,

Եւ գեղասանծն Հրոսիմ օրէնս
տայր ճոխարար աշխարհի,

Բըղեաշին աւագ մեծահանգէս
յաղթօղն ազգաց աննրման,

Իսանայր և գայր, նազէր փառօք
Կապխառեայն յարական :

Սայէս 'ի շուք Ատաւածորդին ամ
բախազաց ելանէր,

Երձանացեալ վան աշխարհի, ջա-
տամն ըզէօրն ամոքէր :

Ուստի զԳործիս գունն օրհասին
իւր մըրցանակ առ տարաւ,

Առ ըզկըրկին հեծան Խաշին, ըզ-
Սիւնն ուր նա կապեցաւ,

Աստուածազարդ պրկիկէլ բաղկօքն
ըզմահագոյժն արբ ըզգան ,

Ան և զՄահանան արիւնաներկ ,
զարջառաջիկ խարազան :

Ըջազլթ Գեղարգն , և յեղեզանն
հարեալ ըզգառն ըզբաժակ ,

Նոյն և զերիա յազլթ ըզԲեկեան
ըզսոյրասուր գըժընգակ .

Նոքօք գասաակք , սոք Տերունւոյն ,
յոյժ կարեվեր ծակեցան ,

Ի նոյն զուրս և Պրսակին , ըզզարդ
վըշեայ գագաթման :

Անդ և Նըշանքն Հասվեականք ՚ի
Ռեծն հարեալ արգարուն ,

Զահք ամփոփելք յաման ՚ի գոգ ,
՚ի ձողն առեալ ՚ի բարձուն :

Եւ զոր Եղեգն Արքայն կալաւ
զերդ գաւազան ՚ի ձեռին ,

Զայս ամենայն տարեալ յերկինս
Զուարթունք ը օգ խաղային :

Պակեան ներքինքն , յակն արկանեն
զամբըն գընդին լուսազգեաց ,

Զարքայն տեսին սլանալ յերկին
բաղկօքն ՚ի վեր ՚ի տարած :

Զայն ՚ի յերկնից հընչեաց յանկարծ
“ Զի գուք ծըփայք վարանիք ,

Աստուածորդւոյդ արդ յԱղիմարս .
նոյն են ընդ հօրն արքունիք , ”

Դ. Բ. Ի. Ն. Ս. Ո. Ս. Ա. Կ. Ա. Ն. 706
 Դ. Բ. Ի. Ն. Ս. Ո. Ս. Ա. Կ. Ա. Ն. 706
 Դ. Բ. Ի. Ն. Ս. Ո. Ս. Ա. Կ. Ա. Ն. 706

Եւ ըզնըւազն առեալ զնոցա ,
 բարձունքն երկնից հընչեցին :

Օ՞ն դուք անհատ շարժել լեզու ,
 ազգք և ազինք ծափա հարէք :

Եւ զԱստուծոյն յերկնիցն 'ի դահ
 ըզհամբառնալն երգեցէք :

Ո՞ղ կենդանեաց ազգ զընծասցէ ,
 ազգ Թեաւոր , և լուղակ :

Լերինք և գետք , աղբիւրք յաւերժք ,
 և ծով անդորր երկրափակ :

Ըզնա համբուն և փեղերք Տէր
 ծանիցեն և Աստուած ,

Իբր անբակիզն ընդ Ելնողին նա
 յընդհանուրս Թագ կապեաց :

Զխալիզ անտերմն հաստեաց ողջոյն ,
 և գոյացոյց յանեկից ,

Զերկին , զերկիր , զծով ծիրանի ,
 Ո՞նա զամենայն ըզգոյից :

Զասոյց զերկիր , ըզծով , զեթեր ,
 յերկին զարփեաց վառեաց բոց ,

Զարգ ետ հոգոյ գալարագեղ , սլաւ
 զոց աւիշ , և որժոց :

Դու զեկազար , քեզ վեհն արփի
 և ջուրք լերինք հնազանդեն ,

Ընք , և հողմունք , մուտք արե
 ւելք , գոն անյեղիք 'ի կարգէն :

Եւ քեզ պատկառ կան ծովափունք
երեր գաշտին հրեշածին .

Կըռուս զաշխարհս , և զանարգիչ
կախես ըօգ գունաս զերկրին :

Դու ըզտարերս քոց առեից յուխս
զետեղես յաւերժեան ,

Զի ամենայնքն 'ի միջակին շար-
ժումն առցեն միարան :

Ընդ լոյծ ուղին ընդօգ ամբաւ ,
զընաս իբրև լոյս հրաձև ,

Փայլակնարար բարձեալ բերիս 'ի
Թևս օգոց 'ի Թեթև :

Երբէք քեզ ոչ կառօքն անտես սրա
նայ անդարձն ամանակ ,

Յանդ նոյն է քեզ , որ էն , եղեն ,
և որ լիցի հետևակ :

Քեզ հնազանդեալ և արևակն
յերկնից եկաց յարտեան ,

Մահիկք լուսնին , և պարք ար-
փեաց 'ի յընթացից կասեցան :

Յաճախ և զիւր Թափն անվլեկանդ
քոց լափլիզօղ մտացաւ ,

Մանկունքն անկէզք յարեան հա-
նին երգ 'ի հնոցին քեզ ամբաւ :

Քև Տէր կոհակք պաղին ալեաց , և
ծովն հերձու ահագին ,

Եւ Ժողովուրդք անդրբեղիք 'ի
Ըուրս 'ի յաղթ ճախրեցին :

- Եւ դու սրափար շքրջես ըզջես, մե-
 ժակ բրխես 'ի միմաց,
 Նոյն և նահանջ ջուրց արկանես,
 և յորդահաս ազբերաց:
- Եւ քոց աչաց մեծամարմին երկիր
 սարսէ յանդիման,
- Եւ բարձրացոն լերանց կատարք,
 յոր և մերձիա, ծրխեցան:
- Քեզ գագաթունք թագապլուակք
 երկըրպագեն քեզ սմ Տէր,
 Դու լուր խըլից, ըյս տաս կուրաց,
 ոյժ արկարաց, ձայն համեր:
- Դու գիւտ կրկին տաս կորրստեան,
 մեռեալս կարդաս 'ի շիրտաց,
 Քեզ ահ շեարկ յահեղն օրհաս
 առն Երեքեան արհաւրաց:
- Այք սարսեցին, և Անդընդեհպեան
 յաւար գահուն տասաներ,
- Սրացաւ ահիւ, 'ի խորխորինա ե-
 մուտ յանձաւս և զօղէր:
- Ահի տապաւա և Եւմենեանք առ-
 կան 'ի մեհ գօղեցան,
- Յորժամ զաւարն ըզմեծ հաներ
 Քաղաքամայրն յաննըման:
- Ուր թագ կապես արգ մըշապաղթ
 յերանեկացն յերախան,
- Դարս յաջորդես ընդ անցելոց, ար-
 փուոյն յաւերժ տաս շքրջան:

Ո՞րք լեր Հաստի՛չ, ո՞րք լեր Փըրկի՛չ,
 և Աշխարհի գու գու՛թ ամ,

Ահա՛ մահուամբոց երկինք բացան,
 և հաշտեցաւ Հայրն Ա՛ծ: “

(Օ) այսինչ նըւագ անգ՝ Մեռասանքն
 և այլ որեան երգեցին,

Բայց ահարեկք, շե՛ քաջացեալք,
 'ի բոյնն անգրէն զօղէին:

Արդեա յորժամ սրանայ Բազէ
 խուռն Ազաւնեացն 'ի յերամ,

Ունի ըզմին և գիշատէ 'ի սուր մա-
 գիչն և ճիրան:

Այլք խուճապեալ յայսկոյս յայն
 կոյս 'ի յաշտարակս արագեն,

Եւ սրբասարովք, իբրև յոգիս
 կան ապաստան և մընչեն:

Սուպեա նոքս իբր որբացեալք ամ
 բաժամուկք դարեցան,

Եւ Տերունւոյն խոստացելոյ մնաց-
 ին լուսոյն գալըստեան:

(Ր) ր եկն եհաս, սասնիցս Արեգն
 էր աշխարհիս լուսարեր,

Յորժամ և Հայրն յարգիհահրաշ
 'ի դահն էանց և բազմեր:

Անդ նա 'ի մէջ Երկնարնակաց,
 փեղեբաց կարգ բաշխէ,

Եւ այս մազմանք հընչեն առ Հայրն
 յանմահ Որդւոյն 'ի ձայնէ:

.. Հայր ժամն եհաս, տալ զօրավիգն
անառաջնորդ իմ գընդին,

Ան ըզնոսա յոյժ տատանէ, զի
մահացու են մարմին:

Բայրձ զահ նոցա, ընչ յանվճեկանդ
գիմագրաւել դու մարտի,

Ողջ Հրէաստան վասն իմ խեռայ,
բիւր հաղթ նոցա դարանի:

Դու Հայր նոյ, (յանձնապատան
զանջինջն երգել մեր զանուն,

Ո՛ւր և երբէք ըզտիեզերս ծիր պար-
փակէ Ովկեանուն,

Չաշխարհ նըկուն նորոյ Արծնից ի-
մոյս ամել ՚ի կըշիւ),

Հայր խոստացար, և անասան ոչ
գեղեի քոյ վըճիւ:

Ես ըզդոսա, (եթէ միայն դու ՚ի
փառացդ ոչ մերժես),

Ես ՚ի բազուկդ, ըզսասանեալսն
հարըստեցի մեծապէս:

Մեծ զօրավիգն յերկնից նոցա ես
խոստացայ, եթէ տաս,

Չի և Թագից ո՛ւնչս արասցեն,
գիսկեալք վասն իմ յօրահաս: "

Ասաց, ըզվերս զտից ձեռացն ե-
ջոյց ըզվերս և կողին,

Եւ զորրեալ կեմն ՚ի փըշոց, զոր
բողորեաց ՚ի խալին:

- Եւ այրն հեշտալուր իւր միածնին
 համբոյր տըւեալ սրբութեան,
 Վըճիս անգարձ բարբառեցաւ ՚ի
 սեր Որդւոյն յաւերժեան :
 Եւ որդէն շնորհելէքն անեղձքնունդ
 տուեալ խակ են, զոր մաղթես,
 Մեք խոստացեալն, ըզբոյ դասակդ :
 ՚ի հուր վառելք որ ՚ի մեզ :
 Յաւեժ նորա ՚ի սերդ ամբաւ ըզ-
 քաղցր արեն ասեացեն,
 Եւ սղոցածն ՚ի գիւ Անուոցն, և ոչ
 խուն մի երկիցեն :
 Սուր ՚ի նոսա ոչ ուժեցէ, ոչ
 հուր, գազան գիշախանձ,
 Ար արդ հողմոյն և գուզնաքեայ
 ահն ՚ի նոսա է թափանց :
 Զուարթամիտք խրախուսեացեն ՚ի
 մահ ՚ի գոռ գիմադրաւ,
 Եւ շուք առցեն, վանեալք ըզմահ
 քաղարութեամբ ինքնարաւ :
 Աչ տապ Աստեղըն ձախողակ, որ
 խորխուէ զանդաստան,
 Աչ ձըսերունք ազդեն նոցա, ուս-
 տի հեղեղք սառնանան :
 Յառաջ անցեալք քան ըզգանդէս,
 և ՚ի վերջին Բակարիա,
 Եւ մըխեացին մինչ ՚ի Բիստան, յաշ-
 խարհ Սերաց յաւմարա : 31

Նոյն ՚ի Կազէս 32 և ՚ի սահման

Իրխանացւոց կորովեաց ,

Նորագատուր քարոզութեամբ ըզ-
ծապ լըցցեն զաշխարհաց :

Ըզտարաշխարհս հատեալ հարցեն
քեզ հոյակապ ըզՏաճար :

Ազգք փոփոխեալք ՚ի քոյ Անուն
ցանգ յանկիցեն հեշտարար :

Ազգք տարազեմք և անզընդովք
գոզցեն զատեալք յաշխարհէ :

՚ի մի ՚ի հօտ ստուաղեսցին ՚ի Սէր-
արփուցդ ՚ի ձայնէ :

Փոփոխ շքըջան առցեն և գոյք ,
գալք եկեսցեն ոսկեղէն :

Զայս ամենայն գիտես ընդիս , քեզ
իմ խոստումնքս անշուշտ են :

Քո, Միածին , վերք ոչ միայն զեր-
կինս նոցա պարզեցին ,

Զորս ՚ի խաւար առեալ նրստոց
ձնողին գրքժանքն առաջին ,

ԱՄ և յապայս զազգ բերաւոր
փառաց ՚ի փառս ամբարձցէ ,

Որք ընդվզեալք , յարփիաճեմն
յերկնից կացին ՚ի բացէ :

Ըզմեզս ամբառ քառէ զմարդկան
մեծ յազմանակ քո մահաւան ,

Նոյն զապապայս ջրնջել ողջոյն քո
շատ է մի չիժ արեան :

Եւսե Արեգն իբր հոլովեալ յանս
 հինգ հարիւր և հազար,
 ԸզՇերն Յունաց Լքել ըզմահդ առ
 ցեն քերթողք յերգ ճարտար: ³³
 Յերգ շափարան ըզքս նըւագս հար
 ցեն քաղաքք ամենայն,
 Եւ մանաւանդ յառաջոյ ծաղկա
 փրթիթն 'ի սահման:
 Ուր գեղեցիկն է Ազգուա ³⁴, և
 գեա Սերոս մամուալի,
 Ահանակիտ է քան ըզՍաթ, և
 իբրև զօձ գալարի:
 Ուր և պրդարն Երիզանոս գեաոյ
 խաանէ զինքն արքայ,
 Անհուպ շինին զպատուար նըկուն
 պատէ զբարձուն Քուհմանայ:
 Անդ առ ամամբք 'ի բաշտձիգս իբ
 րև կարապք ձիւնափայլ,
 'ի ձեմ Մանկունք և Օրիորդք նը
 ւագ առցեն քայլ 'ի քայլ:
 Խըռնեալք 'ի մարգ մի ըզմիով զՆրգ
 մեր երգել վարժեային,
 'Եսիս զանուն քո պապաշեացն
 մանկաին մատաղ նորածին ³⁵:
 Այս քեզ անշուշտ սահման անդարձ,
 կարգ աննահանջ մի և նոյն: "
 Զայս հայրն ստաց, և սիւգ յանոյշ
 շնչեաց անմահ սէր Որդւոյն:

Կայց Մեատաանքն ըզմեծ ոճիրն
հետո Յուզային դաւաճան

Յանդ յուշ ամեալ, և խրախուսեն
ի գործ արդոյ սրաշտաման :

Ի բաշխ հանեն ըզՏխեղերս մի
ըզմիով ելեել :

Գլնալ ի ակիւռս ի տար աշխարհս,
և կարգ կրօնից հաստատել :

Եւ զի ի թիւն յաւերժացին հարք
և իշխանք աշխարհի,

Հողոնեցան, ըզթիւ լըբման Սըր-
բոցն ետուն երամի :

Թեպէս անսոհմ ի յաշխարհէ,
և ի զարմէ շեռ աւագ,

Քեզ երանի Մատաթիաս, քեզ
փառաւոր ել վիճակ :

Անձկան մաղթեն, « Օ՛չ թէ յԱրփե
ւոյն սիւզն այն շնչէր գերաբուն,

Զոր և յաճախ անսուտն Աստուած
մեզ խոտաացաւ յուրն անուն :

Զոր նա կրնքեաց, եղև անշուշա,
զայս մի նըւագ վերջացի . »

Սուպէս նոքա սրազատէին, յոյս
անպատիր ի սըբախ :

Մինչ այս մինչ այն, յանկարծ ա-
հա՛ Երկինք գողցեա հոսեցին,

Ի մեծ շքոխնգն որտարնդասա տունն
հարկանէր արփային :

Հային և լոյս նոր ծաւարէր հարնալ
'ի խայտ 'ի ճամուկ :

Անգուստ յարփուոյն ցորճուիք հրե-
ղէնք հասան 'ի յարկն 'ի ծածուկ :
Հուր բազմեցաւ հեշտ և համբոյր
մէն մի նոցա 'ի գըլխին :

Յընցուղքն Ը օդ հրացայտ փայլէլ
շուրջ բացարձակ թօթափին :
Որպէս Երկաթ բոցավառեալ շան-
թիս թափէ զկայծականց :

Աստի անտի ուռածքն անգուլ 'ի
սալն հարեալ 'ի դարբնաց :

Անգ կորովեաց հրաշէկ ըզձոյն 'ի
կողմն առեալ կողմանէն :

Բազուկքն յաբցան զինավառեալք
ունին և յար շըրջըրջէն :

Զի Հայրն յերկնից սիւգ մեծ շն-
չեաց, յաւերժակից և Որդին :

Ահա Աճ, հուր եկն Աճ, սիրտք
սառնացեալք ջերանին :

Աստուածահարաշք 'ի բուն նոցա աշ-
խոյժքն հարան վառ 'ի վառ :

Աստուածազգեաց ներքինք նոցա
ընկան համբուն Հուրն յանձառ :

Չիք գուլ գազար, երկցս ահեղ
շանթից հասեալ փայլական :

Երկցս 'ի սիւգ մըրրկեալք 'ի հուր,
'ի սէր անսահ բոցանան :

Թափ իմն անտանձ հարաւ նոցա ,
 մարմինքն ոգիք խայտացին ,
 Ահն 'ի սըրտից անհետացաւ , երգ
 հրաշալի բարբառին :

Ազգք զանազան , բա՛րէ հրաշից , 'ի
 մի 'ի նոյն 'ի լեզուէն ,
 Յրատակասօս և բնակաւոր ըզհայ-
 րենին ձայն լրսեն :

Զի շառք յայնժամ 'ի տար մարզից
 եկին Սըրբոցն 'ի հանդէս ,

Ուր Տաճարին քաղաքն 'ի բուն
 շուք հարկանէր մեծապէս :

Տօնէր զայն օր 'ի լրումն յիսնից 'ի
 նախաթոռն 'ի Տօնէն ,

Տօն մեծահրաշ աշխարհախումբ ,
 ըզԳառն յորժամ ճաշակեն :

Աստ հայրենին լրսէ զբարբառ ծը-
 նեալն յաշխարհ Աբեիայ ,

Աստ Աեղաք զուրեկնց , հռոմայեցիք ,
 Պարթևք , և որք 'ի Սկիւթեայ :

'ի նոյն և որ ցուրտ աստեղաց ազգ
 վիճակեալ Թրակացի ,

Ափրիկեցիք և Արետացիք , և ազգ
 Փուլգեան սահմանի :

Հընդիկք , Արաբք , և Գարամանք ,
 որք ընդ աւազն ընթանան ,

Յապոնչ հարան ազգք և ազինք ,
 յապոնչ և գունդն Երկտաւան :

Քանզի գոգցես լըքեալք զերկիր,
 հոգւով ճեմեն ընդ երկին,
 Յակճիւս յեթեր կան և 'ի ձայն
 վերնաբնակաց ըզմայլին :
 Երգեն զգալոցն . յոգիս նոցա լոյս
 ճաճանչեալ տիրաբուն ,
 վանեաց ըզմէգն , յոր երկրաքարչ
 միտք դանդաչեն զաղփաղփուն :
 Եւ որք յառաջ ահիւ մահուն յան
 ձաւս 'ի մուծ դարեցան ,
 Արդ յերևան ազատաքայլք յանձ
 նապաստանք ճոխանան :
 Իբր անմարմինք , վանեն զերկաթ ,
 վանեն զգազանս , և ըզհուր ,
 Զանպարտ մեռեալն երկնից Արքայ
 'ի յերգ առին հեշտալուր :
 Բա՛ և լինին անձնանախատք , եթէ
 յառաջ զն՞ երկեան ,
 Որ արդ 'ի մահ նահատակեն , ըզ
 սիւգն առեալ աստուածեան :
 Սապէս ծըմրեալ և ծակոտկէն հող
 ծարաւուտ խորխորի ,
 Յորժամ յերաշտ ծընգին արօտք ,
 և դաշտ և մարգ դալարի :
 Ա՛յն ինչ տեղայ ցօղն երկնաւոր ,
 ըզգլուխ կըրկին ամբառնան ,
 Եւ դաշտք փրթթին և մարգարօտք ,
 խայտայ 'ի գեղն անդաստան :

'Ի տար աշխարհս սրբոսին երգել
 ըզՔրիստոսին գործ անճառ ,
 Իբրև նոցա ընդ փեղերս , ըստ Գու
 շակացն , եւ բարբառ .

Լուա ըզնա 'ի Մէջերկնեայն յեր
 կիր տապեալն յամային ,

Եւ որ յաշխարհ 'ի տարագէմ ծը
 փայ 'ի ծովն 'ի վերջին :

Հասանն օրէնս , և Աստուածեան
 կարգ տան ողջոյն աշխարհի ,

Ըզնորն ըզբիծ յԱւազանէն լուա
 նան ըզբիծն ըզնախնի :

'Սորոյ Կրօնից նոր հաստատին բեմք
 յընդհանուրս 'ի կանգուն ,

Ազգաց ազգաց , Քրիստոսական ,
 'ի ՔՐԻՍՏՈՍԷ տան զանուն :

Սյապէս յերկրի ոսկեղինիկ Ազգ
 նոր ծնանի աննքման ,

Եւ կարգ Դարուց նոր և չըքնալ
 գայ աշխարհի յերևան :

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

ՆՎԵՑ ԵՐԳՍ

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆԻՆ

1. Պատճառով զեա, զոր իստալք Փօ՛կոչեն, և Յոյնք՝ Երբիդանոս, ունի ծագումն ՚ի Վէ՛րու լեանէ. ապա առեալ յինքն ջուր զբազում գեաց, կէս մի Սլաւեանց, և կէս մի Սաքենիներան լերանց, թափի ընդ հինգ բերան ՚ի ծովն Ադրիական:

2. Երբնննն անուամբ յորջորջին ՚ի քերթողաց՝ Այսք մտնգինք ՂԸԺոսաց:

3. Գնդու՛ն, գաւառ Սփրիկէ. ուր Առիւծունք ամենիք յոյժ, և Ժողովուրդք թախառացնացք:

4. Ազգարոս և յարուցեալն ՚ի մեռելոց:

5. Լայնաբար՝ Տաղանդ ունի ասա քերթողն, փոխանակ Վրաց:

6. Մինչևն մեռնամուխ լեալ

Քերթողն 'ի անգագրութիւն գը-
ժուարին Հրէաստանի, նոր Կոչումն
ըստ Հովերոսի՝ ձայնէ Ճահողապէս
առ Հրէշաակս, որք մարմնաստիւղ
չըջեցան ասէպ ընդ Հրէաստան :

7. Ծոյն է մեռեալ՝ 'ի Պաղեստին
յերկրին Սոգոմացւոց, զորոց և հրա-
շալի քերթէ : Իսկ Առէօզն յունա-
րէն, 'ի մեզ լսի՝ Կուար, Կարաձիւթ .
զոր բերէ ծովդ այդ :

8. Չնայն ունի զաստուածաստա
երկրէն Իմաստ . գլ . Ժ : Եւ Յովսե-
պոս 'ի գիրս յդ . Պատերազմին Հրէից :
Եւ Ոսկեք . 'ի Ճառն . Խոյ . Թեաս-
ղանիկ . Կ . գրեալ թէ նովին բանիւ .
,, Կան ծառք , (ասէ , 'ի Սոգոմ) ,
և պտուղ ունին , և պտուղն բար-
կութեանն Աստուծոց յիշատակիչ
է : Կան նանեկիք . . . և պտուղն գե-
ղեցիկ իսկ երեխ 'ի վերոց , և զանաե-
ղեակսն բազում յուսով լի առնէ .
իսկ յորժամ 'ի ձեռն ասեալ հա-
սանիցէ , և պտուղ ամենեկին ինչ ոչ
է , բայց մոխիր և սոռչի շատ ցուցա-
նէ 'ի ներքս ամբարեալ . այնպիսի է
և երկիրն ամենայն : Եթէ քար ան-
սանիցես , մոխրեալ գաանես . . . նոյն
պէս և անդ զերկիրն է անսանել .

բայց չունին ինչ զերկրի, այլ ամեն-
 նեին մոխիր. ծառս և պտուղս, այլ
 ոչինչ զծառոյ, և զպտղոյ . . . Ամեն-
 նայն անպտուղ, բնու անձին, բո-
 ռք 'ի պատիւս պատու հասոց. կա-
 նուխ բարկու թեանն պատկերք, հան-
 գերձեւոց նշանակք ։

9. Չոր ինչ զԴանայ հիւսէ Քեր-
 թողն, ակնարկէ 'ի բան Յակոբայ .
 Ծննդ . գլ . իմ . ։ ։ Եւ եղիցի Դան
 օձ գարանակալ ։ այլովքն հան-
 գերձ : Եւ ըստ հարց 'ի ծնունդ Նե-
 սին յազգէն Դանայ :

10. Պարէքն անուն Թագաւո-
 թութիւն է յԱփրիկէ . առեալ է
 փոխանակ Եգիպտոսի :

11. Անէր անուն, ծառ ազնիւ :
 Փայտ նորա պիտանի յոյժ յարհեա-
 տակերաւածս :

12. Քերթողական է նմանու-
 թիւն օրինակին, և ոչ զանձառ
 ծննդեանն ճշմարտութիւն ճըշ-
 գըրակ :

13. Մեծդէն ասի այգ պա-
 թուրանն զարդու և նկարու :

14. Աստի, զԴասղիս ասէ, և
 ակնարկէ 'ի պատմութիւնն Շուե-
 աննիոսի 'ի վարս Կեաարու, իբրու

հաշակ հարեալ Պատգամաց ընդ ա-
մենայն աշխարհ վասն ծննդեան ան-
յաղթելի ուրուք ինքնակալի : Այլ
և ՚ի բանուն Սիրիլացի՝ զոր բերե ֆու-
կիանոս և Լակտանտիոս և սուրբն
Աւգոստինոս ՚ի գիրս յղ . Քաղաքին
Աստուծոյ : Հանդերձ այսու և ՚ի
Նուազն Ախրգիլեաց հռովմայեցի
Քերթողի . ՚ի ծաղկաբազն . ֆ . Ան-
գէորգաց :

15 . Սաճան ի եղի , այս է՝ Գայլա-
խաղ սուր՝ որ լինի ՚ի կղզին Սամոս :

16 . Պանաս . Գաւառ յերջա-
նիկն Արարիա , հաշակաւոր վասն
ազնիւ ինկոյն :

17 . Ակնարկէ յԱստղագիտու-
թիւն և յԻմաստութիւն հնոցն Ե-
գիպտացուոց :

18 . Բիբլուս և Պոպիլ , են անբա-
նիւնոցն բուսելոց զափամբ Ան-
թեզան գեաոյն , զոր երբեմն ՚ի վար-
արկանեկին փոխան թղթոյ ՚ի գրել :

19 . Ո՛չ Քերթողական երևակու-
թեան է Նուազն , այլ այն է զոր ա-
ւանդեցին ՚ի գիր՝ Արտգինէս , և Եւ-
սեբիոս , և սուրբն Աթանաս , և Սա-
ղամենոս , և այլք . եթէ յանցանելն
Աստուածորդւոյն ընդ Եգիպտոս ,

62. Միայն Դրօշեալքն նորա անկան
 յերկիր և խորտակեցան . այլ և 'ի
 ժամանեւ նորա 'ի Հերմոպօլիս՝ ծառն
 անուանեալ Պերսէա և երկրպագելն
 'ի Ժողովրդոց իբրև նախնական
 գիցուհւոյն իսիգեայ : ըստ որում
 գրէ Պաւսանիոս , կորացաւ ինքնին
 մինչև յերկիր , և երկիր եպագ նմա
 իբրև Ճշմարիտ Աստուածորդւոյ :

20 . Վ + + + + + է , որ և Մ + : է :

21 . Մ - է + , զՔաւքսն ասէ . և
 Ը - ն լան զանգալիւ , գործին պղնձի
 է՝ զոր հնչեցուցանեին Քաւքս Ե -
 գիարացւոց : Էր Թիթեզն պղնձի
 ծննդայաձև բաժաժաւոր . այն է Յն .
 Սի + + + , և Լա . Սի + + + :

22 . Յազագս ժամանակի մահ -
 տան սրբոյն Յովսէփայ սուրբ Գիբբ
 62. ինչ նշանակեն յայտնի . Թեպէս
 և հասարակ կարծիք են վասն նա -
 խալախճան մահու արգարոյն քան
 զհաշու թիւն Տեառն : Բայց սուրբն
 Ամբաստան յերկուս ակզիս . Յդ .
 Կուսուժեան . գլ . զ . և ԹզԹ . Ե .
 Գիբբ . 62 . յայտնապէս՝ ակնարկէ
 իբրև կենդանի զսուրբն Յովսէփ 'ի
 խաշու թիւ Տեառն . իսկ ասպարիւղ
 Տեառն զմայրն 'ի Յովհաննէս , 'ի վեր

ջին կէտ կենացն, ասէ, խորհուրդ
է իմաստութեանն Աստուծոյ, յայտ
առնել աշխարհի՝ եթէ ոչինչ նպաստ
եղև Յովսէփ 'ի ծնունդ Տեառն :
Այս յանձնել աշակերտին զՄայրն,
„ Կտակ Որդւոյն է, ասէ, վասն ա-
նարատութեան Մօրն “ : Բայց Քեր-
թողն անբաժ է 'ի սրբոց Հարց, եւ
խան է ըստ բանաստեղծական շնոր-
հին 'ի բան տանել և զայն, զոր կո-
չեն Anacronismo, այս է՝ փոխադ-
րութիւն ժամանակի . ըստ օրինա-
կին Աիրգիլեայ և այլոց բազմաց .
առ 'ի տալ Պիղատոսի լսել մանրա-
պատում զՔրիստոսէ, զոր ճարտար
գիտէր Յովսէփ :

23 . Զմարտիս, զկերակուր սրբոյ
Մկրտչին, իմանան ումանք (Թէպէտ
և ոչ ըստ հասարակ մեկնութեան),
Բանջարս իմն, և սլտուղս վայրենիս .
ըստ որոց և Քերթողս, Մախու, ա-
սելով . այն է՝ Հօճա եէ՛րէ :

24 . Տասն հաշուին Սիբիլայք,
զորոց զհրաշալի նախաձայնութիւնս
վասն Տնօրէնութեանց հանդերձե-
լոյ Փրկչի, տեսցես այլուր :

25 . Ծովակ է 'ի սահմանս սե-
րութեանն Հռովմայ :

26. Աբէս, է գեա զոր Իտալք
կոչեն Աբիճէ . ծագումն նորա 'ի
սահմանին Թիրուլօի, և Թափի յԱ
գրիական ծով:

27. Յոյժ վաղնջուց են տանջանք
Խաչին . և առաջին զյիշատակ նորա
ունիմք անդատին 'ի ժամանակաց ան-
տի Նինոսի, որ զԱրքայն Փարնոս
հանդերձ եօթն որդւովք 'ի խաչ
հանէր . որպէս պատմէ Գիողորոս
Սիկիլիացի գիրք . Է . յԼ . Հնու
Թեանց . գԼ . Է :

28. Յապի-գիա, անուն տեղւոյ 'ի
Նէապօլիս 'ի Փուլիա, ուր է լեառն
Գարգանոս : 'ի սմին լերին մեծապէս
պաշտամամք պատուի Միքայէլ Հրեշ-
տակապետ, ուր և երևեցաւ իսկ նա
յաւուրս Գելասիոսի Ծ . մեծի Բա-
հանայապետին . ուստի և իջուցանէ
զնա Քերթողն գեղեցիկ հնարիմա-
ցութեամբ՝ հանդերձ մրցանակաւ ?
զոր տարաւ նա յաղթութեամբ 'ի
վերայ անմարմին Վիշապին :

29. Լեառն է Գողգոթայ . ուր
և շեղջակոյտ մահապարտացն ոսկե-
րաց՝ որ ժամանակաւ բնաւորեցան
սպիտականալ : Անդ և զկառափն
Նախաստեղծին Թաղեալ աւանդեն

ընդ մերսն՝ գոգցես և առհասարակ
 Հարք • Որոգինէս, Եպիփիան, Աթա-
 նաս, Բարսեղ, Ոսկեբերան, Տեր-
 առւղիանոս, Աւգոստինոս, Հերոնի-
 մոս, Կիպրիանոս, Ամբրոսիոս, այ-
 լովքն հանդերձ :

30. Կոստ • Բոյս խնկաբեր, ար-
 մասն նորա անուշահոտ : Իսկ Հասկ
 Կիւլիէան, ըստ քերթողաբանու-
 թեանն Ովիգիոսի՝ է նոյն ինքն Քըր-
 քում :

31. Բիսպոն • ըստ Պտղոմեայ •
 քաղաք ՚ի Թրակիա : Անդ է և լեառն,
 Իսմար • ըստ Աիրգիլեայ : Իսկ Սեւթ,
 Ժողովուրդք յԱսիա սահմանակիցք
 Սկիւթացւոյ և Չինաց :

32. Կլզի ՚ի Սպանիա, այն է՝
 Cadice .

33. Ակնարկէ Գերթողն ՚ի Ժա-
 մանակ իւր և յայս Գերթուած իւր
 Քրիստոսական :

34. Գետ ՚ի Լոմբարտիա : Աստա-
 նօր զգիրս զիւրոյ գաւառին Գռէ-
 մոնայ նկարագրէ Գերթողն, որ-
 պէս և յառաջ անցեալ յանուանէ
 յիշէ :

35. Փոխան, ասէ, հեթանոսա-
 կան անոտիապատուաստ Երգոցն ,

յայս Գրիստոսական Քերթուած
վարժեցցին մանկունք Գրիստոնէից :
Զգեղեցիկ կէտնալատակի իւրոյ մեր-
կանայ աստէն Քերթողն :

Ընդ որում և նուաստախոհ
Թարգմանիչ նորա (հասեալ 'ի կա-
տարած անաւազ աշխատասիրու-
թեան իւրոյ), զնոյն իմաստ ազնուա-
կան փափաքէ ունել և մերազնեայ
Պուէտիկոսաց :

Որպէս զի եթէ յետ այսորիկ
յաջողեցցի Տէրամբ՝ ունել նոցա և
զԱրտաքնոցն զԴիւցազներգակ Բա-
նաստեղծութիւնս, փոյթ կալցեն՝
'ի նոցայոցն օժանդակեալ՝ առնուլ
գերել զայն կամ յԱստուածայինս
և կամ 'ի կենցաղօգուտս՝ ըստ ի-
մաստնախոհն Ախտայի :

